Tiberiu *Hentea. Legionar din Ardeal Foarte credincios A fost imposibil să îl convingem să nu mai postească Vinerea si mai ales de Paste, când timp de trei zile a făcut post negru cu toate că muncea din greu în mină Era extrem de slăbit de anii lungi de puşcărie pe care îi executase Era înconjurat de mai mulți tmen din organizațiile Frățiilor de Cruce, ocupându-se de educația lor religioasă Om de un caracter ireproşabil.*

Ion Ioanid

Inchisoarea noastră *cea de toate* zilele, vol I, ***Rd. Albatros,*** **Bucureşti, 1991**

ISBN 973-9270-10-7

TIBERIU HENTEA

De la Cotul Donului la Aiud

EDITURA GORDIAN,
TIMIŞOARA 1996

Am închinat această carte soției mele, Livia, care m-a înțeles şi urmat, ca împreună să înfruntăm toate privirile şi şicanele securității pe parcursul vieții noastre.
Mi-a fost un permanent sprijin moral, care înțelegându-mi lupta şi suferința m-a ajutat la scrierea acestor mărturii.

Tiberiu Hentea

ÎSBN 973-9270-10-7

Cuvânt introductiv

In acest sfârşit de veac sbuciumat omul caută să descopere si să stabilească adevărul. Setea de adevăr îşi are explicaţia în faptul că eroii acestor vremuri, au stat sub interdicţia de exprimare, si manifestare, sub dictaturi, au suportat nedreptatea, ura. închipuiţi-vâ că aţi găsit apelul unui naufragiat care a lansat acest mesaj în speranţa că se va putea afla despre existenţa sa.

Am scris pentru cei mulţi, pentru cei otrăviţi de peste cinci decenii cu lectura preluată de la uneltele oarbe ale unor politicieni care ne-au urât de moarte. Acestora, dacă mai sunt, le răspund: Voi aţi fost primii care aţi folosit violenţa, ne-aţi lovit, ne-aţi chinuit si ne-aţi ucis cei mai buni. Dacă ne urâţi si acum nu faceţi altceva decât să acoperiţi crimele odioase asupra unor generaţi i care prin esenţa gândirii lor s-au ridicat în apărarea neamului si a creştinătăţii.

Vă rog dragi cititori, să nu mă consideraţi decât ceea ce sunt, adică unul de jos care în vorbirea curentă românească prezintă un adevăr.

Istoria după primul război mondial nu este scrisă cu competenţă, în concordanţă cu evenimentele ce s-au produs. Istoricii omit fapte reale de importanţă naţională.

Beţia puterii, orgoliul şi miopia în care s-au complăcut guvernanţii de atunci nu au scuză; motivele sunt diverse. Oamenii politici ale căror răspunderi s-au dovedit a fi nule. au lovit în tinerii ce au sesizat pericolul roşu. Marele vis al României Mari avea nevoie de conducători demni si fără vicii; ţara şi poporul era însângerat nu ca să se deschidă porţile unor impostori puşi pe căpătuială.

Fără a jigni pe cineva, îndrăznesc să afirm că demagogia a fost un prilej de afirmare politică si obţinerea puterii. Orgolioşii, înţelepţii şi vanitoşii s-au războit între ei lansându-se în polemici şi jocuri ale unor forţe oculte care au împins ţara în dezastru.

Acest fenomen al orbirii şi incapacităţii de a vedea şi sesiza esenţialul în adevăratele stări de lucruri din tară era caracteristic si statelor vest-europene. Aceleaşi vorbe goale şi sloganuri, tratate si discuţii, erau frământate în plasamente ca, în final, să constatăm că ne aflăm în preajma celui de-al doilea război mondial: nepregătiţi, neînarmati şi surprinşi de evenimente. Era posibil să nu se vadă pericolul roşu? Regele Carol al II-lea, cu clica lui de călăi a ucis mişeleşte floarea tineretului român în frunte cu Căpitanul Cornehu Zelea Codreanu. A luat cineva atitudine în afară de Iuliu Maniu şi George Brătianu? Nu! Toţi politicienii au tăcut si s-au strâns în jurul odiosului Rege ca să ucidă pe cei ce au rămas din elita legionară.

Greva muncitorilor de la Grivita din 1933 a fost dovada că bolşevismul îşi avea organizaţiile sale în întreprinderi. Nu s-a învăţat nimic din acest proces?

S-a făcut însă caz că trei legionari 1-au pedepsit pe primul Ministru I.G. Duca pentru desfiinţarea Gărzii de Fier si pentru crime -care nu sunt cunoscute de majoritatea românilor Nu s-a înţeles că aceşti legionari au *vrut sa-i* trezească la realitate pe politicieni"? Că un Prim Ministru nu trebuie să fie manevrat de forte oculte străine"? Acest caz a fost rampa de lansare a injuriilor defăimărilor si caracterizăm noastre ca terorişti şi mânuitori ai violentei cu scopul de a fi eliminaţi de pe scena istoriei Deci violenţa vine de la adversarii politici, uciderea Căpitanului şi a celor patru sute de camarazi ne-a împins la legitima noastiă apărare. Crimele comise asupra noastră au fost mişelesti prin metodele folosite. Ucişi prin strangulare, arşi de vii în crematorii, aruncaţi de la etaj, expuşi pe străzi, ucişi în anchete, arşi cu vitriol. Putem noi să tăcem? Putem să fim nepăsători? Putem să uităm? Nu , desigur nu.

Au fostprea frumoase ideile şi bunele noastre intenţii faţă de neamul nostru, tara şi altarul lui Hristos. Cele ce s-au petrecut în România n-a cunoscut Europa în veacul acesta, spre ruşinea noastră de români care am ajuns să ne ucidem între noi. Timpul care a trecut şi condiţiile vitrege pe care le-am trăit nu ne-au permis să ieşim la lumină, să vorbim, să scriem, pentru ca spunând Adevărul, să ne apărăm.

Dragii mei cititori vă rog acordaţi-mi încrederea că vă veţi strădui să înţelegeţi că am fost victimele unor vremi apocaliptice în care mişeii şi cei fără de lege si-au făcut de cap în ţara asta.

După 50 de ani de prigoană, hărţuieli, suferinţe şi bătaie de joc la vârsta de 73 de ani, încerc prin aceste memorii să redau Adevărul aşa cum a fost şi trebuie să fie cunoscut

Lucrarea de faţă nu este o literară, limbajul folosit este comun, este o autobiografie scrisa in forma de reportaj în care faptele prezentate nu sunt create din imaginaţie pentru a demonstra ceva senzaţional. Sunt convins că omul sătul n-o să poată crede efectele ce le cauzează o foame dusă luni ,ani si zeci de ani, că foamea duce la deformări psihice şi fizice individul, degradandu-i moralul. Bătaia, frica de necunoscut, ameninţările de tot felul nu pot fi înţelese de orice om dacă nu cunoaşte limitele de suferinţă ale fiinţei umane. Asupra noastra s-au făcut experienţe si atrocităţi după

bunul plac al celor de sus şi excesul de zel al celui din urmă agent sau gardian. Personal mă cutremur de cele ce le-au suferit mulți din camarazii pe care i-am cunoscut De aceea m-am limitat la redarea numai a celor ce pe pielea mea le-am cunoscut. Pot spune că au fost mulți deținuți care au depăşit limita suferinței umane călcând peste ceea ce medicina si psihologia au cunoscut, toate acestea vor putea fi un izvor de studii pentru condiții ieşite din comun, adeverindu-se zicala "Nu-i da Doamne, omului cât poate duce".

Nici o mişcare organizație sau partid politic din toate țările europene n-au opus atâta rezistență şi luptă împotriva sistemului comunist. Vouă dragi tineri mă adresez direct, citiți aceste pagini care cuprind memoriile unui tânăr ce şi-a ales singur drumul spinos al suferinței. Veți citi fapte şi trâiri din care voi să trageți concluzii edificându-vă de Adevărul si justețea cauzei noastre.

Dacă astăzi sunt bătrân, n-am uitat că am fost tânăr ca voi. Si dacă tinerețea mea vă poate spune ceva, citiți orice carte ce vă cade în mână a altor legionan care au suferit mai mult decât mine.

Din frică de adevăr se găsesc şi astăzi voci care să ne acuze pentru fapte ce s-au produs pe parcursul multor ani de luptă. Să nu se creadă că susțin ideea că noi nu am greşit niciodată, lupta în sine ne învață că se poate greşi pentru atingerea unui obiectiv. Greşelile si înfrângerile noastie fac parte din noi din străduința de a ne realiza visul, din prea multă intransigență. Astfel eu spun că am făcut abuzuri de tinerețe si suferință, de jertfe ca acestea să servească pentru ziua de mâine.

Am consideiat că trebuie să scriu ca să demonstrez că nu am murit, că existăm. Acesta am fost, aşa am gândit şi am trăit, n-am fost conducător de oşti, om politic, savant sau filozof dar cum vedeți, mi-am scris memoriile ca un luptător anticomunist autentic.

Autorul

1920

M-am născut în atmosfera încărcată de marile transformări pe care primul război mondial le-a adus în viața oamenilor si a popoarelor.

Tatăl meu a fost primul meseriaş român cu uşă de prăvălie din Sibiu si se bucura de stima autorităților alături de mama, o femeie frumoasă ce s-a impus în elita conducătoare a femeilor din oraş. Am crescut în climatul acesta, când marele vis al întregirii neamului a fost împlinit.

Europa, zguduită din temelii, era un vacarm de idei şi curente în căutarea echilibrului prin reforme politice, economice, sociale, naționale si geografice. Prăbuşirea Imperiului Rus şi a celui Austro-Ungar au schimbat structura si fata Europei, în Apus popoarele şi-au revendicat drepturile naționale de independentă şi libertate, prin răsturnări de situații, prin reforme şi aspirații la prosperitate. In acelaşi timp. în Răsărit în locul țarismului s-a instaurat tirania. haosul si anarhia în urma revoluției comuniste din 1917.

Cele mai elementare drepturi au fost călcate în picioare de clasa instalată la putere în numele "dreptății sociale" propovăduite de ideologia marxistă. Bolsevizarea Rusiei a însemnat distrugerea trecutului, negarea adevărului si a credinței, prin ură si învrăjbire a claselor sociale. Problemele cele mai acute pe care le-a avut Europa au fost cele create de comunismul expansionist-intemaționalist -un pericol pentru omenire. Omul a fost rupt de familie, tradiție şi Biserică, împins în imoralitate, imbecilizat prin mizerie si înfometare. Tot ce a fost trebuia şters din mintea oamenilor şi înlocuit cu lozinci amăgitoare, în numele proletariatului, ateismului a fost instalat în Kremlin de marele demon Lenin.

Amintiri din copilărie

1926

Nenea Belaşcu lucra în atelierul de încălțăminte al tatălui meu. Era omul de încredere care coordona lucrul cu cei 20 de angajați, calfe si ucenici. Era un om bun, un meseriaş cu mult bun simț. stăpân pe el si după pregătirea ce o avea făcea față tuturor problemelor ce se iveau. La încrederea aceasta a răspuns prin cinste ireproşabilă si prin devotamentul față de patron. Venea primul şi pleca ultimul din atelier, nu-i scăpa nimic şi disciplina era impusă prin felul său de a fi. Vorbăreț din fire povestea cu mult haz cele auzite şi citite, trădându-şi originea de țăran în toate ocaziile, dar si sentimentele de bun creştin.

Tata era ocupat cu probleme de aprovizionare şi cu vânzarea produselor; prezența sa în atelier era pentru fiecare angajat un prilej de a-si spune necazurile si a-i cere ajutorul.

La cei *6* ani ai mei, eram fericit când auzeam din gura tatii cuvinte de îmbărbătare sau sprijinul material si moral ce-1 acorda, în această comunitate, în atmosfera veşnic caldă, se discuta şi se tălmăceau fel de fel de probleme, iar lucrul se desfăşura în voie bună.

Dimineața, în jurul orei 9, îmi făceam apariția în atelier, eram luat în brațe de fiecare, înconjurat de dragostea lor şi-i asaltam cu întrebări la care aşteptam răspunsul, în dorința de a cunoaşte ce mi se părea mai deosebit. Din cauza aceasta, mama mi-a interzis să mai intru în atelier şi eram obligat să plec cu servitoarea la plimbare pe aleea căreia i se spunea Schullerschantz. Un miel cu o fundiță roşie la gât care mă însoțea în toată joaca mea pe sub castanii acelei alei. Când vremea era urâtă, prezența mea era tolerată în atelier şi mă simțeam în largul meu. Ucenicii plecau după cumpărături, aducând jumere calde, salamuri proaspete, comuri cu unt, pâine caldă şi fructe. Din toate acestea gustam si eu. Toate îmi păreau mai bune deşi abia coborâsem de la masă.

Ucenicii aduceau cu regularitate ziarele, răsfoite în timpul repausului de nenea Belascu, iar nenea Daju citea cu glas tare ce era mai important. Acelaşi lucru îl făcea şi tata, cititul acestor ziare făcea parte din tabietul mesei si era ceva foarte normal. Cum eram dornic si curios de a cunoaşte tot, urmăream pozele, asupra cărora ceream explicații.

Astfel pe prima pagină a ziarului Universul am văzut un urs ridicat în două picioare, avea pe cap o căciulă cu moț şi o stea în cinci colțuri, ursul cu chip de om lovea cu un bici un țăran care trăgea la un plug în timp ce

în colţul de sus al pozei era o biserică în flăcări si un preot sub laba ursului Imaginea m-a impresionat adânc, am început să plâng si 1-am întrebat pe nenea Belascu ce-i cu ursul acela. S-a uitat la mine mirat si mi-a spus că ursul este un bolşevic. Bolşevicii îi pun pe oameni la munci grele bisericilor li se dă foc si preoţilor le este interzis să mai facă slujbe în biserici. Diavolul a pus stăpânire pe acea ţară si păgânii fac ce vor în urma revoluţiei care ameninţă chiar ţara noastră deoarece suntem vecini cu ei.

- Dar nene Belascu de ce nu omoară cineva ursul acesta care zici că ne ameninţă si pe noi? De ce îl lăsăm să-si bată joc de oameni?

- Ei, dragul meu forţa lui e mare, revoluţia a întors totul pe dos, el n-a ajuns la putere ca să plece. Vei creste mare si ai să vezi cruzimea lui, ai să vezi biserici în care se fac cârciumi si grajduri iar vrajba între oameni v-a fi tot mai mare în lume.

- Da? Dar noi nu avem puşti si gloanţe ca să-1 împuscăm? De ce stăm? De ce-1 lăsăm să ardă bisericile?

Plângeam cu hohote lacrimile mi-au fost şterse de nenea Daju, care m-a luat in braţe, apoi cu palma dreaptă a dat în capul ursului ca să mă îmbune.

- O să te faci mare si-ai să-1 înfrunţi pe acest urs turbat îmi spunea nenea Belascu. Să ştii copile, că până când oamenii nu se unesc între ei nu se poate duce lupta cu el. Să stii că lupta care se va da este între bine si rău. Oamenii de acolo trăiesc trista experienţă iar până la urmă lumea întreagă va fi ameninţată si va trebui să treacă timp ca să se trezească toţi. Acestea mi le-a spus mai târziu când aduceam vorba de bolşevici. Prima imagine formată despre comunism s-a întipărit adânc în viaţa mea

Obsedat de acest tablou, eram curios să văd ce mai face ursul. Ceream să mi se arate ziarele, şi printre diferite caricaturi 1-am văzut pe Stalin pentru prima dată tot cu căciula cu cinci stele în frunte, încălţat cu ciobote pline de sânge, vorbind unui popor îngenuncheat şi însângerat. L-am privit mult pe acest bolşevic pe care doream să-1 înfrunt când voi fi mare căci nenea Belascu mi-a spus că el este diavolul pe pământ.

***

Toate au fost bune în casa noastră. Belşugul era din plin Sărbătorilese ţineau cu mult fast. Nu pot să uit seara de Ajun a Crăciunului când îl aşteptam pe Moş Craciun când grupurile de colindători se perindau prin casa noastră. Tata mare patron primea colindul cu cinste, iar mama, neîntrecută în cele culinare era darnică şi fericită în casa noastră, noi copiii primeam cele mai frumoase şi atrâgătoare jucării când fastul sărbătorii era în toi.

Când sosea Moş Crăciun radiam de bucurie primeam dăruri multe si parcă pluteam în jurul bradului aprins. Spre surprinderea mea, odată barba moşului a luat foc. S-a produs panică, iar eu plângeam când vedeam

flăcările ce cuprindeau fața Moşului înfricoşat, descoperii că moşul era însuşi nenea Belascu. Parcă totul s-a năruit, plângeam în hohote si nu-mi venea a crede că Moşul era chiar nenea Belascu.

Tata a stins focul, dar pe fața Moşului am văzut arsuri grave care-l desfigurau. Mi-am dat seama că am fost mințit că Moşul adevărat a fost
o farsă şi dezamăgirea m-a descumpănit. Apoi m-am convins că omul acesta pentru noi copiii a ajuns desfigurat. Tata, consolându-mă, mi-a spus că el a făcut pe Moşul ca să ne bucurăm noi, căci adevaratul Moş n-a putut veni, si el va avea grijă ca nenea Belascu să se facă bine.

Acesta a fost ultimul Crăciun în care familia noastră întreagă a serbat naşterea Mântuitorului. Tragicul lui sfârşit parcă a prevestit alte nenorociri ce vor veni.

***

Criza economică si financiară de după primul război mondial a atins majoritatea firmelor nou create. Tatăl meu a dat faliment. Atelierul de încălțăminte, tabăcăria şi restaurantul au fost lichidate în urma datoriilor la bănci. Casa din str. Rotarilor si cea din str. Turnului au fost sechestrate si vândute. Dezastrul era total.

Mă asociam în gândurile mele cu țăranul rus, pe care îl văzusem în ziar, înțelegându-i suferința şi astfel mă împăcăm cu noua situație. Numai mai era nenea Belascu, nici lucrătorii care mă luau în brațe nici mielul alb ca să mă plimb în joacă pe aleea Schullerschantz.

La Râmnicn Vâlcea

Luat de bunica recăsătorită cu boierul Gută Trancă din Ionesti-Vâlcea m-am conformat nou situații încadrându-mă în programul de scoală din Râmnicu Vâlcea.

Terminând clasa întâia primară am fost dus la Ioneşti Acolo, la țară unde era conacul boieresc, am început să mă obişnuiesc si să descopăr noi forme de viață, alți oameni si alte obiceiuri.

Imbrăcat ca un pui de boier, m-am prins în jocuri cu copiii țăranilor. Imi plăcea să cunosc moşia situată în jurul conacului în livada de pomi sute de porci cu purcei care se hrăneau singuri, via avea toate soiurile de struguri, grajdurile cu vaci şi boi pentru muncă mă impresionau, iar butoaiele din pivnițele de sub clădirea conacului erau atât de mari încât un călăreț putea sta bine înăuntru cu cal cu tot.

In scurt timp mă obişnuisem cu bunicul, om înalt, impunător în costumul boieresc, cu vestă neagră încheiată pe gât, cu cămaşă albă cusută
cu borangic peste pantalonii albi de aba. Figura lui exprima o noblețe naturală şi mă făcea să mă simt mândru când mă lua cu el în trăsura trasă de patru cai negri ce luceau în ton cu pernele de catifea roşie. Mă simțeam

fericit când ne duceam la biserică în Râmnicu Vâlcea unde se întâlnea cu alți boieri, oameni de afaceri, oficialități si oameni politici.

Eram prezentat ca un nepot pe care vrea să-1 înfieze; îl țineam de mână în timp ce ascultam atent tot ce se discuta. Mă găseam în clasa a treia primară si eram printre elevii buni. într-una din zile, în trăsură, 1-am întrebat:

- Bunicule asa-i că matale nu-i pui pe oameni să tragă la plug?

Uimit, mă întreabă:

- Ce vorbe sunt astea, măi băiete? Cine ți-a băgat în cap prostiile astea?

M-am înroşit si a trebuit să-i spun povestea cu tabloul văzut în ziar:

- Asa-i că ai să mă ajuți când am să fiu mare să-i batem pe bolşevici?

- Ei, fiul meu, de când e lumea au fost conducători si supuşi, totdeauna au fost bogați si săraci, şi oamenii nu sunt egali decât în fața lui Dumnezeu si a morții. Ai să ajungi mare, şi ai să vezi că sunt lucruri care nu se pot schimba peste noapte. Va trebui să treacă timp ca oamenii să înțeleagă că pe pământ oameni egali nu vor putea fi. în ce priveşte bolşevicii, ei sunt de curând la putere şi vor să se întindă ca pecinginea în lume, iar noi suntem prea mici ca să-i învingem. Dar..., au să cadă si ei, că orice stăpânire e trecătoare.

L-am ascultat si 1-am rugat să mă ierte, reluându-mi locul cuviincios de copil. M-a mângâiat şi am simțit că-i plac. deşi întrebările mele 1-aupus pe gânduri.

După această discuție eram mai apreciat de el si ochiul lui mă urmărea când mă vedea zilnic printre oameni, îmi acorda atâta încredere încât aveam acces la casele de bani. Omul acesta bun vedea în mine urmaşul lui si mă inița în tot ce interesa gospodăria conacului. Chiar si eu mă consideram ca un stăpân. Mă interesam de animale, de argați, de pivnițe, dacă erau sau nu încuiate. Ceea ce era mai strident în ochii mei, erau țăranii pe care îi vedeam când se întorceau de la muncă istoviți, dar totuşi veseli în sumara lor îmbrăcăminte, desculți, încinşi la mijloc cu un brâu peste cămaşa de in sau cânepă. Simplitatea şi felul lor de viață, deosebit de al țăranilor ardeleni mă deruta, îi vedeam seara la cină. veseli, uitând de oboseală, de truda dusă zi de zi pe ogoare, în livezi şi prin vii. Bunicul dădea seara vin şi se încingeau hore şi jocuri de bună voie.

într-o zi mă aflam cu bunicul la Generalul Marinescu din Râmnicu Vâlcea unde au venit părintele Georgescu din lonești şi procurorul Scărlătescu cu soția. Se vorbea despre bolşevici, despre haosul din Rusia, si am înțeles că toți condamnau regimul de acolo, şi că se fac deportări în Siberia. Mângâiat pe frunte de bunic, stăteam alături de el şi păream foarte fericit. La înapoiere, în trăsură, l-am întrebat:

- Bunicule, ce vor bolşevicii, ce-i aia clasă socială, de ce oamenii nu-i înfruntă pe bolşevici?

Calm şi binevoitor mi-a explicat că ceea ce vor bolşevicii este ceva ce nu se va putea realiza niciodată. Ei vor ca toată lumea să fie la fel, vor egalitate, să muncească în comun, fără să gândească, şi să mâncăm cu toții la un cazan. O categorie de oameni formează o clasă socială aşa cum sunt muncitorii, țăranii si intelectualii. Ei, dragul meu, nu vor ca aceste clase să fie unite şi de aceea au creat aşa zisa luptă de clasă. Când vei fi mare ai să vezi că fiecare om îşi are rostul şi locul acolo unde trăieşte, munca îl poate ridica la un trai mai bun. Iar ce ai văzut în ziar e numai o față a cruzimii bolşevice căreia i se mai spune si comunism.

In sinea sa el sesizase că eu vedeam diferența dintre el si țărani, astfel că mi-a zis:

- Omul trebuie să se ridice liber prin muncă şi evoluția lui trebuie să se facă normal pentru a nu parveni. Cu timpul toți oamenii vor ajunge la proprietatea lor, pe pământul si casa lor, şi atunci cei mai harnici gospodari vor fi în frunte, unii, poate boieri, aşa cum vezi că sunt eu. Prostii şi leneşii vor rămâne în urmă si comuniştii se folosesc de ei ca să-i ațâțe împotriva celor avuți.

Mintea mea nu putea înțelege de ce bunicul, aşa bun cum era, nu făcea mai mult pentru țărani. Mai târziu mi-a explicat situația si consideram că purtarea lui cu aceşti oameni era generoasă în sensul că munca prestată le era bine plătită. Unii si-au făcut case si gospodării, ceea ce demonstra că bunicul n-a fost un boier hapsân.

- Tranziția de la o stare la alta a durat timp, boierii nu mai sunt cum au fost în trecut, treptat pământul va ajunge la cei ce-l muncesc. Aşa a încheiat bunicul.

Am înțeles din cele spuse de el că în țară sunt oameni şi partide care vor să facă o dreptate în această privință. Dar..., aceasta o va rezolva timpul prin oamenii învredniciți de Dumnezeu să facă dreptate.

Din nou la Sibiu

După ce m-am obişnuit cu tot ce-mi oferea bunicul la Ioneşti, când credeam că-mi găsisem o linişte, a trebuit să mă întorc la Sibiu, ca să iau totul de la capăt. Tata începuse să se redreseze. S-a recăsătorit, am început o altă viață cu o mamă vitregă, străină de mine. Trebuia să termin clasa a patra la şcoala de aplicație. Imediat după acomodare, am intrat în programul fixat de mama vitregă. Astfel, după ce veneam de la scoală, treceam în atelierul de richtuit fețe de ghete ca să prestez unele munci, la fel ca un ucenic, în aşa fel ca tot timpul să fiu ocupat. De joacă nu aveam timp.

Absolvind şcoala primară, am trecut la şcoala comercială elementară.

Părinții copiilor din anturajul de la şcoală erau prieteni cu tata. In bănci, eram încadrat între copii evrei cu care mă comportam la fel ca si cu colegii români. Din cei 32 de elevi, jumătate erau evrei -mai bine zis jidani, căci aşa li se spunea.

De multe ori le luam apărarea evreilor atunci când vedeam că unii întreceau măsura si îi trăgeau de perciuni. Aveam un sentiment de milă si am luat o atitudine neutră. Din acest motiv eram poreclit Itig căci mă ocupam cu mici negustorii si de multe ori eram intermediarul între cele două tabere. Majoritatea colegilor jidani aveau perciuni, erau blonzi roşcați, pistruiați si cu muci în nas, toți miroseau a usturoi.

Din lectura ziarelor eram la curent cu tot ce se întâmpla în lume. Crime, furturi, atentate pline de amănunte de-a dreptul senzaționale, precum şi procese redate cu lux de amănunte Aşa începusem să-mi dau seama de curentele antisemite ce se manifestau în vestul Europei. Cu toate acestea n-am fost desprins să urăsc şi nu m-am lăsat furat de unele curente si manifestări asupra celor din jurul meu. Făceam numai ce consideram că e bine şi corect. Dacă uram ceva, atunci uram ursul care era pentru mine bolşevicul Aşa am gândit, aşa am fost atunci, dar şi mai târziu, fără a fi influențat de cineva. Timpul care a trecut mi-a confirmat că poziția mea a fost corectă în scoală m-am manifestat cu interes față de carte, îmi plăceau istoria si geografia. Erau materiile preferate si am avut totdeauna notele cele mai bune. La o oră de istorie când profesorul a vorbit despre U R S S , 1-am întrebat:

- Domnule Profesor, de ce bolşevicii îi asupresc pe oameni? Ce vor ei? De ce dau foc bisericilor?

Domnul profesor Mateş Virgil era un bun român si nu făcea politică. Era printre cei mai buni profesori din scoală, avea 35-40 de ani. Mi-a spus că bolşevicii au ajuns la putere în urma revoluției din 1917, că Rusia este condusă de soviete, de oameni fără pregătire, ce-si mențin puterea prin teroare. Au fost deportări în Sibena, s-a distrus tot ce a fost bun si frumos, au dărâmat biserici şi au răspândit ura şi vrajba între oameni. Deocamdată ei vor ca oamenii să fie supuşi, manevrați de comisari ce mențin imperiul răului pe care îl conduce Stalin în țările din apus au apărut unele organizatii cu caracter anticomunist ca să salveze omenirea de pericolul ce se experimentează prin teoria marxist-leninistă în Rusia unde haosul şi mizeria face ravagii. Am înțeles că am fost apreciat de el, staiid că nici un elev nu i-a pus întrebări de acest gen. In Germania comuniştii s-au dedat la greve şi statul era amenințat. Lumea întreagă era expusă acestui flagel. Devenisem anticomunist din instinct. Imi părea rău că nu sunt mai mare ca să mă pot afirma în această luptă. Auzisem de grupe de studenți care activau la Iaşi, Cluj, Cernăuți şi Bucureşti, asupra cărora exercitau presiuni de oprimare autoritățile,

nesocotindu-le doleanțele si revendicările în toate sectoarele vieții din punct de vedere național.

In atelier, când se discuta despre politică, eram numai ochi şi urechi. Tata era național țărănist, adept înfocat al lui Iuliu Mamu şi discuțiile lui erau pline de noutăți pentru mine.

Am aflat cu entuziasm despre venirea în țară a regelui Carol al II-lea si în scoală prin lecțiile de istorie, am primit cele mai vibrante noțiuni de naționalism. Vedeam în rege cea mai înaltă personalitate în jurul căreia trebuie să fie toți românii. Aveam la acea oră un cult pentru rege. Simțeam că-mi iubesc tara si că trebuie să fiu un soldat credincios în armata Regală Română. Când cântam Trăiască Regele, vibram de emoție, iar când profesorul de istorie ne vorbea de rege trăiam cele mai fericite clipe.

In țară, criza economică făcea ravagii. Băncile dădeau faliment si de această criză am fost afectați şi noi. Astfel, noi copiii, care aveam depuşi la bancă câte 100 000 lei adică pentru *a* fi scoşi la majorat 400 000 lei am pierdut totul. O altă nenorocire ne-a venit din partea fiscului care, prin portărelul tribunalului, a pus sechestru pe mobilă si obiectele din casă au fost scoase la licitație. A fost un spectacol de tristă aducere aminte când tobele din fața casei au început să bată.

Era semnul că țara nu era pe roze, iar ce ne va aduce viitorul vom vedea.

Arestat la 12 ani

In vara anului 1932 se anunțase venirea regelui Carol al II-lea în Sibiu unde se țineau concursurile internaționale de hipism.

Cei mai buni călăreți ai şcolii de echitație de Cavalerie erau Cristian Țopescu, Rang, Berlescu, Tudoran, Epure şi altii. Tot în Sibiu se ținea jamboreea cercetasilor unde Marele Voievod Mihai venea în uniforma de cercetas. Cu nerăbdare am aşteptat să-1 văd pe rege aşa cum era imprimat în mintea mea ca în tablourile din clasă îl vedeam un mare monarh şi-i acordam dragostea mea născută dm cel mai profund sentiment național. Acest eveniment era pentru mine prilejul de a-mi manifesta simpatia.

Era într-o duminică, sărbătoare în tot orașul. De dimineață, m-am dus în piață cu banii economisiți din bacşişurile ce le primeam de la clienta tatălui meu pentru micile servicii ce le făceam. Am cumpărat două buchete mari si frumoase ca să le arunc în trăsura regală: aveam fericitul prilej de a-mi arăta sentimentele ce vibrau în mine şi neastâmpărul meu era deplin justificat.

Pe strada ce duce de la gară spre centru, în piața mare, ca să pot vedea mai bine, m-am postat în dreptul biserica Ursuline, cocoțat pe un grilaj de fier. Tot orașul venise ca să-l întâmpine, poliția si armata îmbrăcată în

ținută de gală. în cele din urmă. dinspre gară se anunțase plecarea din loc a trăsurilor regale. Urale si aclamații prelungite, pe fondul unei fanfare militare si a trompeților ce erau în fruntea cortegiului regal, veneau ca nişte valuri ce contaminau mulțimea de bucurie. Se auzea ropotul cailor ținuți în frâu de ofițerii ce făceau garda drapelului, împopoțonați şi ei -cu coama şi cozile împletite. Un grup de ofițeri superiori de cavalerie înaintau în aplauzele locuitorilor întregului oraş. Caii parcă dansau, înspumați. Călăreții se simțeau mândri în uniformele de gală. Vedeam cea mai impresionantă paradă unde erau etalate toate uniformele ofițerilorpe arme şi grade. Caii parcă aruncau flăcări pe nări când erau înghiontiți de pintenii călăreților.

Din prima trăsură generalul Corpului 7 armată răspundea zâmbind mulțimii; urma trăsura cu Prefectul şi Primarul oraşului. Apoi trei generali în linie, pe caii ce scoteau scântei din copitele lor.

Prima trăsură ajunse în dreptul meu. Erau civili îmbrăcați în frac si joben. La următoarea erau înhămați 4 cai negri ce duceau 3 generali. Am aruncat buchetul cel mai mic şi unul din generali mi-a mulțumit cu un salut.

Imediat apăru caleaşca regală. Patru cai albi înspumați urcau în trap săltat mărunt spre oraşul de sus. Alături de rege se afla marele voievod Mihai.

Pe capul regelui am văzut coiful cu pompoane si pe uniforma de cavalerie străluceau în bătaia soarelui decorațiile ce-i atârnau ca podoabele de valoare. Era impresionant, îl vedeam pentru prima dată pe rege, parcă venit din străfundurile istoriei. Acest sentiment de exaltare sufletească a culminat cu aruncarea frumosului buchet de flori care s-a oprit direct pe capul monarhului. Dar..., regele s-a speriat, a ridicat mâinile ca să rețină coiful amenințat să cadă. Fericit, îl aclamam, strigam "ura, ura. ura", apoi deodată mă prinse o mână de comisar care, apostrofându-mă, m-a dus la Poliție.

Eram arestat si închis într-o cameră cu răufăcători.

Nimic nu putea fi mai rău decât această recompensă care a zguduit în mine tot ce era curat, sincer si frumos. Am început să plâng, nu de frica a ce mi s-ar putea întâmpla, ci de nedreptatea si greşita înțelegere a gestului meu. Simțeam că a fost ucisă în mine expresia celor mai înalte sentimente naționale, că mitul regelui a dispărut. Arestat la cei 12 ani pe care-i împlinisem, eram un "răufăcător", un "indezirabil". Spre seară comisarul, care şi-a făcut datoria, m-a dus la chestorul poliției. Acesta, considerându-mă un copil, a început să mă îmbuneze, justificând reținerea mea ca pe o greşeală a comisarului -care va fi mustrat si chiar pedepsit. M-a rugat să nu fiu supărat nici pe poliție, dar nici pe rege.

***

In Februarie 1933 am citit în ziare despre greva muncitorilor de la atelierele Grivița. Am aflat că greviştii erau comunişti, fapt care m-a făcut

să iau atitudine împotriva acestei greve. Era dovada că existau în țară nuclee comuniste care activau clandestin. Armata a fost pusă în situația de a trage. Au căzut morți şi răniți, s-au făcut multe arestări. Greva continuând, guvernul a demisionat, în mintea mea de copil, am aprobat dreptul la revendicări, dar faptul că comuniştii au profitat de starea grea din punct de vedere economic, m-a făcut să trec de partea armatei, îmi dădeam seama că bolşevicii au ajuns în țară si auzeam ropote de hoarde barbare, simțeam că ne pândeşte năvălirea comunistă.

Ura împotriva bolşevicilor o aveam prin dorința de a fi curmat răul si instaurat binele între oameni. Dacă detest abuzul şi minciuna, îi detest si pe cei ce practică exploatarea omului în orice formă. Ştiam de situația economică grea din țară. când guvernul Iorga-Argentoianu a aplicat timbre pe pâine, când învățătorii nu au primit câteva luni salarii, când s-a declarat curba de sacrificiu în timp ce guvernele se schimbau peste noapte. Au urmat arestări si la procesul ce s-a dezbătut mi-am dat seama de slăbiciunile oamenilor politici care au creat aceste stări de lucruri, dând comuniştilor ocazia să se afirme. Țara se găsea în toiul frământărilor politice, căci zeci de partide îşi disputau dreptul de a ajunge la putere.

Țara reîntregită nu-si găsise încă omul care s-o păzească de alte pericole. Oameni politici demagogi, viciați, îmbătrâniți şi obosiți, se complăceau în parlament si senat în discursuri sterile, fără a sesiza neajunsurile şi nedreptățile ce se comiteau de foruri corupte şi incompetente, puse pe căpătuială.

Toate le receptam din discuțiile ce se purtau între oameni, din ziare care se bârfeau reciproc în lupta dintre partide si din trista realitate a vieții. Coloanele marilor ziare din Capitală erau pline de redarea marilor procese, crime celebre, furturi senzaționale şi fapte diverse acopereau probleme vitale, necunoscute de poporul ce aştepta grija celor de sus care trăiau în beția puterii.

Nu auzisem de partide sau oameni care să se opună stării precare în care se zbătea țara. Auzisem doar de unele acțiuni ale grupurilor de studenți din Moldova, agresați de autorități în unele lupte electorale.

1. G. Duca. exponent al Partidului Liberal, era Primul ministru al țării. Asupra lui s-au f acut presiuni la Paris pentru a executa unele directive ale ocultei masonice ca să dizolve formațiunea politică Garda de Fier. In schimbul împrumutului pe care îl cerea. Asumându-si acest angajament, a venit în țară. a dizolvat Garda de Fier şi a ordonat zeci de crime şi zeci de mii de arestări nejustificate. La 29 Decembrie 1933, trei legionari l-au pedepsit pe peronul gării Sinaia. Cei trei s-au prezentat la procuratură pentru a fi judecați.

Când am auzit de Corneliu Zelea Codreanu, un fluid m-a atras, o chemare m-a întărit în ceea ce căutam şi speram, în credința că pot urca un drum, al cărui capăt nu ştiam unde duce.

Am aflat că Nicolae Titulescu, ministrul de externe în strânse relații cu magnații generoşi a ne face unele concesii, au condiționat intrarea în tară a 27 000 de familii de evrei.

După ce Hitler a ajuns la putere a si început înarmarea Germaniei si influențele politice se extindeau prin crearea de organizații de nuanță Național Socialistă în lume. La noi în țară Liga Național Creştină condusă de profesorul universitar A. C. Cuza a avut unele influențe, care aveau tangență cu Național Socialismul, inclusiv semnul distinctiv crucea încârligată. Având în vedere aversiunea mea împotrrv a comunismului, mă manifestam alături de cei ce i se împotriveau. Am simpatizat Național Socialismul, îl vedeam constructiv anticomunist şi apreciam disciplina. Copil cum eram apreciam aceste manifestări pe deplin bune.

Intuiam şi că Garda de Fier era organizația specifică neamului nostru, specifică nevoilor stringente de după Marea Unire deşi nu aflasem prea multe despre ea împins şi atras de 'misterele' în care era învăluită, n-am ezitat a mă afilia mai târziu.

In primăvara anului 1934 elita intelectualilor din Gardă a fost implicată în procesul celor trei legionari care l-au pedepsit pe I. G. Duca. Profesori universitari doctori în drept, generali si studenți s-au perindat prin fața completului de judecată. Presa națională le da depozițiile si pledoariile marilor avocați ai apărarii dezbătând substraturile ascunse, care au generat aşa zisa violență a generației tinere, dornică a da acestui neam un nou impuls spre un nou sistem de viată.

Curtea alcătuită dm cinci generali, judeca pe cei trei inculpați, dar si pe aşa- zişii autori morali în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu, Ion Moța, generalul Cântacuzmo Grănicerul, dr Ion Bănea, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici, Ili eGârneață, Nae Ionescu, Dragoş Protopopescu si alții, peste 70 de arestați

In cele din urmă procesul s-a terminat cu condamnarea la muncă silnică pe viață a celor trei inculpați, iar toți ceilalți au fost achitați. Mai mult, din cei 5 generali ce alcătuiau completul de judecată, trei generali au aderat la Gardă, d-nii. generali Petrovicescu, Dona si Ignat. Procesul a fost un succes deplin, necontestat ceea ce a afirmat încă o dată cauza dreaptă a Gărzii de Fier. Am plâns de bucurie si, emoționat cum eram m-am manifestat si în scoală față de profesori.

A urmat apoi o perioadă de linişte. Ziarele de stânga au amuțit şi efectele procesului au dat de gândit şefilor de partide, dar mai ales regelui Carol. Alte discuții, alte probleme scoteau în relief că lumea îşi caută o nouă orientare că există o ciiză politică, că democrația e putredă, vulnerabilă, incapabilă a face față tuturor problemelor ce se iveau. Pacte şi amiciții îi făceau pe toți să creadă că sunt invincibili, şi persistau în învechite

conceptii de viață ignorând realitatea. La noi în țară Nicolae Titulescu a fost nefast în viața politică a neamului. Aservit unor forțe oculte străine, ne-a împins în dezastru. Nu era străin de tensiunile la care indirect i-a împins pe unii politicieni si pe rege ca să ajungă la decapitarea intelectualilor si a tineretului care încă mai putea să redreseze politica internă şi externă. Pactul făcut cu Uniunea Sovietică a fost dovada că voia să fim sateliți ai vecinei din Răsărit.

Aceasta se observa si după lipsa de atitudine a partidelor a căror şefi erau dm generațiile ce au făcut România Mare.

Cu regret, fără a mă abate de la linia adevărului, afirm că toți se bălăceau în discursuri pompoase, în campanii electorale si se împroşcau reciproc cu noroi cu invective ce nu-i onorau. Aşa se explică faptul că acești politicieni s-au împiedicat de proprii lor copii, de proprii lor elevi, care vedeau lucrurile real si dădeau o rezolvare imediată.

Acesta a fost fenomenul pe care 1-am descifrat mai târziu când toți ne loveau; temându-se de noi i-au ucis pe cei mai buni din considerente egoiste, pline de invidie şi ură. Ei au declarat acel război fratricid.

Nu eram decât un copil când toate cele scrise până acum le-am trăit, le-am citit, le-am văzut si mă întreb, acum la bătrânețe cum de a fost posibil să existe atâtea ranchiune, invidie şi ura?

Trecând anii, toți marii politicieni s-au stins din propriile lor greşeli. Au trebuit să plătească cu ani grei de închisoare mânia comunistă. Prin închisorile pe unde am trecut, m-am întâlnit cu mulți politicieni, generali, magistrați şi anchetatori care, bătrâni, bolnavi si neajutorați, unii chiar proprii noştri călăi, cei care ne-au aruncat în închisoare. Fără să îşi fi închipuit, au murit cu neputința şi slăbiciunea lor în brațele noastre. Mulți ni s-au mărturisit cerând iertare pentru faptele lor, alții ne urau şi acolo, aşteptând americanii şi sperând că noi, legionarii, vom rămâne în închisoare.

Cine au fost sibienii?

Una dm marile organizații legionare a fost garnizoana Sibiu. In fruntea ei se afla d-nul. dr. avocat Augustm Bidian. Cei 5-6 stagiari din jurul său erau de asemeni legionari.

Printre legionarii de frunte îi amintesc pe Nicolae Lupu, Nistor Chioreanu, Nicolae Iancu (Nicu), Bozdoc Aurel, Nicu Petra - care conducea revista Curierul- avocatul dr. Ion Flesenu, Aurel Cioran (fratele lui Emil Cioran), dintre profesori Axente Creangă, Iulian Dumitru, Nicolae Petraşcu, Moşneag, Pimen Constantinescu, care activau în cercul româno-italian cu marele profesor Enzo Loreti, profesorul Ion Mane, prof Micu Gh, părintele profesor dr. Bodogaie, Liviu Stan şi Spiridon Gândea, profesori la Academia teologică, o suită de preoți în fruntea cărora era pr. Zosim

Oancea, dr. stomatolog Alex. Barbu, un viu si activ legionar a fost Viorel Trifa, care era un excelent orator. Avea două facultăți terminate si era preşedintele Uniunii Studenților din România.

Dintre marii comandanți a fost si Corneliu Georgescu, fondator al Mişcării, alături de Căpitan. Nu pot trece peste d-nul. av. dr. Ionel Bănea, care a fost şeful Ardealului Legionar, dar si fratele său, Mitu Bănea, care a activat intens în tinerețea sa.

Domnul Ilie Olteanu, doctor în ştiințe economice, era şeful colportajului, al cărui ajutor am fost.

Trebuie să-i amintesc pe frații Gh. Bănea si Aurel, pe Savu Pitaru. Aurel Călin, frații Chirilă Ion si Traian, muncitorul Radovici, tipograful Suciu I. si Baltes. Trebuie amintit Esanu Alexe care, infirm, a stat-o viață în lupta ce se ducea în jud. Sibiu. O serie de fruntaşi meseriaşi au fost în rândurile noastre: Hentea Ioachim, Pepelea L. Mitrea Ion si Brumariu.

Dintre frații de cruce îi amintesc pe Mircea Aleman (Ucu), Virgil Halmaghi. luliu Maniu, Nicu Pavel, Nicu Borza şi dr. Borcoman Ion.

Nu pot să trec peste inimosul Viorel Tănase, inspector la Finanțe, Vulcu Galaction, Halmaghi Ion, radiologul Mânu si dr. Sârbu.

Dintre militari, îi amintesc pe d-nul. general Petrovicescu, colonelul Savu si colonelul Rizescu.

Sibiul a fost un centru de valoroşi intelectuali, care au activat în județ, prin toate comunele, prin marşuri, piese de teatru şi conferințe. Am avut încadrate în Mişcare cadrele din învățământ cele mai bune ca învățătorul Micu A, din Ludos, dar si țărani ca Mărie Ion din com. Hasag, tatăl prof. Ion Mărie.

Pentru cei ce trăiesc, îl rog pe bunul Dumnezeu să le dea multă sănătate şi mulți ani. Celor ce au căzut, le aduc omagiul meu fierbinte, iar Dumnezeu să-i odihnească în pace.

1935
Mişcarea Legionară.
Cum am devenit legionar

Mă aflam la o răscruce de drumuri, când o mână nevăzută mă împinge pe drumul care ducea spre Mişcarea Legionară. Nu ştiam nimic despre această mişcare şi, plin de neastâmpăr, după ce am căutat-o o bucată de vreme, m-am hotărât s-o cunosc si să mă dăruiesc ei. Cu tinerețea ce zvâcnea în mine. Eram fericit si, în dorinți arzătoare, simțeam că mi-am găsit locul în mijlocul unor oameni ce mi se păreau deosebiți.

Era miracolul ce s-a produs odată cu primul contact, care m-a captat în primul moment, fără să ştiu prea multe şi să am îndoieli. Eram în

vâltoarea unui fenomen pe care generația mea l-a cunoscut în toată frumusețea lui.

Nu eram decât un tânăr ce încerca să pătrundă în apele adânci ale oceanului vieții, pentru a scoate de acolo fapte, taine şi frumuseți. Acestea au fost aşa deosebite, încât, celor ce vor veni însetați de a cunoaşte adevărul despre generația care a dat neamului nostru cele mai curate jertfe, nu stiu dacă pot să le redau totul ca să fiu înțeles. Nu ştiu dacă voi putea descrie tot ce a fost înălțător şi sublim, si ce anume ne-a unit în acele incredibile manifestări si lupte. Voi putea fi oare crezut? Voi putea să conving oamenii veacului XXI că au trecut peste neamul nostru uragane si a existat infernul în care s-a dat lupta între bine si rău în cele mai grele si lungi încleştări? La 15 am eram plin de elan: setea de a cunoaşte şi a face parte dintr-o organizație despre care se vorbea că este mai presus decât orice partid politic, mi-a dat încrederea că mă aflu pe drumul cel bun.

In primăvara anului 1935 am văzut doi oameni care aveau la butonieră o panglică verde. Nu ştiu de la cine aflasem că aceştia sunt legionari: neavând curajul să-i acostez, i-am pierdut. După o lună, într-o seară de Mai, l-am urmărit pe unul din ei: a intrat într-o curte din str. Tiglari, ca să constat că aici este un loc de adunare. Era ora 20 şi, hotărât, am intrat în curte îndreptându-mă spre un atelier de fierărie din fundul curții unde vedeam mai multe persoane. Inima îmi svâcnea de emoție, era primul contact pe care-1 făceam cu Garda. Am intrat înăuntru, dându-le bună seara.

Decorul, cu miros de cărbune cu un opaiț ce ardea pe butucul unei roți de car. mă impresiona. Tot ce vedeam înjur: forja, sculele de potcovar, nicovala aşezată pe un mare butuc, îmi erau în priviri realități deosebite si aveam, impresia că mă aflu într-un vechi sanctuar al primilor creştini ce se întâlneau în clandestinitate.

Icoana Sfântului Arhanghel Mihail domina depe un perete încăperea, şi chipul Căpitanului de dedesubt parcă mă fulgera cu privirea-i care îmi spunea "Bine ai venit". Mi-am dat seama că aici se întâlnesc muncitori şi meseriaşi si adresându-mă celui ce era în fața nicovalei, considerând că el este şeful. L-am rugat să mă lase să asist la această şedință.

Avea 25-30 de ani; după cum am aflat ulterior, se numea Radovici. El era patronul acestei fierării, plăcut la vedere, cu părul tuns perie: după fața lui vedeam un om muncit care ştie ce vrea. A urmat o tăcere, ceilalți, în număr de 12, erau aşezați pe osii de car. pe butuci şi lăzi înjurul nicovalei. O atmosferă sobră marca începutul unui ritual al şedinței. Timid, m-am prezentat cine sunt şi ce motive încă din copilărie m-au făcut să aleg lupta împotriva bolşevicilor. Toți se uitau la mine mirați. Unul dintre ei era meşter pantofar, îl cunoştea pe tata. Şeful, cu o voce caldă, mi-a spus ca un părinte:

- Măi băiete, eşti prea tânăr ca să vii la asemenea şedinţe. După ce o să împlineşti 18 ani, vei fi bine primit.

Imi venea să plâng şi-n implorarea mea le-am spus că vreau să mă fac legionar.

- Vă rog domnilor, lăsaţi-mâ, înţeleg că sunt tânăr, dar..., faceţi o excepţie!

Induplecându-1 pe şef, mi-a îngăduit să asist si apoi mi-a spus:

- Aici, dacă ai venit, nu ai nimic de primit, ai numai de dat, va trebui să renunţi la multe; vei avea de înfruntat primejdii atunci când ti se va cere.

Emoţionat, am insistat, asigurându-1 că am să fiu cinstit şi voi face dovada unei comportări corecte. Şeful m-a privit drept înochi, mi-a zâmbit şi mi-a zis:

- Şezi pe unde găseşti loc.

Ardeam de bucurie si, cu lacrimi în ochi, i-am mulţumit asezându-mă pe un butuc. A urmat ceremonialul şedinţei, înpoziţia de drepţi cu faţa la răsărit si la comandă am executat salutul cu mâna dreaptă dusă la piept si apoi în sus: "Să ne rugăm lui Dumnezeu, să ne ridicăm cu gândul la sufletele martirilor noştri..." S-a cântat şi s-a revenit în repaus.

Pe nicovală am văzut Cărticica şefului de cuib; s-a citit o circulară de la centru cu ordinul Căpitanului de a se trece la reorganizarea judeţului. Şedinţa a durat exact o oră si am aflat că mă găseam în cuibul Ştefan Vodă. Am dat mâna cu toţi, prezentându-mă, apoi am donat 5 lei pentru fondul cuibului.

In mijlocul acestor oameni minunaţi: strungari, tipografi, fierari, croitori şi cizmari, am făcut primii paşi pe drumul căutat ca să merg înainte. Aşa i-am cunoscut pe fraţii Chirilă si pe vechiul legionar Florea Octavian (Tăvi). Trăiam momentul unei cuceriri, dar şi al unei angajari care mi-a dat o deosebită satisfacţie.

Din Cărticica şefului de cuib am învăţat cele 6 legi fundamentale pe care trebuia să le respect:

1. Legea disciplinei. Fii disciplinat legionar, căci numai aşa vei învinge. Urmează-ţi şeful şi la bine şi la greu.
2. Legea muncii. Munceşte, munceşte în fiecare zi. Munceşte cu drag. Răsplata muncii să-ţi fie nu câştigul, ci mulţumirea că ai pus o cărămidă la înălţarea Legiunii şi la înflorirea României.
3. Legea tăcerii. Vorbeşte puţin. Vorbeşte ce trebuie. Oratoria ta este oratoria faptei. Tu făptuieşte, lasă pe alţii să vorbească.
4. Legea educaţiei. Trebuie să devii altul. Un erou. în cuib fă-ţi toată şcoala. Cunoaşte bine Legiunea.
5. Legea ajutorului reciproc. Ajută-ţi fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa.
6. Legea onoarei. Mergi numai pe căile indicate de onoare. Luptă şi

nu fi niciodată mişel. Lasă pe alţii pe căile infamiei. Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei.

Observând că lipsesc în fiecare miercuri de acasă, tata a început să mă ia la întrebări şi eram nevoit să-l mint invocând diferite motive. Nu îndrăzneam să-i spun adevărul de teama că-mi va interzice să mai merg. Aşa că m-am decis să-i suport dojeneala, chiar şi bătaia. Dar lucrurile s-au petrecut în favoarea mea. Intr-o seară, am fost surprins de dânsul chiar la poartă. M-a apostrofat zicând că sunt bicher, că umblu ca o haimana şi că mă va pedepsi. Am tăcut si. îngrijorat de teama că îmi va întrerupe participarea la şedinţe, am încercat să mă culc. Dar după câteva minute îl auzeam pe tata povestindu-i mamei unde a fost, ce a văzut, ce oameni a avut ocazia să cunoască la şedinţa-unde prietenul său Pepelea 1-a dus pentru prima dată. Imediat am ciulit urechile - fapt care nu mă onorează - ca să aflu unde a fost. Am dedus că a făcut si el primii paşi pe acest drum, care era nou pentru amândoi. Vorbea că a avut ocazia să cunoască profesori, avocaţi, doctori şi oameni onorabili, care discutau probleme ce l-au făcut să cunoasca o nouă organizaţie, un partid care vrea să facă bine în tară.

- Tu femeie, ăştia sunt oameni hotărâţi, români adevăraţi, care spre deosebire de alte partide ştiu ce vor, dar mai ales sunt creştini, duşmani ai bolşevicilor.

Mă bucura ceea ce auzeam, căci astfel îmi vedeam cale liberă la şedinţele legionare. Emoţionat, m-am hotărât să-i spun unde merg de câteva săptămâni, apoi cu sfială am intrat în bucătărie, destăinuindu-i că de mai bine de două luni merg le şedinţele de cuib.

-Acum, că mergi si dumneata, te rog să mă laşi să merg în continuare.

A rămas uimit, şi în cele din urmă mi-a zis:

- Măi băiete, acolo poţi să mergi, dar bagă de seamă să nu mă faci de ruşine, să fii om, să fii disciplinat şi punctual. Ne-am privit unul pe altul şi, înviorat după ce am primit încuviinţarea lui, din subversiv cum am fost am devenit liber să mă încadrez şi să mă formez după toate preceptele legionare.

Acesta devenise fenomen, căci în vremea aceea afluenţa spre Gardă era spontană, dinspre toate straturile sociale. Oamenii veneau singuri pentru a se supune unei discipline şi unor norme de conduită ale noii orientări. Toţi cei din generaţia mea am râvnit la ceva mai bine în ţară, toţi ne-am găsit locul în această oaste a Căpitanului. Eu n-am fost o excepţie. Voluntar mi-am ales drumul pe care să merg ca să slujesc un măreţ ideal.

Se înfiinţase în clădirea hotelului Bulevard sediul Mişcării Legionare, prin expresia ei politică: Partidul Totul pentru Ţară. La şedinţele generale ce se ţineau veneau comandanţii si toate personalităţile Legiunii, ţineau conferinţe ce imprimau în mintea auditorilor frumosul şi sublimul ideilor creştine şi naţionale.

Uşor m-am angajat în tot ce se poate numi activitate. La cei aproape 16 ani eram numai elan: astfel m-am lipit de Mitu Bănea, care avea gradul de comandant ajutor, decorat cu Crucea Albă de Căpitan, fratele doctorului Ionel Bănea, Şeful Ardealului. De la Mitu am aflat că la Iaşi a participat la multe acţiuni pe lângă Căpitan când, în faza de pionerat, Mişcarea se afirma. In tinereţea lui a avut o activitate ce-i face cinste. Familia toată era angrenată în rândurile Mişcării, si apreciam aceasta pe considerentul că, ţărani fiind, cu părinţii din comuna Vurpăr, au înţeles că trebuie să fie cu toţii, fiii si fiicele lor, în Mişcare.

Se înfiinţase serviciul de colportaj: domnul Ilie Olteanu era şeful propagandei pe judeţ. Toată literatura şi materialele de propagandă erau gestionate de dânsul. Am ajuns în- urma unor recomandări să-i fiu subordonat în tot ce trebuia făcut la distribuirea acestor materiale, ziare, reviste, cărţi si afişe.

In felul acesta am devenit foarte cunoscut si mă bucuram de simpatia şefilor si a oamenilor din oraş. Vindeam ziare, reviste, răspândeam manifeste pe care mai întâi le trăgeam la sapirograf, le lipeam pe ziduri, munci ce îmi dădeau mari satisfacţii. Acestea pentru că ştiam ce vreau şi aveam conştiinţa că trebuie să fac cât mai mult pentru Legiune.

La marşurile de Duminica, în comunele din apropiere, eram prezent. La comanda lui Mitu Bănea, dădeam tonul la cântec şi mărşăluiam în cea mai perfectă ordine. Disciplina era imprimată în tot ce gândeam şi executam prin autoeducaţia pe care mi-o făceam. Voiam să fiu mai mult decât altul si totul îmi era controlat în reflexe.

* * *

Intr-o Duminică am ajuns cu o coloană de 60 de camarazi în comuna Răşinari. Ne-am dus la biserică, am asistat la slujbă apoi, în curte, am cântat câteva cântece. Au vorbit d-nul. av. Nicu lancu. Mitu Bănea si d-nul. Ion Fleşeriu. Eram fascinat de talentul oratoric al lui Nicu lancu şi mai ales al lui Nicu Bănea, căci aveau experienţa de a capta şi a convinge mulţimile de realităţile existente în ţară. Oamenii ne-au aplaudat. Le-am simţit simpatia prin cele ce le-am discutat cu fiecare în parte. M-am apropiat de un grup de bătrâni, unii cu plete albe ce erau proptiţi în bâtele lor ciobăneşti. Am intrat în vorbă cu ei. Unul, ca la 80 de ani, mi-a zis:

- Tineri sunteţi, frumoşi sunteţi, frumos cântaţi, dar... nu puteţi ajunge.

Am tăcut, însă cuvintele lui mi-au rămas în auz. Peste ani le-am dat interpretarea cuvenită. A avut dreptate, tineri si frumoşi am fost, cântecele tot frumoase ne sunt, dar au fost interzise şi noi n-am ajuns încă nicăieri. Cât adevăr am auzit de la acest om care sesiza frumosul din noi ca să nu rătăcim în urcuşul spre o ţintă atât de îndepărtată. Umblând prin alte comune, am fost asaltaţi de căldura si dragostea oamenilor, care au văzut

în Mişcare salvarea neamului din corupţia pe care politicienii o practicau în toate domeniile. Unul era visul românilor care s-au unit cu ţara si alta a devenit realitatea care i-a învrăjbit în lupta dintre partide.

* * *

Intr-o vacanţă de vară m-am dus la bunicul din partea tatălui meu, în comuna Vorumloc lângă Copsa Mică. Acolo, în decorul satului ardelean, am simţit cum specificul românesc era păstrat cu tradiţiile si obiceiurile care treceau de la o generaţie la alta.

Eram cunoscut de toţi oamenii din sat si acum, când aveam 16 ani, am început să încheg discuţii cu oamenii. Satul, aproape în întregime, era cu national-tărăniştii. Unchiul Ion era primar de trei ani. Imi aduc aminte cu drag cum mergeam la lucru în câmp sau în vie cu toată familia. Acasă rămânea doar bunicul.

Totul îmi părea nou, toate pregătirile plecării si traseul parcurs până la ogor sau la vie aveau farmecul lor. Vedeam de astă dată ţăranul ardelean, stăpân pe pământul si vitele lui, participa la muncă cu toată familia. Cu ceea ce văzusem la Ioneşti nu se putea compara. Aici fiecare curte era o fermă. Era o întrecere între oameni de a avea boii cei mai frumoşi, curtea cât mai plină de animale si păsări. Toate acestea le sesizasem si căutam să le pătrund miezul. Ce am constatat mai strident era faptul că aici oamenii făceau politică, unii erau liberali, alţii ţărănişti, învrăjbiţi între ei până la agresiune. Domnii care veneau în campanie electorală emanau discordia, minţindu-i pentru a le lua voturile, amăgindu-i cu fel de fel de promisiuni, care nu puteau fi îndeplinite: facerea unui pod, a unui drum, construirea unei şcoli si mai ales electrificarea comunei.

Pentru toţi oamenii din sat eram o noutate. Din banii economisiţi sau primiţi de la tata mi-am făcut un costum naţional bucovinean după modelul ce-l avea Mitu Bănea. Acest fapt mă făcea să intru în atenţia tuturor: astfel aflaseră că eram legionar, după cum alţii spuneau, eram gardist. Oamenii din sat se uitau la mine nedumeriţi si unii erau faloşi de băiatul lui Chimu din Grui. Tinerii îmi dădeau târcoale, mândri că se aflau lângă mine.

Bunicul, care avea 87 de ani, m-a impresionat cu luciditatea si înţelepciunea sa. Fuma pipă si era bucuros că i-am adus de la tata o roată cu 50 de pachete.

I-am povestit că am intrat în Legiune, că vrem să facem ordine în ţară. că ne pândeşte un mare pericol comunist, care va dărâma biserici si ne va face să mâncăm toţi dintr-un cazan. M-a ascultat şi mi-a spus că a citit in ziare despre Zelea Codreanu, că-i un om cum nu-s ceilalţi si dacă s-a ridicat să înfrunte răul nu-i va fi uşor.

- Degeaba încercaţi voi să schimbaţi lumea, să faceţi dreptate, că mişeii vă pun beţe în roate. Degeaba încercaţi să înlocuiţi nedreptatea că,

de când lumea, cei puternici conduc şi nu pot înţelege pe cei flămânzi si oropsiţi. Dacă v-aţi ridicat, se vor uni toţi ca să vă distrugă si nu veţi ajunge unde aţi vrut să ajungeţi. Ţine minte, măi copile, ce-ţi spun, pe Căpitanul vostru o să-l omoare mişeii că-i prea cinstit si nu s-o dat cu ei. Voi nu puteţi ajunge, că-i prea mare dezbinarea dintre oameni. Să-i schimbaţi pe oameni vă trebuie timp, sunteţi puţini si lucrul ce vreţi să-l faceţi este prea îndrăzneţ.

Mi-am adus aminte de cuvintele bătrânului cioban din Răşinari. Şi timpul care a trecut le-a adeverit.

Intr-o noapte, după terminarea unei şedinţe de la sediu, cu încă trei persoane mă aflam la tipografia Veştemean. Luam nişte cărţi ce le duceam cu o căroaie în oraşul de jos, la casa d-lui. N. Petra unde locuia d-nul. Bidianu.

D-nul. prof. Nicolae Pătraşcu împingea alături de mine, transpirat de efort. Mitu Bănea si Micu Gheorghe luau şi ei parte la acest transport clandestin.

La d-nul. Bidianu ne aştepta d-nul. Nistor Chioreanu şi Lae Lupu care lucrau la corectura cărţii. Aşa am contribuit la apariţia primei ediţii a cărţii Pentru Legionari scrisă de Căpitanul, Corneliu Zelea Codreanu, ce urma să fie pusă în vânzare. Am fost mândru de încrederea ce mi-a fost acordată la acest transport.

In circulara din 7 Octombrie 1936, Căpitanul se adresează Şefului Regiunii Sibiu: "în sfârşit, prin primejdii si peripeţii, pândită de agenţi si spioni, cartea *Pentru Legionari* a apărut. [...]

II. Rog de asemeni, ca într-o şedinţă festivă, să se citească ordinul de înaintare a lui Pâtraşcu şi în acelaşi timp Corneliu Georgescu, Comandant al Bunei Vestiri şi Dumneata, Şef al Regiunii, să strângeţi mâna în numele meu camarazilor: Aurel Bozdog, Fleşeriu, Traian Chirilă şi Pavel Chirilă, care au ajutat la efectuarea lucrării, precum si camarazilor Tiberiu Hentea, Gheorghe Micu şi Dumitu Bănea."

A fost şi această muncă o satisfaţie care ne-a încurajat.

In Aprilie 1936 a avut loc Congresul Studenţilor Creştini din România. Congresul s-a desfăşurat într-o atmosferă de ordine şi disciplină.

Conducătorii centrelor studenţeşti au pus pe ordinea de zi problemele cele mai stringente ale ţării. Se cerea guvernului trecerea la măsuri imediate şi curmarea corupţiei, haosului şi a tiraniei regale care, prin Lupeasca, împingea ţara la dezastru.

Nu pentru a-mi face merite şi laude din desfăşurarea activităţii am trecut în revistă unele evenimente la care am participat, ci pentru a se cunoaşte cauze le şi adevărul în problemele de importanţă majoră, care voitau fost răstălmăcite ca să fie indus în eroare întregul nostru popor.

Trădătorul Stelescu

In tabăra de muncă de la Budachi. unde se afla Stelescu, s-a urzit complotul uciderii Căpitanului prin otrăvire, fapt demascat de legionarul Cotea. A fost găsită sticla cu cianură de potasiu şi Căpitanul, în discuţia avută cu Stelescu, l-a iertat, dându-i prilejul de îndreptare. Lucrurile nu au rămas aşa. Trădătorul, susţinut şi împins de stăpânii lui de la Ministerul de Interne, a iniţiatat o mârşavă acţiune de denigrare. Legionarii din preajma Căpitanului erau neliniştiţi de atitudinea tolerantă a Căpitanului si au cerut pedepsirea trădătorului, care nu se astâmpăra. Printre alte multe echipe, s-a format o echipă de zece studenţi, care l-au pedepsit pe trădător. Toţi cei zece s-au prezentat la procuratură, pentru a răspunde în faţa legii.

Presa pe toate tonurile şi gamele acuzau Mişcarea şi politicienii îngroziţi se lamentau cerând protecţia regelui, care era îngrijorat de amanta sa Lupeasa (Elena Wolf Lupescu. n.e.).

Aşa s-a ajuns la pedepsirea trădării. Istoria trebuie să cunoască actul de justiţie pe care l-au împlinit zece legionari constituiţi în echipa simbolică de pedepsire a trădării. In cazul acesta violenţa este legitimă, este răspunsul la tentativa de asasinat si a trădării dovedite.

Mă doare că si în rândurile noastre îşi caută loc trădarea. A-ţi trăda proprii tăi camarazi şi pe şeful tău este odios. Pe lângă trădările suferite de neamul nostru se înscrie şi aceasta si cred că nu suntem scutiţi de alte mârşave trădări.

* * *

Preşedintele partidului Totul pentru Ţară, d-nul. general Cantacuzino Grănicerul a venit în Sibiu, în comuna Racoviţa, unde s-a ridicat un monument al eroilor din primul război mondial In autobuzul care ne-a dus la Racoviţa. purtându-i geanta, l-am putut admira pe acest brav general. Pe tot parcursul drumului ne-a povestit cu umor multe din viaţa sa. Mic, cu monoclu si cu barbă destul de lungă, acest om era plin de viaţă. Pentru fiecare din noi avea un cuvânt; despre Căpitan ne vorbea ca despre un om pe care l-a trimis Dumnezeu să ridice neamul din nevoi.

In vara aceluiaşi an, tata plecă la Bucureşti curios să-l vadă pe Căpitan. La sediul din str. Gutenberg l-a întâlnit pe Viorel Trifa. El l-a introdus în biroul unde era Căpitanul. După cele spuse de tata, am înţeles că s-a prezentat cu salutul legionar si a fost întrebat de Căpitan ce doreşte. A răspuns:

- Căpitane, am venit numai ca să vă văd.

Apoi a fost invitat să ocupe loc asistând la discuţiile ce le purta Căpitanul cu alte persoane venite tot ca să-l cunoască. Intors acasă, tata a povestit tuturor despre figura măreaţă a Căpitanului si era dea dreptul fericit.

26

27

Cu rapiditate remarcabilă, Sibiul a cunoscute mare evoluție spirituală, cele mai prestigioase personalități locale erau antrenate în activități culturale si politice, si polarizau în jurul lor pe toți acei ce sperau în binele neamului românesc.

In jurul Şefului de Județ, d-l. Augustin Bidianu, gravitau toate cadrele şi personalitățile ce constituiau scheletul de organizare legionară. Figura acestui comandant legionar, impusă prin prestanța sa, mă obligă a-i acorda respectul si cea mai sinceră expresie a cuvintelor mele.

Tolerat în biroul său, am ajuns să fiu în contact direct cu avocații de mare prestigiu, si în mijlocul acestor încercați legionari am avut ocazia să cunosc unele fapte de luptă si afirmare ale Legiunii. Acestora le datorez recunoştința, de la ei am învățat să merg pe jaloanele preceptelor legionare. Nicu Iancu, omul sobru, intelectual, poet si vechi legionar, m-a impresionat prin calmul si căldura sa. D-nul. av. Nistor Chioreanu mi-a inspirat încrederea în misiunea noastră, văzând în persoana sa omul hotărât dăruit luptei. D-nul av. Nicolae Lupu avea o fire veşnic veselă pornită spre afirmare si luptă. D-nul. av. Aurel Cioran mi-a fost un viu exemplu de calm si perseverență.

In neastâmpărul si dorința de formare, dar si de afirmare, eram peste tot primit si apreciat, îmi făceam ucenicia pe lângă oameni încercați de la care aveam numai de învățat.

Un grup important îl constituiau iluştrii profesori în fruntea cărora se remarcă prof. Axente Creangă, Pimen Constantinescu, Iulian Dumitru, care în revista Curierul si la Cercul româno-italin tratau probleme de actualitate națională. Aşa l-am cunoscut pe d-nul. prof. Enzo Loretti. Tot în acest grup de intelectuali se aflau d-nul. prof. Nicolae Pătraşcu, omul cel mai activ pe linia de organizare, d-nul. dr. Nicolae Petra, părintele profesor dr. Bodogaie, părintele Gândea, Liviu Stan si părintele Zosim Oancea. Trebuie să amintesc de d-nul. Olteanu Ilie, dr. Ion Fleseriu, Aurel Călin, Colonelul Savu, colonelul Rizescu si multe alte figuri importante, cum ar fi Savu Pitaru, Ghiță Branea, Mircea Aleman, Virgil Halmaghi si alții pe care îi voi aminti.

Un eveniment deosebit a avut loc când d-nul. dr. Ionel Bănea, în costum național, cu sumanul pe umeri, a venit în Sibiu. La sediu a ținut o conferință care a electrizat intelectualitatea română. Apariția sa pe str. Regina Maria a blocat circulația prin manifestări de simpatie si scurte interviuri.

Tot aşa s-a întâmplat şi cu ocazia venirii în Sibiu a d-lui. dr. Ionel Moța împreună cu d-nul. Corneliu Georgescu, fondatori ai Legiunii Arhanghelul Mihail. Apropierea față de acești iluştri conducători, comandanți legionari ai Bunei Vestiri, mi-a cimentat dorința de a mă forma ca legionar.

Pe lângă faptul că eram antrenat în manevrarea materialelor de

propagandă, am făcut parte din trupa de teatru pe care a înființat-o Viorel Trifa. A fost pusă în scenă piesa "Vremuri de restriște", al cărei autor era d-nul. Comandant Corneliu Georgescu. Rolul principal îl avea Viorel Trifa. Ghită Branea şi eu, împreună cu alți şapte camarazi, aveam roluri secundare. Premiera a avut loc la Teatrul Orăşenesc unde am avut un succes deosebit. Au urmat apoi ieşiri în principalele comune din județ, unde ne bucuram de succesul şi mai ales de participarea masivă a oamenilor. In felul acesta ajungeam în mijlocul țăranilor, care se bucurau că sunt căutați pentru a le oferi momente de bucurie Duminicile. Se cântau cântece legionare si se încingeau jocuri care ne uneau într-o sinceră manifestare românească.

Tata, având unele interese personale la Bucureşti, la rugămințile mele, m-a luat şi pe mine. Insistam să trecem pe la sediu, să-l văd şi eu pe Căpitan. Astfel, la sediul din str. Gutenberg, tatăl şi fiul aşteptau intrarea în biroul Căpitanului. Un du-te - vino de oameni de toate categoriile sociale, veniți din colțuri de țară, ardeau în dorința de a-l vedea pe cel în care puneau speranțele întregului popor român. Eram emoționat, voiam să văd, să cunosc, să aud ca să mă edific de personalitatea Căpitanului, în el îmi pusesem dorința de a-l urma prin simpla mea intuiție şi impulsul inimii.

Intâmplarea a făcut ca de serviciu la secretariatul Căpitanului să fie Viorel Trifa; mândru pe noi, în scurt timp ne-a introdus în biroul unde Căpitanul era antrenat în discuții cu alți oameni. In birou se afla o delegație de saşi din Ardeal, aşezați pe scaunele din jur. Ne-a anunțat Căpitanului. Eram în fața biroului. Căpitanul a venit în fața noastră, ne-a întins mâna după ce mai înainte am luat poziția de drepți si, cu salutul legionar, am zis: "Să trăieşti, Căpitane!"

Căpitanul l-a recunoscut pe tata si i-a întins mâna zâmbind, apoi privindu-mă în ochi mi-a strâns şi mie mâna. M-am simțit săgetat si fascinat de privirea sa în care am văzut acea aprobare si satisfacție că un tată şi un fiu se dăruiau Legiunii. Contopit cu privirea Căpitanului, nu m-am fâstâcit când am fost întrebați.

- Cine a fost primul care a intrat în Mişcare?
- Eu, Căpitane!
- ...si l-ai convins pe tatăl tău să devină legionar?
- Nu, singur şi-a găsit locul, timp de şase luni nu ştiam unul de altul, ca în final să constatăm că mergem la şedințele unor cuiburi diferite.

Am fost invitați să ocupăm loc şi a reluat discuția cu delegația saşilor. Am înțeles că aceştia cereau să fie primiți în Mişcare. Căpitanul le-a răspuns:

- Puteți să ne simpatizați si chiar ajuta, dar..., nu vă puteți încadra, aveți partidul dumneavoastră care vă poate satisface sentimentele naționale pe care le aveți ca germani.

Cu această ocazie am cunoscut si alte personalități legionare; întâlnirea cu Căpitanul m-a sudat de Legiune. Părea că sunt altul, că ceva mă atrage, mă cheamă, mă îndeamnă a fi ceea ce trebuie să fiu, un om, un ostaş al Căpitanului, un viitor legionar. Cu mintea mea de atunci, căutam să nu comit nici o gresală, să nu încalc nici o lege morală pentru ca să fiu totdeauna un bun exemplu.

La o şedință generală cu caracter solemn mă aflam în front între d-nul. colonel Savu si dr. Barbu. Mi-au corectat poziția de aliniere deoarece mă aflam cu o jumătate de pas în urmă atunci când s-a dat comanda de drepți. Sub privirea încruntată a lui Mitu Bănea, cu sângele în obraz, m-am aliniat făstâcit. Duminica, după ieşirea oamenilor din Catedrală, îmbrăcat în costum național cu serpar, si pantaloni albi de aba, apăream cu tot materialul de propagandă pe mâna stângă la vedere. Vindeam si împărțeam manifeste. Tot ce aveam de vândut era imediat epuizat. Nu mi-a fost ruşine. Ştiam că în acest fel pot servi Legiunea în propaganda electorală din toamnă. Aceste manifestări aveau însemnătatea si frumusețea lor.

Tânăr fiind, eram înconjurat de multe fete cu care mă plimbam prin centrul oraşului, pe corso, aşa că mă simțeam fericit în orele libere. La scoală profesorii mă simpatizau. Păstram o atitudine împăciuitoare fată de colegii de scoală evrei, socotind că nu-mi face onoare o atitudine de ostilitate si agresiune, deşi alți colegi, nelegionari, aşa se manifestau.

In tabăra de muncă

Spre bucuria mea am aflat că a luat ființă o tabără de muncă în comuna Cărpinis. Tatăl meu a fost de acord să merg dacă şeful județului îmi va aproba plecarea. M-am prezentat la d-nul Augustin Bidianu El a ținut să-mi atragă atenția că regimul de tabără este sever si dacă cred că voi putea rezista pot să mă duc. Mi-am pregătit rucsacul cu cele trebuincioase şi, cu încă patru camarazi, am plecat, în sinea mea, mi-am dat seama că trebuie să dauun examen de rezistență fizică si mai ales de întărire a voinței în muncă.

Unul dintre cei patru era Cristea Ion, teolog, altul, strungarul Opris, apoi tipograful Titus Trifa şi învățătorul Munteanu. Se tăia un drum pentru a lega comuna Cărpinis de comuna Poiana. Acest drum trebuia realizat cu mijloace rudimentare; el avea o importanță deosebită pentru ambele comune.

La ora 12, în pauza de masă, am ajuns la Cărpinis. Xe-am prezentat şefului de tabără, prof. Şerb, un om înalt şi slab, despre care am aflat că era chiar din Poiana. Ne-a comunicat câteva norme de conduită în tabără. Am citit regulamentul. Am înțeles că trebuie să predăm alimentele la magazia bucătăriei, că vom avea un regim disciplinar de cazarmă şi servirea mesei

dimineață, prânz şi seara, la ore fixe. Ne-a fost comunicat că în această tabără fiecare lucrează cât poate, că nimeni nu este obligat să facă eforturi care să-i afecteze sănătatea, totul este voluntar, dar cu respectarea strictă a regulamentului de tabără.

Am vizitat locul de muncă pentru acomodare, ştiind că dimineață voi începe lucrul. Am întâlnit aici personalități de seamă din Sibiu si Alba Iulia. Toți munceau şi ne-au primit cu căldură. După masa de seară am luat parte la prima şezătoare unde am ascultat prelegerile multor intelectuali.

La ora 22 a sunat stingerea. Ne-am culcat pe priciuri şi în zori am auzit deşteptarea. Făceam ce făceau ceilalți şi, după ce am aranjat patul, am intrat în front la apel. S-a spus o rugăciune. S-a cântat cântecul "Ştefan Vodă", apoi am trecut să servim ceaiul şi felia de pâine cu marmeladă. In ordine, am plecat la rastelul cu scule, luând fiecare câte o lopată, un târnăcop, o sapă, o roabă şi. încolonați, ne-am îndreptat spre şantier. Aşa am început munca.

Repartizat în echipa d-lui. dr. Fleşeriu, cu părintele Gândea, muncitorul tipograf Galea Şerban, Stoian şi Viorel Trifa, am luat lopata şi am început să lucrez.. Eram neobosit în străduința de a da randament. Majoritatea oamenilor din tabără erau intelectuali; printre ei si meseriaşi. Am fost avertizat s-o iau mai încet. Nu am ținut cont; după trei-patru ore de muncă, pâlniile îmi erau pline de băşici si transpiram în bătaia soarelui torid de August.

In scurtele pauze când se spuneau glume şi se povesteau mici întâmplări eram numai ochi şi urechi.

La orele 12, am coborât la masă, într-o pauză de două ore. Am servit ciorba lungă de zarzavat, gătită de fetele studente, care îşi făceau si ele stagiul ca oricare din noi. Felul doi era o tocană de cartofi bine gătită; uneori se dădea si un supliment. Carne nu primeam decât de trei-patru ori pe săptămână, când se mai făcea câte o donație din partea țăranilor.

După repaus am reluat lucrul până seara la orele 18, ne spălam în pârâul din apropiere, răcorindu-ne.

Incepusem să mă simt istovit. Eram flămând si uneori aveam o stare de leşin. Mă stăpâneam, în prima Duminică, după ce am fost la Biserică, am cunoscut-o pe fata preotului, Melania, elevă în clasa a 7-a la liceul de fete din Sibiu. Am fost invitat de mama ei cu încă patru camarazi, tineri ca mine, la masă, şi am mâncat pe săturate. D-na. preoteasă ştia că toți suntem flămânzi şi a avut grijă să ne servească cu tot ce era mai bun. Mă împrietenisem cu Melania şi în zilele următoare, mă întâlneam cu ea la izvorul de unde duceam apă cu ulciorul pentru camarazii din grupa în care lucram. Mă bucuram de mica gustare pe care mi-o aducea pe furiş, fapt ce mi-a produs o nelinişte sufletească. Mă simțeam vinovat că încalc regulamentul, căci toți camarazii se limitau la ce se dădea la bucătărie.

După câteva zile am refuzat să mai primesc acele gustări. Consideram că sunt necinstit față de toți camarazii de muncă, îmi era ciudă că m-am lăsat amăgit de Melania cu gustările ei.

In anturajul atâtor camarazi de înaltă factură morală pe care îi ascultam pe santier şi în şezătorile în aer liber, seara la focul de tabără, părea că eram altul, uitam de foame si de oboseală, în jurul lui Viorel Trifa îmi îmbogățeam cunoştințele. Cum era Preşedinte al centrului studențesc din Chisinău şi participant la Congresul de la Tg. Mureş – o gigantică manifestare de ordine şi disciplină, în ciuda afirmațiilor acuzatoare ale guvernului, care vorbea de "dezordinile de la Tg. Mureş", ne-a lămurit în multiplele probleme discutate acolo.

După 25 de zile, m-am întors acasă. Eram slăbit fizic, dar hotărât, cu voința călită în asprimea vieții de tabără. Mă simțeam ca după un examen, foarte necesar în educarea tineretului. Tabăra în sine a fost o scoală de încercare si formare a omului pentru trezirea conştiinței naționale si creştine.

Am reluat viața normală în cadrul activității cuibului. Aşa a început bătălia fiendui vechi. Conform circularei Căpitanului, fiecare cuib avea datoria de a începe colectarea fierului vechi predat benevol. Când cantitățile au ajuns vagonabile, acestea erau trimise la uzinele autorizate a le primi, iar plata se făcea la sediul central din Bucureşti. Au fost cazuri când unii oameni vindeau fierul la depozitul evreului Raichman, iar banii rezultați îi depuneau la cuibul respectiv.

A fost de ajuns să comunicăm această bătălie comunelor în care aveam garnizoane puternice si ne pomeneam cu căruțele încărcate de fier vechi. Această acțiune a avut un succes şi noi sibienii am răspuns cu importante sume valorice pe care centrul legionar din Bucureşti le-a apreciat.

Nevoia de bani era pentru Mişcare o problemă importantă înaintea alegerilor din toamnă. Au fost deschise liste de subscripție, în felul acesta s-a putut constata sărăcia noastră materială, dovadă că nu am fost subvenționați de germani sau de alte forțe.

Spania

O intensă activitate organizatorică şi culturală se desfăşura în toate sectoarele. Afluența spre Gardă era tot mai masivă, determinată de încrederea pe care oamenii şi-o puneau în Mişcarea Legionară. Mişcarea creştea în oraşe şi sate si astfel au fost luate măsuri de organizare şi încadrare a celor ce veneau cu adeziuni liber consimțite.

Astfel a luat ființă Corpul Muncitoresc Legionar sub comanda d-lui. ing. Gh. Clime, corp care avea misiunea de a spiritualiza muncitorul român.

Nu mult după aceasta ia ființă Asociația Prietenilor Legionari sub

conducerea unui comitet compus din ilustre personalități prof. dr. Corneliu Sumuleanu, cu scopul de a se crea un nucleu de intelectuali ce simpatizau Mişcarea şi o puteau ajuta.

Un eveniment de mare importanță națională a fost inițiativa lui Ionel Moța de a pleca în fruntea unei echipe ca să lupte în Spania împotriva comunismului. Astfel, şapte comandați legionari, sub conducerea generalului Gh. Cantacuzino Grănicerul: Ion Moța, Vasile Marin, Gh. Clime, Neculai Totu. Alexandru Cantacuzino, Bănică Dobre şi preotul Ion Dumitrescu Borşa au plecat acolo, unde... "Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos. puteam noi să stăm nepăsători?"

Acest gest simbolic de luptă împotriva comunismului a sensibilizat pe toți oamenii cinstiți din țară şi, într-o oarecare măsură, chiar pe unii politicieni.

Apropundu-se sărbătoririle Crăciunului, din inițiativa lui Viorel Trifa s-a format o echipă de colindători. Eram 30 de tineri legionari care am început repetițiile la sediu. Din câteva repetiții am realizat un deosebit si original cor.

In seara de Ajun, îmbrăcați în costum național, am început colindatul de la Mitropolitul Nicolae Bălan, care a fost încântat de prezența noastră si ne-a dat bmecuvântarea. Am colindat toate personalitățile orasului.apoi pe şefii şi comandanții noştri, iar în zori am ajuns acasă la tata unde am încheiat în cântece colindatul tradițional. A fost o seară pe care n-o pot uita, prin reuşita şi impresia pe care am lăsat-o în urma noastră.

De Anul Nou, am primit veşti bune din Spania unde echipa legionară s-a evidențiat şi era în atenția ziarelor, în lupte se confruntau masive forțe de artilerie şi blindate. Bombele si obuzele cădeau, răscolind pământul şi sfârtecând vieți omenești. Brigăzile comuniste formate din elemente străine de neam, cu caziere de drept comun, luptau în brigăzile internaționale, conduse de Valter Roman.

In 13 Ianuarie 1937, cei mai buni din echipă, Ionel Moța şi Vasile Marin au căzut.

Vestea căderii lor în lupte ne-a cutremurat. In şedința din 14 Ianuarie, la sediu, d-nul. dr. Bidianu ne-a citit telegrama Căpitanului. O jale s-a întins pe tot cuprinsul țării. Cei mai buni legionari căzuseră scriind cu jertfa lor istoria țării şi a Europei, în acele vremuri de răscruce, în care se hotăra destinul multor popoare, românii ortodocşi s-au dus într-o țară catolică să moară pentru Hristos. Prezenta simbolicei echipe de români creştini are o importanța deosebită în istorie.

A urmat aducerea în tară a sicrielor celor doi eroi. Cu un tren special au intrat în România prin punctul de frontieră Ghica Vodă. Domnul General Cantacuzino Grănicerul si cei cinci rămaşi înviată, doi fiind răniți,

i-au însoțit pe traseul stabilit de Ionel Moța în Testament ca să ajungă la Orăştie.

Trenul mortuar a ajuns în gara Sibiu la orele 24, într-o atmosferă de reculegere, în ordine si disciplină, sibienii îşi luau rămas bun de la martiri. Gara era tixită de oameni, legionari şi nelegionari, care aduceau ultimul lor salut. Făcând parte din serviciul de ordine, am putut vedea trenul ce a intrat în gară. O comandă scurtă a lui Mitu Bănea a electrizat legionarii din front cu onorul ce s-a dat când uşa vagonului s-a deschis.

Soborul de preoți, în frunte cu Episcopul Vasile Stan si corul teologilor îmbrăcau atmosfera cu jale si durere în timpul slujbei care urca la cer. Tăcerea era de mormânt si pe fețele tuturor se prelingeau lacrimi: mii de oameni împietriți pluteau într-o durere comună.

La comanda "Drepți, pentru onor!", din tren a coborât Căpitanul, urmat de toate gradele şi restul echipei care a prezentat cele două sicrie. Lumea a îngenunchiat, s-a dar raportul solemn Căpitanului, iar preoții înălțau spre cer rugile. Nu se auzeau decât suspinele si plânsul care ne uneau pe toți într-o singură durere. Pe Căpitan îl vedeam pentru a treia oară. îndurerat acum de marea pierdere a celor doi martiri. A fost un moment solemn de mare durere. Cei cinci, în uniforme spaniole în jurul sicrielor, alături de Căpitan, păreau nişte cruciați ieşiți din luptă ca să vestească lumii marea jertfă a lui Moța si Marin, în încleştarea cu antihristul ce dărâma altarele creştine.

S-a cântat "Plânge printre ramuri luna". Alte scurte comenzi de onor dădeau ultimul salut acestor Martiri care au fost urcați înapoi în vagon. Din uşa vagonului, Căpitanul ne săgeta cu privirea. Şuieratul locomotivei ne-a străfulgerat inimile, în poziția de drepți: lacrimile ne ardeau pe obraji. Trenul se urnise din loc, în ordine perfectă, lumea s-a împrăştiat.

Moartea a doi intelectuali de înaltă ținută morală a dat tării cea mai mare dovadă de dăruire spre a o trezi.

La jurământul gradelor legionare, Căpitanul a spus:

"Iată acum. ne-a adus Dumnezeu în fața celei mari mari jertfe legionare. Să punem inima, fruntea şi trupul lui Moța şi a camaradului său Marin temelie națiunii române. Fundament peste veacuri pentru viitoarele măriri româneşti".

Privită în ansamblul ei, dar şi în interior. Mişcarea a suferit mari transformări spirituale, felul de a gândi şi de a se manifesta era altul, înnoit. Jertfa celor doi Martiri ne-a ridicat pe noi trepte ale spiritualității naționale si creştine.

Inmormântarea Moța-Marin
13 Februarie 1937

Pentru înmormântarea martirilor am plecat cu două vagoane spre Bucureşti, sub comanda lui Mitu Bănea, în cămaşă verde cu pantaloni negri si cizme, încolonați din Gara de Nord, am pornit spre sediul din str. Gutenberg. Am fost ales în serviciul mobil de ordine.

Bucurestiul era blocat de mulțime. De la biserica Sf. Ilie Gorgani cele două sicrie au format cortegiul. Două cruci mari, urmate de grupuri de prapori, înaintau în pioasele refrene ale corului Patriarhiei, în linie, tablourile lui Moța şi Marin erau purtate de doi tineri. Apoi două lumânări mari aprinse: doi colaci de dimensiuni uriaşe, şi două colive cât roțile de tun erau purtate pe tărgi de țărani, muncitori şi studenți.

In cadență mortuară, pe străzile pline de oameni, veniți să aducă ultimul lor omagiu, cortegiul înainta în cea mai perfectă ordine.

Circulația a încetat şi liniştea plină de jale stăpânea Bucurestiul. Coroanele purtate pe brațe si jerbele de flori se mişcau ca o grădină, în timp ce coruri mişcătoare înălțau rugile şi regretele noastre spre cer. O cruce vie formată din legionari în cămăşi verzi era secondată de grupuri de fete, ce duceau pe perne de catifea decorațiile celor doi martiri. Oameni îngenuncheați pe marginea străzilor, cu lacrimi în ochi, îşi făceau cruce, bătrâni cuplete si bărbi albe,. alături de copii şi nepoți aşteptau cortegiul. Totul era cutremurător, tulnicele şi buciumele moților si moldovenilor se vedeau şi se auzeau ca din străfunduri de veac. N-a fost nevoie de serviciul de ordine. Ordinea era păstrată de înşişi cetățenii Capitalei. Se vedeau oameni urcați pe garduri, în pomi, iar din balcoanele pavoazate cu covoare si drapele în berna se auzeau suspine si plâns amar.

Sute de preoți în odăjdii încadrau pe înalții prelați, Mitropoliți şi Episcopi. Corpul diplomatic, cu reprezentanții săi, înainta prin zăpada pe jumătate topită, cu coroanele lui Hitler, Mussolini, Franco şi LeonDegrell Şi a reprezentanților Europei naționaliste. Sute de legionari trăgeau platforma pe care erau aşezate cele două sicrie, îmbrăcați în cămăşi verzi, cu capul descoperit păreau nişte ostaşi ce-şi purtau în brațe comandanții căzuți în luptă.

Familiile martirilor îndoliate se auzeau plângând, spărgând liniştea de gheață, iar doi copii îşi duceau tatăl spre locul de veci. Căpitanul, singur, in palton negru, cu capul descoperit era urmat de Generalul Cantacuzino Grănicerul şi cei cinci luptători în unifomele spaniole în care au luptat, - nişte supraviețuitori ai vestitului Alcazar.

Comandanții Bunei Vestiri şi Gradele ce formau elita legionară, urmate de grupuri compacte de comandanți, comandanți ajutori şi instructori

legionarise mişcau ca nişte comapanii de ostaţi credincioşi ai Legiunii. Corpul studenţesc, Corpul Muncitoresc Legionar, Corpul Cetăţuilor de fete, urmate de marea masă de ţărani veniţi din fiecare judeţ, urmau cu pioşenie cortegiul ca nişte păduri mişcătoare. Tinerii din Frăţiile de Cruce, sub ordinul Comandantului Gh. Istrate, erau nişte vlăstare în care se putea citi viitorul Legiunii.

Aceste funeralii, care au cutremurat Bucurestiul prin grandoarea, ordinea şi manifestarea de înaltă pioşenie, l-au înfricat pe regele Carol II. De undeva, dintr-un balcon, urmărind procesiunea s-ar fi exprimat astfel: "Capul acestui rege neîncoronat trebuie să cadă!" Prin funeraliile care până la Casa verde au răscolit Bucurestiul, s-a demonstrat forţa Legiunii Arhanghelului Mihail.

Intors la Sibiu, am jurat sa trăiesc în spiritul pe care martirii l-au insuflat întregii făpturi româneşti prin jertfa lor.

După ce a fost declanşată bătălia fierului vechi, Căpitanul declară Bătălia Comerţului Legionar. Această nouă acţiune de mare importanţă naţională avea ca scop românizarea comerţului, imprimarea unui stil cinstit de comerţ.

O altă pierdere suferită de Mişcarea noastră fu încetarea din viată a d-lui. general Cantacuzino Grănicerul, preşedintele partidului Totul pentru Ţară. Am luat parte la funeraliile care s-au desfăşurat conform gradului avut în armată. Guvernul a interzis purtarea uniformei legionare, adică a cămăşilor verzi. Generalul aparţinea si armatei, dar şi Mişcării. Ca militar, a avut importante decoraţii, fiind şi cavaler al Ordinului Mihai Viteazul. Din partea Mişcării Legionare a avut Crucea Albă - din partea Generalului Franco, Crucea de Război şi Crucea Roşie Spaniolă la care se adăuga Decoraţia Alcazarului pe care generalul Moscardo a dăruit-o întregii echipe de luptători romani.

Căpitanul cumpără un număr mare de pelerine negre pe care gradele si elita legionară, peste 1000 de oameni, le-au îmbrăcat, în frunte. Căpitanul, imediat după afetul de tun. conducea pe cel ce 1-a stimat şi iubit. Prin ploaia măruntă de toamnă şi noi, delegaţii din fiecare judeţ, toţi în negru, 1-am condus pe ultimul drum pe cel ce ne-a iubit.

In urma acestei mari pierderi, d-nul inginer Gheorghe Clime a fost numit Preşedinte al partidului Totul pentru Ţară.

***

La Sibiu, plin de avânt şi tinereţe, m-am lansat din nou în activitate pentru a cunoaşte şi învăţa tot ce poate contribui la formarea mea ca om şi legionar. Ceva mă îmboldea la acţiune, plin de dragoste si zel, fenomen

care se întâmpla cu fiecare tânăr ce adera la Mişcare. Frumuseţea Legiunii data de îmbinarea creştinismului cu naţionalismul pur era ceva nou in viaţa politică a ţării şi chiar în cea a oamenilor.

Guvernul Tătărăscu, prin Armând Călinescu, Gabriel Marinescu şi toată suita de opresori, a trecut la măsuri de atac, ajungând la agresiune, iar slugile lor îşi făceau de cap. Incă nu începuse campania electorală si se putea observa intenţia guvernului de a câştiga alegerile programate pentru luna Decembrie 1937.Organele de siguranţă şi Jandarmeria au primit de la ministrul de justiţie. Victor Iamandi şi de la Armând Călinescu ministru de interne ordine de zădărnicire a propagandei în oraşe şi comune.

Căpitanul, sesizând manevrele puterii, de comun acord cu d-nul. Iuliu Maniu, Preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc şi cu d-nul. George I. Brătianu, Preşedinte al Partidului Liberal, cu o orientare sănătoasă pentru tară, încheie un Pact de neagresiune, pentru ca alegerile să se desfăşoare fără acte de agresiune din partea guvernului si să se evite falsificarea rezultatelor.

Cu ocazia comunicării oficiale a deschiderii campaniei electorale, Căpitanul ne îndemnă la ordine, sobrietate şi modestie în manifestări, încadrându-ne în legile ţării, în libertatea de a ne exprima prin vot opţiunea politică. In activitatea noastră locală, în mod normal, făceam deplasări în comunele din apropiere în coloană de marş, disciplinaţi si cântând. Conform ordinelor primite de la Căpitan, ne-a fost interzis să provocăm si să răspundem la provocări, aceasta pentru că în unele judeţe au fost asasinaţi mai mulţi legionari.

Intr-o Duminică, de dimineaţă, 40 de legionari, sub comanda lui Mitu Bănea şi a lui Ghită Branea, am plecat spre comuna Sălişte, unde era anunţată o adunare. Am trecut prin comuna Cristian încolonaţi, cântând, sub privirea şefului de post care s-a făcut că nu ne vede, deşi Mitu Bănea ne-a comandat: "Bateţi pasul!" în ordine, am ajuns în comuna Săcel unde am fost aşteptau de mai mulţi săteni; aceştia s-au încolonat în marşul nostru spre Sălişte.

In centrul localităţii am fost aşteptaţi de un număr destul de mare de oameni care ne simpatizau. Cu cântecul Sfântă Tinereţe Legionară am adunat pe toţi cei ce au ieşit din biserică în straiele lor de sărbătoare, îmi aduc bine aminte de fraţii Borza si de Bombea, care făceau parte din Frăţia de Cruce. A vorbit Mitu Bănea, un orator care electriza masele prin iscusitele cuvinte ce le spunea cu haz şi adevăr, îmbrăcat în costum naţional, era un autentic român ferm si curajos. Adunarea s-a terminat cu cântece şi încolonaţi, am făcut cale întoarsă. La intrarea în Săcel am fost intâmpinaţi de Şeful de post şi de cei patru jandarmi; cu armele îndreptate spre noi, au încercat să ne oprească, înfrunte, Mitu Banea şiGhiţă Branea.

care era din Săcel, au ripostat cuviincios pentru atitudinea ilegală in care şeful de post ne-a oprit sub ţevile armelor. Şeful de post spunea că a primit ordin de la legiunea de jandarmi Sibiu să fim reţinuţi.

La această afirmaţie Mitu ordonă drepţi, apoi în acordurile *Echipei morţii,* am pornit înainte, înlăturând cu mâna armele bieţilor soldaţi, pe fata cărora am văzut o teamă dar si o satisfacţie, în felul acesta ne-am continuat drumul. Şi la Cristian am fost opriţi. Noi cântam *Urlă duşmanii.* O maşină militară s-a oprit în faţa noastră. Un maior, pe un ton provocator, ne-a ameninţat cu arestarea si ne-a cerut să intrăm într-o curte. Ghiţă Branea. locotenent de rezervă, a ripostat la această ameninţare declarând că acceptăm să treacă peste cadavrele noastre si că consideră abuzivă ameninţarea cu arestarea. Oamenii din comună, români si saşi, s-au adunat în jurul nostru. S-au solidarizat cu noi ripostând la ameninţările ilegale. Din mijlocul mulţimii, Florea Octavian demonstra oamenilor nedreptatea care ni se face, fapt ce l-a înfuriat pe maior, neputincios în faţa noastră si a locuitorilor. A ordonat celor 15-16 soldaţi: "încărcaţi arma!" Mitu, cu spontaineitatea sa, în faţa maiorului si-a dezvelit pieptul, cerându-i să tragă, să înfingă baioneta lângă rana vizibilă, căpătată în urma unei confruntări similare cu jandarmii din judetul Neamt. Mulţimea, impresionată de gestul lui Mitu. a început să murmure, ceea ce 1-a făcut pe maior să se bâlbâie.

- Ruşine, domnule maior, să daţi asemenea spectacol acestor oameni. Să ştiţi că vom merge direct la d-nul. Comandant al Jandarmeriei din Sibiu. Apoicătre noi: încolonarea si cu Dumnezeu, înainte!

Cu cântecul *Echipa morţii* am plecat spre Sibiu, în urma noastră, camionul cujandarmivenea formal. *Cu Sfântă Tinereţe am* intrat în curtea Prefecturii unde era si Jandarmeria. După discuţii cu colonelul comandant, am ieşit învingători din această nesăbuită încercare de a ne supune.

Misiunea noastră a fost îndeplinită. Pe unde am trecut, oamenii discutau si propaganda noastră datorită împotrivirii în faţa jandarmilor a avut un deplin succes. Aşa a început campania electorală. Din ciocnirile cu autorităţile, lumea a început să ne cunoască, să vorbească si să ne urmeze.

Această întâmplare nu a fost unică, pretutindeni am fost împiedicaţi să vorbim şi să ne manifestăm. Cântecul a fost arma de care s-au temut duşmanii.

In campanie electorală

In campania electorală din toamna anului 1937 aveam funcţia de curier la dispoziţia şefului de judeţ d-nul. Ion Fleşeriu, şi a d-lui. Ilie Olteanu, şeful colportajului, precum şi misiunea de a pleca cu câteva ore înainte în localităţile unde trebuia să pregătesc adunările.

Cu mijloace proprii, pe jos, cu bicicleta, cu trenul, mă deplasam în localitatea respectivă, luam legătura cu şeful de garnizoană şi chemam oamenii la adunare.

In după amiaza unei zile frumoase de toamnă, am ajuns cu trenul în comuna Hasag. unde şef de garnizoană era camaradul Mărie Ion, tatăl profesorului Ion Mărie, un vechi şi încercat legionar. I-am povestit lui nenea Mărie de ce am venit, să anunţăm toată comuna că la orele 6 seara vor sosi dela Sibiu domnii dr. Bidianu, părintele Gândea, Mitu Bănea, Nicu Iancu care vor veni din Alămor, prin Mândra si Loamneş. In urmă cu două zile plouase şi drumurile erau greu practicabile. Acest ţăran vârstnic, dar plim de energie, mi-a spus:

- Camarade Hentea, stai si ia ceva în gură până vin eu de la Primărie că vreau să pun toboşarul satului să anunţe adunarea.

Până am mâncat o papară din multe ouă, nenea Mărie a revenit furios spunându-mi că Primarul si Şeful de post nu lasă toboşarul să anunţe adunarea. Fără prea multe vorbe, a intrat în şură şi a ieşit cu un lighean de tablă la toartele căruia a legat o sfoară şi. cu ligheanul făcut tobă, după ce a luat două linguri de lemn de la Lelea Mărie, soţia sa. a început să bată din fata curţii sale. Lelea Mărie îşi făcea cruce, şi eu am rămas mirat de ingeniozitatea si iniţiativa sa. La primele bătăi oamenii au ieşit din curţi curioşi să vadă ce s-a întâmplat. Nenea Mărie cu voce tare anunţa:

- La şase ciasuri tăt satul să fie la Zalul Saşilor, că va veni de la Sibii d-nul dr. Bidianu, dr. Fleşeriu, părintele Cândea, av. Nicolaie Iancu şi Mitu Bănea care vor vorbi despre partidul Totul pentru Tară.

Oamenii, auzind tam-tamul şi comunicarea, l-au urmat, venind cu mic cu mare. Femeile îşi făceau cruce şi tot satul răscolit de bătăile în "tobă" s-au adunat la Zalul Saşilor. Fiind îmbrăcat în costumul naţional, eram în atenţia oamenilor cu care întreţineam discuţii si le dădeam afişe.

Se făcuse ora 6 şi maşina cu oratorii noştri nu se arăta dinspre Alămor. Ca să întreţin atmosfera împreună cu nenea Mărie am adunat nişte tineri si am început să cântăm *Desteaptă-te Române,* apoi *Ştefan Vodă al Moldovei.* L-am rugat pe învăţătorul Dordea să vorbească, apoi pe nenea Mărie: după un alt cântec nenea Mărie urcat pe scenă, mi-a impus aproape să vorbesc, că oamenii dădeau semne de nerăbdare, în costum naţional, cu Şerpar şi bondiţă apăream în faţa unei săli arhipline care mă privea nerăbdătoare cu simpatie. Mi-am făcut cruce şi am ieşit pe scenă drept şi cu mâna stângă la şerpar, privind peste oameni cu prestanţă şi curaj. Peste liniştea ce s-a aşternut, am început să vorbesc.

Am avut un început cursiv şi mi-am dat seama că dominam sala şi atenţia oamenilor. O vedeam pe feţele lor. Vorbeam despre Căpitan, de Moţa şi Marin, de binele ce-l voiam aceste ţări, să-1 dăm prin muncă, cinste

si demnitate. Le-am amintit oamenilor că nu am venit să le promitem nimic; noi muncim si prin muncă vrem să trăim în bună stare. Suntem săraci si nu avem de gând decât să-i ridicăm pe oameni la conştiinţa unei vieţi naţionale si creştine.

După 20 de minute am auzit uruitul unei maşini, timp în care un ţăran din sală m-a provocat:

- Aşa-i, domnisorule, că si regele are averi în străinătate?

- Bade, eu nu ştiu, dar nu bag mâna în foc pentru nimeni.

Când am văzut că cei aşteptaţi au venit, în cuvinte alese am alunecat spre încheierea discursului meu. Cei aşteptaţi au rămas surprinşi când m-au văzut vorbind. Am încheiat în aplauzele oamenilor, care mi-au dat prin aceasta nota că am trecut un examen greu.

Comandantii m-au felicitat şi au apreciat lansarea mea; n-a lipsit însă dojana d-lui. Bidianu, care considera că mi-am depăşit atribuţiile. După adunare nenea Mărie ne-a invitat la cină. Era o atmosferă plăcută şi, după ce am mâncat din tocana de pui făcută de Lelea Mărie, am gustat si câte un pahar de vin roşu din butoiul atunci desfăcut, în discuţiile care au urmat, nenea Mărie a zis:

- Mi-a plăcut de camaradul Hentea, că i-a dat un răspuns bun fostului primar liberal, care 1-a întrebat dacă si regele are averi în străinătate.

Domnul Bidianu, auzind aceasta, mi-a cerut explicaţii şi i-am reluat răspunsul, că eu nu ştiu nimic, dar nici nu bag mâna în foc pentru nimeni. Dânsul a considerat că nu trebuia să vorbesc despre rege, apoi mi-a comunicat că voi fi suspendat din activitate pe trei luni. Când am auzit, am lăcrimat. Vedeam că se comite o nedreptate, dar Mitu. Fleşeriu şi Iancu mi-au luat apărarea. Pedeapsa a rămas la o lună suspendare. M-am retras si nenea Mărie mi-a spus că-l va convinge pe d-nul. doctor să revină.

Inghesuiţi în maşină, ne-am întors la Sibiu. Eram rănit sufleteşte şi mi-a fost ruşine să-i spun tatălui meu ce am păţit. După două zile, d-nul. Ilie Olteanu m-a condus la d-nul Bidianu care mi-a spus că s-a anulat suspendarea mea şi pot să-mi văd de treabă ca până acum. Nu m-am lăsat copleşit de acest fapt. Mi-am văzut de treabă ca şi înainte executând tot ce trebuia făcut pentru reuşita noastră în campania electorală.

Imi aduc aminte cum în unele comună am asistat la adunările organizate de liberali, ţărănişti şi alte partide; în demagogia lor, oratorii promiteau că vor face una si alta concurându-se între ei pentru voturi.

A fost un caz când în comuna Racoviţă, liberalii au convocat o mare adunare, între timp am ajuns noi, vreo 20 de legionari, cântând, fapt care i-a făcut pe oameni să vină în jurul nostru lăsând oratorul liberal să vorbească, în gol. Tot în demagogia lor, politicienii se foloseau şi de unii ţărani, punându-i să vorbească. Un alt caz autentic s-a întâmplat în comuna Vorumloc, locul de naştere al tatălui meu. Un avocat liberal a voit să pună un

taran sa vorbească la o adunare în sala de joc. I-a dat acestuia un bilet să-l citeasca dar, un alt ţăran, văzând biletul în şerparul viitorului orator i l-a sustras discret. Urmând la rând, cel în cauză ştia doar începutul discursului său, care începea cu "Aşa-i românul". Ieşit pe scenă cu cuvintele - "Asa-i românul", căuta cu mâna dreaptă biletul pe care nu-l gasea în serpar, apoi a zis: "Aşa-i românul, că mi-a furat ţâdula din serpar".

Semnul electoral al partidului Totul pentru Ţară era pătratul cu două puncte. După o muncă asiduă am ajuns în faza finală a campaniei electorale, în Bucureşti au fost deschise restaurante legionare, cantine pentru muncitori şi cooperative care au constituit un model în viaţa oamenilor, pe linia cinstei şi abunei serviri la preţuri convenabile. Acestea au sporit popularitatea Mişcării în masele care vedeau în partidul Totul pentru Tară o speranţă. Au văzut oamenii puşi pe fapte, nu demagogi puşi pe vorbe goale. Aceste manifestări aufostprivite de unii politicieni cu ochi dusmânoşi şi plini de invidie, care făceau aluzii răutăcioase.

După eforturi viu susţinute de Căpitan şi de întreaga masă de legionari în campania electorală pentru alegerile parlamentare, cele mai valoroase personalităţi legionare au candidat. Guvernul, cu toate manevrele, deslănţuie presiuni înverşunate de teroare soldate cu morţi în unele judeţe. Dar partidul Totul pentru Ţară cucereşte 473.378 voturi. Legiunea obţinând 66 de locuri în parlamentul ţării.

Guvernul, neîntrunind cota de 40% din voturi se prăbuşeşte de la putere. Succesul real înregistrat de partidul Totul pentru Ţară a demonstrat popularitatea de care ne bucuram, dar care i-a pus pe gânduri pe vechii politicieni şi în primul rând pe regele Carol.

Pentru a ieşi din încurcătură, regele a format un nou guvern sub conducerea lui Octavian Goga si A.C.Cuza; ei reprezentau aripa dreaptă si obţinuseră în alegeri doar 9% din voturi. Astfel, Carol încearcă să-i demonstreze lui Hitler noua "orientare politică" a României. Tensiunea politică însă creştea, guvernul instalat era incapabil de guvernare, şi prin câteva legi date cuprivire la problema evreiască de îngrădire şi marginalizare, s-a crezut că în România orientarea spre Germania va dăinui.

Prigoana

După 40 de zile a guvernului Goga-Cuza a demisionat.

Căpitanul, sesizând manevrele regelui, a dizolvat partidul Totul Pentru Ţară, îndemnând legionarii la linişte şi ordine.

Pentru a lua singur frânele conducerii în stat, regele desfiinţa toate Partidele politice şi instaura dictatura.

Căpitanul a protestat împotriva acestei dictaturi prin care democraţia Parlamentară a fost abuziv interzisă. Proteste au mai făcut şi Iuliu Maniu

si George Brătianu. Acceptarea noii forme de guvernământ s-a produs cu ajutorul slugilor supuse si avide de putere care au ocupat posturile cheie în guvern. Demnitari si generali s-au pus în slujba regelui tiran care a înfiinţat Frontul Renaşterii Naţionale, îmbrăcându-i în uniform e pompoase.

Toţi corifeii regelui, în frunte cu Armând Călinescu şi Gabriel Marinescu, şi-au strâns rândurile cu scopul precis de a decapita conducerea Mişcării Legionare urzind intrigi şi vini imaginare, în mijlocul acestora a fost prins şi Nicolae Iorga.

Regele, cunoscând valoarea politică a Mişcării, a şefului ei, Corneliu Zelea Codreanu, voia să o subordoneze. Dar Mişcarea Legionară, deşi desfiinţată, rămânea o fortă de sine stătătoare. O stare de spirit nouă plutea în fiecare compartiment al vieţii, si starea de duplicitate a guvernării nu mai putea dura.

Atunci s-a pus la cale arestarea Căpitanului. Armând Călinescu îl sfătui pe Nicolae Iorga să scrie în Neamul Românesc despre aşa zisele activităţi la cantinele si restaurantele legionare din Bucureşti. Iorga publică numeroase articole veninoase, pline de insulte si neadevăr.

"Sunteţi necinstit sufleteşte, domnule profesor" îi scrise Căpitanul lui Iorga. Atins în orgoliul de apostol al naţionalismului, cum se considera, nu s-a oprit aici: plângându-se lui Armând Călinescu. a recurs la altă necinste, ca să nu-i zic mişelie. L-a sfătuit să-l dea în judecată pe Corneliu Codreanu pentru ultragiu. Autorităţile au procedat la închiderea restaurantelor şi confiscarea bunurilor ce le aparţineau, cu o sălbăticie ce întrecea orice închipuire.

La 17 Aprilie 1938 este arestat Căpitanul si începe o nouă prigoană! Sute de legionari au fost arestaţi si trimişi în lagăre de concentrare, la Miercurea Ciuc si Vaslui, pentru singura vină că erau legionari, în toate judeţele tării au fost arestaţi cei ce erau consideraţi vârfuri şi trimişi în alte lagăre improvizate, In numai două zile Comeliu Codreanu a fost condamnat la 6 luni închisoare (maximum de pedeapsă) de către Consiliul de Război al Capitalei, în procesul intentat de profesorul Nicolae lorga. Au fost trimişi în lagăre tatăl Căpitanului, ing. Clime, prof. V. Cristescu, col. Zăvoianu, Radu Gyr, Paul Craja, Nae lonescu. Ilie Gâmeaţă, Noveanu, Bidianu. Lefter şi mulţi pe care am să-i amintesc pe parcurs.

Rămaşi nearestaţi, importanţi comandanţi au stat ascunşi: Mironovici, Iordache Nicoara, Belgea, Cristescu, Nicoleta, Lucia Trandafir, Viorel Trifa, Horia Sima. Ei au format nucleul de rezervă şi acţiune al Legiunii.

La 23 Mai 1938 Comeliu Zelea Codreanu a fost condamnat la 10 ani închisoare de către Tribunalul Militar Bucureşti. A avut 117 martori ai apărării, din care doar 27 au fost audiaţi. Apărarea a fost compusă din şapte avocaţi prezenti la proces, ajutaţi de alţi 25 de avocaţi tineri din Bucureşti,

din totalul de 228 câţi s-au înscris in apărare si n-au fost admişi. Procesul desfăşurat cu încălcarea drepturilor de apărare, cu incriminări fictive si martori mincinoşi.

Lagărele s-au umplut cu cei mai buni dintre noi. Căpitanul a fost dus de la Jilava la Râmnicul Sărat unde mai erau si alte vârfuri legionare.

Eram puţin descumpănit, dar plin de revoltă. Aşteptam momentul să dam riposta cuvenită odioaselor înscenări. Mintea mea nu concepea o renuntare la luptă, ci doream să dăm riposta, să dovedim că existăm chiar - plină prigoană. După cum am fost educat, m-am conformat ultimelor dispoziţii si aşteptam lupta care trebuia s-o dăm în clandestinitate.

Prima arestare (1938)

In prigoană ţineam legătura cu fraţii de cruce care deja activau clandestin. La Bucureşti profesorul Vasile Cristescu, împreună cu alţi fruntaşi legionari, constituiau comandamentul de prigoană. Reorganizarea marca prezenţa si existenţa Mişcării. Se răspândeau manifeste; lupta noastră se ducea subversiv. Prin riscurile ce le producea, această activitate năştea emoţii şi satisfacţii deosebite.

Pe lângă tipografia Oastei Domnului lucram la înmulţirea manifestelor primite prin curieri de la Bucureşti. Prin camaradul Titus Trifa am intrat în posesia unui sapirograf. Lucram într-o pivniţă cu Călvărăşan Ion si cu tipograful Suciu. Manifestele le împărţeam în oraş. O satisfacţie deosebită mă stăpânea după efectuarea acestor munci clandestine. Mă specializasem în distribuirea sutelor de foi volante fără ca să pot fi depistat, deşi eram cunoscut de politie, căci mi-am luat toată măsurile să nu pot fi descoperit. Pe de altă parte mă cunoşteau oamenii care intrau în posesia manifestelor, într-una din zile am fost invitat la poliţie şi întrebat dacă am răspândit manifeste, arătându-mi-se unul din ele. Am negat, dar mi-au făcut şi o percheziţie acasă. Nu mi-au găsit nimic compromiţător şi mi-au dat drumul. Ştiam că voi fi supravegheat, însă cu măsuri de siguranţă sporite am continuat activitatea.

După alte zile sunt chemat din nou la poliţie şi confruntat cu 6 persoane pe care le cunoaştem din vedere de la Catedrală, din timpul când vindeam legal ziare. Toţi erau intelectuali, oameni care au negat că le-as fi dat manifeste şi astfel am plecat acasă, ei rămânând reţinuţi.

Acasă am fost cuprins de nelinişte şi vinovăţie faţă de aceşti onorabili domni care nu puteau justifica manifestele găsite la ei acasă. Mă simţeam vinovat şi nu-mi găseam liniştea; bătrâni cum erau se lamentau cu lacrimi in ochi şi acesta erau "răul" pe care 1-am produs. Am fost chemat din nou la Poliţie şi, în faţa chestorului Septimiu Codreanu, n-am putut fi acuzat de nici unul din ei. După mai multe frământări m-am decis să-i ajut. A doua

zi chestorul Codreanu a rămas surprins si nedumerit de prezentarea mea, căci nu puteam fi acuzat de nimic.

Invitat să ocup loc în fața biroului său, am început să vorbesc:

- Domnule chestor, dacă domnia voastră îmi dă cuvântul de onoare, am să fac o mărturisire.

- Ai cuvântul meu de onoare, te rog vorbeşte.

- Domnule chestor, îi veți elibera pe cei şase arestați dacă recunosc că le-am dat manifestele?

- Da, imediat.

- Eu le-am dat aceste manifeste mai demult. Profitând de neatenția lor, le-am strecurat în buzunarele hainelor si pardesielor manifeste împăturate. doar acasă se trezeau cu ele, unii bucuroşi şi alții înfricoşați.

Surprins de destăinuire, cu o notă de respect mi-a întins mâna felicitându-mă de gestul cavaleresc. M-a asigurat că toți vor fi eliberați nu înainte de a mă vedea cu ei.

Cei şase au fost aduşi în birou. Chestorul le-a explicat că eu, din proprie inițiativă si din respect pentru ei, îmi asumasem riscul recunoaşterii făcute. Oamenii m-au îmbățişat mulțumindu-mi că am în atâta demnitate. Chestorul asista la acest deznodământ si mi-a promis că va întocmi actele ca să primesc minimum de pedeapsă prevăzută în articolul legii. Am dat o declarație pe o singură pagină şi cei şase au fost eliberați, iar eu declarat arestat. In aceeaşi zi am fost depus la închisoarea militară din str. Sării.

La judecătorul de instrucție am fost tratat cu respect; tot pe o pagină am dat declarația urmând ca să fiu judecat.

Incepea calvarul în lumea celor oprimați pentru adevărul spus si scris, pentru ce s-a făcut si nu s-a făcut - un atentat la gândirea umană.

In perioada acomodării şi din lipsa altei preocupări, m-am suit la geam şi am început să cânt doine şi cântece legionare.

Deodată uşa se deschide si am fost surprins cântând o doină. Procurorul maior Băcanu s-a repezit la mine înjurându-mă cu amenințări si insulte care m-au făcut să ies din tăcere. Apărându-mi demnitatea, i-am spus că scaunul pe care sade are numai trei picioare şi în curând o să cadă.

- Tineretul acesta de care vă bateți joc nu va uita nelegiuirile ce le exercitați asupra neamului întreg în acest timp când în Europa se fac transformări si războiul ne pândeşte. Furios, a dat ordin să fiu pus în lanțuri şi a doua zi, la un alt interogatoriu, mi-a adăugat circumstanțe agravante.

Procesul care a urmat a făcut multă vâlvă în oraş si maiorul Băcanu a dispus o nouă percheziție. Atunci din abuz mi-a fost confiscat costumul național bucovinean pe care se aflau unele însemne ale Gărzii de Fier.

La data procesului, tot oraşul era în jurul Tribunalului militar. Am fost adus sub escortă de patru soldați ce țineau cu puştile îndreptate spre

Mulțimea mă încuraja. Elevii şi elevele, solidarizați cu mine, îmi dadeau tigariări si mici pachete, încet, înaintam spre Tribunal. Oamenii pe care îi auzeam erau indignați de efectele dictaturii regale.

In sala de şedințe arhiplină o suită de avocați s-au înscris în apărarea mea. Erau acolo NistorChioreanu, Nicu Iancu,Lae Lupu si alții. Ascultând rechizitoriul procurorului aveam impresia că nu eram la un proces de răspândire de manifeste, ci la un mare proces de înaltă trădare, cu implicații grave. Cu dârzenie am răspuns la întrebările maiorului Băcanu care îmi cerea maximum de pedeapsă. Avocații încriminau metodele nedrepte asupra tineretului român.

După deliberare, citindu-se sentința prin care am fost condamnat la 1 an închisoare corecțională, publicul a scos un murmur de dezaprobare.

La 18 ani ştiam ce vreau.

In închisoarea din str. Zaharia Boiu eram peste 180 de legionari din județele limitrofe ce aparțineau deTribunalul Militar al corpului 7 Armată. Cum eram din Sibiu, am luat legătura cu exteriorul prin gardianul Opreana. L-am trimis la tatăl meu. Acesta a organizat cu bunăvoința altor camarazi ajutorul pentru toți legionarii. Zilnic veneau oalele cu mâncare gătită. Cu ajutorul învățătorului Jurubiță din Smărdioasa, Teleorman, Geacu Petre, macedonean din Tumu-Severin, cu avocatul Ciucă Marin, tot din Turnu-Severin, s-a început trăirea legionară în comun pe camere. Prin rugăciune, se făcea educația şi cei mai bine pregătiți țineau prelegeri, care antrenau oamenii la trăire spirituală. Pe rând si alți gardieni au pactizat cu noi, ajutându-ne cu cele ce le puteau face, încălcând regulamentul.

In închisoarea Văcăreşti

Atmosfera de trăire legionară era imprimată pe linia spiritualității creştine si naționale. Totul era în ordine la inspecții. Procurorii plecau mulțumiți de felul cum li se vorbea.

Aveam nişte dureri groaznice de măsele; a trebuit să fiu dus la un stomatolog. Spitalul din Văcăreşti era pentru deținuții bolnavi, aşa că directorul ştiind că la noapte vine duba, mi-a făcut formele pentru a pleca la Văcăreşti. Acolo, după o scurtă carantină, am fost dus între zidurile unde erau legionarii. Bunii camarazi m-au înconjurat cu toată atenția, fiind cel mai tânăr dintre cei peste 250 de legionari. Unul din camarazi m-a dus la dispensarul din curtea mare unde medicul a dispus internarea mea în dispensar în una din chilii, deşi toate erau ocupate.

Frizerul, deținut de drept comun, a auzit cum explicam băieților nostri situația şi mi-a propus să merg în camera lui, el fiind singur în chilie.

Un camarad care a auzit propunerea m-a asigurat că pot să merg deoarece este verificat ca un om paşnic si cinstit. Şeful grupului de legionari era Dragnea Zamfir, un om voinic, autoritar, care păstra disciplina în sectorul legionar. Din spusele unui student teolog din Vâlcea am aflat că noul meu vecin se numeşte Veres Miclos. cu două condamnări pe viaţă pentru sase crime. M-am îngrozit, îmi părea râu că am acceptat o ferta sa. M-am adresat şefului si altor camarazi. Mi-au dat asigurări că pot să merg în chilia lui si că a mai fost un camarad în situaţia mea.

Pe înserat, cu geamantanul în mână, însoţit de gazda mea. am plecat spre chiliile din jurul bisericii. De la el am aflat că aici se întâmplă multe hoţii si criminalii erau liberi prin curte. Fel de fel de figuri, sezând pe jos în jurul bisericii, jucau barbut, cărţi, se furau între ei si ca într-un bâlci vedeam comercianţi ambulanţi, unii cumpărau, alţii vindeau plăcinte, braga si fructe. Unii erau meseriaşi, reparau încălţăminte, chiar croitori care modificau haine alături de lustragii ce ofereau si o cafea în ibrice parcă scoase din nisip. Am asistat la o încăierare între ei. Mi-era frică să nu-mi smulgă borfaşii valiza din mână. căci se uitau la mine ca la o victimă, dar protectorul meu era respectat de ei. Aveam impresia că am intrat în infern.

Veres Miclos

Omul acesta de statură mijlocie, mai mult gras decât slab, cu faţa rotundă, brăzdată de riduri adânci, cu sprâncene stufoase şi mâinile butucănoase, era colegul meu de cameră.

Cu o frică ascunsă, am intrat în chilia a cărei uşă a fost închisă de un gardian, în spaţiul chiliei de doi pe trei metri, văruită proaspăt, cu un geam mic, m-am aşezat timid pe patul indicat de colegul meu. Pe patul de fier aveam o saltea cu cearşeaf, o mică pernă si o pătură. Căutam să evit orice discuţie inutilă, dar nu doream să-mi trădez reţinerea fată de el. Gânduri negre îmi treceau prin cap. Am auzit în multe ocazii despre manifestările marilor asasini, spărgători şi odioşi criminali, care în nebunia lor recurgeau la orice perversităţi, în rugăciunile ce le făceam, ceream ajutorul lui Dumnezeu să mă ferească de mult cunoscutele îndeletniciri ale perverşilor deţinuţi, în discuţiile pe care a trebuit să le port, după ce am vorbit despre mine si familia mea, a început si el să-mi destăinuie unele fapte ce-l apăsau pe conştiinţă.

Mi-a povestit că o simplă greşeală l-a împins la comiterea primei crime, ca apoi, din cauza societăţii, să fie împins la alte două crime, pe care n-a voit să le comită. Era împotriva societăţii care l-a împins la rău nu prin legile ei, ci prin oamenii care sunt puşi să aplice legea. Omul nu era un înrăit, căci mai avea în el o cât de mică aparenţă de om conştient. Nedreptatea a fost cauza dezastrului său. Despre el s-au scris multe în

Ungaria. Numele lui a ajuns să-i cutremure chiar pe răufăcători, când într-o lupta corp la corp a ajuns să ucidă trei oameni ai poliţiei care l-au schingiuit, reuşind să fugă si să ajungă iar în România. La auzul acestor marrturisiri tăceam si simţeam că mă sufoc; nu clipeam dar mă prefăceam ca-i dau atenţie. Prima crimă comisă îl apasă pe conştiinţă.

Dând semne de oboseală, în cele din urmă am adormit, ca să mă trezesc auzindu-l cum se ruga pe limba lui. In atmosfera aceea de frică mi-am tras pătura pe cap, apoi l-am auzit sforăind.

M-am trezit de câteva ori din cauza ploşniţelor care mişunau pe mine ieşite din crăpăturile coscovelii pereţilor. Se urcau pe tavan şi cădeau direct pe mine. A fost o noapte de chin şi calvar. Trăiam un coşmar când vedeam unde sunt si cu cine sunt în chilie. Totuşi am dormit si m-am sculat doar când am auzit clopotul care a dat deşteptarea.

Gazda mi-a dat bună dimineaţa, iar eu i-am răspuns:

- Io reghelt.

I-am citit pe faţă o bucurie: mă invită la masă în faţa chiliei unde am servit pâine cu unt şi lapte, în jurul bisericii locuitorii acestei insule a delicvenţilor erau fiecare cu îndeletnicirile lui.

Deţinuţii aveau legile lor. Faimoşii criminali Berilă, Sile Constantinescu, Tatu Moş, marele ecscroc internaţional Alexandrescu şi mulţi spărgători de case de bani se încadrau în ierarhia pe care majoritatea hoţilor, pungaşilor şi a borfaşilor trebuiau să o respecte. Aveam impresia că mă găsesc în faţa celor mai odioase figuri ale forţelor răului, care se întreceau în a arăta supremaţia prin calificarea pe care o aveau, în jocurile de noroc, barbutul era cel mai practicat si se termina prin încăierări sângeroase.

In viesparul acela de răufăcători ce părea o Sodomă si o Gomoră, auzeam cel mai josnic vocabular de înjurături.

Mi-am făcut loc printre aceste gunoaie ale societăţii şi am intrat în biserică. Sub icoana sfântului Arhanghel Mihail, Căpitanul Comeliu Codreanu s-a rugat împreună cu Ionel Moţa, înfiinţând Legiunea Arhanghelului Mihail. M-am rugat şi eu şi mai fericit şi luminat m-am dus intre ziduri la camarazii mei, care mă aşteptau. Acolo l-am cunoscut pe Adrian Mogâldea. un tânăr ziarist.

Intors în curtea spitalului aşteptam la rând pentru a fi consultat de medicul stomatolog, în cele din urmă am intrat. Aveam o infecţie care nu permitea extracţia unor măsele. După o injecţie, am ieşit în curtea dispensarului: părea un loc privilegiat.

După câteva ore, m-am dus între ziduri la camarazii ce mă aşteptau.

Aici am ascultat un preot care vorbea despre viata primilor creştini. Am stat acolo pana seara.

Max Auschnit

Nu-mi amintesc de cele pătimite în cea de-a doua noapte, mai ales în lupta cu ploşniţele. Când m-am prezentat la dispensar, era o coadă care impunea o asteptaremaiîndelungată, Am intrat în curtcică unde, la masă rotundă cu otolii de răchită, sub bătaia razelor cu soare, fuma o persoană deosebită.

Mi-am cerut permisiunea de a ocupa un loc; cu un gest aprobator, domnul mi-a arătat locul de lângă dânsul. M-am prezentat si am aflat cu uimire că mă aflam lângă regele otelului din România, bancherul si magnatul Max Auschnit, implicat în afacerea Skoda, condamnat la cinci ani. M-am apropiat de dânsul cu respect si bună cuviinţă, încercând să discut la intamplare probleme politice. Unele îmi erau confuze si nelămurite din cele ce le-am aflat din ziare. Intrebat, i-am răspuns că sunt condamnat la un an închisoare pentru activitate legionară. Omul a rămas puţin surprins de comportarea mea; probabil voia să-si satisfacă curiozitatea discutând cu un tânăr legionar.

Mi-a oferit o ţigară pe care am refuzat-o. M-a întrebat de originea socială. Treptat am aluncat în discuţii politice. Intr-o oarecare măsură, omul acesta mi-a plăcut: discuţiile cu el erau agreabile. La o întrebare directă de a afla ce m-a făcut să ader la Mişcarea Legionară, i-am răspuns prin câteva cuvinte: dragoste de neam, tară si cruce. La acest răspuns, după o clipă de gândire mi-a spus:

-Ceea ce mi-ai spus este frumos si sublim, dar irealizabil din punct de vedere politic. Alte forţe ostile vouă vă lasă să obţineţi numai ce vor ele ca să vă implicaţi în lupte fratricide. Păcat de voi, sunteţi prea curaţi, prea sinceri si pretindeti prea mult de la viată.

Ascultându-l am observat că îi plac, apoi a făcut haz de nişte borfaşi care făceau unele exhibiţii acrobatice ca să obţină câţiva lei. Ca apoi să reluăm discuţia despre evrei. La un semn al lui, un deţinut a adus o tavă plină cu fructe din care m-am servit şi eu.

A doua zi i-am povestit că la şcoala comercială am avut mulţi colegi evrei cu care m-am împăcat bine şi uneori le luam apărarea când erau bruscaţi de alţi elevi.

Cele ce i le povesteam îl amuzau şi râdea când i-am povestit de unele negustorii, dar mai ales cand i-am spus că în şcoală mi se spunea Iţic. In hohote de râs, pe faţa îmbujorată, citeam o nedumerire.

Am mâncat împreună struguri si pepeni pe care i-a adus Vasilescu (zis Cantalup) un alt implicat în afacerea Skoda.

Povestindu-i cum am ajuns să fiu arestat, a rămas mult impresionat de tinereţea si optimismul pe care-l manifestam.

Cu un ton convingător a început să-mi spună:

-Aici greşiţi voi, sunteţi bine intenţionaţi, dar nu veţi putea răzbi prin

cursele si piedicile ce vi le vor pune politicienii coalizaţi. Prea multă cinste in poltică este un defect atunci când ai de atins un scop. Nu vedeţi, voi impuscaţi un ministru şi pentru el cad sute dintre voi. Păcat... numai cu tinerete si cinste veţi cădea cu toată onoarea la care ţineţi atât de mult. Chiorii si bărboşii alimentaţi în ură, plini de veleităţi şi mişelie, stăpâniţi de veleităţi personale, au căzut şi ei în capcana forţelor oculte streine ca să va elimine din viata politică. Soarta Căpitanului vostru este deja hotărâtă; pe trei liste, cei mai buni dintre voi au să cadă. Sunteţi invidiaţi pentru tot ce aveţi de gând să faceţi şi aceasta o puteţi vedea la însuşi regele Carol care vrea să vă supuneţi ca să vă conducă el.

In fata acestor adevăruri pe care le auzeam de la el, mi-am dat seama că nu m-a minţit. Impresionat de cele ce le-a aflat de la mine, si-a manifestat unele slăbiciuni ce le avea vis a vis de cei din lumea lui, care 1-au lăsat să plătească oalele sparte din afacerea Skoda.

In zilele următoare, întâlnindu-mă cu el, am mâncat câmăciori si mici si am băut bere Bragadiru.

Despărtindu-ne, mi-a spus să-l caut că e dispus să mă ajute, fără a ma simţi obligat cu ceva. Ne-am despărţit ca doi deţinuţi care suportam răutatea aceluiaşi călău.

Cele discutate de Max Auschnit le-am spus camaradului Dragnea Zamfir pentru a le comunica Comandamentului din Capitală despre a cărei existenţă am aflat cu o zi înainte.

După şase zile de şedere in Văcăreşti, m-am întors la Sibiu. Din această mocirlă în care am văzut degradarea umană în toată urâciunea ei, închisoarea din Sibiu mi se părea un pension.

Alţi oameni şi alte preocupări aveam noi legionarii. Ne consideram deţinuţi politici cu drepturi si din acest punct de vedere au existat luări de atitudine, când drepturile nu erau respectate de administraţia închisorii, într-o oală cu mâncare s-a găsit un manifest pe care tata a socotit că e bine să-l ştim şi noi. S-a făcut un mare tărăboi şi în urma anchetei a fost arestat tatăl meu. In urma acestui fapt a fost interzisă aducerea mâncării din oraş şi s-au luat măsuri de restricţie. La aceste măsuri, solidari, am declarat greva foamei, au venit procurorii, apoi din Bucureşti doi inspectori care ne-au brutalizat, în anchetă, le-am dat riposta cuvenită, aşa că am fost pus în lanţuri. Şi trimis cu prima dubă disciplinar la Suceava. După două zile am plecat cu duba spre Bucureşti, în dubă, căldură sufocantă, îmbâcsită cu tot felul de mirosuri ale deţinuţilor de drept comun. Ne-a lăsat la poarta închisorii Văcăreşti.

Primul gardian, Vucea, m-a recunoscut; mi-a spus că va trebui să aştept câteva zile în carantină, în camera de trecători, până se formează lotul disciplinarilor spre Suceava. Usa de stejar, ferecată cu drugi de fier a unei camere mari s-a închis în urma mea. M-a izbit, odată cu zgomotul sinistru

al unui viespar, un miros puternic de latrină din camera locuită de scursoarea societății, de la ultimul borfaş la cel mai odios criminal si spărgător care mai de care mai furioşi în aspect. La intrarea mea se produce brusc o linişte si mă văd săgetat de privirile lor care visau micul meu geamantan. Părea o țintă atrăgătoare. Experiența mă făcea să fiu atent ca să nu le favorizez ocazia de a mă deposeda de nici un obiect. Peste 70 de oameni, cu cuvinte vulgare, se agitau ca un roi de viespi în jurul celor ce jucau barbut. Nu m-am arătat intimidat si nici fricos, treceam în revistă cu privirea priciurile spre a-mi găsi un loc. La întâmplare, m-am dus spre colțul stâng al camerei, unde vedeam un grup de oameni mai liniştiți, întinşi pe priciuri. M-am apropiat; vătaful camerei de trecători m-a condus cu bună intenție. Ulterior am aflat că era vietas, spărgător de case de bani cu o crimă si trei încercări de evadare. Prin fizicul lui robust, impunător, stăpânea această gloată de răufăcători.

Gheorghe Gheorghiu-Dej

Mă prezint celor din colț spunându-le cine sunt. Am fost primit cu bunăvoință. Dând mâna, am aflat că unul se numea Doncea Constantin, al doilea Gheorghe Gheorghiu si al treilea Goldenberg. Mă aflam în fața lui Dej, comunistul despre care aflasem din ziare că a organizat greva muncitorilor din 1933 la atelierele Griviţa. Aveau şi ei lanțuri la picioare, aşa cum aveam si eu, fapt care i-a făcut să mă întrebe ce rău mare am făcut de mi-au pus lanțuri, când am numai un an condamnare. Au aflat că sunt legionar şi că plec la Suceava, pedepsit disciplinar.

Discutând, cei trei au scos din cufere castroane si au început să facă o salată de roşii, ceapă si castraveți. Mi-am deschis şi eu geamantanul în care aveam o tablă de slănină şi un calup de telemea. Ne-am urat reciproc poftă bună; m-au invitat să servesc din castronul lor salată. Cu o lingură de lemn am servit de două ori ca să nu stric atmosfera ce începuse să fie, în condițiile de acolo, agreabilă.

După discuții banale asupra celor ce se petreceau acolo, în promiscuitatea în care ne aflam, am ajuns la discuții politice. Mă găseam în fața adversarilor mei politici, nici unul nu ştiam ce ne va aduce viitorul. Eram simpli cetățeni cu vederi şi convingeri politice diferite. Le-am povestit despre tabloul văzut în ziar la sase ani, cu privire la bolşevici, care m-a urmărit şi m-a împins pe drumul anticomunist. Deodată discuțiile noastre se întrerup de un scandal ivit între borfaşi. Două tabere îşi etalau înjurăturile şi cuțitele în fața noastră. Priveam cu îngrijorare deznodământul acestei încăierări. Domnul Gheorghiu mi-a spus:

- Fii liniştit, astfel de manifestări sunt frecvente si până la urmă se potolesc chiar dacă ajung să se înjunghie.

In mijlocul acestui viespar, alături de cei trei comunişti, fiind târziu, mi-am făcut rugăciunea şi încercam să adorm. Am revăzut în minte evenimentele zilei, mi-am amintit că în discuţii încercau să mă convertească, deşi le-am precizat că sunt neclintit în convingerile mele politice. Târziu, am adormit în duhoarea şi liniştea conturbată de sforăitul pe note diferitesi de sunetul celor ce vorbeau prin vis. La numărătoarea de dimineaţă nu mi-am găsit pantofii şi am fost nevoit să raportez primului gardian; m-a asigurat că are să-i găsească. A făcut o rotire cu capul trecând în revistă tot efectivul camerei, apoi a strigat:"Bufă, ieşi afară!" Un borfaş zdrenţăros, murdar si cu mutră de imbecil a apărut în faţa frontului. La înjurătura primului gardian, pantofii mi-au fost aduşi. Bufă. cu capul jos, mă privea fără să scoată o vorbă, vedeam în el infractorul înrăit, deprins cu acest viciu, un gunoi cu faţă de victimă.

Mi-a inspirat milă si am scos din buzunar 10 lei pe care i-am dat-o drept recompensă. Acesta s-a repezit la picioarele mele, cerând iertare. Lacrima care-i curgea pe obraz trăda regretul faptei sau bucuria că s-a ales cu 10 lei. Am aflat ulterior că se află de 14 ani în închisoare, pentru furturi mărunte. Lumea lui era aici, în libertate nu-si găsea loc. Primul gardian, impresionat de gestul meu la care nu se aştepta, mi-a zis cu admiraţie:

- Sunteţi tânăr şi cred că lecţia dată va fi un exemplu pe care n-am să-l uit.

Am reluat discuţiile cu d-nul. Gheorghiu, pe care îl respectam fiind mai în vârstă. A fost abordata problema grijii statului faţă de om, a educaţiei şi preocupării pentru rezolvarea problemelor sociale. A fost întru totul de acord, dar contrar afirmaţiilor pe care le-a făcut despre comunism, i-am demostrat că toate lozincile de libertate şi bună stare nu sunt decât nişte minciuni ca să înşele buna credinţă a omului de jos.

Răspunsurile sale au fost neconvingătoare, tipicare si lipsite de conţinut prin ateismul si internaţionalismul enunţat de Marx şi Engels.

Nu ştiam atunci că în faţa mea se găsea însuşi viitorul secretar al partidului comunist, care va comite cele mai oribile crime, prin aruncarea in închisoare a sute de mii de români. Sunt convins că nici el n-a visat să ajungă ce a ajuns. M-am arătat nezdruncinat în ideile mele politice: slujesc cauza nobilă, naţională şi creştină, ca să pun capăt încercării de convertire prin cele ce le-am discutat. I-am spus că sunt împotriva oricărei violenţe, indiferent cine va veni la putere, trebuie să se respecte libertatea de gândire si manifestare şi să existe o grijă a statului faţă de om. Să nu mai existe ceea ce vedem noi aici. Mi-au dat dreptate toţi trei.

La Suceava

După cinci zile am fost anunţat că noaptea voi pleca la Suceava, Atunci d-nul. Gheorghiu mi-a amintit că la Suceava se găsesc peste 180 de comunişti si m-a rugat să le duc un bilet pe care să-l dau frizerului de acolo pentru ei. Eram într-o situaţie delicată: eu, ca adversar ideologic, să fac servicii comuniştilor? Am avut o reţinere, dar în cele din urmă am acceptat. Şi unii si alţii eram oprimaţi de acelaşi călău, iar solidaritatea dintre deţinuţi justifică angajamentul meu. Am ascuns biletul bine în valiză; după aceea mi-a părut rău, gândindu-mă că în cazul în care as fi prins m-aş fi compromis. Cu riscurile pe care mi le-am asumat la plecare, am dat mâna cu toţi; la uşă am fost întâmpinat de Bufă. Cu lacrimi în ochi, îmi arăta părerea de rău. Spre surprinderea lui si a celor din jur, i-am dat 5 lei. Omul acesta m-a obsedat mult timp. Cunoscusem în câteva zile atâtea aspecte ale vieţii, care m-au ajutat să trag concluzii, dar si să mă întăresc, învăţând din tot ce-mi este dat.

Drumul cu vagonul-dubă din Văcăreşti spre Suceava, cu deţinuţi de drept comun a fost un calvar. Unii peste alţii, înduram insuportabila căldură, lipsa de apă si aer.

Am coborâtîn gara Burdujeni. Incolonaţi fiind, convoiul de pedepsiţi disciplinar trecea pe străzi sub privirile oamenilor curioşi care ne compătimeau. Ici, colo vedeam câte o femeie care-şi făcea cruce în zornăitul lanţurilor târâte pe drumul pietruit, în timp ce gardienii, cu armele în mâini, ne escortau.

In închisoarea de piatră am intrat pe o poartă mare si la comanda "stai!", ne-am aliniat; din nou am fost număraţi. Percheziţia mi-a creat

emoții din cauza biletului: vorbeam cu gardianul impresionat de tinerețea mea, dar si de lanțul greu ce-1 aveam nituit la picioare. La fierărire am fost eliberat de ele si mersul îmi era degajat.

Am fost dus la grefă, unde mi-au fost făcute formele de încarcerare. Asista si directorul, surprins că noul locatar al unei celule era un legionar. Directorul, un om binevoitor, mi-a făcut cunoscut că aici nu voi avea regim disciplinar, dar dacă am o purtare bună am să pot beneficia de condițional si mă voi elibera cu 3 luni mai devreme. Impresionat de această sumbră si rece temniță de piatră am intrat cu sfială, condus de un gardian până la celula 33 de la etajul unu. Gardianul, parcă jenat, mi-a spus:

- Aici vei sta!

Am intrat şi trei zăvoare grele s-au tras; aici trebuia să-mi fac osânda. In celulă am găsit un pat de fier cu trei scânduri de grosimi diferite, o masă mică, un hârdău pentru apă, o pătura şi o tinetă infectă pentru necesități. Prin gratiile groase ale geamului ce era spre obor vedeam oamenii, ceea ce mă bucura. Câteva lacrimi mi s-au prelins pe obraz după o scurtă

rugaciune. O mică sobă de metal era singura sursă de căldură la iarnă.

Mi-am aranjat lucrurile din valiză. Pe fiecare perete am văzut emoționat nume incrustate. Unele din 1893, altele de după 1900, atestau vechimea închisorii.

O bucata de circa l kilogram de slănină si un borcan cu brânză ce le mai aveam, le-am aranjat pe geam, între gratii. După o oră, uşa celulei s-a deschis pentru prima dată. Un om înalt, mai mult slab şi cu nas coroiat, apăru cu o cutie de lemn, în brațe, dând bună ziua. Era frizerul; după toate aparențele, era evreu., In rama uşii sta gardianul, mirat că are sub pază un legionar. Eram o noutate pentru toți, fapt pe care 1-am constatat după ce mi-au fost tăiate lanțurile.

Un zgomot urmat de o bătaie în uşă îl făcu pe gardian să se deplaseze la vizeta celulei din dreapta. Cum aveam biletul pregătit, l-am plasat frizerului spunându-i că-1 primisem de la d-nul. Gheorghiu pentru comuniști. Omul din fata mea, simpatic, si-a arătat toată ştiința în săpunitul bărbii. Era vorbăreț si mi-a spus că se numeşte Ştrulovici, că este condamnat la 10 ani pentru escrocherii şi fals în acte, nu face politică si este originar din Iaşi. Din primul contact mi-a făcut o bună impresie şi mă gândeam că e singura persoană cu care as lua contact pentru a afla câte ceva. Inchisoarea din Suceava era plină de comunişti, pestei 80, toți evrei, tineri şi bătrâni. In zilele ce au urmat, Iancu Ştrulovici s-a oferit să-mi aducă cărți, mâncare si bani, căci şeful comunistilor fusese miscat că un legionar le-a adus misiva de la Gheorghiu şi dorea să-mi facă orice servicii. Categoric am refuzat.

I-am spus lui Ştrulovici că nu vreau nimic, nici mâncare, îmbrăcăminte şi nici cărți. Şefului lor le mulțumesc pentru buna intenție, dar dacă am făcut acel semn de solidaritate între deținuți nu înseamnă că accept a face vreo cârdăşie cu ei. După refuzul meu, Ştrulovici mi se confesa înjurând:

- Domnule Hentea, toți jidanii ăştia sunt nişte împuțiți si puturoşi, mi-e ruşine că sunt evreu, bine că nu mai sunt şi comunist.

Regimul penitenciar era destul de sever. Mâncarea sub toată critica Şi frigul începeau să-mi facă probleme. Ştrulovici însă era foarte atent cu tot ce depindea de el, în calitatea lui de planton şi frizer. Şi pe gardianul Palamarciuc merită să-1 amintesc pentru bunătatea şi înțelegerea ce a avut-o față de mine.

După ce am mâncat slănina si brânza, foamea a început să mă chinuiască. In fiecare Duminică mergeam la capela din incinta închisorii, unde începusem să cânt şi să dau răspunsurile la Liturghie. Preotul Tutoveanu avea şi el un frate arestat la Bacău pentru activitate legionară, despre care nu ştia nimic.

Joia era târgul săptămânal; veneau țăranii cu căruțele să vândă sau cumpere cele necesare. Mă suiam la geam si cântam doine si cântece legionare. Oamenii mă ascultau şi-mi făceau semne de aprobare şi salut. In cuvinte schimbate cu un țăran bucovinean acesta mi-a spus că se va

duce la director si va dona un sac de porumb. După circa doua ore am fost chemat la director ca să aflu că isteţul ţăran a donat sacul de porumb pentru legionari, pretextând că are doi fraţi arestaţi la Vaslui. Am fost întrebat de director dacă am comunicat cu cineva şi am negat. Totul s-a încheiat cu bine, datorită ţăranului care a ştiut să vorbească.

Iancu Ştrulovici devenise cel mai apropiat om; îmi câştigase încrederea sil a insistenţele lui, cu îngăduinţa gardianului Palamarciuc, îmi aducea ziare, fiind încântat să le primesc. Mi-a făcut unele destăinuiri si, convingător, mi-a spus că dacă va ajunge în libertate se va boteza trecând la creştinism. Era revoltat de puchinoşii lui de jidani, care în loc să stea locului mai fac si pe comuniştii.

- Poţi să ştii, ăştia sunt nebuni şi toţi umblă după aur şi afaceri, dar fac pe apărătorii celor de jos în numele pretinsei dreptăţi sociale. Nu-i de ajuns că ne-am născut evrei?

Cu altă ocazie, fără să-i pun la îndoială expresiile, m-am convins că a fost sincer. Vedea la ora aceea orientarea lumii si interesele lui personale cereau să se pună la adăpost.

- Deşi sunt escroc, zicea Ştrulovici, le-am dat o lecţie jidanilor mei amintindu-le că jos este un legionar, unul singur, dar mai cinstit decât voi toţi la un loc.

Am fost mişcat de cele ce le-am auzit din gura unui escroc, care spunea si el un adevăr.

Coşmarul

In noaptea de 29/30 Noiembrie 1938 seara, după ora stingerii, făcându-mi rugăciunea încercam să adorm. Mai multe nelinişti mă frământau într-o agitaţie care mă făcea să mă întorc la dreapta si la stânga. Nu puteam adormi. Gânduri fugare apăreau şi dispăreau, cu imagini neconturate, pline de nelinişti; în cele din urmă am aţipit. Spre deosebire de alte nopţi, visul ce îl aveam era clar, era visul adevărului.

Se părea că eram într-o cetate care arăta ca o vastă închisoare; prin curtea ei mişunau o multime de ostaşi cu epoleţi şi brandenburguri pe haine, parcă de paradă; aşteptau o inspecţie sau un ordin de atac. Vedeam ofiţeri venind cu maşini mari. Erau grăbiţi, se certau între ei. Deodată m-am văzut într-un atelier de fierărie, unde auzeam bătăi cu ciocanul pe nicovale.

Pentru o clipă m-am văzut în fierăria unde, în urmă cu trei ani, ceream să iau parte la acea şedinţă. Nu mai era pe perete icoana, căzută pe jos, îmi demonstra că vremi de urgie au trecut peste ea. Am văzut nişte fierari din epoca medievală care băteau cu ciocanul pe tăişul unor săbii, apoi o alta imagine mă punea în faţa unor oameni îmbrăcaţi în haine albe, cu căşti coloniale pe cap, ce se mişcau în şir indian.

In acest timp mă zvârcoleam transpirat. L-am auzit pe gardian batand în uşă. Un dute-vino de oameni vedeam în visul reluat, care părea ca ma poartă spre nişte prăpăstii. Mă aflam iar în fierărie; vocea şefului îmi spunea:. Aici nu ai nimic de primit, ai numai de dat. Deodată m-a cuprins o bucurie când am văzut 14 oameni în haine albe ca plutind în ceaţă, şi pe Căpitan cu lanţuri la picioare, ieşind din altă fierărie. Păreau îngeri ce aveau aripi la umeri ca să-şi ia zborul spre undeva; spre ce? Nu puteam eu înţelege. Apoi mă văd în faţa Căpitanului, în poziţiade drepţi, în timp ce el mă măsura din ochi, ca apoi să-1 văd pe Iisus urcând un munte.

Trezindu-mă din coşmar, zvârcolindu-mă pe cele trei scânduri, eram transpirat, cu cămaşa ruptă şi strigam:

- Nu plecaţi, nu plecaţi!

Adormind din nou, auzeam zgomotul unui motor; scurte comenzi mă făceau să înţeleg că cei 14 erau urcaţi în maşină împreună cu soldaţii, care aveau în mâini liane din junglă, dar si pistoale la centură.

Auzeam în depărtare tunete care mă înfricoşau si mă împingeau spre o mare prăpastie; eram gata să cad în ea. Din nou un dute-vino de oameni grăbiţi se perindau sub ochii mei înlăcrimaţi. Vedeam nişte făclii, care dădeau semnale, în timp ce mâini uriaşe cu unghii de fiară căutau să mă strângă de gât. In neştire, mă zvârcoleam speriat, când o mână m-a prins ca să mă sugrume. Ore întregi m-am zvârcolit gemând şi strigând, fără ca bietul gardian Palamarciuc să mă poată ajuta să ies din acea teroare a coşmarului. Prin vizetă urmărea toată lupta si zbaterea mea, pe patul în care mă întorceam ca un nebun în plină criză.

O împuşcătură parcă de trăznet a dat semnalul ca să-i văd pe cei 14 cu lianele de gât. Ca prin minune văd chipul Căpitanului şi un tunet ce despica cerul m-a săgetat prin inimă. Am început să strig:

- Numai tata de n-ar muri, numai tata de n-ar muri.

După aceea i-am văzut întinşi pe jos, lângă maşini. Trezindu-mă în lac de sudoare vedeam în starea aceea de veghe un stol de ciori dând rotocoale deasupra celor împuşcaţi înainte de a se face ziuă. Imaginea mă urmărea. Nu mă lăsa în pace. Zburam parcă însoţit de Arhanghelul Mihail in căutarea celor ce au dispăruseră într-o groapă comună, mistuiţi de otrăvuri ca să li se piardă urma.

Istovit şi tremurând de frig, m-am trezit. Gardianul Palamarciuc, speriat şi obosit şi el, mă întrebă ce s-a întâmplat, ce am visat? I-am povestit cateva crâmpeie din coşmar iar el, făcându-şi cruce, mi-a descris tot ce am facut in zvârcolirea mea. şi ce a auzit că strigam în somn. Mi-a adus ceai de la bucătârie, îmbunându-mă prin cuvinte de îmbărbătare. Ştrulovici,

văzând cămaşa ruptă pe mine, aflând cele petrecute în coşmarul meu, se făcea părtaş la suferinţa mea fizică în acele clipe de mister de care eram stăpânit.

Ceva plutea în aer, gânduri negre veneau din străfunduri de vis cu imagini confuze ca să nu pot deslega coşmarul trăit.

Cuprins de friguri, am tras pătura pe cap si am adormit. Ca după un efort extenuant sau după o grea boală, m-am liniştit plutind în nişte lumini ale altei lumi. Trezindu-mă aproape de ora 15 am găsit castronul cu mâncare pus pe masă, fără să fiu deranjat de gardienii care aflaseră despre zbuciumata, noapte de la Ştrulovici.

N-am putut să mănânc nimic. Gândul mă purta spre tata, pe care-1 ştiam arestat. Am îngenunchiat şi am repetat de multe ori rugăciunile pe care le ştiam. Aproape de ora 18, vizeta celulei s-a deschis si gardianul Palamarciuc mi-a dat ziarul Universul ca să-1 citesc. Pe prima pagină am citit comunictul guvernului: CorneliuZelea Codreanu împreună cu cei trei Nicadori şi cei zece Decemviri au fost împuşcaţi în urma încercării de a evada în timpul transportului de la închisoarea Râmnicul-Sărat la Jilava. Am început să plâng si tremurând cu ziarul în mână, am strigat:

- Criminalii, 1-au ucis pe Căpitan.

Am citit din nou comunicatul guvernului asasin. Nimic nu era mai îngrozitor decât această veste. Nu-mi venea să cred. Recitesc si întreb:

- Bucurestiul mai există? Moartea Căpitanului trebuie pedepsită. Se cunosc autorii morali şi ucigaşii din guvernul asasin, în ce lume trăim, fraţilor? Cum este posibil să se comită asemenea crime?

M-am trântit cu faţa în jos pe pat si plângeam cu hohote. Toţi gardienii şi directorul s-au adunat în jurul meu, înfricoşaţi de starea în care mă aflam.

Sufeream o depresiune nervoasă. Ştrulovici a sesizat-o si cu câteva vorbe de inimă mă consola, respectându-mi durerea. Eram convins de sinceritatea lui.

- Aţi pierdut pe cel mai mare si cinstit om politic al timpului de faţă. Nu descuraja. Viata si lupta nu se opreşte aici. Dintre Dumneavoastră se va găsi altul ca să vă conducă. Lumea întreagă e întoarsă pe dos, vremuri şi mai grele vor veni peste noi.

Vorbele lui spuneau un mare adevăr asupra căruia am reflectat. Descifrând coşmarul am dedus că dragostea mea sinceră a recepţionat evenimentele şi moartea Căpitanului, că lumea ale cărei dimensiuni nu le cunoaştemsi are tainele şi legile ei. Pentru a o cunoaşte trebuie să crezi, să te dăruieşti, identificându-te cu crezul sau persoana de care te simţi legat.

Trecuseră câteva zile si ceva nu era în regulă cu mine. Inima ma durea si, alarmat am cerut să fiu consultat de medicul închisorii. Gardianul

Palamarciuc a raportat. După consult medicul mi-a prescris valeriană, cu indicatia de a lua câte trei picături pe o bucăţică de zahăr în fiecare zi. Cum nu aveam zahăr, în naivitatea mea 1-am întrebat:

- Pe pâine sau pe mămăligă pot să iau?

- Da, poţi.

Apoi surprins mă întreabă pentru ce sunt condamnat. I-am răspuns că sunt din Sibiu şi sunt legionar. I-am spus că în urma unui vis urât am ajuns în situaţia aceasta.

Doctorul Strugaru

Doctorul m-a privit drept în ochi cu căldură si în privirile noastre s-a produs ceva. Apoi mi-a spus că va veni în fiecare zi să mă consulte. In ziua următoare, gardianul îmi aduse o pungă cu 2 kilograme de zahăr cubic si o sticlută de valeriană. Am aflatcă doctorul se numea Strugaru, iar fratele său se afla în lagărul de legionari de la Vaslui. Din povestirile lui Mitu Bănea despre Neculai Strugaru ştiam că era un aprig luptător din jurul Căpitanului.

Treptat, mi-am revenit în puteri. Se apropia marea sărbătoare a Crăciunului. Ştrulovici venea zilnic cu lemne pentru soba de tablă ce îmi încălzea cât de cât aerul din celulă - la gura sobei suflam în tăciunii aprinşi inhalând fumul care ieşea mai mult în celulă decât pe horn. Ştrulovici mă ţinea la curent cu tot ce se afla din ziare, iar prezenţa lui făcea să treacă timpul.

De dincolo de ziduri se auzeau colindătorii ce treceau pe la casele oamenilor în noaptea de Ajun. In liniştea de piatră în care aşteptam Naşterea Mântuitorului Iisus Hristos, murmuram colindele cu gândul la cei de acasă, la tata, şi el condamnat, la fratele meu Horia, care o ajuta pe mama. Sărbătoarea mi-a adus linişte sufletească şi putere de a parcurge ceea ce mi-a fost dat să îndur.

Afară ningea. Fulgii de zăpadă ce îi vedeam printre gratii îmi spuneau că iarna este grea. Grupuri de colindători ce trosneau din bice, sunau cu buhaie şi clopoţei, umpleau văzduhul cu urări din poartă în poartă. Am adormit pe cele trei scânduri într-un somn adânc şi liniştit. Trezindu-ma si privind prin geamul aburit am văzut silueta unei tinere femei care, dupa aparenţe si asemănare părea a fi sora mea Letiţia. Intr-o clipită mi-at seama că totul a fost o iluzie. După rugăciune, am cântat câteva colinde.

In prima zi de Crăciun am avut o surpriză plăcută. Am mâncat două feluri de mancare, apoi pomana unor oameni care ne-au servit cu sarmale si un pahar de vin. Eram de-a dreptul sătul când deodată îl văd pe Ştrulovici prin usa deschisa ca vine într-un suflet chemându-mă la vorbitor.

Nedumerit,

timid, am plecat în urma lui si m-am oprit în fața unor doamne îmbrăcate în negru. Două erau mai în vârstă si una mai tânără. Nu le cunoşteam, le priveam pe toate, aveau lacrimi pe obraz. După o clipâ de tăcere le aud..." Ia mamă, ia mamă, ia". Era vorba de pachetul pe care mi-l ofereau. Mă bâlbâii:

- Nu. doamnelor, mă iertați nu vă cunosc.

- Ia. te rog. acest pachet, mi-a spus una. E pentru dumneata: lacrimile începeau să-mi curgă din ochi.

Primul gardian si directorul mi-au şoptit să-l iau. Apoi am aflat că Doamna mai în vârstă era mama doctorului Strugaru. M-am luminat şi-n mulțumirile ce le adresam emoționat le uram "La mulți ani!" Trăiam un moment de mare bucurie, bucurie ce o vedeam şi pe fețele celor ce asistau în jurul meu. Ştrulovici, ca planton, a luat pachetul de 10 kilograme, despărțindu-mă de distinsele doamne, am ajuns în celulă.

Am desfăcut pachetul şi am găsit carnali, caltaboşi, şuncă, slănină si carne friptă, apoi unt şi brânză, renumiții cozonaci bucovineni, cu gama de prăjituri ce umplea fastul zilei de Crăciun: nu ştiam cu ce să încep. N-a lipsit zahărul cubic, ciocolata si o sticlă cu vin

L-am invitat pe Ştrulovici la masă împreună cu gardianul Palamarciuc care stătea în rama uşii deschise, oferindu-mi şi el un pachețel cu cârnati aduşi de acasă. Toți ne înfruptam din aceste bunătăți, iar Ştrulovici nu mai era evreu: mâncăm ca nişte frați servindu-ne si cu un pahar de vin fiecare. Era prima zi de Crăciun, zi în care băutura din donații era tolerată.

Intrând în normalul vieții de celulă am încheiat această zi cu gândul să-mi drămuiesc bunătățile consistente, ca să parcurg osânda ce o am fără să fiu chinuit de foame. Dacă m-am bucurat de cele amintite, aceasta s-a datorat sărbătorilor în care tradiția românească era respectată: în normalul zilelor de detenție, mâncarea ce se dădea era sub toată critica, ciorbă de sfeclă, de varză opărită, de chimen. In schimb, cine avea bani, putea cere să i se aducă ce vrea din oraş. Comuniştii aveau ajutorul roşu care funcționa; cei ce nu aveau, răbdau de foame - mai bine de trei luni am suportat-o si eu.

Doctorul venea aproape zilnic şi mă încuraja în discuții Am transmis mulțumiri si sărutări de mâini mamei, soției şi sorei dumnealui pentru consistentul pachet. Mi-am dat seama că toată familia era legionară, cu trecut si bun renume.

Intre Crăciun si Anul Nou m-am refăcut fizic si totul părea să fie normal. Zilnic, cântam la geam colinde si doine ardeleneşti, iar Duminica, în capelă, asistam la liturghie: preotul Tutoveanu mă încuraja si el.

In prima zi a Anului Nou am fost chemat din nou la vorbitor, aceleaşi doamne au venit cu un alt pachet, tot atât de voluminos si consistent. Alte

insistente, lacrimi si mulțumiri m-au făcut să rămân îndatorat acestei familii de legionari.

La plimbarea de o oră din fiecarî zi, la un geam îndepărtat de la locuinta directorului, zăream o fată care îmi făcea semne cu mâna. Raspunzându-i, au urmat bilețele, din care s-a ajuns la un obicei plăcut care m-a scos din monotonia celulei. Fata era chiar fiica directorului, se numea Adriana, aflase cine sunt şi scurtele noastre întâlniri aveau farmecul plăcut al tinereții.

Timpul trecuse şi am fost chemat, după ce executasem 9 luni din pedeapsă, în fața unei comisii formată din directorul închisorii, primul gardian, medicul, preotul si procurorul. Au apreciat comportarea mea bună si au hotărât eliberarea prin aplicarea condiționalului. In fața întregii comisii mi-am expus mulțumirile şi astfel eram declarat din nou liber. Ştrulovici, aflând cu lacrimi în ochi, îmi mărturisea că am însemnat pentru el mai mult decât un rabin sau conațional de-al său. Se despărțea de un legionar care a fost un om, frate şi prieten, nicidecum antisemit, cum greşit zic mulți că am fi fost noi. Tot ce am avut i-am lăsat lui. Gardianul Palamarciuc mi-a urat sănătate. Apoi rotindu-mi din nou privirea spre interiorul celulei, am ieşit cu valiza goală. La grefă am primit biletul de eliberare. Directorul şi toți funcționarii mă felicitau pentru buna impresie ce şi-au făcut-o despre mine.

Am trecut sfios pe la icoanele din capelă, mulțumind lui Dumnezeu că mi-a ajutat să trec această grea încercare.

Am aflat adresa domnului doctor Strugaru si, ieşind pe poarta închisorii, am găsit-o pe Adriana, cu care am schimbat câteva cuvinte, promițându-i că am să-i scriu. La familia doctorului Strugaru a fost o adevarată sărbătoare. Le-am povestit despre familia mea si, după o masă bună. am plecat, mulțumindu-le din suflet pentru tot ce au făcut pentru mine

DUPĂ ELIBERARE.
1939

Acasă am aflat că am fost exmatriculat din toate şcolile din țară. Tata nu venise din închisoarea din Alba-Iulia. Mai avea de executat aproape doua luni. Conform eliberării mele condiționate, trebuia să mă prezint odata pe săptămână la politie si să mă comport în aşa fel încât să nu

recidivez

M-am

angajat ca practicant la fabrica de tricotaje a d-lui. Nicolae Petra pentru a mă specializa ca tehnician definitiv.

Luând legătura cu legionarii din oraş, mai ales cu frații de cruce, am

aflat de organizarea unei excursii pe muntele Negoiu. M-am echipat si, cu frații de cruce de la liceul Gh. Lazăr şi cu trei studenți din Cluj, am plecat 10 tineri spre a ne întâlni pe munte cu alți frați de cruce din mai multe județe.

Deşi nu mai urcasem pe munte, respectând marcajele am ajuns cu bine în vârf. Am găsit acolo frați de cruce din Ploieşti, Braşov, Timişoara, Iaşi, Cluj, Oradea şi Craiova. Cerul era senin, vizibilitate deplină: părea că de pe acest munte masiv văd lumea la picioarele mele. Peste 70 de camarazi eram în libertate absolută, toți cu gândul curat, voiam să ne păstrăm pe linia de luptă, ca să menținem starea de spirit în activitatea ce o vom duce în viitor. Spiritele Căpitanului, ale lui Moța şi Marin erau printre noi, trebuia să demonstrăm că Legiunea există. Spiritul de pedepsire al călăilor se unea într-un singur gând, într-o singură simțire.

Grupul cel mare era al prahovenilor. Ei au fost cei mai activi, de unde am înțeles că ei erau organizatorii acestei întâlniri. Trăiam un moment de mare înălțare sufletească şi eram fericit. La această întâlnire am avut fericita ocazie să-1 cunosc pe tânărul avocat Miti Dumitrescu, pe Cezar Popescu si Traian Popescu care au condus şedința. Incepuseră cu evocarea celor uciși, în frunte cu Căpitanul. Au fost expuse puncte de vedere în activitatea viitoare insistându-se asupra unității noastre. A fost înfierată trădarea si cerută pedepsirea călăului Armând Călinescu, pentru a-i răzbuna pe Căpitan, pe Nicadori şi pe Decemviri.

Miti Dumitrescu venise de curând din Germania. Am fost puşi la curent cu tot ce era în exil. Era un om dinamic, bine pregătit. Am fost electrizat de cele ce le exprima convingător: o datorie nobilă ne impunea trecerea la o acțiune imediată. Am împărtăşit acest punct de vedere şi acest sentiment cred că-1 aveau toți cei prezenți. Au fost citite ultimele circulari şi manifeste în care guvemul era acuzat de inconştiență politică, căci a împins țara în dezastru. Carol al II-lea cu clica lui de ucigaşi trebuia să cadă. S-au cântat în plină libertate cântecele legionare şi ne-am legat prin legăminte că vom fi credincioşi neamului şi principiilor noastre legionare în clipele de impas când eram amenințați din toate părțile.

Stăpâni pe acest munte, în vârful căruia eram cu inimile înflăcărate, am îngenuncheat rostind rugăciuni, invocându-l pe Căpitan, pe Ionel Moța şi Vasile Marin, jurând că vom muri în credința noastră luptând pentru cauza creştina si națională a neamului nostru greu încercat. Am trăit un moment înălțător, care m-a ridicat mai sus decât am fost până atunci.

Imaginea ursului văzut la 6 ani mi-a apărut ca un îndemn în luptă. Am mâncat ce am avut fiecare şi şedința s-a sfârşit în cântece, urcând sfânta noastră tinerețe legionară spre cer. Priveam în toate părțile parcă stăpân şi reconforrtat, ascensiunea care îmi dădea speranțe şi încredere în viitorul neamului. La întoarcere, de la primii paşi am constatat că e mai greu să cobori, decât să urci pantele abrupte.

învățat mult în această excursie care mi-a completat unele lipsuri de deforma şi conținut. Aici am prins gustul înălțimii, care îți dă putere, siguranta si luciditate. Aici m-am simțit liber, aici am învățat să urc, să fiu sigur pe mine, ca sa pot deveni omul preconizat de Căpitan. Intors acasă, parca eram altul, totul era în mine mai conturat, împlinit şi mai plin de energie. Nu pot uita frumusețea acestor clipe în care s-a decis o misiune.

După numai câteva zile, aflu că profesorul Vasile Cristescu şi prințul Alecu Cantacuzino au căzut în lupte de stradă în Bucureşti, în str. Căpitan Oarcă, o explozie 1-a ucis pe locotenentul Dumitrescu: fiind genist lucra la confecționarea unor aruncătoare de flăcări pentru intimidarea opresorilor.

O activ itâte intensă se desfăşura de grupuri organizate si de răzleți în scopul afirmării noastre, în ciuda celor ce credeau că am fost lichidați.

In misiune la Bucureşti

La data de 21 August 1939 am fost trimis la Bucureşti în misiune de către d-nul. av. Ion Fleşeriu, şeful de județ; mă bucura încrederea ce mi se acorda. In Gara de Nord urma să fiu aşteptat de un camarad de la care voi primi alte îndrumări cu detalii la acțiune. Bănuiam că este vorba de împărțit manifeste. La Bucureşti, l-am recunoscutpe cel indicat în dreptul farmaciei din gară. După aceea apăru o fată care îmi este prezentată. Elena Murgoci, fiică a unui frizer, cum am aflat ulterior; camaradul cu care m-am întâlnit era un tânăr ziarist Adrian Mogâldea, pe care îl cunoşteam. Impreună ne-am dus cu tramvaiul pe Şoseaua Ştefan cel Mare la locuința fetei, unde era frizeria tatălui ei. Am dedus că era o familie de legionari, Adrian Mogâldea fiind nepot al bătrânului frizer. Intr-o atmosferă caldă de prietenie, am petrecut peste patru ore în această modestă casă de bucureşteni, m-au tratat o deosebită atenție la masa bogată pe care mama fetei o pregătise pentru mine.

Elena era o fată frumoasă, terminase liceul şi se pregătea să intre funcționară la banca de scont. Mi-a plăcut, era bine educată şi făcea parte din grupul Luciei Trandafir, şefa cetătuielor. Bătrânul Murgoci avea un vocabular bogat şi plin de duh, încât am rămas cu o impresie foarte plăcută.

De la Mogâldea am aflat că la ora 14,30, în mai multe centre populate se vor imparti manifeste. Am primit un pachet cu 1.000 de manifeste şi aveam locul de răspândire pe Calea Victoriei în fața restaurantului Capsa. Emotionat, am plecat convins că misiunea mea se va sfârsi cu arestarea. Insotit de Elena şi Adrian, care aveau rolul de a mă supraveghea şi proteja, m-am desprins si am început să strig "Ediție specială! Ediție specială!" Brusc, am fost înconjurat de pietonii ce încercau să intre în posesia incendiarului manifest. Abia înaintam prin mulțime, ajutat de un grup de tineri care-mă făceau garda. Auzeam voci încurajatoare: "Bravo băiete,

bravo!" Mâini întinse căutau să îmi ia direct foile volante ce le aveam în pachet; înaintam mai mult împins în direcția telefoanelor.

Deodată o mână mă prinde de umărul stâng căutând să mă rețină dat smucindu-mă. ajutat de câțiva tineri ajung în dreptul unui pasaj unde o găsesc pe Elena în fața mea. în urmă, agentul a fost blocat si condus de niște tineri într-o direcție opusă.

Peste cămaşa transpirată Elena mi-a dat o haină si, cu ea la braț. am intrat într-un gang. apoi într-o cofetărie aglomerată. Ultimele manifeste le-am dat tinerilor despre care am aflat că erau frați de cruce. Erau transpirat, dar mi-am dat seama că greul trecuse si misiunea fusese îndeplinită. Nu ştiu cum să explic acele stări de emoție, frică, curaj şi noroc ca să fiu înțeles. Ştiu doar că curajul, prezența de spirit şi norocul au fost cauzele care mi-au dat satisfacția unei misiuni împlinite. Pe jos, de braț cu Elena, am plecat spre Gara de Nord. Mai aveam aproape patru ore până la plecarea acceleratului spre Sibiu. Revenindu-mi sarcina de îndrăgostit, am sărutat-o în euforia succesului. Elena mi-a scos bilet, apoi i-am cumpărat un buchet de flori, singura manifestare a sentimentelor de prietenie ce le aveam în fața îndrăzneței noastre acțiuni.

Pe măsură ce momentul despărțirii se apropia, pe obrajii ei curgeau lacrimi care exprimau o părere de rău, dar si un început de iubire. La plecarea trenului, cu lacrimi în ochi, am sărutat-o cu părerea de rău că mă despart de o minunată fată. In mica noastră idilă, ne-am mărturisit păstrarea unei legături prin corespondență; cu batista fluturând, îi strigam "La revedere. La revedere". Evenimentele şi prigoanele ce au urmat au curmat legăturile noastre, dar. undeva în amintirile mele, Elena îşi are locul ei. ca o camaradă si prietenă ce mi-a fost.

Răzbunarea Căpitanului si masacrele guvernului asasin

Noaptea târziu am ajuns acasă fericit că mi-am îndeplinit misiunea. Reflectând, mi-am dat seama că am încălcat consemnul interdicției care m-ar fi pus în situația de recidivist, dar Dumnezeu mi-a ajutat şi am scăpat. Manifestul incendiar referitor la regele Carol a fost avertismentul dat de Mişcare pentru a salva neamul de catastrofa ce ne aştepta în cazul rămânerii pe şubreda orientare politică prosovietică.

Opinia publică aducea critici guvernului si o stare de spirit încordata se crease împotriva răului ce exista în persoana celui mai odios Prim Ministru: Armând Călinescu.

O ripostă trebuia dată, crimele săvârşite trebuiau pedepsite, si tacerea noastră nu-si avea justificare. Cu încă doi frați de cruce pregăteam un atentat asupra lui Armand Călinescu. Această stare de spirit s-a născut din propria noastră gândire, fără vreo influență a unei alte persoane. De aici si concluzia că mulți dintre noi au găsit necesară riposta spontană care să franeze orice alte agresiuni si crime din partea celor ce ne urăsc şi ne vaneaza.

Au existat în Capitală si în marile centre studențeşti, echipe care din pioprie inițiativă s-au constituit în acest scop.

La 21 Septembrie 1939. în jurul orei 14, am auzit la radio comunicatul grupului de legionari care l-au pedepsit pe primul ministru Armand Calinescu. ucigaşul Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor, apoi cântecul "Sfântă tinerețe legionară". Vibram de fericire. Bravii camarazi, după ce au făcut cunoscut țării actul lor de justiție morală, s-au prezentat la procuratură pentru a răspunde în fața legilor țării. Conştienți de nobila lor misiune, nu au fugit de răspunderea penală, dar după ce au fost maltratați bestial la prefectura capitalei au fost asasinati fără alte formalități şi expuşi pe locul unde l-au pedepsit pe odiosul Armând Călinescu. In fruntea acestui grup se găsea Miti Dumitrescu, apoi Cezar Popescu, Traian Popescu, Nelu Moldoveanu, Jan lonescu, Jan Vasiliu, Marin Stânciulescu, Isaia Ovidiu şi Gh. Paraschivescu. Pe primii trei i-am cunoscut pe muntele Negoiu. In general, aceşti bravi tineri reprezentau voința unanimă a legionarilor ce considerau legitim actul de pedepsire principalului asasin al Căpitanului.

Dându-mi seama că vor urma represalii, m-am hotărât să mă ascund, dar un agent trimis la chestorul Codreanu, venit în mod special, mă invită să îl urmez. In câteva cuvinte, mi-a spus să dispar că vor urma arestări masive la noapte si e bine să nu fiu găsit. Mulțumindu-i, am plecat la un prieten al tatălui meu, Augustin Bordeanu, un bun croitor dar şi mare liberal. Tata s-a ascuns şi el la un alt prieten de-al său.

In locul lui Armând Călinescu a fost numit ca Prim Ministru generalul Argeşanu, care a declanşat masacrul pe întreaga țară. Au fost ucisi din ordinul lui în fiecare județ câte 2-3, chiar si 4 legionari, care au fost expuşi pe străzi cu pancarde pe care scria că ar fi trădători de țară. Au fost cazuri că acolo unde n-a fost găsit fiul, a fost împuşcat tatal, dar şi unde n-a fost găsit tatăl, a fost împuşcat fiul. Din lagărul de la Miercurea Ciuc au fostt ucisi 44 de legionari, din închisoarea Râmnicul Sărat au fost uciși 13 condamnați legionari, în lagărul de la Vaslui au fost uciși 32 de legionari si din spitalul militar Brasov au fost ucisi 7 grade legionare. In total, peste 250 de legionari asasinați în afara justiției. Toți aceştia erau elemente de valoare ale Mişcării, constituind o adevărată elită, decimată într-o singura noapte. Câtă ură şi câtă mişelie au putut să arate guvernanții, supusi unui rege imoral, care şi-a bătut joc de însăşi neamul românesc. Ce

rău au putut face legionarii de s-a dezlănțuit mânia diavolească a regeluiNodios, imoral si crud?
Iată că răzbunarea noastră, una singură asupra unui nelegiuitului care i-a ucis pe Căpitan, pe Nicadori şi pe Decemviri, a fost urmată cel mai odios măcel. Am înțeles atunci că ei sunt puşi ca să ne distrugă.
Guvernanții orgolioşi, putrezi si veleitari n-au putut suporta intransigența noastră, atunci când era vorba de interesele vitale ale neamului. Pentru a pune stavilă răului existent în țară, noi am uzat de toate formele legale de a atrage atenția că trebuie făcută o schimbare în politica externă. Dar n-am fost înțeleşi si din contră s-a deslănțuit o feroce prigoan ca să fim scoşi în afară de lege. ca să ni se interzică idealurile si principiile.
Cazul Armând Călmescu este o consecință a comploturilor mişeilor de toate nuanțele interne şi străine, care vedeau în Mişcarea Legionară o forță în fața căreia trebuia să dea socoteală de starea deplorabilă în care au aduşi tara. Sceleratul rege Carol era primul vinovat care, în intențiile sale. Rrâvnea a fi rege şi conducător al celei mai curate generații de tineret din România.

La Târgu-Mureş

La insistențele mamei mele, care avea casă în Tg. Mureş, am preluat Autogara de autobuze a CFR-ului, unde am fost angajat ca şef. Era în concesiunea unui inspector din regionala CFR Braşov. Am devenit coordonator al circulației autobuzelor în toate direcțiile şi casier. Aveam un salar bun. Si în câteva zile m-am acomodat acestui serviciu, care cerea punctualitate, autoritate, corectitudine şi calitatea de bun organizator.
Toată ziua eram ocupat. Urmăream ziarele, ştirile erau tot mai alarmante.
Abia după ce l-am cunoscut pe d-nul Coriolan Matei, pe av. Beu Titus si pe av. Chila lulius am aflat de venirea în tară a d-lui Comandant Horia Sima, Mişcarea luptând pentru a salva ce se mai poate salva.
In vara anului 1940 evenimente grave îmi spuneau că Basarabia va fi predată URSS-ului. Armata a primit ordin să se retragă, să treacă prin cele mai mari umilințe şi să rabde manifestările agresive ale evreilor comuniști.
După aceste evenimente, se remanie guvernul cooptând patru legionari ca în felul acesta să se arunce praf în ochii Germaniei. D-nul Horia Sima era în guvern înainte de cedarea Basarabiei. Cu patru zile înaintea semnării acelui mişelesc act, d-nul. ministru Horia Sima a demisionat, refuzând să accepte cedarea de teritorii, ea fiind o consecința a politicii antilegionare. Evenimentele precipitându-se, după o lună, regele îl rechemă pe d-nul. Horia Sima şi pe cei trei legionari care au primit funcții în guvern. Dejucând planurile regelui, legionarii se retrag din nou. Urmează cedarea Cadrilaterului şi arbitrajul de la Viena. Politica dusă de regele Carol a constituit crima de neiertat care trebuia pedepsită si pe care

istoria o va înfiera. Toți cei ce au adus țara în acest dezastru trebuiau judecati si pedepsiți. Dacă orientarea guvernanților ar fi fost lucida, fără orgolii politice, atunci nu se ceda Basarabia, Cadrilaterul si Ardealul de Nord de bună voie. Nu sunt om politic, istoric, filosof, economist, pedagog, sociolog, general si nici vizionar. Imi permit doar a-i detesta pe toți politicienii dintre cele două războaie mondiale. Bunul simț, dragostea de neam, tară, Cruce şi onoarea le lipseau, deşi acestea au fost cândva singurele atribute ale omului politic. Pasivitatea în care s-au bălăcit i-a caracterizat pe toți. Nu vreau să blamez prin aceasta ființa neamului. Făuritorii României Mari au fost oameni de valoare, recunoscuți în domeniile lor, dar...nu trebuiau să mai facă, în continuare, politica masonilor si implicit a comunismului mondial. Politica le-a adus puterea si alte avantaje în care s-au complăcut, uitând de interesele țării si de ridicarea tineretului care aducea ceva nou în viața statului; era nevoie de educație spirituală ş civică când comuniştii la Iaşi erau în plină organizare. Aşa s-a ajuns să ne bârfim si să ne ucidem între noi.

In situația în care mă găseam, nu aveam altceva de făcut decât să mă pregătesc de evacuare, să părăsesc un pământ care-i al nostru; să începem un calvar, ca să fim batjocoriți si uciși fără a ne putea apăra cu arma în mână.

Cedarea Ardealului. Evacuarea

In Târgu Mureş, după semnarea arbitrajului de la Viena, ungurii au trecut la atrocități împotriva românilor, deşi aveam impresia că există o armonie între noi. N-am auzit să fi fost acte de ură şi agresiuni aşa cum am văzut după 30 August 1940. Termenul de evacuare era de 14 zile. Exodul începuse, orice mijloc de transport era folosit, iar pe străzi grupuri de oameni îşi duceau agoniseala spre vagoanele din gară. Camioane cu mobilier, cu copii pe bagaje, se scurgeau pe şosele în coloane nesfârşite. Vite legate de căruțele ce-si urmau stăpânii făceau decorul sumbru al pribegiei în propria noastră țară. Zvonurile circulau cu viteze neînchipuite si creau panică si derută în rândul oamenilor.

Până la 7 Septembrie am stat la post cu mijloacele de transport, făcând cursa după cursă ca să-i ajutăm pe bieții oameni. Am cerut şoferi din județele limitrofe ca să-i înlocuiască pe cei ce trebuiau să-şi evacueze familia. Sacrificii şi mari eforturi făcute de toată suflarea românească. Mama, cu ajutorul armatei, s-a evacuat la Timişoara din primele zile, astfel, eu nu am avut probleme personale. Am lichidat toate problemele legate de gestiune, banii au fost vărsați la casieria gării, iar biletele, casele de bilete, si mobilierul au fost predate la autogara Turda.

In ultimele zile ale şederii mele în Târgu Mureş am văzut oameni ucişi pe străzi, magazine prădate cu geamurile sparte şi pe unele case si instituţii erau arborate drapelele maghiare. Am văzut oameni scuipaţi, preoti batjocoriţi, traşi de bărbi, fete violate în curţi de către derbedei strânşi în cete.

Sunt naţionalist cu respect faţă de minorităţi aşa cum eu îmi respect naţionalitatea mea. Nu sunt şovin şi nu vorbesc cu ură. Prezint doar un adevăr ce trebuie să-1 facem cunoscut lumii ca să se ştie că noi românii, am fost prea buni. Vinovaţi suntem noi că nu ne-am impus, că am dormit pe laurii României Mari. Un deceniu întreg, politicienii noştri nu si-au văzut decât de afaceri, fără a se interesa de viaţa poporului, care aştepta de la ei prosperitatea neamului întreg, nu îmbogăţirea lor personală. Este posibil ca un Patriarh să patroneze Crime? Este posibil ca înţeleptul părinte al naţionalismului, N. lorga. să trimită la moarte elita celei mai strălucite generaţii româneşti? Este posibil să nu se vadă din timp încotro este orientată lumea? Incotro mergeam noi? Putregaiul politic adus din occident a fost nenorocirea noastră. Timpul ce a trecut ne-a arătat cât de orbi şi slabi erau cei în care noi, ca popor, credeam. Fără patimă şi ură. vin şi acuz sistemul de guvernare al unei ţări care abia s-a reîntregit. In primul rând, România trebuia să fie bine înarmată, să ştie toţi că nu vrem decât să ne apărăm ceea ce am întregit.

Din cauza evacuării, n-am putut ţine pas cu evenimentele ce se succedau de la o zi la alta. In acel început de Septembrie 1940 poporul român, trădat, minţit şi batjocorit, era al nimănui. Nimeni nu şi-a asumat riscul de a guverna o ţară care trebuia refăcută, în vechile ei hotare. Regele Carol a fost silit să abdice lăsând în urmă o tară ruinată si ciopârţită. Revoluţia legionară triumfase, istoria consuma Prima biruinţă legionară. Mişcarea Legionară ieşise din starea de ilegalitate. După ce l-a alungat pe rege la 6 Septembrie, la 14 Septembrie a fost declarat Statul National Legionar. Generalul Antonescu a ajuns Conducător al statului si promitea a fi un conducător loial faţă de popor si Mişcarea Legionară. Vechii politicieni liberali şi naţional-tărănisti au stat deoparte, refuzând colaborarea cu Antonescu, ca şi când ei n-au fost cei care împreună cu regele Carol au adus ţara în dezastru. Chiar si d-nul. Iuliu Maniu şi Brătianu n-au schiţat un gest de ajutor la refacerea tării.

Comisar ajutor în prefectura Poliţiei Capitalei

In 10 Septembrie ajung la Sibiu. Refugiaţii din Ardealul de Nord trebuiau ajutaţi si ocrotiţi. Tata a primit patru studenţi medicinisti cărora le-a dat adăpost si mâncare. Era singurul lucru ce-1 putea face. Vestea că am ajuns în Sibiu a făcut ca să fiu chemat de urgenţă la d-nul Ion Fleseriu, seful de judeţ. Mă prezint la dânsul si îmi comunică să plec de urgenţă la Bucureşti, direct la d-nul. Comandant Horia Sima.

Impreună cu Ucu si Virgil, am ajuns la Bucureşti în miez de noapte. Ne-am prezentat la adresa indicată. Am fost primiţi de d-nul. Comandant
Horia Sima. După o scurtă autobiografie, ce mi-am făcut-o pe o coală de hârtie am primit indicaţia să mă prezint la d-nul dr. Victor Apostolescu, şeful politiei legionare, pe care-l voi găsi la sediul din str. Gutenberg. Cu un bilet în mână. am plecat. Am fost impresionat si emoţionat, după primul contact cu Şeful Miscării Legionare, d-nul. Horia Sima. In modesta casă cu scoarţe si covoare făgărăsene, am primit girul de a fi si eu un şurub în tot mecanismul guvernării ce începea. Mi-am dat seama, aşa cum mi-a spus tata la plecarea din Sibiu, că va trebui să mă comport exemplar oriunde m-as duce. ca să nu îl fac de ruşine.

La sediul din str. Gutenberg am aflat că d-nul. dr. Victor Apostolescu se găseşte la Prefectura Poliţiei Capitalei. Mă prezint acolo cu recomandarea Comandantului. Atunci l-am cunoscut pe d-nul. av. Romulus Opris din Sibiu, care avea funcţia de chestor. După ce a schimbat câteva cuvinte cu d-nul. Victor Apostolescu, îmi spuse că am să rămân la dispoziţia sa. Mi-a amintit în primul rând de învăţat si, dacă cred că am să rezist în munca ce mi se va cere, să rămân. Iată-mă, deci, în Prefectura Poliţiei, împins de acea mână nevăzută si de evenimente de importanţă naţională.

La etajul 6 era dormitorul, o sală mare cu paturi de fier, dulapuri si mese. Am făcut cunoştinţă cu cei de faţă. Mi s-a oferit un pat şi un dulap in care să-mi pun valiza cu haine. Din discuţiile purtate cu camarazii, am aflat că erau si ei veniţi din diferite judeţe

Aşa îl cunosc pe Cretu Gheorghe, un tânăr cu coip de atlet, ce se impunea printr-un deosebit fel de a fi. Era originar din judeţul Neamţ, absolvent al liceului Polizu. Ion Marcu era din Ardeal din com. Tău, jud. Tarnava Mare, fizic tot aşa de dezvoltat, dar era o fire mai timidă, terminase liceul la Sighişoara. Amândoi mi-au inspirat multă încredere. Vom deveni parcurs buni prieteni. Tot atunci i-am cunoscut pe Pavel Grimalschi, Vitencu Teodor si Nae Topliceanu, buni camarazi de serviciu si luptă.

In prima zi de serviciu îmi încep ucenicia la poliţia judiciară. Sunt plimbat prin birouri făcând cunoştinţă cu comisari si agenţi din vechea

poliție, apoi am vizitat arestul. Mă impresiona tot ce vedeam şi-mi dădean, seama că în acest serviciu se cere duritate, forță si un vocabular adecvat acestor indivizi din scursoarea societăii.

Mi se face un instructaj în biroul comisarului şef, un om din poliție, despre care nu pot să vorbesc decât numai de bine. La indicația lui sunt inclus într-o patrulă care făcea o razie în cartierul Gării de Nord. Mi s-a dat un pistol după ce am făcut un scurt instructaj pentru folosirea lui în cazuri de forță majoră.

In jurul orei 23 plecăm cu un break, patru polițişti plus şoferul. In str. Apolodor, am început razia, prima mea muncă în care păşeam cu timiditate. Intrând din local în local, legitimam pe cei ce-i credeam suspecți, bărbați si prostituate. Localurile, unele lângă altele, erau pline, lăutari si cântărețe, care mai de care desuchiat îmbrăcate, atrăgeau pe cei ce după mai multe sticle golite făceau pe grozavii. Aspectul acesta de tavernă îl avea fiecare local în care duhoarea de alcool si fum sub slabele lumini arăta destrăbălarea acelora ce erau certați culegea. Toți răufăcătorii se întreceau în chefuri ce se terminau cu încăierări sângeroase. Localurile aveau spectacole de varieteu cu dansatoare cu dublă existență care în jocul de lumini îşi arătau goliciunea. Majoritatea prostituatelor aveau câte un protector – peste - care intervenea de câte ori protejata îi era agresată sau jignită. Prostituatele trebuiau să fie cu condicuța în regulă, adică cu vizita medicală la zi. In decurs de 2 ore, am umplut breakul cu un efectiv de 45 de arestați, majoritatea femei. Astfel s-a încheiat prima mea misiune. La ora 3 eram deja în pat, recapitulând tot ce am văzut în prima noapte de serviciu; nu prea eram încântat. Cu gândul că se vor găsi si locuri specifice felului meu de a fi, am adormit.

La ora 8 eram în birou. Prin camera unde fetele vesele urmau să facă examenul medical, femei de toate vârstele între 16 şi 60 de ani îmi făcură loc să trec, fiecare căutând să-şi arate ceva ca să mă capteze. Eram într-un mic infern prin fumul de țigări ce-mi oprea respirația în vacarmul celor mai abjecte voci ce se auzeau la adresa mea. Am fost convins că toate mă considerau un începător în această ingrată meserie.

In arestul pe care l-am vizitat am văzut fel de fel de infractori, de borfaşi, până la criminali odioşi si ecscroci cu renume internațional. In sinea mea, mă gândeam cum am să mă descurc, cum am să fac față ca om al legii. Cum nu aveam în mine violența, m-am consolat în speranța că şefii vor aprecia comportarea mea dându-mi alte sarcini. Consideram că am fost testat şi că orice meserie începe cu ucenicia.

După câteva zile am fost trimis de d-nul. chestor Opris la comisariatul general al refugiaților ardeleni, în str. Brezoianu şi str. Ionică; d-nul. Ilie Colhon era şeful acestui punct de ajutor, prințesa Catargi era la distribuirea ajutoarelor unde refugiații ardeleni veneau pentru a fi cazați si plasati în munca.

O cantina funcționa non stop cu masă gratuită. Valuri după valuri, refugiații cereau ajutor; grija statului față de ei trebuia să fie o datorie de onoare.

Eram delegat pe trei zile, trebuia să fac o centralizare a refugiaților pe judete, la cererea generalului Antonescu. După ce am terminat, tot chestorul Opris m-a trimis la Siguranța statului, care solicitase câțiva oameni de încredere. Director general al Siguranței statului era prințul Alexandru Ghica. Prezentându-mă la domnia sa, am fost trimis la Dorohoi cu doi comisari pentru prinderea unor contrabandişti, spioni sovietici. Aici primesc legitimația de ofițer de poliție în gradul de comisar ajutor. Eram emoționat. Simțeam cum o mână nevăzută mă împinge din eveniment în eveniment spre a fi util si a-mi împlini misiunea.

Puneam interes în tot ce trebuia să execut. In situația mea mai era un camarad student al cărui nume nu mi-l mai amintesc. Ştiu doar că era refugiat din Năsăud.

Impreună cu doi comisari vechi şi versați în meserie, am ajuns la Dorohoi, informația avută era verificată si verosimilă. Aveam două pistoale, un Parabelum şi un Mauser, cu suficiente cartuşe. De acolo ne deplasam la Pomârla şi apoi la Mihăileni unde intrăm prin localuri, deghizați ca oameni de rând. Pe o pistă bună, ajunşi pe baza informațiilor primite de la agenții locali, toți patru ne găseam în cârciuma din apropierea frontierei. In miezul nopții, în cârciuma plină savuram pentru prima dată acea băutură ce se numea secărică. Am băut un singur pahar. Cele ce au urmat au fost vărsate discret pe jos. Cârciumarul ne-a adus mâncare şi am plătit vecinilor câte un rând de secărică. Comisarul cel mai în vârstă făcea pe amețitul ca să nu ne deconspirăm.

In jurul orei 3, apar doi indivizi care au luat contact cu alți trei de la masa din colț. Au fost schimbate nişte pachete şi în acel moment comisarul sef ne face semn să intrăm în acțiune. Ca în filme, am procedat la dezarmarea lor după ce am tras câteva focuri, care i-au surprins şi intimidat. Rapiditatea cu care am acționat ne-a favorizat şi prin faptul că masa în cauză era la colt. Nimeni nu a putut face nici o mişcare si cei trei au fost dezarmați, confiscându-li-se pachetele şi actele. Când patrula grănicerilor a intrat în local, i-am predat pentru a fi duşi la post.

Cum plutonierul de jandarmi ne-a suspectat si, neavând încredere în legitimațiile ce le aveam, ne-au reținut. Prin telefon am luat legătura cu coandantul Legiunii de jandarmi pe care l-am pus în legătură cu Siguranța statului din Bucureşti. Doi jandarmi ne-au însoțit în timpul deplasării la Bucureşti.

In pachet au fost bijuterii care trebuiau să ajungă la Cernăuți în schimbul unei sume enorme de bani. La raportul făcut în fața d-lui Director General Ghika am fost felicitați si onorați cu câte 5.000 de lei fiecare.

In urma acestui examen, d-nul. chestor Opris m-a ţinut în apropierea sa, apreciindu-mă ca pe un poliţist în devenire. Examenul trecut mi-a dat curaj, stimulându-mi interesul. Lucram la biroul de informaţii, fiind în contact cu oameni din toate categoriile sociale, fapt care m-a făcut sa deprind meseria de poliţist.

La d-l. Gheorghe Tătărăscu

Invoit de d-nul. chestor, am fugit până la Sibiu după haine si pentru unele probleme nerezolvate. Revenind la serviciu, m-am conformat cerinţelor luându-mi rolul în serios. Din prima de la d-nul. Ghica îmi comandasem un costum de haine, deşi aveam încă două: era expresia unei slăbiciuni personale de a fi elegant, fără a considera această manieră un lux. In relaţiile cu publicul, eram remarcat de şefii care mă trimeteau în misiuni unde trebuia să am o manieră elegantă si civilizată. Lucram 16-18 ore pe zi atunci când era cazul. Probleme erau multe. Oamenii cereau de la noi rezolvări imediate la reclamaţii fondate si nefondate. Ele trebuiau analizate si verificate, astfel încât decizia noastră să corespundă adevărului. Generali reclamaţi de servitoare de diferite abuzuri, profesori reclamaţi de elevi, adultere, patroni pârâţi de calfe si ucenici, morfinomani, ecscroci si beţivi alcătuiau gama de probleme ale biroului meu. Toate apăreau fie din răzbunări, ură si motive de a obţine daune morale si materiale. Recunosc că eram un tânăr pus în faţa unor probleme care cereau profesionalism, o optică de a discerne unde este adevărul, pentru ca decizia să fie încadrată în lege si în morala bunei convieţuiri. Pe zi ce trecea, eram tot mai ocupat, probleme diverse trebuiau rezolvate, la birou, pe teren si în plus cele neprevăzute. In parcursul lunii Octombrie am fost chemat la sediul Mişcării unde şefii mei din Prefectură constituiau factorul decizional în problemele de securitateale Mişcării. Apăruse legea Controlului averilor fostilor demnitari. Unii trebuiau să treacă prin faţa instanţei, care putea dispune măsuri prevăzute în lege. Unii foşti demnitari au primit domiciliu obligatoriu la locuinţa lor. Printre aceştia si fostul prim ministru Gheorghe Tătărăscu. Mi se comunică sarcina de a face parte din echipa care trebuia, prin rotaţie, să-l păzească si să-l însoţească, dacă era cazul, la comisia pentru controlul averii situată în clădirea senatului.

Mă prezint la orele 14 în str. Polonă nr. 9 la locuinţa d-lui Gh. Tătărăscu. La intrare mă legitimez în faţa studentului pe care trebuia sa-l schimb şi în faţa d-lui Tătărăscu. După câteva minute le cunosc pe soţia şi pe fiica lui. Dispoziţiile primite de la chestorul Opris şi d-rul. Apostolescu erau clare. Nu ne era permis să jignim, să insultăm, nici să întindem polemici care le-ar putea conturba liniştea. Părerea mea personală e ca unii politicieni trebuiau apăraţi de anumite ieşiri din exces de zel, pentru

evitarea producerii unor fapte nedorite. La ora aceea erau căutaţi devăraţii asasini care i-au ucis pe mulţi dintre noi, ca să răspundă pentru faptele lor.

Eram emoţionat dar plin de respect faţa de acest om care a avut înalte demnitati. Ii răspundeam cuviincios ca să nu dau ocazii de a fi calificat un badaran. Am discutat mult şi era neobosit a mă asculta când îi demonstram justetea cauzei noastre, fară a-i imputa ceva din guvernările trecute, ca să nu se simtă terorizat. Doamna era atentă cu cafeaua si cu dulciurile ce nu lipseau de pe masă. Trei zile la rând am fost de serviciu câte 16 ore pe zi: când mă schimbam ceream camarazilor studenţi o comportare cuviincioasă, nefiind noi în măsură a-i imputa greşelile politice, dar în intimitate îl consideram un mare vinovat, o slugă credincioasă a regelui Carol al II-lea.

Consider că mi-am făcut datoria ca un om al legii. Toate acţiunile la care am luat parte au fost legale, prin funcţia si gradul pe carele deţineam.

Cutremurul 8 Noiembrie 1940

In 8 Noiembrie eram ofiţer de serviciu pe Capitală având câţiva agenţi la dispoziţie pentru eventualele cazuri urgente ce apăreau, în biroul d-lui col. Ştefan Zăvoianu, prefect al Capitalei, la telefon, pe un fotoliu, citeam ziarele în cântecul ce-l auzeam în surdină la radio în noapte. Deodată totul se clătină, candelabrul se mişcă si. în această stare, m-am ridicat dezechilibrat si nesigur de paşii ce îi făceam. Din stradă se auzeau maşini gonind, alertat am încercat să cobor pe scări, dar mişcările mă aruncau peste câte trei scări. Mă întorc la telefonul care zbârnâia. D-nul Comandant Horia Sima m-a întrebat ce se întâmplă, ce ştiu despre blocul Carlton, apoi sunt întrerupt şi. la celălalt telefon, d-nul. General Antonescu imi ceru să anunţ toate cele ce vor fi semnalate pe parcurs. Chestorul şef al brigăzii de noapte mă trimise să aduc informaţii despre blocul Carlton care s-a prăbuşit. Din cartierele Bucurestiului am primit apeluri disperate ca au fost dărâmate multe case, întreruperi de curent pe care le-am semnalat in agenda de pe birou. Am alertat şi îndrumat salvările şi pompierii spre Carlton. Cu o motocicletă de serviciu, cu soferul acesteia, am plecat la locul dezastrului. Anevoios, am înaintat printre lumea ingrozita ce ieşise din apartamente aşa cum se găsea în pijamale, cu câte un obiect in braţe, sau cu pisici şi căţei si împiedica circulaţia. Strigăte, vaicareli si plansete se înşirau pe tot parcursul străzilor.

La Carlton am găsit un morman de moloz. Uriaşul bloc nu mai exista. Mirosul de fum amestecat cu aburi şi praf persista, totul părea un imens mormant care avea la subsol oameni vii. Salvarea oamenilor era prima preocupare a celor ce scormoneau în moloz. M-am întors la birou şi

împreună cu tot personalul existent, am revenit pentru a face ordine ca echipele organizate să poată lucra. D-nul col. Zăvoianu a format echipe de voluntari pentru a fi trimişi cu agenţi si comisari în cartierele mai greu calamitate. In jurul blocului Carlton s-au adunat curioşii, dar mai ales căutătorii de valori proveniţi din mahala au apărut ca hienele din toate părţile. A venit Poliţia Legionară si Corpul muncitoresc cu unelte si compresoare care degajau blocuri si ziduri, scoţând pe cei prinşi, în zgomotul infernal al acestui şantier de salvare. Politia legionară, condusă de d-nul. dr. Victor Apostolescu, coordona si supraveghea munca. Un copil în cărucior, ce se găsea la mansarda blocului, a fost găsit viu, protejat de doi pereţi ce formau un unghi. Din subsol, prin telefon, se cerea ajutor, oamenii fiind ameninţaţi cu înecul si asfixierea.

După cutremur, o altă problemă stringentă: cea a sinistraţilor. Oamenii veneau la noi, cerându-ne ajutorul în urma faptului că furturile s-au înmulţit. Periferia, profitând de stările excepţionale, ne-a dat multă bătaie de cap. Arestul era plin de infractori de drept comun, aşa că am lucrat din nou la judiciară în colaborare cu poliţia socială, unde era chestor d-nul. Ilie Stângă. In piaţa Obor, comunişţii au împărţit manifeste pentru aniversarea zilei de 7 Noiembrie. Acest act de mare sfidare trebuia curmat, fapt pentru care, în organizaţiilor roşii, în care prin iscusinţa camarazilor Pană şi Malcasian am reuşit să infiltrăm informatori care să ajungă în final la unele vârfuri comuniste.

Din cele ce le descriu, se poate vedea că eram toţi tinerii angrenaţi la carul pe care-l tăgeam pe drumul spinos, sub ochii vicleni ai unor vânători de greşeli sau provocatori dirijaţi de forţe oculte. Deşi erau numai la vârsta de 20 de ani, aveam sarcini deosebite. M-am ferit de greşeli si ispite ca să devin un om al cinstei si onoarei în aplicarea legii. Am pus suflet şi credeam fără rezerve în formarea omului nou, iar primul trebuia să fiu eu.

In noul climat, ţara se afla la răspântie, după toate cele ce au căzut peste noi. O datorie de onoare a fost îndreptată spre cinstirea celor căzuţi, ucişi mişeleşte în prigoana carlistă. La ceremonia reînhumării legionarilor, la cimitirul eroilor legionari din Predeal, am făcut parte din paza Comandantului Horia Sima si a generalului Antonescu. A fost un moment pe care nu-l pot uita. Lumânările aprinse ne-au unit prin slujba religioasă care urca spre cer cu cântecul şi durerea noastră de legionari. Cadrul şi .ceremonia au fost zguduitoare si înălţătoare; am putut vedea pe faţa generalului Antonescu o sinceră părere de rău în ochii ce i-am surprins înlăcrimaţi. Probabil momentul acela a fost prea pios, de l-a impresionat atât.

O altă tristă veste care ne-a cernit inimile a fost moartea într-un

accident de circulație a bunului si bravului nostru camarad Eugen Negrelescu. care a luptat la Brașov pentru instaurarea Statului National Legionar. Dispariția lui din rândurile noastre ne-a afectat pe toți. Aceeași părere de rău si pentru Aron Valenu, căzut lângă el

Mișcarea legionară, care si-a asumat răspunderea refacerii țării, a avut multe obstacole si multe racile ce trebuiau extirpate din viata oamenilor. Ei. oamenii, trebuiau corectați si aduși la concepția omului cinstit care să meargă pe drumul onoarei. Cu aceste gânduri am ajuns noi să reconstruim ce alții au distrus.

In misiune la nuntă

Acomodat noului serviciu, am devenit cunoscut si apreciat de toți. Dându-mi seama că fiecare aveam un rol deosebit în schimbarea unei părți din țara ruinată, am înțeles că avem un rol deosebit în schimbarea moralității şi corectitudinii pentru ca societatea românească să renască în virtuțile ei strămoşeşti. Am căutat să fiu plăcut corect şi iubit iar comportarea mea a fost fermă, moderată, ca să nu supere pe nimeni. Desigur, nu era uşor să schimbăm peste noapte ceea ce s-a înrădăcinat în om începutul noilor reforme trebuia marcat prin fiece gest, ca bunele noastre intenții să reflecte noul în toate sectoarele. Aveam datoria de a învăța, a fi corect si disciplinat în tot ce îmi cerea bunacuviință si mai ales Mişcarea, care mi-a dat misiunea de a o reprezenta. N-am fost decât un simplu comisar de poliție, ca şi mine au fost mulți, unii mai mult sau mai puțin dotați, unii liniştiți iar alții mai dinamici, darnici unul imoral.

Aici unde lucram nu puteam rezista decât cei ce întruneau o gamă de calități şi capacitatea de renunțare la sine Prin natura serviciului, eram de multe on în preajma colonelului Zăvoianu, a chestorului Romulus Opriş, Victor Apostolescu, Stângă, Neața Simeria, Acrivoi-Nelu Banda, Nae Topliceanu, Paul Grimalschi şi mulți alții care între noi. ne ziceam: B II.

Impreună cu prietenii mei Gh. Crețu si Marcu, am cunoscut-o pe Daciana. fiica colonelului Zăvoianu. Venea destul de des prin prefectură însoțită de colega sa Mihaela Dan; tocmai terminaseră liceul, erau fete frumoase si noi ne simțeam fericiți în compania lor. Tineri cum eram, ne-am împrietenit, mai mergeam la o cofetărie, la un teatru sau la un film.

După un timp şeful meu, d-nul. Opriş, îmi comunică să mă pregătesc a merge în saloanele Arta unde trebuia să fiu cu colegii mei pentru pază. Era nunta lui Titi Cristescu, un vechi legionar *si* un mare negustor. La nuntă au fost invitați membri ai guvernului în frunte cu d-nul comandant Horia

Sima, si chiar generalul Antonescu. Apoi personalităţi de la ambasadele Germaniei, Italiei, Spaniei si alte personalităţi din cercuri financiare. D-nul. chestor Opriş mi-a spus că pot să fiu însoţit de o fată, care nu putea fi decât Mihaela, fiica unui moşier ea locuia la o mătuşă, fostă soţie de general. Haine aveam la mare ţinută, dar trebuia să fac protocolul de a cere permisiunea mătuşii ei. Imbrăcat într-un costum nou, m-am prezentat si am primit aprobarea. Daciana era partenera lui Creţu. Eram în misiune în primul salon unde erau mirele si mireasa.

In ziua nunţii, maşina şefului m-a condus spre a o lua pe Mihaela. Am rămas tulburat de frumuseţea şi toaleta ei. Mi se părea o prinţesă, mă frecam la ochi şi nu-mi venea a crede că e partenera mea. Intrasem într-o stare de euforie şi parcă pluteam în altă lume. Şoferul ne-a deschis uşa si ne-am urcat amândoi pe bancheta din spate.

La intrare, Viorel Trifa, preşedintele studenţilor creştini din România, era surprins de apariţia mea alături de Mihaela, pe care o cunoştea. M-a îndrumat la locul meu din zona rezervată cuplurilor de poliţişti. Creţu si Daciana erau în anturajul nostru şi marii invitaţi erau aproape toţi veniţi. A fost o seară de vis. Pluteam într-o lume ireală Eram cam stângaci si emoţionat de privirile ce ne admirau tinereţea. Alături de Mihaela, eram atracţia invitaţilor, care ne ofereau zâmbete si gesturi de admiraţie.

D-nul. Comandant Horia Sima era deja în salon şi aştepta pe d-nul. general Antonescu. Intr-o scurtă pauză, faţă în faţă cu dânsul, am schimbat câteva cuvinte. M-a întrebat dacă îmi place misiunea încredinţată apoi, cu o strângere de mână, ne-am despărţit.

Incepând dansul cu Mihaela, cu aripi la glezne, eram în formă si bine dispus. A fost poate cea mai fastuoasă petrecere la care am luat parte. Am dansat-o şi pe Daciana şi pe mireasă, se părea că zbor şi eram neîntrecut în valsurile urmărite de distinsele doamne.

Domnul şi doamna general Petrovicescu aveau o slăbiciune fată de noi şi în anturajul vârstnicilor şi a camarazilor din salonul de sus, am trecut la jocurile româneşti care auschimbat total atmosfera sobră de salon şi prin învârtitele noastre ardeleneşti, toată suflarea s-a trezit din monotonie, mai cu seamă când Marcu executa cu măiestrie strigăturile, bătăile din palme şi picioare. Era o nuntă legionară şi vedeam buna dispoziţie a celor de la ambasade, care au rămas până în zori.

De vorbă cu asasinii Căpitanului

După ce a fost facută revizuirea procesului Căpitanului, d-nul. avocat Horia Cosmovici a prezentat adevărul. Era un act al Justiţiei care nu putea fi amânat, nici lăsat la discreţia timpului. După toate legile lumii, criminalii trebuiau să-şi ia pedeapsa: de la cel din urmă slujbaş si până la miniştri.
Ei trebuiau depistaţi, arestaţi si condamnaţi. Aşa s-a ajuns ca un număr mic de asasini să ajungă a da socoteală de faptele lor.

Cum instrucţia de la Tribunal era începută, am avut misiunea ca, pe lângă cei mai dârzi camarazi, Marcu Creţu si cu d-nul. chestor Opris, să-i aducem pe asasinii Căpitanului, Nicadorilor si Decemvirilor în faţa cabinetului de instrucţie pentru a li se lua interogatorii în vederea procesului. In breakul ce-l aveam la dispoziţie, am stat lângă plutonierul Sârbu, cel ce a pus ştreangul la gâtul Căpitanului, alături de colonelul magistrat Zeciu si maiorul Dinulescu care erau încadraţi între Marcu si Creţu.

Am avut ocazia să ascult din gura lor mărturisirile care îmi confirmau cu exactitate cele pe care le-am visat în coşmarul din închisoarea Suceava, fi studiam cu repulsie pe aceşti asasini care şi-au recunoscut îngrozitoarele fapte, atât faţă de noi cât şi în faţa judecătorului de instrucţie. Ca oameni ai legii, i-am tratat omeneşte, fără a-i teroriza si brutaliza.

Ajunşi la tribunal, soţia lui Sârbu a cerut voie să vorbească cu soţul ei, care avea cătuşe la mâini. A fost un moment dramatic când auzeam mărturisirile de iertare adresate soţiei si fiicei sale. Sârbu mărturisea că-şi merită soarta. In atmosfera încărcată, fiica sa îl mustra, spunea că ar fi fost fericită dacă era împuşcat pentru neexecutare de ordin, decât să fie asasinul Căpitanului. Atunci am aflat că fata făcea parte din cetăţuia de fete a liceului pe care abia îl terminase. Eram înduioşat de comportarea ei demnă cu care i-a uimit pe toţi cei din jur. Prin minte îmi treceau fel de fel de întrebări, neînţelegând cum Dumnezeu, care le aranjează pe toate, ne dezvăluie unele taine ale vieţii. Nu puteam înţelege cum un monstru a putut să fie tatăl unei nevinovate copile, care credea în cel pe care tatăl ei l-a ucis.

Ii priveam pe Dinulescu si Zeciu, care se lamentau ca nişte laşi, spunând că ei sunt victimele executării unui ordin care le punea viaţa lor în joc. Ce justificare, ce lipsă de demnitate au avut în apărarea lor aceşti ucigaşi, uneltele altor ucigaşi ce au fost stăpâni pe ţară. După interogarea lor, i-am predat sub paza altei echipe care i-a condus la Jilava.

Tulburat de cele auzite din gura odioşilor asasini, am reflectat asupra destinului oamenilor, care este necunoscut, dar uneori presimţit de cei ce se iubesc între ei; aşa cum visul pe care l-am avut la Suceava mi-a arătat cu exactitate modul în care au fost ucisi Căpitanul, Nicadorii şi Decemvirii.

Dovada că există o comuniune cu lumea de dincolo de noi, pe care n-o putem descifra nici înțelege. Visul pe care 1-am avut în închisoare a fost o realitate a vieții noastre spirituale în care cred că suntem predestinați a suferi. Arestarea tuturor asasinilor noştri din lagăre, închisori si de pe străzi era un act de justiție. Morții noştri cereau pedepsirea lor. S-a dispus arestarea celor implicați direct în crime ca o măsură justificată. S-a pornit de sus în jos căci atrocitățile au fost programate si dirijate de însuşi guvernul țării, care vedea un real pericol în existenta Mişcăm Legionare si un prieten în URSS. Au fost descoperite liste în care fruntaşii legionari trebuiau să cadă în etape ca să se stârpească orice focar naționalist Prim ministrii, generali, funcționari superiori ai politiei si siguranței statului, dar si jandarmii cu agenții care au fost ultimele instrumente ale atrocității comise, toți erau integrați în programul criminal. Cei mari au dat ordin au dirijat şi au decis cine si când trebuie ucis. Cei mici au executat ordinul şi unii, din proprie inițiativă, au comis arestări, bătăi, schingiuiri si torturi. Au ars în cuptoare de vii pe unii legionari, alții au fost aruncați de la etaj în libertatea de a se face anchete după bunul plac. Magistrații care au fost nemiloşi în pedepse au ajuns şi ei să dea socoteală.

Arestările au creat o atmosferă ostilă nouă în cercurile foştilor demnitari politici, şi de aici au pornit intrigile şi acțiunile de subminare a noastră, căutându-se eliberarea lor.

Discuții si manevre de scoatere din cauză a multora dintre cei arestați pentru crime şi ordine date au fost făcute de vechii politicieni, se ajunse la conflicte în cadrul Ministerului de Interne unde cel mai înverşunat era colonelul Riosanu, capul tuturor intrigilor insinuărilor şi defăimărilor. Dar si la serviciul nostru de informații, unde era chestor Romulus Opris, a încercat prin multe intervenții să se ajungă la vorbitor din partea fiicei lui Victor Iamandi fost ministru al justiției. Personal am fost asalta cu dulcegării aproape zilnic ca să înduplec pe careva a-i aproba luarea de contact cu tatăl său. Eu consider normal ca fiica să-şi ajute tatăl, dar faptele şi greşelile fostului ministru nu ne permiteau a ieşi din lege, gravitatea faptelor impunea o măsură de izolare severă.

Generalul Antonescu era zilnic asaltat de intervenții pentru punerea an libertate a principalilor vinovați Se vedea clar că forțe oculte lucra împotriva noastră

Generalul Gabriel Marmescu fost prefect al poliției Capitalei a reuşit să convingă, contra sumei de 100 000 lei, pe unul din paza legionară să-i înlesnească evadarea. Acesta, fiind descoperit, a fost pedepsit prin legarea la stâlpul infamiei, ca să fie un exemplu pentru toți cei dispuşi la asemenea fapte. Un cetățean îmbrăcat în cămaşă verde, colecta bani în numele Mişcării pe liste false de subscripție. Depistat si anchetat a fost

trimis în fata justiției. A fost şi el ținut la stâlpul infamiei cu o pancarda la gât mii de oameni 1-au blamat aprobând exemplul dat ca să se sfârşească excrochei iile , falsurile si abuzurile

La 28 Noiembrie trebuia să se facă reînhumarea osemintelor Căpitanului Nicadorilor si Decemvirilor ce se aflau în groapa comună de langă Jilava. La descoprirea mormântului comun au participat legionari din toate unitățile muncitoreşti, studențeşti şi răzleți In zgomotul sinistru al ciocanelor pneumatice ce spărgeau stratul gros de beton, în timp ce mii de lumânări aprinse în jur de cei ce aşteptau cu sufletul la gură ca să vadă corpurile neînsuflețite ale celor aruncați unul peste altul, arşi cu vitriol, un grup de legionari cuprinşi de revoltă au intrat în Jilava si i-au pedepsit prin împuşcare pe cei 64 de asasini pe care forțele antilegionare din ce în ce mai puternice şi mai bine văzute de Antonescu intenționau să-i elibereze. Aprobarea acestui gest a fost unanimă fiind apreciat ca justificat si drept.

Căpitanul, Nicadorii şi Decemvirii au fost răzbunați, slujbele preoților se urcau la cer. Durerea celor ce au fost acolo nu o pot descrie. Descoperirea celor desfigurați de vitriol a cutremurat orice suflet. Şuvoaie de lacrimi pe obrazul tuturor exprimau o durere care era a unui neam întreg, a unei generații cum n-a cunoscut România. Au urmat câteva zile de vie frământare. Duşmanii noştri au făcut caz de aceasta, au aruncat cu noroi în toate ocaziile, fără să facă măcar o aluzie la crimele comise de cei 64 de asasini pedepsiți ca să nu scape - cum au scăpat cei din Decembrie 1989.

In dimineața ce a urmat sângeroasei nopți, aflu de la Crețu şi Marcu că au fost şi ei la Jilava ca să-1 răzbune pe Căpitan. Am rămas mut. Ne-am privit unul pe altul apoi ne-am îmbrățişat şi, fără prea multe detalii, mi-au fost mărturisite momentele lor de revoltă. Crețu mi-a spus că el a tras în Sârbu si în Gavrilă Marinescu, apoi a îngenunchiat sub icoana atârnată in dreptul patului său, lucru pe care 1-am făcut şi noi .Starea noastră sufletească nu o pot descrie. Eram creştini, eram împotriva urii si a răzbunării, si totuşi pedepsirea trebuia făcută de cineva. Cei ce si-au luat această răspundere, si-au făcut datoria în numele celor oprimați şi ucişi împlinind un act de justiție. Dar revolta interioară a izbucnit peste limita rațiunii Ei n-au fugit de răspunderea față de legile țării şi aşteptau să fie judecați. In țară mai trebuiau să fie arestați peste 500 de călăi şi asasini însă, după multe tergiversări, generalul Antonescu a renunțat la arestarea lor. Aşa că şi cazul Jilava a fost închis.

Prin aceasta este mare Mişcarea Legionară: spiritul de jertfă a predominat, onoarea de a-ti pedepsi trădătorii ți-o dă neamul şi pentru aceasta luptăm si murim Avem atâția morți, atâtea suferințe cum puține miscari europene aveau. Suntem cei mai loviți, cei mai batjocoriți în lupta pentru dreptate şi sfintele altare. Păcatele noastre si greşelile, dacă au fost,

au fost plătite cu suferințe și mii și mii de morți. Acest fapt trebuie să-l vadă toți istoricii si intelectualii țării ca să se corecteze nedreptatea făcută împotriva celei mai curate si sbuciumate generații de intelectuali români. Elita neamului nostru a fost decimată sub domnia unui rege imoral care s-a folosit de Patriarhul țării pentru ca, împreună cu mișeii vânduți forțelor străine, să ucidă fără sentință pe străzi, în lagăre și închisori, pe cei ce luptau pentru dreptate, cruce și țară.

Cazul Iorga-Madgearu

Nu pot să trec cu ușurință peste cel mai discutat și mai controversat eveniment produs în urma celor întâmplate după pedepsirea celor 64 de asasini în închisoarea Jilava. E vorba despre Nicolae Iorga, a cărui vină este strigătoare la cer, precum si despre împușcarea lui Virgil Madgearu. O stare tensionată de spirit domnea între noi, pe de o parte o ușurare pentru că autorul moral al uciderii Căpitanului și-a primit pedeapsa, iar pe de alta, ingrijorarea față de toate cele ce vor urma.

Un telefon primit de la Președinția Consiliului de miniștri a pus în alertă toată poliția, trebuia să pornim spre Ploiești cu toate mijloacele de transport pentru a împiedica suprimarea lui Nicolar Iorga si lui V. Madgearu. D-nul. Comandant Horia Sima cu d-nul. Victor Biris au plecat în acest scop. S-a dat ordin ca toate mașinile să fie controlate. De la Ministerul de Interne, d-nul. general Petrovicescu a trimis două mașini la dispoziția Prefecturii poliției, pentru ca elementele cele mai capabile să plece cu riscul de a face uz de arme ca să salveze viața celor doi. Dar după alte două ore, un alt telefon anunță că cei doi au fost împușcați, si că autorul acestei acțiuni scelerate era inginerul Traian Boieru. ajutat de alți 7 funcționari superiori din Institutul Național al Cooperației.

Ce val de indignare a venit din partea dușmanilor noștri, dar si din partea multora dintre noi, care consideram că a fost depășită măsura. Politicienii se plângeau lui Antonescu de nesiguranța vieții lor.

Am aflat mai târziu că chestorul Ilie Stângă a ridicat pe foștii miniștri Ghelmegeanu, Argentoianu si Gh. Tătărăscu pentru a-i proteja de vreun fanatic aducându-i la Prefectură. Dimineața, când a venit domnul Comandant Horia Sima. văzându-i, a rămas surprins considerând acest fapt un abuz al chestorului Ilie Stângă, care a fost admonestat pe loc.

M-am apropiat si am schimbat câteva cuvinte care 1-au liniștit. L-arn servit cu o cafea și, în atmosfera plină de neîncredere, nelinișteși agitație, am fost martorul unor discuții pe care Comandantul le purta cu toți. Eram prea mic ca să mă amestec. Am sesizat însă că se crease deja o prăpastie între noi si general care, prin telefon, tuna și fulgera răstit la colonelul Zăvoianu. Impușcarea lui Iorga și Madgearu a dezlânțuit mânia dușmanilor carora li s-a oferit prilejul de a ne califica după bunul lor plac. Vinovăția profesorului nu putea fi pusă la îndoială, dar nu era momentul ca să suportam consecințele acestui fapt: Comandantul 1-a numit "anarhic".

In vizită la Sibiu

In urma ultimelor evenimente, în prefectură s-au reorganizat serviciile. D-nul colonelul Zăvoianu a fost destituit din postul de prefect al poliției Capitalei si în locul său a fost numit d-nul. cdt. Radu Mironovici.

La serviciul de informații eram asaltați de miile de reclamații ale cetățenilor. Celor două dactilografe le asiguram lucrul prin rezolvarea cererilor si reclamatiilor Aveam confruntări si deplasări pe teren, în plus urmam niște cursuri de pregătire profesională, printre care și trageri. Eram veșnic ocupat, nu aveam nici timp ordonat pentru masă și dormit.

Totuși, m-am învoit pentru două zile să plec la Sibiu, la începutul lunii Decembrie, îmbrăcat într-o haină nouă de piele, am ajuns pe străzile orașului meu natal ca să-mi rezolv niște probleme. Am fost asaltat de prieteni si cunoscut si nu știam cum să mă descurc ca să nu întârzii de la serviciu.

In dreptul Tribunalului Militar, mi-am amintit că mi-a fost confiscat costumul național. Am intrat înăuntru, dar am fost imediat recunoscut de grefierii și de unii magistrați de la procesul din 1938. S-a produs panică în rândurile acestor oameni care credeau că am venit să mă răzbun pe maiorul Petre Băcanu care m-a insultat și agresat. M-am adresat unui grefier căruia i-am expus motivul prezenței mele la tribunal. Serviabili, toți au sărit să mă ajute si am cerut să fiu dus la maiorul Băcanu. Toți au bănuit ceea ce prin minte nici nu-mi trecea. M-a condus prim grefierul Slăvescu la maiorul Băcanu pe care-1 vedeam extrem de emoționat dar mai ales stăpânit de frică.

Respectuos, 1-am salutat, căutând să-l liniștesc și să-l asigur că nu am vena sa mă răzbun, ci pentru recuperarea costumului meu național. A fost pus in miscare tot tribunalul ca să caute la arhivă. Rămas cu un 'magistrat' in birou, am căutat să-l liniștesc în toată lamentarea lui. Deși 1-am asigurat ca nu am nici un gând ascuns, era transpirat și agitat. Prin grefierul care era cu ochii pe mine, am reușit să-l calmez. Pe săli auzeam agitație, ușile se deschideau si se închideau din curiozitate. Ca să slăbesc tensiunea am discutat despre noile reforme ce vor fi introduse în noua viață a statului și deși nu fumam, am aprins o țigară oferită de grefier. Curiosul magistrat tacea, nu-si lua ochii de la mine când făceam vreo mișcare.

Vazandu-1 tremurând, cu o hârtie înmâna, ca să-l liniștesc, i-am zis: -Domnule maior, dei sunt ofiter de politie cu drept port-arma, asupra mea nu am nimic.

Grefierul Slăvescu radia de bucurie, parcă admirând gestul meu.

După o aşteptare de 25 de minute, se aduce dosarul meu cu toate procesele verbale. Astfel se citeşte că costumul naţional a fost distrus prin ardere conform hotărârii Tribunalului.

Mi-am cerut scuzepentru minora mea intervenţie si. în atmosfera de destindere, am întins mâna maiorului Băcanu si celorlalţi, care mă priveau cu simpatie, conducându-mă până în stradă. Aşa am înţeles samă comport cu un zelos slujitor al ex-regelui Carol. Aşa am înţeles să mă răzbun, dacă aceasta se poate numi răzbunare.

Intors la Bucureşti, mi-am reluat activitatea lucrând uneori şi la alte servicii. Astfel, cu brigada judiciară, am plecat într-o razie în cartierul Crucea de Piatră. Ce am văzut acolo a fost desfrâul, lumea interlopă si ruşinea societăţii. O vedeam cu ochii mei de poliţist.

Am arestat trei infractori de drept comun şi un criminal căutat de peste sase luni. Opt fete vesele ce se ofereau direct, au fost găsite fară condicută. Intre acestea, trei fete au terminat liceul, şi fugiseră în aventură de la părinţi. Am discutat cu ele, încercând să le îndrum spre drumul curat al vieţii, dar erau complet viciate. La orele trei din noapte, am ajuns în pat, obosit si scârbit de cele văzute. In cartierul acesta al lumii interlope, oameni de toate vârstele, bogaţi si săraci, dar şi milionari, se coborau din luxoase limuzine, îşi găseau refugiul în orgiile ce se ţineau în cele mai rafinate plăceri.

In cele câteva luni de activitate eram în contact cu toate aspectele vieţii, de la centru la periferie. Datoria îmi cerea să-mi exercit meseria, să învăţ să cunosc si să fiu la înălţimea misiunii încredinţate.

Acte de diversiune

După ultimele evenimente ce s-au produs, s-a creat panică în rândurile politicienilor. Veleităţile de conducător ale lui Antonescu îl împingeau să pună Mişcarea sub conducerea sa. Dar Comandantul Horia Sima s-a opus, respectând linia legionară, si de aici conflictul a luat proporţii. Forţe oculte din umbră, prin colonelul Rioşanu, s-au dedat la provocări, denigrări si insinuări, căutând a insinua un accent anarhic, terorist si violent Mişcării. Cele întâmplate la Jilava, precum şi cazul Iorga-Madgearu, au fost aruncate în ochii opiniei publice. Subminarea Mişcării se făcea din toate părţile. Provocările în diferite forme nu aveau alt scop decât a ne compromite.

In sfera mea de a ctivitate, destul de restrânsă, nu vedeam decât intrigi care să ne împingă în conflicte cu oamenii de bine ai societăţii. Reclamaţiile făcute de servitoare, ucenici şi oameni obscuri ne dovedeau că aceştia erau dirijaţi din umbră, în cele mai multe cazuri, mâini comuniste au fost

depistate exploatând pe inconştienţi şi oameni certaţi cu morala şi legea. La restabilirea veridicităţii reclamaţiilor se dovedeau 60-70% tendenţioase.

La politie trăiam cu toţii în cea mai perfectă disciplină. Eram controlati de şefii care nu permiteau abateri. Fiind în centrul Capitalei toate cele ce se întâmplau în Bucureşti îmi erau cunoscute; ca un supravieţuitor al acelor vremi, îndrăznesc să spun că toate cele rele ce s-au spus si s-au scris despre noi nu sunt decât minciuni. Dacă au fost cazuri în care poliţia trebuia să intervină în spiritul legii, cei în cauză, văzându-se descoperiţi de fapte ilegale, au strigat în gura mare că Poliţia legionară a terorizat si a abuzat. Deşi chiar persoana învinuită a fost rău intenţionată şi provocatoare. Eram doar de câteva luni la guvernare si ştiam că ochii lumii sunt pe noi. Toţi aşteptau să facem minuni în situaţia de dezastru în care am "preluat" tara. Este ştiut că în situaţii tulburi, la schimbări de regimuri, periferia, prin elementele anarhice, certate cu legea, apare la suprafaţă cu acte si manifestări huliganice, dându-se ia jafuri, abuzuri şi crime. Dar acesta este un adevăr peste care istoricii trec. Că ne ura Antonescu s-a putut afla din primele săptămâni ale guvernării, prin cele ce singur le exprima în urma unor pretinse nereguli si abuzuri şoptite la ureche de către linguşitori şi elemente ce ne urau de moarte. Iată câteva expresii: "Să se termine cu anarhia asta, am să-i bat la fund dacă nu se liniştesc". Avea deseori ieşiri necontrolate zicând: "descreieraţii ăştia.... fanaticii..., comuniştii..., am să-i strivesc dacă nu mi se supun". Au fost si alte manifestări pe care le-au îndurat Victor Biriş şi alţi funcţionari superiori din Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Domnul Comandant Horia Sima i-a reproşat începând de la 8 Noiembrie tentativa de subordonare a Mişcării si prin marginalizarea ei.

Am avut un caz spre cercetare şi rezolvare. Un colonel din cartierul Tei, in vârstă de 80 de ani, a fost reclamat de servitoarea sa că nu i-a plătit salariul pe şase luni şi că este un viciat sexual care îi pretindea perversiuni. Ii cerea totodată din locuinţă o cameră ca să nu mai locuiască la subsol. La ancheta pe care am intreprins-o, mi-am dat seama că reclamanta exagerează, ca este o escroacă ce pretinde parte din locuinţă şi bunuri ale onorabilului colonel. După ce am vorbit cu colonelul i-am respins printr-o adresă cererea ca nefondată şi absurdă. Acest fapta nemulţumit-o şi, din indemnul cuiva, a facut un memoriu printr-un avocat tot atât de interesat de un venit in plus care se afla chiar in vecini. Memoriul a ajuns la generalul Antonescu care i-a acordat o audienta. După mai bine de o lună, reclamanta vine cu memoriul care avea rezolutia generalului: "Se aprobă. Dracul a văzut amorez la optzeci de ani, reclamanta să fie satisfăcută. Politia pe fază. semnat general Antonescu".

Precizand acesta nu acuz un caz izolat, generalizat de adversarii necinstiti ai nostri, ci ca să se ştie că educaţia pe care am fost axaţi este

cinstea si onoarea. Poliția Capitalei nu a arestat nici un evreu. Nici nu aveam de ce. Aveam dușmani destui între cozile de topor. Cei arestați au fost răufăcători, hoți, excroci, criminali, morfmomani si în câteva cazuri, comuniști.

Din rândurile vechilor comisari şi agenți au fost dați afară din serviciu pentru luare de mită, şantaj, abuz si pentru un trecut dubios, mulți descoperiți că făceau un joc dublu. N-au scăpat de aceste măsuri de epurare chiar unii dintre noi. Nu pentru că au săvârşit vreo abatere, ci pentru că prin comportarea lor nu puteau fi oameni ai disciplinei şi legii. Alții au plecat, neputând rezista muncii de polițist care nu era deloc uşoară. Acestea ca să menținem climatul de cinste şi prestigiu al autorității noastre. Unii dintre aceştia, desigur, ne-au devenit dușmani.

S-a infiintat Ajutorul legionar. Accentul de cinste era imprimat de oamenii care au fost puşi să păstreze ajutoarele, să nu se facă sustrageri, dar nici să apară suspiciuni.

In ajunul Crăciunului, am asistat la distribuirea ajutoarelor în cartierul Dămăroaia. Soția Căpitanului cu prințesa Catargi au mers din casă în casă urmate de camioanele care aveau simbolicul ajutor. După constatările făcute la fata locului, se ajutau familiile cu alimente, îmbrăcăminte si bani. Cu această ocazie am putut să văd adevărata stare de lucruri, în acel cartier, mizeria era izbitoare şi bucuria celor săraci se vedea pe fețele lor înlăcrimate, probabil aşteptau de la noi mâna care să-i ridice din nevoi.

Aceste realități nu le ştiu decât puțini oameni. Toate cartierele au primit echipe de distribuire şi tot ce a fost dat a mulțumit mulți nevoiaşi. Mai târziu, ochii rău voitorilor, prin presă si pe la colțuri de stradă, au defăimat cu josnicie această bună si creştinească acțiune.

In noaptea aceea de Crăciun în dormitorul de la etajul 6, împreună cu camarazii mei ce veneau din misiuni de serviciu, mâncăm ce aveam fiecare, mai ales marmeladă. Am colindat zburând spre casele părinților noştri cu gândul că la anul ce vine vom avea un alt Crăciun. Cine se consideră cinstit sufletește, să creadă aceste adevărate mărturisiri ca să tragă concluzii.

Maiorul Doring

Am sărbătorit anul nou împreună cu camarazii. In Capitală erau colportate fel de fel de insinuări ce aveau rolul de a crea opinii de rezistență contra noastră si a Statului Național legionar. Viperele si năpârcile au scos capetele. Se şoptea prin cafenele de către foştii politicieni, ziarişti şi Don Juani tot ce poate fi mai josnic si murdar. Intr-o oarecare măsură ne dădeam seama că aveam mulți dușmani care sunt gata să sară pe noi. Am avut informații din partea unor oameni care ne țineau la curent cu zvonurile şi

bancurile ce circulau printre bulevardieri. Am avut ocazia să cercetez un individ care isi făcuse câştig prin difuzarea de ştiri false la adresa statului si a masurilor ce se luau de guvern. Prin mărturisirile sale, am ajuns la sursele pe care le avea. Acest individ ne-a devenit informator si ca el au fost depistati mulți. Pe firul acesta s-a ajuns la nivele mai inalte pe care siguranța statului le cunoştea mai în amănunt.

După venirea generalului Antonescu de la Hitler, în 14 Ianuarie 1941, relațiile cu Mişcarea au fost vădit ostile. Se vedea că o conciliere nu mai putea'avea loc. Mai mult. generalul ne-a adus injurii, atacând direct Mişcarea. Acest fapt a dus la reacții din partea noastră. Manifestațiile ce au urmat au avut în intenție ca Antonescu să fie atenționat că Mişcarea nu poate fi ancorată la cheremul nimănui, că din punct de vedere politic suntem principala forță din țară ce nu poate fi ignorată sau manipulată.

In ziua de 20 Ianuarie, mă aflam în fața hotelului Ambasador, cu Pană si Malcasian, comisari la poliția socială. Două focuri de revolver ne-au făcut să intrăm cu pistoalele în mână în holul unde, ajutați de alți cetățeni, l-am imobilizat pe atentatorul maiorului Doring. In lupta dusă cu el, Pană a reuşit să-i pună cătuşele la mână dreaptă. Cu ajutorul oamenilor şi unui ofițer german, l-am înghesuit în maşina celor doi camarazi si împreună am plecat la Prefectura Capitalei. La ancheta care a urmat au existat multe dificultăți în stabilirea identității, deoarece acesta refuza să vorbeasca. Chestorul Stângă, cu o suită de comisari şefi i-au făcut percheziție şi au găsit două paşapoarte. A mai venit o altă maşină cu ofițeri SS. Aflăm că se numeşte Sarantos, după un pasaport şi Sarantopulos, după celălalt.

Această namilă de om, gras cu muşchi de atlet, era imun la toate încercările comisarilor cu experiență care au recurs la unele metode brutale de a-l facă să vorbească. A declarat că nu va vorbi decât în fața unor ofițeri din armata română. Noi, elevii, viitori polițişti, care asistam, am zis că-i fachir. Un telefon primit de la Ministerul de Interne ne-a anunțat să-1 predăm armatei spre anchetare, ulterior s-a aflat că a fost intervenția colonelului Rioşanu. Aşa a fost predat armatei germane.

Această îndrăzneață faptă are un substrat adânc. Ea a dezlănțuit din nou mânia generalului Antonescu. După părerea mea personală, dar si a altor fruntaşi legionari, acest atentat a fost pus la cale de Rioşanu prin Inteligence-Service, al cărui agent era. Tot dispozitivul de siguranță a fost pus în mişcare.

Era învinuit Ministrul de Interne că nu a fost capabil de a feri armata germana de agresiuni şi manifestări ostile. Politicienii lucrau prin dos la subminarea noastră. S-au coalizat şi, prin intrigi dirijate din Londra, îl împingeau pe general la măsuri arbitrare. Setea lui de putere absolută, de

suprem conducător, l-a făcut după discuțiile cu Hitler să treacă peste morminte si jurăminte. Aşa a făcut-o din prima zi a retragerii legionare, când, în 24 Ianuarie 1941, a dat ordin să se tragă în plin asupra coloanelor de legionari si a populației civile neînarmate.

Descoperirea lojii francmasonice

Cu câteva zile înainte de izbucnirea conflictului, un fapt deosebit îl scoase din minți pe general. O informație venită de la un binevoitor ne-a făcut cunoscut că în str. Câmpineanu nr. 15, există un tripou unde se întâlnesc mai multe persoane ce par a fi foste mari personalități. Chestorul Ilie Stângă cu o echipă de ofițeri de poliție legionari, cu doi comisari şefi din fosta poliție, cu noi, cei din B. II, împreună cu chestorul Romulus Opnş,
la locul indicat am găsit uşile închise. Forțându-le am intrat.

Spre surprinderea noastră, descoperim sediul unei loji francmasonice. Uimiți si curioşi, am scos tot ce am găsit acolo. După părerea unora s-a ajuns la concluzia ca se ducea o activitate nestingherită. Am găsit un drapel tricolor pe o parte şi bleu ciel pe alta, cusut cu fir de aur: loja francmasonică Berzarot B'nei Brith-New York, filiala România. Pe partea bleu ciel a drapelului era scris acelaşi conținut în limba ebraică, în cartea de aur figurau numeroşi oameni politici în frunte cu fostul rege Carol, Sadoveanu, Argentoianu, Franasovici, Iamandi. Conducătorul acestei loji era Jean Pangal.

Am găsit 25 de şorțuri colorate din mătase şi tot atâtea glugi în diferite culori ce se puneau pe cap la ceremonii. Steaua în sase colțuri era imprimată pe drapel, pe şorțuri şi pe glugi.

Au fost chemați d-nul. prefect Radu Mironovici, d-nul Alexandru Ghica, directorul general al Siguranței statului şi mai mulți procurori. Unii ne-am fotografiat cu şorturi si glugi. Domnul Ghica a dispus confiscarea tuturor obiectelor găsite şi trimiterea lor la Siguranță. Descoperirea i-a iritat pe generalul Antonescu si pe toți adversarii noştri care se vedeau descoperiți.

Domnul Comandant Horia Sima a informat Comandamentul german iar domnul ambasador Fabricius n-a fost deloc încântat.

Rebeliunea antonesciană

După asasinarea maiorului Doring am fost consemnați în prefectură. Domnul general Petrovicescu, ministrul legionar de interne, a fost demis din funcție în mod abuziv de Antonescu. Am fost somați să părăsim instituțiile printr-o simplă dispoziție ce nu era legală. Prefecții din țară au

fost înlocuit, cu militari şi prin aceasta s-a voit scoaterea noastră din viața publică a statului. Cel în care am crezut ca ne va fi alături în redresarea țării, ne-a lovit primul, mişeleşte.

Puteam noi face împotriva noastră rebeliunea? Puteam noi parasi instituțiile în care am fost investiți să lucrăm? Nu! De aceea, le-am apărat. In mâinile noastre a fost țara întreagă, cele mai importante ministere erau conduse de noi şi puteam face ce vrem, dar nici prin gând nu ne-a trecut a recurge la miselii. Ne-ar fi fost atât de uşor să- 1 înlăturăm fără cea mai mică agresiune pe Antonescu.

Faptul că era înconjurat de fosilele sinistrei guvernări carliste, care îi alimentau orgoliul, este cunoscut. Nu-i contestă nimeni calitățile de militar, dar i se contestă slăbiciunea de a ține în jurul său oameni cu influente nefaste cum ar fi Rioşanu şi Veturia Goga. Orgoliul, mândria şi ambiția 1-au caracterizat şi 1-au împins la sperjur, dar mai ales la miselia înscenării rebeliunii cu toate cele ce le-a scris în *Pe marginea prăpastiei.*

După asasinarea maiorului Doring, a început să fiarbă toată Capitala. Grandioase manifestații pentru înlăturarea clicii lui Rioşanu se țineau lanț, până noaptea târziu. Studenții, în fruntea cărora Viorel Trifa, suit pe statuia lui Mihai Viteazul, ținea discursuri fulminante, cereau schimbarea lui Rioşanu care era mason şi agent al englezilor. Mulțimea scanda încontinu "Antonescu. Antonescu!" La ora 24 eram în fata Universității, unde domnea spiritul de ordine. Se scanda "Antonescu!", apoi nesfârşitele aclamații "Horia Sima, Horia Sima!". Mase de oameni au blocat centrul Capitalei. Se cânta, se făceau şi deplasări în marş, fără să existe nici un caz turbulent.

Aşa s-a ajuns în dimineața zilei de 21 Ianuarie. Fiind consemnați în Prefectură, s-au impus unele restricții, iar până la liniştirea situației fabricile de pâine ne-au aprovizionat. Aceasta după ce armata a ieşit din cazărmi ocupând poziții de izolare. In schimb jandarmii pedeştri au ocupat poziții în blocurile din jurul Prefecturii. Noi polițiştii, nu aveam decât pistolete de buzunar, nu exista nici o armă grea în Prefectură. Un camarad a găsit două arme de vânătoare fără cartuşe, dar ruginite. Cu aceste puşti ruginite şi fara cartuşe ne-au găsit tragicele evenimente despre care s-au scris tone de hârtie, ca să fim denigrați prin cele mai odioase înscenări. Prin telefon am aflat că armata a tras la ordinul dat de Antonescu. Primii morți au fost tineri si prin aceasta generalul s-a înscris în galeria călăilor nostri. Astfel manifestațiile au devenit mai tumultoase, dar nu agresive. Editiile speciale apareau din ora in ora. Se cerea pastrarea calmului, ordine si disciplina, sa nu se raspunda la nici o provocare.

Legatura cu sediul din str. Gutenberg fiind intrerupta, a fost nevoie de curieri. La cererea d-lui. Comandant Horia Sima, ni se impunea sa ne ocupam de identificarea celor cazuti si de soarta celor raniti. Astfel, mi-a

venit greaua sarcină de a mă deplasa cu o echipă de comisari la institutul medico-legal. Medicul legist, aflând scopul misiunii noastre, ne-a condus în morgă. Cele văzute ne-au înfiorat. Un medic mi-a dat un tampon de vata si am făcut un tur privind cadavrele cu frică.

In faţa noastră, un grup de trei persoane fotografia cadavrele. L-am întrebat pe medicul legist cine sunt si mi-a răspuns că sunt ziarişti. Comisarul-sef mi-a spus că unul este ziaristul Brunea Fox. N-am dat importantă că în discuţiile ce au urmat am aflat că numai 16 cadavre provin în urma evenimentelor. Dintre aceştia, doi erau hoţi ce-au jefuit un magazin al unui evreu din calea Dudesti. Cei doi au recurs la arme de foc si astfel au căzut în luptă cu agenţii de ordine. Ceilalţi 14 erau tineri legionari aduşi dintre cei ce manifestau în fata telefoanelor, doi erau cu cămăşile verzi pe ei.

Medicul care ne însoţea mi-a explicat că, în afară de aceşti 16 morţi, restul erau proveniţi din diverse motive: accidente, crime etc. Cele aproape 70 de cadavre mutilate, înşirate pe jos, mi-au făcut o imagine de dezgust, frică si scârbă. L-am lăsat pe comisarul şef să încheie procesul verbal cu toate formele si evidenţele pentru care am venit.

La Prefectură jandarmii pedestri au ocupat clădirile mari. unde era reclama pastei de dinţi Odol. Acolo era instalată o puşcă mitralieră care trăgea direct în blocurile noastre. Câteva gloanţe s-au oprit în perete, un glonte a ricoşat lovind maşina de scris. Circulaţia între birouri o făceam aplecaţi pe sub pervazul geamurilor.

Prin telefon am aflat că peste tot se trăgea intens: morţi si răniţi din rândurile legionarilor si populaţiei, atacul armat era generalizat. Mulţimea adunată paşnic a blocat străzile. Din când în când, rafale de mitralieră se trăgeau spre a-i intimida pe bucurestenii ce se îndreptau spre Palatul regal. Le-am văzut toate acestea în acele zile sângeroase de 21 si 22 Ianuarie. Din cabinetul său, domnul prefect Radu Mironovici ne comunică gravitatea situaţiei în care ne aflam. Am primit misiunea de a duce un plic la sediul din str. Gutenberg.

Ieşirile din Prefectură erau ţinta puşcaşilor jandarmi; făcându-mi cruce, am ţâşnit fulgerător prin curtea care ducea spre Calea Victoriei. Un civil îmi spuse că jandarmi deghizaţi în haine de piele si cisme cazone ocupau poziţii pe acoperişurile blocurilor.

Din salt în salt, am ajuns la sediu si am predat biletul direct d-lui. Nicolae Pătraşcu, Secretarul General al Mişcării, primind o altă misivă ce trebuia s-o duc la Prefectură. La întoarcere am fost întâmpinat de focurile unei mitraliere. Doi oameni erau căzuţi si cereau ajutor; împreună cu un gardian, cu o bară lungă de fier găsită într-o curte, i-am scos de sub foc. Unul avea o rană de glonte în picior iar celălalt, un student, o rană la umărul drept.

Luati pe sus, ajutat de nişte trecători, am decis să-l ducem la sediu. Acolo i-am predat altor camarazi si i-am trimis la căminul studenţilor medicinişti.

In saritura in saritura, am traversat b-dul. Elisabeta până la intrândul spre scarle platoului ce ducea la intrarea in cladire. Cu greutate am reusit sa intru in Prefectura sub o rafala de arme automate., pe usa de metal care era deschisa. Am dat un nou examen din care Dumnezeu mi-a ajutat să scap, deşi un glonte mi-a găurit pulpana paltonului.

Manifestatiile continuau. Presa şi radioul întreţineau moralul mulţimii care în ordine, cerea demiterea din guvern a lui Rioşanu. Asupra Corpului Gardienilor publici, din ordinul lui Antonescu s-a tras cu tunul. Cei de acolo erau asediaţi încă din 21 dimineaţa, căci focarul rezistenţei noastre era în jurul Preşedinţiei Consiliului de miniştri. Ultimele ştiri anunţau că armata generalului Dragalina a plecat din Ploieşti în ajutorul nostru.

Si noi, cei din Prefectura Capitalei, am fost asediaţi, fiind centrul comandamentului. Era un adevărat Alcazar, în cea de-a treia zi, hrăniţi cu pâine si marmeladă, rezistam cu câteva puşti ruginite în faţa blindatelor germane ce se apropiau pe Calea Victoriei.

In cabinetul unde d-nul. prefect Radu Mironovici discuta cu o parte din conducerea legionară mă aflam si eu, răpus de oboseală, dormitând pe un fotoliu. Trăiam un coşmar şi mâini uriaşe, cu nişte degete enorme, mă strângeau de gât să mă sugrume. DarNae Topliceanu şi Creţu mă trezesc si mă duc în diroul d-lui. Stelian Stanicei. Transpirat, mă regăsesc în forfota aceea unde se aştepta soarta noastră si a Legiunii.

Veştile, ce veneau pe diferite căi, erau prevestitoare căderii noastre. Pe fetele tuturor vedeam îngrijorarea, dezamăgirea si teama de necunoscutul ce-l aducea această mârşavă lovitură de stat, in cursa căreia am căzut. Curaţi si plini de elan, eram acum înlăturaţi de acest ambiţios şi vanitos general.

In dimineaţa zilei de 23 Ianuarie 1941 la orele 5,30, d-nul. Comandant Nicolae Petrascu, însoţit de un grup de legionari şi trei ofiţeri superiori germani, din partea comandamentului misiunii germane, aducea comunicatul Comandamentului Legionar semnat de Comandantul Horia Sima prin care se comunică încetarea oricărei rezistenţe şi părăsirea imediată a Prefecturii Poliţiei.

In felul acesta am capitulat în faţa trădării, urii şi mişeliei, care prin uneltire şi forţă, ne-au înlăturat de la putere ca să fim din nou umiliţi şi batatjocoriţi. Am coborât în ordine prin faţa ofiţerilor germani, aruncând la picioarele lor cate un Mauser sau Bereta, pe care le aveam în buzunare. Nici un glonte nu s-a tras din Alcazarul pe care l-am apărat. Eram în această cladire tineri din toate colturile tarii. Cu toate acestea, nu am ieşit învinşi, asa cum mişeii au căutat să ne prezinte lumii. Prin misiunea ce o aveam.

fiecare am vrut să ne formăm si să imprimau o nouă ținută in aplicarea legilor țării.

A învins atunci infamia, trădarea, minciuna, uneltirea, nedreptatea si ura. Cinstea si dâruirea noastră au fost târâte în mocirla celor mai mârşave invective prin acuzații plăsmuite si trucaje făcute de cei ce au stat în umbră ca să ne compromită.

Ca unul care am fost o mică rotiță în acel aparat de stat, hulit si blamat, am încercat să vă prezint *adevărul* din sfera activității mele ca să trageți concluzii.

Dupa lovitura de stat

După ce am plecat din Prefectură, m-am dus la d-nul. col. Nicolae Marinescu, comandantul Batalionului 2 Administrativ, o rudă a mamei, care, înțelegând situația, mi-a oferit refugiu. In după amiaza de 24 Ianuarie, însoțit de dânsul, cu trăsura batalionului, am plecat prin oraş să vedem Bucurestiul după cele ce s-au întâmplat. Ordinea se restabilea încet, oamenii se îngrămădeau după edițiile speciale care deja scuipau cu venin asupra noastră. Voiam să vedem punctele fierbinți ale celor trei zile de agitație, în fața Prefecturii o tanchetă arsă cu turela spre cabinetul prefectului, stătea anume să-i impresioneze pe bucuresteni de ce sunt în stare legionarii. Era o dovadă: atacul asupra Prefecturii era un exemplu clar al loviturii de stat antonesciene. Prin fața telefoanelor, unde s-a tras si au căzut mulți oameni într-un mare masacru, se vedeau urme de sânge pe asfalt; mame cu lumânări aprinse stăteau îngenuncheate pe trotuarul cald încă de sângele vărsat. Bocete, tânguiri si blesteme, umpleau strada de o cutremurătoare jale. O mamă cu fotografia băiatului de 15 ani, blestema pe cei ce au tras. Voci răzlețe îl acuzau pe Antonescu, grupuri comentau odioasele crime pe care le-a comis spre cucerirea loviturii de stat. în fața sediului corpului de gardieni era o altă tanchetă arsă. Aici s-a tras cu tunul, gloanțele din zidurile clădirilor spuneau că armata a fost nemiloasă cu cei ce nu predaseră clădirea care le-a fost legal încredințată. De la oameni am aflat că pe Calea Dudesti si Văcărești au fost jefuite magazine si au fost uciși evrei.

Acolo am putut vedea ce este în stare să facă periferia cu elementele ei certate cu legea. Magazine sparte, jefuite parțial si total erau dovada unei odioase înscenări, înaintând încet cu trăsura, ne-am oprit în fața unor magazine devastate: proprietarul, un evreu cu părul ciufulit, încerca să aranjeze în rafturi marfa dintr-un morman de obiecte peste care a trecut uraganul. Intrebat, omul mi-a spus că nu-i lipseşte nimic, spre deosebire de alte magazine, care fuseseră prădate.

- Dar cum explici dumneata toate acestea?, l-am întrebat pe alt evreu.

- Ei, domnule, a fost o furie dezlănțuită de nişte inşi puşi anume să distrugă.

Acelaşi lucru l-am dedus si din spusele altor proprietari, aflând că din Ferentari au venit țigani cu maşinile si au încărcat cât puteau din magazinele devastate. Un căruțaş ne spunea că în 22 Ianuarie a văzut o maşină cu indivizi care, în goană, au spart vitrinele cu nişte bâte fără a se deda la furturi, jafuri şi agresiuni. De la un zarzavagiu, am aflat că au fost indivizi ce instigau la furt si devastare pe cei nevoiaşi, spunându-le că numai jidanii sunt de vină de tot ce se întâmplă în tară. Aceste fapte au fost dirijate si nu am nici un dubiu că o cospirație a pus la cale totul. Un alt cetățean, intervenind în discuții, ne spunea că la Abator au fost găsiți atârnați în cârlige mai mulți evrei. Aşa era scris şi într-o ediție specială pe care

mi-a dat-o un alt cetățean. Altul spunea că nimic nu e adevărat. Toate sunt minciuni ale jidanilor. Dar ceea ce pot afirma cu certitudine este tot ce ochii mei au putut să vadă. Am văzut doi morți, români, fără să văd urme de lovire pe corpul si fața lor. Am întrebat un evreu:

- Cine crezi dumneata că a făcut toate acestea?

Bietul om, râzând, mi-a spus:

- Poți să ştii, poți să crezi că au făcut de capul lor? Nu legionarii sunt de vină. Eu îi ştiu, îi cunosc. Ei nu sunt în stare de a face asemenea lucruri. Doar ei erau la putere. Poți să ştii. cineva are interese ca să existe aceste stări de lucruri, noi, ca si legionarii, suntem calul de bătaie al unor interese oculte.

Discutând cu el, îmi arată un grup de reporteri si-mi zise:

- Ăştia sunt uneltele care deformează adevărul si realitatea, ăştia se întrec între ei, prezentând care mai de care ştiri senzaționale.

Pe Calea Văcărești am constat aceeaşi stare de lucruri. Am întrebat în dreapta si în stânga cine au fost răufăcătorii. O femeie îmi spuse:

- Țiganii, mamă, țiganii, numai ei puteau să facă ce vedeți.

Colonelul Marinescu era dezamăgit si scârbit de ce a putut face un general care, îmbrăcat în cămaşă verde, a jurat fidelitate legionarilor.

- Noi, în armată, îi spuneam Câinele Roşu. Cum de v-ați dat pe mâna lui? De ce l-ați tolerat în toate nebuniile lui când voi aveați puterea în mână şi ați avut generali de înaltă talie ca să-l înlocuiți?

- Am fost cinstiți şi nu puteam recurge la miselie aşa cum a făcut-o el.

- Aici m-am născut, aici am trăit ca să ajung prin muncă să am o gospodărie a mea. M-am împăcat bine cu toată lumea. Evreii toți mă cunoşteau că le duceam toate mărfurile şi nu exista ură între noi. Dacă s-au întâmplat toate acestea, bani mulți s-au dat țiganilor ca să pornească în cete, să distrugă si să prădeze. Cineva, care nu îi iubeşte pe legionari, este instigatorul!, zicea cu glas mânios un căruțaş.

Pe străzi şi prin curți vedeam gunoaie, pisici, câini si copii în cete, care ne asaltau odată cu părinții lor curioşi de apariția noastră.

Colonelul a dat ordin vizitiului să ne ducă la Abator. Am mers la directorul Abatorului, care ne-a primit cu multă amabilitate. I-am spus scopul vizitei noastre neoficiale. La întrebarea pusă de colonel, dacă in acest abator au fost spânzurați în cârlige evrei, directorul ne răspunse categoric: - Nu! Nu a existat nici un caz.

- Totuşi, d-le director, în edițiile speciale sunt arătate aceste incredibile fapte. Lumea vorbeşte mult, sunt şi fotografii, cum explicați aceasta?

Calm, directorul ne spuse că în întreprinderea pe care o conduce nu s-au comis asemenea fapte. Ele provin din imaginația răuvoitoare a unor ziarişti care au ca scop politic discreditarea legionarilor. Directorul, dr. A. Naghel, scandalizat de defăimarea instituției sale, Abatorul, a chemat mai mulți medici veterinari care, in corpore, au hotărât că vor face o dezmințire publică-se poate vedea si azi, reprodusă în săptămânalul Expres Magazin din 25 Martie 1992, numărul 87. Am fost deci primii care, la fața locului, am stat de vorbă cu medicii veterinari si funcționarii; se simțeau jigniți cu această înscenare. Eu şi colonelul Marinescu ne-am declarat mulțumiți si, cu scuze, plecam cu concluziile trase, în curte, întrebând câțiva parlagii ce au aflat despre aceste înscenări, mi-au răspuns:

- Domnilor, în 18 Ianuarie au venit trei ziarişti şi au fotografiat hala unde erau sacrificate animalele şi în special hala unde erau atârnate jumătățile de animale mari. Au fotografiat şi partea cu cârligele goale. Noi n-am dat importanță. Am înțeles şi avem convingerea că e vorba de un trucaj al unui ticălos profesionist.

Unul din parlagii mi-a spus că văzuse pe unul, cu numele Brunea Fox. Convingerea noastră era clară, în spatele acestor odioase înscenări stau în umbră instigatorii şi măsluitorii, care au dirijat şi condus totul.

- Instigarea la crimă este vădit demascată pentru a fi voi discreditați şi compromişi, mi-a spus mâhnit colonelul. Păcat de tinerețea voastră care este întinată de netrebnici politicieni şi de un general exaltat ce se crede conducător suprem, dar nu este decât un ambițios paranoic.

Am rămas cu acel gust amar al nedreptății ce ni se făcea, dar cu gândul la dezlănțuirea prigoanei ce va urma.

Dupa masacrul scanat!

Generalul Antonescu ca să ne scoată vinovați de cele întâmplate în acele zile fierbinți din 21-23 Ianuarie, pentru a-şi descoperi mârşavele crime asupra legionarilor şi a populației Capitalei, a recurs la odioasele

înscenări. A informat ţara că au căzut 21 de ofiţeri, subofiţeri şi soldaţi, ucişi de "rebeli", iar alţi 53 au fost răniţi. O crasă minciună, incredibilă pentru mintea unui om normal. Unde si de cine au fost ucisi si răniţi aceşti militari?
Ar fi trebuit date numele lor. Dar nici despre înmormântarea lor nu se ştie nimic. Aici este o dovadă că n-au fost omorâţi militari. Mai mult, ei au fraternizat cu noi.

Pentru a impresiona opinia publică, Antonescu a înscenat arderea pe str. Dorobanţi a unui soldat al cărui nume nu s-a dat nici în cartea *Pe marginea prăpastiei,* scrisă de el. A apărut o altă înscenare tot cu un soldat ars pe o tanchetă. Adevărul este că fotografia redată înfăţişează urmarea unui accident în timpul instrucţiei dintr-o unitate blindată.

Pot să afirm că în 23 Ianuarie, după zisa capitulare, după masă spre seară, s-a tras în mulţimea din faţa Preşedinţiei. In dimineaţa zilei de 24 unităţi ale armatei au deschis focul la ordinul direct al generalului; în fata Preşedinţiei au căzut sute de oameni, morţi si răniţi, printre ei şi copii. Aici este marea crimă pe care a comis-o Antonescu. Deşi ne-am retras din instituţii în dimineaţa de 23, măcelul a continuat: pentru a fi sigur pe izbânda sa, avea nevoie de cifre care să impresioneze. N-a fost prins nici un legionar cu arme asupra sa, ori trăgând, dar cine i-a ucis pe cei 236 de tineri legionari şi nelegionari? Dacă s-ar verifica registrele de la morgă n-am găsi nici 118 evrei de care se face atâta caz. O statistică a acelor zile, 21-24 Ianuarie, ar demonstra falsul si inexactitatea cifrelor.

Una din versiunile despre aceste înscenări este aceea că elemente străine de armată au acţionat din umbră, prin civili izolaţi în diferite blocuri si mansarde ce au putut trage chiar şi în militari -vezi 16-24 Decembrie 1989. Totul este învăluit de mister, aşa cum Rioşianu şi Eugen Cristescu au lucrat sub îndemnul masoneriei, NKVD-ului si al Intelligence Service-ului englez. Timpul a demostrat că pe Antonescu l-au eliminat prin însăşi slăbiciunea politicienilor ce râvneau la fotolii ministeriale.

Nici după arestările ce au urmat, la procesele intentate nu s-a găsit nici un legionar care să fi tras asupra armatei. Am văzut soldaţi cu lacrimi
în ochi puşi pe poziţii, ştiind poate că tatăl sau fraţii sunt legionari; erau cazuri când înşişi ei erau legionari.

Se pune întrebarea ce forţe legionare au stat în faţa armatei? De ce
fel de armament putea dispune Legiunea în afară de pistolete de buzunar, când este ştiut că mitralierele instalate pe care blindate, puştile mitraliere
fixate pe blocuri si pistoale automate erau îndreptate spre populaţie. Dacă
n-as fi fost comisar în poliţia Capitalei poate credeam multe acuze ce ni se aduc.

Mai târziu, în 1941, eram pe front la Cotul Donului si, în urma unui bombardament, am pierdut trei oameni, în completare am primit alţi trei

soldați. Unul dintre ei era tuciuriu, vechi client al poliției din Capitală. In clipele de liniște si repaus, a început să vorbească despre gloriosul lui trecut. Povestea că în timpul rebeliunii a fost scoși din Văcărești de niște comisari care l-au dus, împreună cu alți doi spărgători renumiți, Ciuntu și Boboacă, cu o mașină undeva în apropiere de piața Obor, într-o casă unde au primit fiecare câte o cămașă verde, câteo scurtă gri si cisme cum purtau legionarii. Comisarii erau din vechea poliție carlistă. Le-au dat câte 10.000 de lei la fiecare și sarcina de a provoca pe Calea Dudești-Văcărești dezordine, incendii, să jefuiască la liber tot ce vor. Indivizii erau informatorii acestor comisari, și Lică Berbecu, servantul din bateria mea, le povestea cu lux de amănunte. Printre altele, mi-a spus că au primit și pistoale și sticle incendiare. Au incendiat mai multe dughene și case și au furat tot ce au vrut. După ce au spart o bijuterie pe str. Dudești, și-a umplut buzunarele cu tot ce vedea mai de preț. Nimeni nu i-a stingherit si cu tot ce au avut în saci s-au întors la comisarul Badea care a avut cotă parte din această aventură.

Rămân nelămurit asupra faptului următor: din ordinul cui a acționat fostul comisar Badea? Sau a fost o inițiativă personală?

După alte discuții, am ajuns totuși la concluzia că autorii acestei regizări au fost oamenii lui Rioșianu. La Cotul Donului mi-a fost dat să prind urma unui autor al celor văzute de mine în Ianuarie 1941. Nu i-am spus că sunt legionar, chiar comisar, ca să nu mă pomenesc cu un glonte pe la spate, i-am povestit aceasta căpitanului Mazilu care i-a transferat la altă unitate.

Rasboiul 1941-1945

Odessa-Harkov-Cotul Donului-Stalingrad-Iasi

In Regimentull Artilerie "RegeleCarol I", dinTimisoara, îmi satisfâceam stagiul militar. Timid și greoi, ca un orășean, m-am acomodat vieții cazone de grajd și instrucție. Frica de cai m-a stăpânit o bucată de vreme din cauza unui sergent care mi-a sesizat slăbiciunea. Eram obiect de haz când intram între Cezar si Zefir, cei mai nărăvași cai din regiment Nu-i puteam peria, când puneam țesala pe unul din ei, mușcau și loveau cu picioarele; sub strigătele și înjurăturile serg. Bondoc, îmi făceam supliciul și instructajul ca recrut.

Am fost instruit ochitor de tun;comandantul bateriei 6, căpitanul Ioan Mazilu îmi cunoștea situația politică si mă aprecia. Era un om pe care-1 stimam, felul cum se purta cu mine și cu tot efectivul bateriei a făcut să fie iubit și apreciat de superiorii săi. Cum eram din fire disciplinat m-am străduit să fiu la înălțimea așteptărilor sale.

In aer plutea războiul, confruntarea între cele două forțe era inevitabilă.

Europa toată era îngenuncheată; ceva în mine mă împingea să doresc războiul ca o necesitate națională pentru reîntregirea neamului în hotarele legitime ale României. Cedarea Basarabiei, Bucovinei de nord și a ținutului Herței, arbitrajul de la Viena si cedarea Cadrilaterului impuneau intrarea în război. Comunismul, ca forță politică anticreștină, trebuia înfruntat si distrus. Pregătit sufletește, așteptam declanșarea ca o reacție firească în climatul de răspântie în care se găsea țara. Atunci a apărut comunicatul cu declarația de război a generalului Antonescu, care ne-a pus pe picior de luptă cu Uniunea Sovietică. Vibram de bucurie, sentimentul național ce clocotea în mine era ca un vulcan gata să erupă.

Regimentul adunat în careu asculta Ordinul de zi prin care se ordona trecerea Prutului. Eram emoționat. Inima îmi zvâcnea puternic în piept. Am ieșit în fața frontului si, după formula de prezentare, am cerut Comandamentului Regimentului să fiu trimis cu prima unitate ce pleacă pe front. Totul încremenise. Pluteam și deodată m-am văzut alături de col. Viscopoleanu. Apreciase gestul meu. In cuvântarea sa, dându-mă de exemplu, mi-a spus că este mândru că are în regiment asemenea ostași cu înaltă conștiință politică, asigurându-mă că vom pleca și noi, iar atunci voi avea ocazia să mă afirm.

In bârlogul ursului

După cuvintele de laudă m-am întors în front cu sufletul răvășit, abia respirând. Vedeam privirile tuturor îndreptate spre mine ca niște cuțite si semne de întrebare, de aprobare, dar si de nedumerire. M-am pipăit, ștergându-mi sudoarea de pe frunte; tot ce am făcut, am făcut din impulsul firesc al dragostei de țară si din ură împotriva comunismului. Era rezultatul convingerilor si educației mele legionare. Zarurile au fost aruncate. N-am avut nici un regret, decât o teamă ascunsă care mă scotea din această euforie.

Mama auzise de gestul meu și umbla să mă fofileze pe undeva ca să rămân în țară. Cu greu am calmat-o, după ce s-a lămurit că hotărârea mea este definitivă. Nu după mult timp, ordinul de plecare a regimentului nostru venise. Plecarea din Timișoara a fost o sărbătoare. Despărțirea de familii, de viața fără riscuri, era pentru unii un dezastru. Se cânta, se petrecea. Rămasul bun era sfâșietor mai ales pentru cei ce rămâneau acasă. Se pleca spre un necunoscut, spre o viață aspră, spre moarte, spre împlinirea unei datorii al cărui sfârșit nimeni nu-1 putea cunoaște. Semnul de întrebare era aprins în fiecare din noi, dar mai ales în cei rămași acasă.

După zile întregi de mers cu trenul, am ajuns la Tighina. Am trecut Nistrul pe podul improvizat de pontonieri și, cum nu știam să înot, am avut

mari emoții. Am ajuns la mal, de aici am intrat în bârlogul ursului. Tunurile se auzeau ca niște tunete repetate, iar avioane amice si inamice patrulau prin văzduhul ce se întuneca în urma exploziilor de proiectile si bombe. Primele aspecte erau evidente în această realitate a războiului în care va trebui să lupt, să mă descurc, să trăiesc sau să mor. Mărşăluind călare pe cal, eram ochi si urechi să văd, să cunosc, dar mai ales să mă obişnuiesc cu ceea ce eu însumi dorisem. Pe două coloane, înaintam spre Odessa, în miezul unei nopți de Septembrie, în noaptea aceea întunecată era un dute-vino, infanteriști, artileristi, armament de tot felul se îndrepta spre linia întâia.

Un vânt venit din sud ne aducea miros înăbuşitor de hoit, de cadavre si sânge. Caii săreau de mirosul ce devenise insuportabil. Coloana noastră s-a oprit la o intersecție, în dreptul tunului meu, două căruțe staționau; caii nu puteau fi stăpâniți de conducători: cele două căruțe acoperite cuprelate erau pline cu morți. O noapte neagră, fără stelepe cer a înfipt în mine frica, după ce am văzut aruncați unii peste alții morți sfârtecați de obuze sau gloanțe. Capete, mâini si picioare atârnau ca o masă de carne caldă încă. Imaginile acestea m-au răscolit şi îngrozit. Le am si acum în priviri. Cu aceste sinistre imagini am ocupat poziția de luptă aproape de Pâlnie. Cu lopata Lineman în mână, săpam la amplasamentul tunului ca să nu ne prindă ziua. De frică, toți tremuram.

In zori am executat primele trageri. Eram deja angajați în război. Reîntregirea țării trebuia facută: toți cei căzuți la Dalnic şi înjurul Odessei, prin vitejia lor rămân nemuritori. După lupte grele, la 16 Octombrie 1941, Odessa a căzut, învingători, am defilat cu sufletul împăcat. Frica mi-o învinsesem gândindu-mă la eroii noştri Moța şi Marin, la Căpitan şi la toți acei ce au ştiut să moară. Pe parcurs, m-am obişnuit cu tot ce poate aduce urgia războiului.

După o refacere în comuna Friedental, unde am făcut cunoştință cu populația, m-am edificat de tot ce s-a scris despre comunism. Am început să învăț ruseşte şi, după Crăciun, ne-am deplasat înspre Harkov. Iarna a fost destul de geroasă şi am fost foarte hărțuiți în incursiunile ce se făceau noaptea de către formații răzlețe din care prindeam prizonieri. Au fost cazuri multe când, fără luptă, ostaşii roşii se predau. Erau flămânzi şi aveau frică de comisarii evrei, care îi împuscau pe cei ce cârteau. La începutul lunii Februarie 1942, eram deplasați pe o linie ce indica stabilirea pe o poziție de durată, între localitatea Sebalin si Mihailovca, pe marginea unei liziere de pomi, am fost amplasați ca baterie de tun anticar în linia întâia, în fată aveam infanteria; era singurul tun anticar pe acea linie care asigura orice intervenție între aceste două localități.

Luptele de la Harkov
Ofensiva generală

Izolat cum eram, trebuia să mă gospodăresc singur. Sergentul Bondoc a fost rănit şi eram de drept comandant de tun. Căpitanul Mazilu mi-a spus că vom rămâne câteva luni pe această poziție. Mi-a indicat să fac un adăpost cum voi crede că este posibil. Am început săpăturile şi zilnic aduceam de la gara Sebalin traverse şi sine de cale ferată, în cele din urmă am reuşit să termin bunkerul, care era mare, cu trei rânduri de traverse, cu pământ bătut între ele si cu un camuflaj natural. Interiorul era căptuşit cu scânduri şi aveam o sobă pe care făceam mâncarea, căci bucătăria era departe.

Se anunță inspecția generalului Bârzotescu. Cu această ocazie, alături de căpitanul Mazilu, am fost citat cu ordin de zi pe Divizia I infanterie pentru buna gospodărire. Perioada de acalmie, fără hărțuieli, doar cu câteva incursiuni, era umplută cu lecturi si educație națională pe care o făceam servanților, conductorilor şi ostaşilor din linia de infanterie din fața bunkerului. De aici vedeam cum făceau germanii incursiuni, care se soldau cu prizonieri si chiar cu capturarea unei tanchete camuflată undeva. O echipă de tineri între 20 si 23 ani s-a strecurat în spatele frontului rusesc fără ca să auzim un singur foc de armă. Erau şapte, cu fel de fel de arme asupra lor, mai ales cuțite. Toți erau frumoşi la plecarea din bunker: noi, în stare de alarmă, urmăream mişcările lor. Dimineața, când i-am văzut, m-am îngrozit de aspectul lor. De sus până jos, erau plini de sânge. Au venit cu o tanchetă şi cu un general sovietic, plus alți prizonieri. I-am întrebat cum au operat această incursiune si mi-au povestit că au lucrat numai cu cuțitele. Abia după ce tancheta, prin huruitul ei, i-a pus în alertă, ruşii au început să tragă asupra ei. A fost o acțiune de curaj, dar si de neomenie, căci unii oameni au fost ucişi dormind. Dar aşa e războiul. Crima organizată era legitimă şi bine răsplătită de reuşita ei. Aşa am dedus că se pregăteşte ceva. Eram deja în luna Mai 1942.

La 20 Mai 1942 s-a dezlănțuit ofensiva generală. O lungă pregătire de artilerie dădea impresia că iadul este aici. După focul de artilerie, infanteria noastra a iesit din transee toate armele erau in functiune. Cu tunul meu, am distrus clădirea comandamentului rus, apoi, trăgând razant, am distrus trei tanchete. Infanteria noastră lupta eroic, înaintând spre cele trei cuiburi de mitralieră care acopereau retragerea armatei roşii, deja pusă pe fugă. Inaintam, iar coloanele de prizonieri ruşi se scurgeau spre spatele frontului nostru. Am ajuns la Lozovaia, unde s-au dat lupte grele şi mulți români au murit. A fost una din cele mai cumplite încrâncenări.

Săracia şi mizeria oamenilor îmi spunea totul. N-am să intru in

amănunte, nici să descriu toată campania. Mă rezum a reda sumar câteva acțiuni la care am luat parte. După ce frontul a fost rupt si sovieticii au luat-o la fugă, au urmat marşurile de înaintare si de urmărire în etape de 40-50 de kilometri pe zi. Era vară şi marşurile de urmărire aveau şi ele dificultățile lor. Atunci când ploua, drumurile desfundate prin noroi, în pantă, erau greu de urcat. Caii care trăgeau tunurile erau supuşi la eforturi deosebit de grele. Datorită grijei deosebite ce am avut-o pentru cai, m-am descurcat peste aşteptări; atunci când se iveau dificultăți la urcuş, caii mei salvau situația, în plină vară, înaintarea prin stepă a devenit un calvar, atât pentru cai, cât şi pentru oameni. Praful si lipsa de apă, prin câmpurile arse de armatele ce se retrăgeau, fără să le putem ajunge, ne epuizau fizic si cei ce sufereau cel mai mult erau caii. Căldura insuportabilă si lipsa de apă era inamicul ce trebuia înfruntat. Au fost cazuri când unii ostaşi au băut apă din orice băltoacă pe care caii o refuzau.

Treceam prin localități unde găseam totul distrus, mizerie şi infecție în dreapta si în stânga. Cai morți în putrefacție pe marginea drumurilor sub razele soarelui. Pe o cale ferată, am găsit răsturnate trei cisterne cu vodcă şi un spectacol ieşit din comun: în jurul lor am găsit soldați sovietici beți în stare de comă, dar si mai mulți cai tot atât de turmentați ca stăpânii lor. Ici colo, câte unul mai încerca în neputința de a se ridica. Găurile din cisterne arătau că cei ce treceau pe acolo se aprovizionau cu vodcă, în timp ce coloanele armatei făceau un mic popas. Am luat şi eu câteva găleți pe care le-am împărțit celor ce aveau bidoane si sticle. Cantonamentele le făceam în localitățile unde aveam surse de apă şi furaje. Populația nu ne era ostilă. Femeile erau bucuroase că eram români.

La Stalingrad

In aceste condiții, în Septembrie 1942 am ajuns aproape de Stalingrad; în comuna Privolsky am amplasat bateria, eu fiind la tunul 4, cu misiunea anticar. Până la Stalingrad nu erau decât 12 kilometri. Tunurile aruncau tone de proiectile peste oraşul jumătate cucerit. Cele mai grele lupte s-au dat de armata germană. Avioanele aruncau bombe si butoaie incendiare care ridicau flăcări si fum în iadul de la Stalingrad.

In localitatea Privolsky eram bine amplasați. In luna Noiembrie, timpul s-a schimbat, începură ploile şi posibilitățile de mişcare au devenit anevoioase. In dreapta noastră aveam o unitate formată din unități ce au luptat în Africa Korps. Erau bine echipați cu armament nou, Faust Patron şi Offenrol.

Comandanții de tun fusesem trimişi la instructaj de luptă anticar. Cu un program riguros, timp de 10 zile, am învățat multe secrete din tehnica modernă de luptă cu orice tip de armament. Am fost favorizat de faptul că,

cu germana pe care o vorbeam, mă puteam descurca mai bine decât alți camarazi. O tehnică nouă, un instructaj deosebit, mă puneau în fața unor noi probleme de a mă descura în eventualele atacuri. Făcusem şi în cadrul armatei noastre un instructaj, dar aici totul era altfel: atenția, curajul, simțul spontaneității si autonomia de a acționa era la îndemâna fiecăruia.

Intors la baterie, mi-am instruit servanții şi ne pregăteam să rămânem pe poziții defensive. Dar am primit ordinul să mutăm bateria la marginea comunei Krilof, unde am făcut multe munci de amplasare a tunurilor, în locul nostru au fost aduse baterii din regimentul 35 artilerie din Sibiu, în timpul deplasării, ne-am întâlnit cu ostaşii regimentului 90 infanterie din Sibiu, care erau îmbrăcați în haine de doc si erau din contingentul 942. Ce calcul, ce ordin stupid a dirijat aceste manevre, nu pot înțelege nici acum. De bine de rău. mi-am făcut amplasamentul tunului cu firide adânci si cu muniție suficientă.

Ploile si frigul ne dădea mici probleme *si* mă gândeam că aici vom ierna. Trenul regimentar era destul de departe si noi eram izolați, ca o oază în imensitatea stearpă, cu mici denivelări şi fără nici o vegetație. Un alt impediment era ceața care persista până aproape de ora 11. Totul era deprimant. Eram deja într-o altă luptă - cu natura - care avea efecte negative în marea masă a ostaşilor. Căpitanul Mazilu stătea la observator. La baterie aveam şef de secție pe locotenentul Kilburger din Timişoara, un om de mare cultură, foarte comunicativ, fost profesor la licelul C. D. Loga din Timişoara.

Am făcut primele trageri de reglare a tunurilor pentru a se cunoaşte coordonatele pe direcții de tragere. Liniştea domnea în tot sectorul din stânga, în dreapta şi în față. Era o linie prevestitoare de furtună. Informati de căpitanul Mazilu, am aflat că aveam în față unități de infanterie bine dotate cu armament modern si va trebui să facem față unui eventual atac. Am aflat că era şi unitatea germană cu Faust Patron şi Offenrol. Cu acest moral încurajator am încheiat ziua de 18 Noiembrie, după ce am primit câte 100 de grame de țuică adusă de agentul bateriei. Moralul ostaşilor era destul de ridicat. Toți eram obişnuiți cu greul si în şanțurile adânci, pe ciulinii adunați drept aşternut, am adormit. Era o vreme închisă si burnița, vizibilitate zero.

Ofensiva sovietică

In dimineața zilei de 19 Noiembrie 1942, în jurul orei 7, a început ofensiva sovietică. O pregătire de artilerie care arunca chiar în spatele nostru obuze grele. Era furia dezlănțuirii satanice. Am primit ordin să tragem şi noi. Din față se auzea focul automat al mitralierelor, amenințate de inamic. Apoi am primit vestea că valuri după valuri, armata roşie înainta

cu unități de infanterie si tancuri. Tunurile noastre îşi atingeau ținta. Infanteria secera în linie ostaşii sovietici, care -beți- trăgeau pe viață şi moarte. O mare şi gigantică încleştare s-a încins între infanteria noastră, care lupta vitejește si turmele de turmentați sovietici care nu țineau cont de viețile oamenilor. Au fost cazuri că s-au dus lupte corp la corp. Bieții infanteriști au făcut minuni de vitejie. Legătura cu căpitanul Mazilu s-a întrerupt si armata noastră a trebuit să se retragă. Cerul era învolburat de exploziile si fumul ce întuneca, tot mai aproape de noi, câmpul. Apoi, ca din pământ, au apărut tancurile. Toată bateria anticar trăgea direct şi au fost văzute multe tancuri fumegânde. Dar, valuri după valuri, aceste tancuri înaintau spre noi cu soldații ca nişte ciorchini pe ele. Din cadavre s-au făcut parapete. Lupta nu era egală. Țevile tunurilor noastre s-au înroşit, iar muniția s-a terminat. S-a hotărât dezmembrarea tunurilor, distrugerea şi îngroparea aparatelor de ochire, închizătoarelor si percutoarelor. Retragerea noastră şi a infanteriştilor se făcea pe cont propriu. Colosul înainta si singura şansă rămasă era retragerea. Centrul atacului fusese în această zonă.

Cu locotenentul Kilburger am hotărât retragerea spre trenurile regimentare. După locotenent, s-au format grupuri: eu, cu ochitorul meu Stepănescu, am luat-o singuri pe o pantă, lepădând mantalele îmblănite ce ne îngreunau retragerea, Am ținut doar sacul cu merinde şi carabinele. Eram din nou la o răscruce de drumuri. Urcăm panta de care am amintit. Proiectile de tun se înfigeau în jurul nostru. Ne retrăgeam anevoios din cauza noroiului, care ne prindea cizmele ca în nişte prese. Vacarmul de explozii şi țăcănitul mitralierelor ne făcea să nu mai ținem cont de nimic. Cu greu am trecut dealul ca să dăm de firul unei văi.

Am descoperit un Flak german de 88 mm care aştepta tancurile; le vedeam prin luneta foarfecă a flakului german. Ne-am ataşat celor trei ostaşi germani. Feldwebel-ul, calm, se uita prin lunetă la tancurile ce se apropiau vertiginos. Apoi am strigat: "Schis!" Când am văzut că din prima lovitură tancul T 34 a sărit în aer, am prins curaj. Pe rând, au fost distruse alte cinci tancuri; puşcaşii sovietici au fost ținuți în loc de o puşcă mitralieră pe care o mânuia caporalul Stepănescu. Cu o altă mitralieră, un alt soldat german, din câteva secerări, a făcut linişte. Feldwebel-ul a hotărât retragerea. Au fost pornite motoarele celor două motociclete si, împreună cu ei, ne-am retras spre şosea. După cca. 2 kilometri de mers, acestea au fost abandonate din cauza penelor de motor si de cauciuc.

Ne-am despărțit de aceşti conştiincioşi soldați cu strângeri de mâini şi îmbrățişări. Cu caporalul Stepănescu, ne-am angajat să mergem spre a da de urma vreunei unități. După mai bine de o oră de mers pe jos, la o intersecție vedem pe margine de drum o coloană de artilerie cu atelaje

complete. Era părăsită. Cei câțiva morți ne arătau că au fost lupte care i-au determinat pe conductori să se retragă. Am ales imediat atelajul cu caii cei mai buni. Şase cai si un tun de acelaşi calibru ca cel părăsit de mine, aparținuseră regimentului 38 artilerie.

Incălecat pe înaintaşi si cu Stepănescu pe rotaşi, am gonit în trap şi galop. Tunuri si mitraliere se auzeau din toate părțile. Ici si colo vedeam căruțe răsturnate, cai morți si mulți oameni seceraţi de obuze si bombe. Am ajuns la Kotelnikovo, unde am găsit depozitele centrale de alimente si îmbrăcăminte. Nu era absolut nimeni. Toți fugiseră, cred că cu mult înainte de declanşarea ofensivei sovietice.

Am adăpat caii, le-am dat grăunțe si fân, apoi am intrat nestingherit în enormele magazii. Mi-am făcut un calcul şi am luat din toate cele găsite. Am golit panerele de la antetren si le-am umplut cu salamuri, chiar şi de Sibiu, blocuri de unt, cutii de ciocolată, conserve pe sortimente, slănină, roti de caşcaval, țigări din toate țările din vest. în magazia de băuturi am găsit whisky si vodcă în bidoane de 10 litri; am luat din toate, în special coniacuri franțuzești si şampanie. Vinurile pe sortimente erau în cutii de carton, pe care le-am stivuit pe antetren. Din magazia de îmbrăcăminte am luat câte un balot de cămăşi, indispensabili, vestoane, pantaloni şi cisme. Pe tun atârnau pachetele, pe cai, de sa, rude de salam si țigări. Apoi am plecat spre Abganerovo.

Pe drum, am întâlnit ofițeri şi soldați cărora le-am dat din ce aveam la îndemână. Cu ruda de salam în mână si cu sticla de coniac în coburi, goneam pe şoseaua nu prea aglomerată pe care trebuia să parcurg încă 30 de kilometri, începuse deja să se însereze. Pe la miezul nopții am ajuns la Abganerovo. Am căutat trenul regimentar al bateriei pe care l-am găsit şi am aflat că d-nul căpitan Mazilu era la comandament. S-a bucurat nespus de mult când i-am spus că am venit si şase cai si un tun. M-a îmbrățişat si, cu lacrimi în ochi, era vădit fericit de isprava mea.

Am pus pe masă două sticle de coniac, două rude de salam, câteva butelii cu vin de Bordeaux şi țigări fine. Venit din vecini, colonelul Bădiceanu m-a luat în brațe, iar locotenentul Kilburger aprecia gestul meu. S-a întins o masă si am băut vin si şampanie, apoi d-nul colonel a dat ordin să fiu trecut cu ordin pe zi pe regiment şi propus a fi decorat Astfel am fost decorat de comandantul Diviziei I cu Crucea Serviciului Credincios cl. II cu spade. Am sărbătorit împreună acest eveniment si am cerut căpitanului Mazilu să ia măsuri pentru păstrarea celor aduse ca să nu ajungă pe mâinile oricui. Frânt de oboseală, am adormit după ce mi-am făcut o scurtă rugăciune de mulțumire că am ajuns cu bine lângă camarazi şi sunt în viață. M-am trezit în zori cu mintea lucidă, împăcat cu mine însumi, satisfăcut de reuşită. Căpitanul Mazilu a recunoscut educația pe care mi-a dat-o Legiunea.

Din direcția Axay rusii atacau şi în mare grabă a trebuit să ne

retragem spre sud. Regimentul s-a refăcut cu alți oameni şi alte tunuri. După marşuri istovitoare, în ajunul Crăciunului, am ajuns în stepa calmucă, unde am primit ordinul de a amplasa tunul într-un cătun situat la marginea unei mlaştini. Restul bateriei era cu cinci kilometri în spate, în acest cătun locuit de cinci familii de calmuci, am fost primiți cu bunăvoință. M-am apropiat de ei în urma faptului că îi vorbeau urât pe sovietici. Pe doi tineri i-am trimis după furaje si, ca să-i stimulez, le-am pus o banderolă albă pe mână după ce am scris cu creion chimic pe ea: Politie, şi le-am dat țigări. Știam că nu am infanterie în față şi mi-am luat toate măsurile de securitate. Eram informat de tot ce era în jur, căci oamenii se ofereau să ne ajute. Casele erau din chirpici. Mi-au pus la dispoziție o cameră pentru dormit pe care am curățat-o si ne pregăteam să serbăm seara de Ajun.

In stepa calmucă

Curierul ne-a adus alimentele, un pachet de la Hitler şi altul de la Antonescu, în pachete țigări, ciocolată, coniac şi ciorapi. Am mai primit cutii de conserve, brânzeturi, toate binevenite în această seară de Aj un. Am lăsat doi ostaşi de pază la tun; ceilalți patru am început să colindăm. în casa cea mare toți calmucii, femei, copii şi bătrâni, stăteau în jurul unor măsuțe joase, în castroane mari de lut aveau mâncarea lor tradițională. Copiii de la un an şi oameni trecuți de 100 de ani mâncau din ciolane de cai. Tineretul de toate vârstele se întrecea a ne delecta cu dansul. Erau acolo cinci generații, în tradițiile si obiceiurile lor, mi se părea loiali. Am împărțit bomboane şi ciocolată copiilor. Femeilor bătrâne, ce trăgeau din pipe, le-am dat tutun, bărbaților țigări. Din puținul rachiu, vodcă şi coniac le-am dat bărbaților care se deslegau la limbă şi se întreceau cu informațiile. Un bătrân cu plete si barbă, cu lacrimi în ochi, plin de sinceritate, îmi spunea că e bine să plec de aici căci dincolo de mlaştină erau mascate trupe pentru atac. Mi-au spus că vor putea ataca dimineață cu bărcile la malul care era la 60 de metri.

Am trimis imediat agentul cu biletul adresat căpitanului Mazilu. Am pus hamurile pe cai şi aşteptam. După trei-patru ore de somn agitat am început să ne pregătim de eventualul atac. Aveam o puşcă mitralieră la care vegheam; cu sufletul la gură, un tânăr calmuc mi-a adus vestea că am în fată o barcă cu cinci soldați sovietici. Mi-a dat direcția şi distanța prin ceața destul de deasă. Am început să trag. Au ripostat cu focuri de pistol automat si apoi s-a aşternut o linişte care mi-a dat ocazia de a mă retrage, în stânga mea se auzeau mitralierele şi tunurile care îmi demonstrau că s-a pornit o nouă ofensivă sovietică. Am mai lăsat din dulciurile şi tutunul ce-l aveam femeilor şi bătrânilor care îşi arătau regretul că trebuie să mă retrag. După

cinci kilometri am ajuns la comandamentul care se pregătea de retragere. Se mişcau trupe, tunuri şi mitraliere. Eram încercuiți din toate părțile.

în coloana care se retrăgea spre sud vest, călare pe un cal, reflectam asupra celor ce mi-au salvat viața prin informațiile pe care mi le-au dat la timp, cu atelajul meu izolat mă retrăgeam spre nu ştiu unde, esențialul era că înapoi, într-o căruță l-am găsit pe căpitanul Mazilu. Mă crezuse încercuit în atacul de dimineață. Văzându-mă cu tunul, s-a bucurat şi mi-a mărturisit că s-ar putea să fim deja încercuiți. .

La Marea de Azov

La un moment dat şoseaua era blocată. Din față, cinci tancuri. Ostaşii
sovietici de pe tancuri, cu balalaicile îndreptate spre noi, ne priveau ca învingători, în timp ce tancurile răsturnau tot ce găseau în cale. Prin megafoane armata noastră era îndemnată să se predea. Am dat ordin conductorilor să deshame caii, apoi în grabă am aruncat percutorul si luneta cu aparatul de ochire în şanțul din marginea drumului. Doi din caii ce-i aveam au fost loviți de tanc si au căzut în şanțul din dreapta. Nimeni numai opunea nici o rezistență, deşi cu câteva acțiuni îndrăznețe se puteau imobiliza aceste cinci tancuri. Nu mai era nici un om cu o inițiativă. Toți eram în panică şi derută; singura soluție era descurcarea pe cont propriu.

Eram încercuiți şi, după ce am trecut un pod, profitând de o vale şerpuită, cu servanții şi conductorii am luat-o în galop la întâmplare. După această fugă, rătăcind timp de două zile, evitând localitățile, am ajuns la o unitate de îndrumare şi regrupare. Undeva, într-o localitate, resturile armatei se regrupau. M-am reîntâlnit cu căpitanul Mazilu care era foarte bolnav şi am aflat că vom merge la Marea de Azov.

Ajuns acolo mi se dă un alt tun. L-am amplasat pe coasta Mării de Azov ca artilerie de coastă. Vis-a-vis de poziția mea era inamicul care, pe gheață, făcea dese incursiuni. Fiind iarnă şi noi dezorganizați, aprovizionarea cu alimente era foarte anevoioasă. Foamea făcea ravagii printre ostaşi. Viscolul şi gerul trecea prin sumara noastră îmbrăcăminte şi ne descuraja. S-a ajuns până într-acolo încât soldații spărgeau cu ciocanul boabele de orz pentru a face o turtă ca să-şi potolească foamea. A trebuit să schimb de mai, multe ori poziția tunului. Pământul era înghețat şi frigul ne degera. Lovind cu târnăcopul, săreau scântei iar aceste munci ne istoveau. Iarna 1942-1943 a fost extrem de grea si viscolul a devenit inamicul numărul unu, căci pătrundea prin hainele noastre uzate şi pline de păduchi. După alte manevre am ajuns şi la Rostov. Pe drum, cu viscolul în față, abia înaintam. Eram în luptă cu natura, foamea, frigul. Nu le mai cunoscusem ca atunci. Alt ordin ne-a îndrumat la Taganrog; alte cazne, alte eforturi si suferințe. Picioarele în cizme îmi erau înghețate, mustățile şi sprâncenele ne erau albe, ca gheața ce atârna țurțuri. Mulți, foarte mulți au înghețat atunci.

După capitularea Stalingradului

Ca să ne dezmorțim degetele, ni le băgăm la încheieturile picioarelor cailor. Aerul ce-l inspiram ne înțepa plămânii, în colhozurile unde înoptam, caii, burtă în burtă, erau împietriți de frig si oboseală, între picioarele lor dormeam noi, fără ca să fim călcați sau loviți. O înțelegere tacită între om si animal o vedeam în multe ocazii, de multe ori calul mi-a fost salvator în greul ce trebuia să-l înfrunt.

La Taganrog, ca artilerie de coastă, am stat mai bine de trei săptămâni, câteva incursiuni au fost respinse de noi, am capturat si o patrulă de schiori ce venea pe marea înghețată. Viscolele purtau zăpada din loc în loc, zăpada scârțâia înghețată sub roata tunului, deplasările erau un calvar.

Din Taganrog ne-am deplasat spre Mariopol. în această zonă au apărut bandele de partizani care atacau si prădau tot ce găseau. Lupta cu ei era foarte periculoasă prin faptul că nu ştiam de unde apar. Am văzut ofițeri si soldați germani rămasi fără cizme în urma furturilor acestora. începuseră să apară dezertări si o stare de haos în urma capitulării Stalingradului. Dezastrul se observa peste tot. Disciplina nu mai era ca la început.Oamenii erau obosiți si sătui de război. Circulau bancuri lansate de comuniști; starea de aversiune față de aliații noştri germani era întreținută sistematic. Am fost hărțuiți de partizanii constituiți în formații de luptă, care acționau numai noaptea. Chiar şi populația ne devenea ostilă, iar starea de nesiguranță în cantonamente ne făcea să luăm măsuri de prevedere, în cele câteva nopți si zile când eram la Şutov I şi Şutov II gerul şi viscolul au atins cele mai cumplite cote. Tancurile şi maşinile erau imobilizate, iar armele nu mai luau foc. După constatările mele, în ultimul timp domnea o stare de dezinteres din partea comandamentelor. Comunismul ca atare şi intemperiile vremii n-au fost apreciate de statele majore, ca să se evite lipsurile ce au apărut. Au existat cazuri de automutilare prin împuşcare si expunere la îngheț. Cazurile de degerare erau prilejul de a scăpa de război si de revenire în țară.

Si în tară se colportau de la posturile de radio BBC ştiri false cu îndemnuri la dezertare, că războiul ar fi deja pierdut. Ca simplu ostaş român, care am răspuns la chemarea patriei, mi-am făcut datoria aşa cum am putut şi cum mi-au fost puterile si atribuțiile. Am văzut multe şi-mi pare rău că s-a pierdut acest război. Conducătorii trebuiau să țină cont de experiența lui Napoleon, în țară la noi, defetismul era cultivat de făuritorii actului ruşinos de la 23 August 1944. Păcat că un General ajuns la gradul de Mareşal s-a lăsat indus în eroare de politicienii care, din umbră, îl măgureau si-l subminau ca să rămână singur cu ambiția si vanitatea lui.

Noi, cei ce am fost pe front, ne-am conformat educației noastre legionare, am trecut peste crimele comise contra noastră, însă nu puteam fi impasibili la soarta celor din închisori, care, prin batalioanele de la Sărata, erau condamnați fără întoarcere. Acesta este tristul adevăr pe care chiar colaboratorii lui Antonescu 1-au mărturisit în închisorile comuniste.

In ce mă priveşte, n-am fost niciodată bolnav, nici degerat, cu toate că timp de două ierni n-am fost favorizat de cantonamente, în casă cu căldură sau grajduri cu paie drept aşternut, în tranşee, în firide, între cai în sovhozuri, m-am odihnit şi am scăpat.

După ce toate forțele diviziei noastre au fost epuizate s-a hotărât refacerea unităților în țară. Căderea Stalingradului m-a afectat adânc. Speranțele mele în înfrângerea comunismului s-au năruit. Apoi, ca un înfrânt, în gara Nikolaev, am îmbarcat resturile de materiale, căruțe si, cu câțiva cai slabi, am trecut Nistrul. Războiul luase o altă turnură. Fortele răului coalizate ne-au lovit ca să facem cale întoarsă. Sute de mii de ostaşi au rămas în stepele sovietice, la Cotul Donului, la Marea de Azov, în Crimeea, la Harkov, Odessa şi Stalingrad. Am pierdut un război pe care trebuia să-l câştigăm.

Eu încă mai sper într-un miracol, care va aduce lumii pacea mult aşteptată.

In țară. Frontul de la Iaşi

Am debarcat în gara meu, județul Arad, am fost cantonați în comuna Pocola. Am primit în dotare alte tunuri, cai şi tot ce ne era necesar. Comandant de baterie l-am avu pe căpitanul Popescu-Slatina. Aparțineam regimentului 38 Artilerie şi, prin instruirea recruților, ne pregăteam să plecăm pe frontul care ajunsese la Iaşi. Deşi nu mai aveam elanul dinainte, datoria față de țară trebuia dusă până la capăt.

După o permisie acasă de cinci zile, am plecat la Iaşi. Acolo, am ocupat poziția la Valea Oii, lângă comuna Bălțați, nu departe de Tg. Frumos. Eram agent de legătură cu Divizionul. Dar, ceea ce era grav, o frică omenească mă stăpânea. Ca să ajung la observator, era un calvar. Mi-am dat seama că eram om ca toți ceilalți.

In linia întâi am fost prins de un tir de artilerie inamică; în cădere, am fost izbit de gaze, fum si praf, nu mai vedeam. Ambulanța m-a dus la spitalul 10 - Campanie unde am primit primele îngrijiri apoi, cu un avion, am fost trimis la Blaj şi de acolo la Alba lulia unde doctorul Vancea mi-a redat vederea. Bucuros reflectam asupra anilor parcurşi de la începutul războiului şi până la 20 August 1944. Nu-mi veneam a crede că în aceşti

ani, în condițiile descrise mai înainte, n-am fost rănit, bolnav, nici măcar răcit.

La 23 August 1944 am auzit la radio comunicatul despre întoarcerea armelor împotriva nemților. Acest pretins armistițiu este o rușine în istoria neamului nostru: de cine și cum s-a făcut? Au ieșit la iveală greșelile și tniselia Mareșalului față de tânăra si măreața Mișcare Legionară care a fost terfelită cu minciuni și neadevăr.

Mândru că am luat parte activă la acest război, aduc omagiul meu celor căzuți ca români si creștini în luptele pe care armata română le-a purtat pe tot întinsul front de la Prut la Stalingrad. Și pentru cei trimiși de Antonescu din lagărul de la Sărata, în linia întâi fără întoarcere, îmi exprim omagiul.

Cu un sentiment de tristețe mă gândesc la persoana sa, căzut în capcana de la Palat, trădat de politicienii care-l "adulau" și-1 împingeau la măsuri contra legionarilor, ca să fie predat mișelește rușilor. Coaliția liberală, țărănistă, social-democrată. complice cu comuniștii, prin trădarea de la 23 August 1944, l-a arestat pe Antonescu si a făcut din 23 August "eliberarea" și "ieșirea" din război, ca să devenim tovarăși cu cei ce ne-au cotropit tara si ne-au mutilat sufletul național. Generalul care a condus armate pe front, zăcea în neputința de a se apăra de trădarea celor mai apropiați prieteni și colaboratori ai săi. Nimeni n-a schițat un gest, nici garda personală nu s-a mișcat. Singura forță care s-ar fi putut opune era Legiunea, dar legionarii fuseseră în temniță, în țară, și în lagărele germane, în Europa. Am fost solidari cu Mareșalul, luptând în războiul care era o necesitate istorică. Legionarii au dat dovadă că au conștiință în lupta contra comunismului. Dar greșelile se plătesc. El a creat climatul în care s-a pus la cale conspirația de la 23 August 1944. El a tolerat să se întindă relații din străinătate cu organizații și oameni iresponsabili, în jurul său roiau spionii care aveau acces la treburile statului. Se trata cu inamicul pe linii diferite, unele chiar oficiale, ceea ce a dezorganizat statul, propagându-se defetismul. Prea încrezător în cei ce-l linguşeau, nu vedea marele pericol din Răsărit, dar nici democrația putredă a englezilor, francezilor si americanilor. Faptul că am fost serviți pe tavă rușilor este binecunoscut.

La Târgu Mureș

După ce în luna Mai 1945 am fost desconcentrat, am fost căutat de politie. Aflând din vreme, am fugit cu o valiză în mână peste dealuri și am ajuns la gara Loamnes. Eram ca un om hăituit de fiare. Nu știam încotro să alerg. M-am hotărât să nu decid eu direcția, ci soarta, care în momente de răscruce indică un drum de urmat, să mi-1 arate. Trebuia să fug. Am scris pe trei bilete: București, Timișoara, Cluj, apoi le-am pus în basc, le-am

amestecat si am tras. A ieșit Clujul si, cu un tren de marfa, am ajuns la Copșa Mică. Cu același tren, pe locomotivă, am ajuns la Cluj. Am vrut să mă angajez la fabrica Dermata, dar am fost categoric refuzat. Având o casă în Tg. Mureș, am plecat acolo. Speram că îmi voi pierde urma si voi intra în rândul oamenilor, fără probleme. Autoritățile nu erau venite si, ca să-mi câștig existența, am lucrat ca richtuitor de fețe de ghete la pantofarul Goia. Am câștigat bine cu meseria furată din atelierul tatălui meu.

După un timp, ajungând la Prefectura județului Mureș, am găsit un singur notar român, Nicolae Moldovan, om de inițiativă, trăit sub ocupația maghiară, care mi-a propus să mă angajeze funcționar. Am fost angajat si lucram la biroul economic, abia constituit, al cărui șef am devenit. Din primele zile am luat contact cu comisia aliată de control sovietică si am văzut tot ce se cară, tot ce se fură. Am organizat si am extins biroul, care a devenit Serviciul de coordonare economică, având pe colonelul Farcas ca director, eu fiindu-i mâna dreaptă. Prefect era fratele lui Petre Groza, dr. Victor Groza -pentru un scurt timp i-am fost șef de cabinet. Ca șef al serviciului economic am deținut în mâinile mele toată economia județului. Am pus suflet și, mai ales, m-am căsătorit cu o învățătoare mureșancă. Speram că voi prinde rădăcini în acest județ. Dar mâna nevăzută mă împingea în vâltoarea evenimentelor. Mă găseam la o altă răscruce de drumuri, iar forțele răului au pus stăpânire pe țară.

Mama a venit si ea din refugiu si totul părea a fi normal. Zi de zi, treceam din salt în salt în ascensiune prin forța lucrurilor. Lipsa de cadre a noii stăpâniri a făcut ca toată economia județului să ajungă în mâinile mele. Știam totul și m-am impus prin cinste si pricepere. Dar peste toate acestea, deși nici nu mă așteptam, am primit ordin să mă prezint la Ministerul economiei naționale, la comisia de epurare. Eram pus în situația critică să aleg pribegia sau să rămân pe loc. Am rămas si în fața comisiei am spus că am fost legionar, sunt căsătorit și vreau să-mi văd de familie. In câteva minute am dat acest examen fără să știu ce înțelegeri au existat la baza măsurilor de epurare.

Intors acasa, mi-am vazut de treaba neclintit in tot ce interesa viata economica a judetului Mures. Printr-o decizie a comisarului general al preturilor, am primit sarcina de a fi secretarul comisiei de coordonare economica unde, in sedinte, prezentam starea reala a miscarii marfurilor, pe care o raportam periodic ministerului. Aveam puteri depline. Pretorii si notarii din comune imi erau subordonati in sensul bunei activitati in aprovizionarea orasului.

In calitatea pe care o aveam, am devenit Inspector de Control cu specula, cu sarcina de a organiza acest serviciu în reprimarea speculei. Criza economică de după război era tot mai acută, populația - prin sindicate

- cerea zahăr, făină, ulei si alte mărfuri pe puncte. S-a ajuns la mitinguri prin
care în fața prefecturii, se striga: "Jos Hentea si F arcaș!" Colonelul Farcas, speriat, trebuia să intervină cu lămuriri. Am intervenit eu. Din balconul prefecturii, cele câteva mii de oameni au fost lămurite si liniştite. Am fost chemat la partid si mi s-a propus să mă înscriu. Am refuzat categoric, motivând că nu vreau să fiu oportunist prin trecerea de la o extremă la alta. Ca român conştient, în țara asta am datoria de a munci cinstit, dar politică nu vreau să fac. Ghizela Vaas a insistat, dar n-am acceptat ofertele lor. După aceasta, am ajuns secretarul societății *Mureşul,* pe care am reorganizat-o si se părea că mă bucur de liniște. Dar ceva nu era în ordine. Mă vedeam colaborator la instalarea regimului de teroare comunistă al cărei adversar mă consideram de mic. Nu aveam liniște. Asistam cum noii stăpâni instalați la putere au venit la vânătoare la castelul regal de la Lăpuşna: Vasile Luca, Ana Pauker si Teohan Georgescu: erau dotați cu echipament, armament şi câini de vânătoare, urmați de o suită de activişti, care sfidau fără ruşine populația lipsită de pâine. Această neruşinare comunistă m-a făcut să mă retrag pentru a nu deveni slugă.

Armistițiul

După semnarea tratatului de pace, România - căzută în zona de influență sovietică - plătea tributul impus ca țară învinsă, secătuindu-i-se toate sectoarele economice. Prin jaful sovromurilor, țara era împinsă la ruină. Setea de răzbunare comunistă şi goana după fascişti era prima preocupare a puterii instalate cu ajutorul cozilor de topor. Se întrebuințau tactici diabolice de tip asiatic.

Partidele politice lichidate fură fără prea multă bătaie de cap, urma lichidarea Mişcării Legionare. Ministerul de interne condus de Teohari Georgescu, cunoscând forța şi potențialul Mişcării a recurs la o tactică de neutralizare prin şantajarea grupului de comandă legionar, condus de Nicolae Petraşcu. venit în 1944 din Viena cu misiunea de a reorganiza Legiunea. Noi, cei din țară, eram unii prin închisori si alții sub supraveghere, aveam nevoie de timp ca să trecem la acțiune. Tara era invadată de ruşi. Panica şi nesiguranța ridicau probleme pentru toți cei ce ştiau că vor fi vânați de comunişti. Mişcarea putea fi uşor pusă în lanțuri sau deportată în Rusia.

Comuniştii, temându-se de împotrivirea noastră, i-au propus d-lui Pătrascu un armistițiu, cu condiția de a nu se trece la reorganizarea Mişcării. D-nul Pătrascu ceru eliberarea legionarilor din închisori şi acordarea drepturilor de muncă celor veniți în țară sau ieşiți din închisori. Se ştia că armistițiul nu putea fi respectat, căci comuniştii nu-şi țin cuvântul. Regulile luptei în condiții inegale, cu un adversar perfid, care

uzează de şiretlicuri şi tactici diabolice, impun calm, prudență si încredere în luptă. De aceea am fost acuzați de "pactizare" cu comuniştii. Dar cele ce au urmat au demonstrat contrariul, reorganizarea rapidă în formații de luptă armată si rezistenta națională din munți.

Intr-una din vizitele ce le-am făcut la Sibiu, întâlnindu-mă cu d-nul comandant Petraşcu, am discutat despre această tactică şi am fost bucuros când mi-a spus că va trimite la Tg. Mureş pe cineva care se va ocupa special de reorganizarea Mişcării.

Evenimentele ce se derulau de la o zi la alta îmi dădeau de gândit şi am ajuns să cred că am dezertat de la poziția mea de luptă anticomunistă. Asistam la descompunerea moralului şi vieții oamenilor, care se lăsau amăgiți de lozincile comuniste, îmi reproşam lipsa de activitate în acei ani de grea cumpănă a neamului călcat în picioare de comunişti. Ştiam că aparțin Mişcării Legionare şi firul de legătură era rupt. Nu îmi era justificată indiferența sau pasivitatea. Deşi teritoriul era recucerit de Armata română în Tg. Mureş, mă aflam izolat, posibilitățile de informare erau mult reduse. De la postul Radio Donau încă din 1944 aflasem de constituirea guvernului național de la Viena de către Horia Sima. de existența armatei naționale sub comanda Generalului Platon Chirnoagă si eram îndreptățit să cred că se va întreprinde o acțiunede rezistență şi în țară. Căutam un fir ca să pot contribui la lupta ce o aşteptam.

Partidele istorice puteau să adune în jurul lor toate forțele conştiente româneşti. La 8 Noiembrie 1946, aflându-mă în Bucureşti, am luat parte la manifestația din fața palatului regal. Țara întreagă era împotriva comunismului instalat prin forță si trădare. Nu aveam altă alternativă decât
a ne uni, ca să facem față celor ce vor urma. în lupta politică ce se ducea, pe rând, prin învrăjbire s-au făcut scindat şi slăbit PNŢ, PNL şi PSD. Lichelismul şi oportunismul şi-au găsit locul si au dat roade

Aşa zişii criminali de război şi duşmani ai poporului au fost aruncați în închisori. Condamnarea la moarte a Mareşalului Antonescu a fost o bătaie de joc. După umila mea părere, Antonescu a plătit toate greşelile politice ale celor ce s-au perindat în guvernările dintre cele două războaie mondiale, implicit ale Regelui Carol. A plătit nedreptatea ce a făcut-o MişcăriiLegionare; în celulă cuEugen Cristescu şi-aarătatregretul: "poate ar fi fost mai bine dacă ne-am fi înțeles cu tineretul".

Cu uşurința de a vedea viitorul politic al țării aşteptând să vină americanii, au căzut în cursa întinsă la Tămădău toți "istoricii". Asta ca recompensă pentru ajutorul dat la înlăturarea lui Antonescu. Totul s-a sfârşit prin procesul care a însemnat decapitarea partidelor politice. Crucificarea României s-a desăvârşit!

Activitatea subversivă

Firul de legătură cu Mişcarea Legionară a fost găsit. Derularea filmului acestei activitpăţi pe care am avut-o în anii 1947-1948 constituie linia adevărului. Activitatea subversivă contra siguranţei statului consta în participarea directă, dar tăinuită a mea prin desele legături ce le aveam cu şefii rezistenţei. Aceste mărturii, vor ilustra acţiuni nedovedite în anchetele avute -prin deturnarea pe căi ireale si inducerea în eroare a anchetatorului. Abilitatea celor implicaţi era necesară ca să rămână intactă organizaţia din munţi. Pe lângă aceasta, am avut şi norocul de a fi ferit de trădări sau căderi în cursele anchetatorilor.

In 29 Decembrie 1947 am fost invitat la chestura de poliţie din Tg. Mureş unde, fără a fi întrebat de cineva pentru a se justifica reţinerea mea, am stat până în 31 Dec., când un simplu gardian mi-a spus că sunt liber şi pot pleca. La ieşire m-am văzut faţă în faţă cu opersoană reţinută fără motiv ca mine. Dându-ne mâna, aflu că era Moldovan Alexandru, un bărbat corpolent, bine legat, funcţionar la MAT. Din discuţii în discuţii ne-am pomenit în faţa restaurantului Elekes; am intrat să luăm o gustare. In cele din urmă, ne identificăm cu aceleaşi convingeri politice, adică legionari. Destăinuindu-ne reciproc, am aflat că terminase liceul la Blaj şi că făcuse parte din Frăţia de Cruce, fapt care ne-a lămurit de ce am fost reţinuţi. De la o masă vecină aflarăm despre abdicarea regelui Mihai. Ne-am dat seama că de acum comunismul se instala şi mai adânc. Ne-am despărţit urmând ca după Anul Nou să ne întâlnim. Cu bucurie că mi-am găsit un camarad de credinţă, am ajuns acasă, spre fericirea soţiei si a mamei. După Anul Nou, întâlnindu-ne prin centrul oraşului, discutând despre pericolul ce ne aşteaptă, eram convinşi că trebuie să facem ceva. La începutul lunii Martie, mi-l prezentă pe Gheorghiţă Cârciumariu, zis Popescu, vechi legionar din Ploieşti; aveam o deosebită încredere si multă stimă pentru prahoveni. Am aflat că are în munţi, în diferite locuri grupuri de oameni din toate clasele sociale, tineri şi bătrâni, ce aveau un stagiu de peste doi ani acolo, în toate grupurile erau legionari paraşutaţi după 23 August 1944 de către guvernul de la Viena. Printre aceştia se găseau si numeroşi ofiţeri. Exista o rezistenţă bine pusă la punct care trebuia ajutată cu bani, alimente, îmbrăcăminte si arme. Aşa puteam face şi eu ceva, să nu stau ca un laş în gloata ce se convertea la comunism.

După câteva zile, Moldovan mi-l prezentă pe Grigorescu Alexandru, fostofiţer deblocat tot din Ploieşti şi tot legionar, angajat la o întreprindere forestieră din Reghin, împreună cu studentul Ion Gheorghiu, fugit din Iaşi, lucra la încărcat si descărcat vagoane de lemne în gară. Starea de spirit favorabilă unei activităţi clandestine a Scut să ne extindem activitatea. Convingându-l pe maiorul Milcu Florea, care îmi era nas la căsătorie, în

calitatea ce o avea de comandant al cercului teritorial Mureş, a trimis cu o maşină zece pături, un sac cu mălai, zece mantale, zeceperechi de cisme, cămăşi, două lăzi cu grenade şi o ladă cu cartuşe ZB. Eu eram unul din însoţitori, pe lângă cel militar. Aveam forme legale de transport, între localitatea Răstolita şi Lunca Bradului am fost aşteptaţi de oamenii de legătură, în drum *ne* aşteptau cu căruţele. Am descărcat fără probleme, în acel moment acţionau peste 30 de haiduci în diferite direcţii. Ei marcau prezenţa Rezistenţei naţionale, punând în alertă posturile de jandarmi şi Partidul. Despre un alt drum nu ştiam decât eu, maiorul Milcu şi Sandu Moldovan. Tot atunci, la întoarcerea în Răstolita, l-am cunoscut pe Cengher Eugen, doctor în ştiinţe economice, care, după ce a stat în lagărul de la Buchenwald, a venit paraşuta t, să ducă lupta mai departe. S-a stabilit la Reghin şi era un om de mare valoare.

în Tg. Mureş duceam o activitate de racolare a celor ce doreau să facă ceva prin contribuţii băneşti si cu îmbrăcăminte. Gheorghiţă Cârciumaru a mai venit de patru ori şi, împreună cu Sandu Moldovan, comentam evenimentele interne si internaţionale. Se profila o nouă dezlănţuire comunistă. Naţionalizarea industriei era pe prima urgenţă. Totul se desfăşura după un plan care ducea la comunizarea totală a României, în luna Aprilie 1948, la chestura poliţiei a fost instalat evreul Ştrul Mauriţiu, care şi-a adus înjur unguri şi evrei. La 15 Mai 1948 s-au făcut arestări de legionari în masă. Această măsură ne-a făcut să rupem legătura cu cei din munţi, Urmând să culegem informaţii despre soarta celor arestaţi administrativ.

De la Sibiu am aflat că s-au înfiinţat lagăre pentru cei cărora nu li se găsea nici o vină. Unii luau calea pribegiei, refugiindu-se în munţi, gând pe care l-am avut şi eu cu Sandu Moldovan. O stare de nelinişte a pus stăpânire pe mine, nu era efectul fricii, ci grija de soarta familiei, grija de soarta soţiei şi a copilului ce avea doar 13 luni mă frământa zi şi noapte, si aveam înfiorătoare coşmaruri. Pericolul era aproape şi trebuia să aleg. Am hotărât să las destinul să decidă, să nu forţez nota. deşi faptele comise erau suficiente pentru a fi trimis în faţa plutonului de execuţie. Pe naşul meu si pe Sandu Moldovan i-am asigurat că în cazul arestări i nu voi declara nimic.

în anchetă, supus excesivelor duritâţi, am reuşit să mă menţin, rezumându-mâ la discuţiile cu caracter politic ce le-am avut cu Sandu Moldovan fără să trag după mine pe alţii. Am mers pe linia negării şi ocolirea faptelor ce mi se cerea să le confirm, în bătăile acelui vigilent anchetator Simonis. începea calvarul, lungul drum al durerii, umilirii şi batjocurei. Moldovan Alexandru în urma bătăilor a murit în Aiud. Lui şi celorlalţi ucişi le datorez viaţa, căci au tăcut în cele şase luni de anchetă. Gheorghiţă Cârciumaru a căzut în luptele de stradă ca un haiduc al veacului XX.

Arestarea

Semnificaţia creştină a luptei si suferinţei

In 2 Iunie 1948 am plecat la Bucureşti trimis de Prefectura Mureş, pentru a preda nişte situaţii la subsecretariatul de stat al Aprovizionării. Mi-am rezolvat problemele, apoi am tăcut cumpărăturile pentru soţie şi copil si am plecat cu primul tren. La Războieni am schimbat trenul pentru Tg. Mureş, am urcat într-un vagon plin cu oameni. Am adormit în legănarea lină a trenului. Era noapte, la ora 10; la 12,30 trebuia să ajung în Tg. Mureş. Visam, imagini de groază mă urmăreau ca într-un coşmar, mâini uriaşe mă strângeau de gât ca să mă arunce în prăpăstii adânci. Părea că mă găsesc la sfârşitul lumii *si* monştri cu chipuri hidoase apăreau furioşi de pretutindeni. Imagini de tot felul şi-au făcut loc înprivirile mele şi, parcă surprins, îl văd pe Iisus Hristos urcând Golgota cu crucea în spate, pe umerii însângeraţi, clătinându-se sub povara ei. O mulţime de oameni il urmau, în timp ce alţii aruncau cu pietre şi-L huiduiau. Deodată mă văd alături cu El. Am rămas împietrit; m-a privit cu ochii Lui pătrunzători, zicând apoi blajin:

- Ce faci? Vino cu Mine!

Priveam crucea grea care-i apăsa pe umeri si eram stăpânit de o nouă teamă care mă făcea să transpir si să fiu adânc tulburat, când îi vedeam chipul transfigurat de suferinţă.

O oprire bruscă a trenului si tamponarea vagoanelor m-a trezit. Adormind, am reluat firul visului de unde rămăsesem. Mă aflam în mulţimea aceea care-L urma până la locul unde trebuia să fie răstignit. Fulgere si trăsnete treceau parcă prin mine când alte mâini uriaşe, cu degetele groase, mă strângeau de gât. în revolta mea ascunsă asupra soldaţilor, ce-L biciuiau când urca, m-am desprins din mulţime apropiindu-mă de El. Inima îmi bătea ca şi cum eram transpus în suferinţa Lui; la un moment dat mi-a spus din nou:

- Vino cu Mine!

Am ezitat în momentul când mi-a apărut figura soţiei şi a copilului care trăgeau de mine. Mă vedeam la o răspântie de drumuri. Visul mi se întretăia de oprirea bruscă a trenului; la reluarea lui mă urmărea chipul lui Iisus. La marginea unei gropi mă vedeam scufundat nu ştiam încotro să apuc, dar ridicându-mi ochii L-am văzut din nou pe Iisus transfigurat de suferinţă sub crucea ce o ducea pe umeri urcând muntele. De undeva auzeam vocea lui care îmi spunea:

- Nu te îndoi! Acesta-i drumul ce duce spre înviere.

O armată, având în frunte cu arhanghel, zbura deasupra acestui cortegiu, în timp ce fulgerele despicau cerul. Sfinţi şi eroi coborau si urcau cu aripi nevăzute în văzduhul învolburat care părea o mare cu valuri uriaşe. Mi-am făcut cruce şi în legănarea ritmică a vagonului, capul îmi atârna ca o bilă de plumb. Mi-a trecut prin faţa ochilor soţia si copilul de 13 luni, în braţele mamei sale întindea mânuţele ca să-1 iau în braţe, dar nu ajungea căci se depărta tot mai mult de mine. Prăpastia la marginea căreia mă aflam era tot mai adâncă, tot mai aproape. Urcând începetpe munte, cu ochii aţinti ti spre Iisus parcă admirându-I tăria de a suporta chinurile răstignirii, înfricat, îl rugam cu lacrimi în ochi să mă ierte că sunt un biet om care încerc să fiu cu ceva mai presus decât alţii, dar frica mă stăpâneşte.

O nouă tamponare a vagoanelor si scârţâitul roţilor ce s-au oprit m-a trezit în momentul când Iisus îmi striga:

- Urmează-Mă, dacă Mă urmezi, vei avea slava cerului, nu te îndoi!

Conductorul mă anunţă că am ajuns la Tg. Mureş. Cobor bulversa t. Era 12,30 si. cu valiza în mână, prin mulţimea de oameni, ajung pe peron. Din toate părţile văd că în jurul meu apar oamenii Siguranţei, unii cunoscuţi, alţii necunoscuţi, care mă invită să-i urmez, deoarece domnul chestor Ştrul Mauriţiu vrea să vorbească cu mine. înconjurat de agenţi şi comisari am fost declarat arestat. Totul a decurs normal, care mai de care căuta să se scuze că sunt puşi în situaţia de a mă aresta. N-am mai apucat să ajung acasă cu micile cadouri pentru soţie si copil, în maşină, fragmente din vis îmi apărură prin gând. De aici începea calvarul, care a durat 16 ani, pentru cauza pe care o slujeam ca român si creştin. Ştiu că suferinţa care mi-a fost hărăzită are o semnificaţie creştină. Acest fapt mi-a dat tăria de a rezista şi a mă păstra fizic şi moral pe linia cinstei de fiu al neamului. Cu conştiinţa împăcată, în faţa lui Dumnezeu si a cerinţelor neamului, începeam o etapă, o tragedie, o luptă.

Socul intimidării

In biroul comisarului Simonis, am fost lăsat câteva ore fără să dau faţă cu cineva. Apoi brusc au apărut cinci agenţi care s-au năpustit asupra mea, lovindu-mă cu pumnii, cu picioarele, fără să-mi pună vreo întrebare. Târându-măpe jos, mă izbeau cu capul de teracotă Nu mai simţeam nimic atunci când loviturile din toate părţile cădeau ca o rafală de grindină adusă de furtuna dezlănţuită, într-un moment de respiro mi-am dat seama că trebuie să trec prin acest soc de intimidare, care avea ca scop, după tactica lor, înfricarea şi demoralizarea mea. Cu puţina mea experienţă de poliţist, am dedus că toate acestea nu sunt decât începutul şi pregătirea anchetei. Jos. pe duşumeaua plină de sânge, câteva secvenţe de vis m-au readus la

realitate. Pe uşă apăru anchetatorul. Era Simonis. O corcitură de român maghiarizat pe care l-am cunoscut cu câteva luni mai înainte pe la Prefectură. Cu aere de priceput anchetator, a început să mă înjure într-un vocabular maghiar-român de ultima speță ca formă de exprimare. Cravaşa din mână mi-o arăta ca un avertisment în fața căruia trebuia să încep să vorbesc si să răspund la întrebările ce le citea de pe o hârtie.

Mi se ceruse să recunosc că am uneltit împotriva regimului, că am conspirat împreună cu alții la crearea de acte de diversiune, sabotaje economice si industriale. Că sunt în slujba americanilor, că împreună cu alți legionari am activat, participând la ședințe în munți, şi fugarilor le-am dat bani şi ajutoare pentru a activa. Toate învinuirile le-am negat. Nu am recunoscut nimic.

Congestionat la față, anchetatorul călău a început să mă lovească pe unde apuca, La un moment dat, cu mâna dreaptă i-amprins cravasa ce urma
să mă lovească în cap, fapt care a generat o ploaie de înjurături şi amenințări. Ne-am privit drept în ochi, eu - în legitimă apărare - stăteam nemişcat, în cele din urmă m-a împins ca să ajung din nou pe duşumea. Cineva parcă îmi spunea: "Lasă că trece si asta." Din camera alăturată au mai apărut încă trei agenți care, cu pumnii si picioarele, mă loveau mă i ales în părțile sensibile. După această furie, m-am pomenit din nou singur. Mă pipăiam şi eram plin de sânge pe obraz şi cămaşă. Eram desfigurat, dar aceasta nu m-a descurajat. Dinlăuntrul meu ceva îmi spunea: "Rezistă, rezistă." Mi-am făcut cruce şi, spunând Tatăl nostru, am leşinat de durere.

Spre dimineață am fost târât într-o mică încăpere unde am fost lăsat după ce au aruncat o cană de apă pe obrazul meu plin de sânge. Pentru moment mi-am dat seama că am trecut cu bine de această bătaie neorganizată, care a fost introducerea în mecanismul de cercetare, anchetare şi incriminare a mea Nu ştiam nimic din ce s-a întâmplat. Bănuiam că au dat de urmele organizației noastre şi m-am hotărât să nu recunosc nimic.

Ancheta

Din birourile alăturate se auzeau strigăte şi gemete. Am dedus că sunt mulți arestați si că îmi vine rândul după interogarea lor. Nu m-am impacientat. Mi-am formulat singur întrebările anchetatorului la care trebuia să răspund, într-un birou mare, am fost dus de alți bătăuşi intrați în schimb.

Simonis, alături de o dactilografă bine instruită, a dispus legarea mea de mâini şi de picioare, apoi o rangă de fier mi-a fost introdusă printre legături si am fost atârnat între două birouri cu capul în jos ca pe un proțap. Asemenea unui dresor, cu cravaşa în mână, îmi punea ca turbat întrebări despre activitatea mea cu Moldovan Alexandru (Sandu). I-am răspuns că

nu am avut nici o activitate politică cu el. în strigăte şi înjurături, a început bătaia organizată, loviturile cădeau pe tălpile mele în cadența dirijată de Simonis. Bâtele celor doi călăi şi cravaşa, m-au făcut să urlu de durerea ce o simțeam pe tot corpul. Pentru o clipă, mi-a apărut în față ursul; nu m-a demoralizat, ci mai mult mi-a adunat ura ce o aveam pe comuniști, în durerile mele, l-am rugat pe lisus să mă ajute, repetând de câteva ori:

- Ajută-mă, Doamne! Ajută-mă, Doamne!

Cei ce mă loveau erau transpirați. Cămăşile erau ude pe ei. Din gură îmi curgea sânge si nu mai puteam nici striga de durere. In uşă apăru Ştrul Maurițiu, chestorul Siguranței, care, după câteva clipe, s-a retras mulțumit de felul cum se desfăşura ancheta. Picioarele îmi deveniseră nişte butuci, după ce m-au deslegat nu mă mai țineam pe ele. Eram la limita puterilor de rezistență umană.

Un individ pe care l-am văzut în prima repriză m-a târât la WC; m-am privit în oglindă, eram desfigurat si plin de sânge. M-am spălat doar cu mâna dreaptă. Apa rece mi-a făcut bine. în gând repetam mereu:" Ajută-mă Doamne!" Simțeam cum îmi revin puterile ca să pot face față reprizei a treia, care ştiam că urmează. Luat pe sus, am fost aruncat în fotoliul din fața unui birou. Furia lui Simonis era evidentă. Nervos, mă înjura de mamă; îmi dădeam seama că mândria lui de anchetator era ştirbită.

A urmat o stare de linişte care mă făcea să revin din chinuitoarele dureri. Cu ochii închişi spuneam rugăciuni de ajutor lui Dumnezeu, amintindu-mi de lisus, care mă chema să-L urmez. Am aflat că în camera vecină altul trecea prin ce am trecut eu. Rămas singur, îmi făceam frecții la picioarele umflate apoi, frânt de dureri, am adormit pe duşumea.

în jurul orei 21 m-au trezit înjurăturile lui Simonis care venise din oraş duhnind a alcool la serviciul prelungit nocturn. Am fost pălmuit si somat să recunosc activitatea mea legionară. Categoric, i-am răspuns că nu ştiu nimic, ca vechi copoi, am înțeles că nu are cu ce să mă învinuiască. Acuzele lui erau încercări de a mă prinde în cursă. Venind în biroul lui Simonis, comisarul Lotte, un evreu cu alură de superioritate, slăbănog şi mic, m-a înjurat de mamă şi m-a scuipat pe obraz fără să aibă curajul a mă lovi. Instinctiv, cu mâna dreaptă, am şters scuipatul de pe obraz si l-am pus pe obrazul lui. A început sp strige şi cei veniți au început si ei să mă înjure de mamă în timp ce mă loveau cu pumnii si picioarele pe unde apucau.

Pe duşumea stăteam în neputința de a mă ridica. Prin uşa uşor deschisă Sandu Moldovan, duse degetul la gură,făcându-mă să înțeleg să nu recunosc nimic. Din bărbatul voinic de altădată, am văzut acum un om desfigurat, cu răni sângerânde pe obraz, dovadă că a trecutprin chinuri mai mari decât mine. Mi-a şoptit că el a declarat doar trei întâlniri cu mine în care am discutat doar banalități, întorcând capul, ca să nu fiu surprins că

l-am văzut, am început să gem de dureri si mulțumesc lui Dumnezeu că m-a ajutat până acum. Am gândit că eu, prin trecutul meu. eram socotit periculos si această recunoaştere era de ajuns ca să fiu vinovat de uneltire.

M-am ferit de complicații pentru a nu fi pus în situația de a trage şi pe alții după mine. Luat din nou în şocuri, mă mențineam pe poziția de negare, ca în final, a doua zi, să recunosc după mai multe bătăi pe care le aşteptam că am avut trei întâlniri cu Sandu Moldovan. Am citit pe fața lui Simonis o satisfacție, un succes care îi era suficient pentru a mă încadra în litera legii. Ceea ce mă făcea pe mine să am temeri, erau eventualele complicații care ar fi însemnat un mare dezastru. Recunoscând la confruntarea cu Moldovan cele trei întâlniri eram pe aceeaşi linie. Astfel am dat prima declarație. Dumnezeu mi-a ajutat să trec şi peste această fază a anchetei si să-mi regăsesc o relativă liniște.

După aceasta am fost dus în arestul care era într-un garaj. Pe ciment, mi-am găsit un loc. Nu cunoşteam pe nimeni din cei 27 de bărbați şi cele 8 femei, dintre care una era soția d-rului Cengher, care se aflau în arestul din beci. D-na Cengher avea în brațe si copilul mai mic de doi ani Cu chiu cu vai, am adormit. M-am trezit înțepenit, cu corpul şi picioarele umflate. Am aflat că în subsolul clădirii îi închiseseră pe cei considerați mai periculoşi. Am aflat tot atunci că pe capul lui Gheorghiță Cârciumaru s-a pus un mare premiu. Acțiunea din munți a fost depistată; stăteam cu sufletul la gură, rugându-mă să nu-1 prindă pe Cârciumaru.

Cazul Cristinei Constanta Drăgoiescu

Apariția unei tinere domnişoare, înaltă, brunetă si extrem de frumoasă ne-a uimit pe toți.

- Mă numesc Cnstina Constanța Drăgoiescu şi sunt din Ploieşti. Voiam să ajung la Blaj, la Prea Sfințitul Suciu. Am greşit trenul şi nu ştiu de ce sunt aici

Nu avea în mână decât o batistă Am invitat-o să ia loc lângă mine şi d-na maior Chiaburu, i-am oferit pardesiul drept aşternut, apoi a urmat o suită de întrebări pentru a descifra misterul prin care a ajuns în Tg. Mureş.

- Am visat că trebuie să ajung la Prea Sfințitul Suciu la Blaj, unde urma să-mi facă o comunicare. La Războieni am coborât din acceleratul ce l-am luat din Ploieşti si aşa am ajuns aici. Mi se făcuse foame. Având tren numai seara, am plecat în căutarea unui institut de maici si să mă odihnesc, în centrul oraşului întrebând un polițist unde e institutul de maici, el mă întreabă de unde sunt, cerându-mi buletinul de identitate. I-am spus că sunt din Ploieşti si nu am buletin Mă invită să-1 urmez si iată-mă aici.

întrebând-o, mi-a răspuns că în Aprilie si-a ars în piața orașului buletinul si actele motivând că aceste hârtii nu au nici o valoare, cum nu au nici banii, toate sunt deşertăciuni, căci relațiile dintre oameni trebuie să fie conforme unei vieți spirituale profund creştine. Am rămas perplex la aceste afirmații. La anchetă a declarat că are un frate medic la Timişoara, ea absolvind Facultatea de Filosofie si că are un cult pentru Maica Domnului.

într-o dimineață a fost scoasă de ofițerul de serviciu si dusă la birourile de anchetă ca să spele pe jos. Dar a refuzat să spele sângele celor torturați si i-a dat o palmă comisarului care încerca s-o brutalizeze. S-a întors lângă mine. Plângea şi era îngrozită de mânia corn isarului Munteanu, care a umilit-o. Am văzut atunci acea demnitate feminină care îmi spunea că este o ființă necunoscută şi neînțeleasă. Am consolat-o şi, apreciindu-i gestul, am căutat s-o asigur că nu se va lua nici o măsură asupra ei.

Unii dintre cei din jur o credeau smintită, nebună în devenire ca rezultat al studierii filozofiei. Eu o credeam mai curând o eroină trimisă de Gheorghiță Cârciumariu ca să afle ce este cu noi. în urma acestei presupuneri am încercat s-o informez de cele ce le-am aflat că s-au întâmplat în județul nostru, ca în eventualitatea că este o antenă a organizației noastre să ştie ce să vorbească, în cele din urmă mi-a spus că are şi ea aceleaşi sentimente politice, fiind legionară. După ce venea din achete, se ruga şi mângâia rănile celor schilodiți si însângerați. După două săptămâni a venit fratele ei si a plecat. Aşa am avut convingerea că nu era străină de noi. După plecarea ei, un gol s-a deschis în jurul meu. în timpul detenției o regăseam în gând şi în vis, mai ales când eram mai deznădăjduit.

Interogatorii nocturne

După plecarea Cristinei efectivul garajului s-a dublat. Om lângă om, pe ciment, ne svârcoleam ca într-o şerpărie. Femei cu copii în brațe îndurau furia comunistă alături de oameni infirmi, bătrâni si tineri. Acest loc de triere era un mic infern. Zilnic veneau peste noi alți arestați.

S-a dat o luptă de stradă şi polițiştii zeloşi s-au împuşcat între ei crezând că au descoperit casa în care se ascundea Cârciumaru. Era casa lui Cociş Emil, în care Cârciumaru stătuse câteva zile.O detunătură de pistol a fost de ajuns ca să se declanşeze un lung schimb de focuri, în zorii zilei un cearşaf scos la o fereastră arăta predarea. Esecul-suferit de comisari s-a răsfrânt asupra noastră, în miezul nopțiianchetatorul fiind nemulțumit de declarația mea m-a băgat iar în foc. Simonis cu ai săi m-au luat la întrebări, pe jos zăcea un țăran plin de sânge. Intrasem în furia brutalităților si după puțin timp am ajuns lângă bietul țăran. Buzele îmi erau umflate, sângele îmi curgea din nas şi aveam dureri la stomac. Mă zvârcoleam încolăcit de

Sfantului Bartolomeu. Sleit de puteri, deschizând ochii i-am văzut pe Grigorescu şi pe Gheorghiu, desfiguraţi într-o stare mai j alnică decât a mea. Am reflectat că dacă voi trece noaptea aceasta voi trece greul. Grigorescu mi-a şoptit să spun că nu ne cunoaştem, în gând, îndemnul: "Fii tare, rezistă!", apoi vedeam scene din visul avut în tren. Ţăranul de lângă mine mă încuraja. Se numea Holirca şi era din Răstolița. Acolo s-au dat lupte mari, el era omul de legătură cu cei dinmunți. Mi-a şoptit
că degeaba încearcă să-l încurce în declarații că nu-şi face neamul de ruşine:

- Ii duc cu vorba, cu una cu alta, ca să-i aduc pe drumuri greşite. Nevasta îi dusă la post şi pe copii îi ţin închişi la sfat.

Privindu-1 pe acest ţăran de circa 40 de ani, mi-am format o bună impresie, amintindu-mi de judecata şi viclenia ţăranului român în astfel de
situații, era tactica lui de a se descurca. Mi-a spus că înaintea venirii mele în birou a fost la Strul Mauritiu căruia i-a declarat:

- Am dus cu doi cai ce-i aveam la căruță un avion care era ascuns la Moara Dracilor si l-am lăsat la Dealul Porcului unde fără să mă întâlnesc cu cineva l-am părăsit. Am mai dus şi mai multe scule de făcut reparații şi un bidon gol de benzină. M-au ascultat, apoi m-au amenințat că mă omoară dacă-i păcălesc. Toate astea le-am dat şi în declarația pe care am semnat-o. Acum urmează să mă duc cu ei la fata locului. Acum sunt lăsat în pace, dar mă dor toate oasele de abia pot să mă mişc,

L-am îndrăgitpe acest om care mă încuraja spunându-mi s-o ţin una si bună: "rabdă cât poți si păstrează-ți mândria de român". Aveam pe de o parte şi îndoieli asupra celor spuse de el şi, prudent, am avut unele reţineri, lăsându-1 pe el să vorbească, în sine mi-am zis că toate aceste declarații absurde şi de necrezut vor cădea la proces. Dar n-a fost aşa. Bietul om a fost condamnat la 10 ani pe baza acestor fapte imaginate numai ca să scape de tortură.

La interogatorii recunoscusem că l-am întâlnit pe Moldovan şi am purtat discuții ca orice om de pe stradă. Dactilografa instruită de Simonis îmi denatura răspunsul. De falsuri mi-am dat seama la semnarea declarației. Am contestat-o refuzând s-o semnez. Mi-au fost luate 5-6 declarații si prin manevre au apărut la proces în forma pe care au voit-o ei, ca să fiu încriminat. Nu mi-am negat identitatea de legionar şi în felul acesta m-am descurcat în achete, ocolind faptele mele şi prin tăcerea cu care Dumnezeu i-a învrednicit pe Moldovan, Cengher, Grigorescu şi Ghiorghiu. încheindu-
se ancheta, am fost duşi la penitenciarul local, unde, văzându-mi soția şi copilul, mi-am regăsit o oarecare linişte. Trecusem încă un examen, în care am văzut intervenția lui Dumnezeu, care m-a întărit şi nu m-a lăsat pradă disperării.

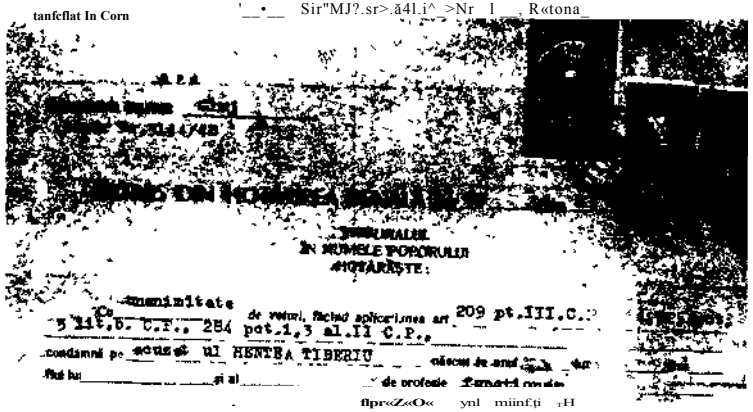

civica pantra crima 3e ansi ti re.contre o.
aplic art. *s* 09 pot .111, C. i.. Lm 5 (oinoi) ani
af* lOOO6 fzeo« mii) t-gt— mirenas-BOTeettoa sEE " 8
. . B ţ l S «o»*o*< 9ES15 p^,lS^-d«il»-Hii -de- *i* m-t celi« «oisr« oo-
hT
«pil
.câți ane feart 5£.^535 poj-I liUt. i-i. si li.3. -t*si) « -a*r-«onM
•poraot sd 500C v pineim ti 1 lei. «Bsnaf coreotională pentru 1 ell^itul de
lBY03Tzare"63ii=raEtoriiui Isoina aplieatitmea art. 264 ppt.il^-l «I.TI.C.
-fionfoim-«rt-.iOi~C.-T.T» ex»6.p»S. ~*o»m* hai gravț
oi-nci

Conform_ ==;=======___ II obliga sa plătească statului _____
suma de
cirtle =-="===-- = - __ _ _ lei
Conform «rt 70* C.J.K. ___|] oblig» al plătească sUtuhri
soma *ie* lef_£$l
Ci_nci Bii \ cheltuieli de judeca'S
Asupra corpurilor (lelictr di-pii'v _ ___-=tSl;_____
Conformări '*^ C-J-'- se socotește detențiunea preventivI^U»

Cu drept de recurs In termen de_ _°^^ile dela comunicare.
Dats si citita m ședința public* astăzi _21 iaiiariae 1S<9.

Ordtar,
SE.Plat. Eneotescu î

ss.^aior Ilag. -Biau jaex.
cr. Liaor CoatoeEOUI.
BE. Kicolae Iulișn-Ealor
BE. Opt. Ove^enie ?loreV

•^Preztntu! extras făcui cJupS oriMtialul Rdat la dosarul aces-ei instanțe Nr._^144/48____
tifl.\ de *an.*

r ^ *i* Gl&er,
1*f** ••• *t*

Sentința de condamnare din 21 Ianuarie 1949.

După Anul Nou am aflat că dr. Cengher Eugen, Grigorescu Alexandru şi Ghiorghiu loan au fost ucişi mişeleşte si expuşi pe străzi cu plăci la gât pe care scria trădător, legionar, fascist, apoi aruncați în groapa comună din comuna Răstolnița. In aşteptarea procesului, mi-am revenit din traumatismele la care am fost supus, mulțumind lui Dumnezeu că mi-a ajutat.

Pentru istorie

In memoria celor ucişi mişeleşte fără sentință în localitatea Răstolnița din ordinul Şefului de Siguranță Ştrul Mauriţiu închin această evocare:

1. Grigorescu Alexandru, fost ofițer legionar din Ploieşti,
2. Cengher Eugen, doctor în ştiințe economice, legionar, paraşutat după 23 August 1944 cu misiune de a organiza Rezistenta Națională,
3. Gheorghiu loan, student legionar fugit din Iaşi,

toți trei ucişi mişeleşte la Răstolita.

4. Cârciumaru Gheorghe zis Popescu, şeful rezistenței din Ardeal.

Morți în închisoare:

5. Moldovan Alexandru, legionar, funcționar, cond. 20 de ani,
6. Beu Titus, legionar, avocat, cond. 20 ani, mort în Aiud,
7. Ghila lulius, legionar, avocat, cond. 10 ani, mort în Aiud,
8. Stanica loan. legionar, inginer agronom, mort în Aiud,
9. Cheţan L. legionar, mort după o detenție de 5 ani.

Condamnați:

10. Mân Vasile, licențiat, 20 ani închisoare,
11. Moldovan Vasile, căpitan activ. 12 ani,
12. Gligor Pavel, căpitan activ, 15 ani,
13. Hentea Tiberiu, funcționar, legionar, 15 ani,
14. Gormos Dumitru, profesor, legionar, 12 ani,
15. Pop Ambroziu (Zicu), profesor pictor, legionar, 8 ani,
16. Samarghitan Mircea, profesor, legionar, 5 ani,
17. Samarghitan, preot, legionar, 5 ani,
18. Cociş Emil, funcționar, legionar, 8 ani.
19. Câmpeanu Lulu, funcționar, legionar, 5 ani,
20. Miron Octavian, inginer, legionar, 7 ani,
21. Lupsan Valeriu, inginer, legionar, 7 ani,
22. Pupăză Ion, învățător, legionar, 7 ani,
23. Leuca Nicu, legionar, 6 ani,
24. Vultur loan, meseriaş, legionar, 10 ani,
25. Vultur, meseriaş, legionar, 8 ani,
26. Mărgineanu Bubu, funcționar, legionar, 5 ani,
27. Comes Titus, licențiat, legionar, 8 ani,

28. Cioată Dumitru, țăran, legionar, bătut crunt la Canal, 7 ani,
29. Holirca Gh., țăran din Răstolița, 10 ani,
30. Timaru, vechi legionar. 10 ani,
31. Soția lui Eugen cu un copil în brațe,
32. Soția lui Samarghitan, 2 ani,
33. Cristina Constanța Dragoiescu, prahoveancă,
34. Soția lui Grigorescu. cu un copil.

Acesta a fost primul lot. urmat de alte două. Au fost cercetate 160 de persoane din rezistența mureşenilor.

La Tribunalul Militar Cluj. Procesul

La proces, organizația noastră a fost prezentă cu un efectiv de 108 "dușmani ai poporului", învinuiți de. *Crima de uneltire la ordinea socială. I*n 13 Ianuarie 1949 am compărut în fata completului de judecată. După citirea actului de acuzare am constatat că declarațiile îmi erau falsificate prin introduceri de pasaje şi inversări de cuvinte. Am negat şi nu m-am lăsat intimidat de procuror si de preşedintele Vlasu; la afirmațiile mele că toate cele declarate au fost smulse cu forța, prin bătăi sistematice, mă amenințau cu un proces de ultragiu adus organelor de ordine.

Figuram al treilea inculpat în acestproces. Am fost audiat si am dat peste cap intențiile securității de a diminua existența unei acțiuni organizate legionare, socotindu-ne rămăşițe ale "burgheziei" şi "fascismului" prin prezentarea noastră ca nişte oameni obscuri. Procesul a fost întrerupt si am fost izolat ca instigator, în ziua următoare, am acuzat Siguranța de metode brutale în smulgerea declarațiilor si am accentuat nota politică a acestui proces. Am arătat că sub regimul carlist, condamnat fiind, l-am cunoscut pe Gheorghiu Dej, în discuțiile purtate am căzut de acord ca să nu se mai folosească bătaia si forța de către anchetatori si justiție. Am fost din nou întrerupt. Apoi am întrebat de ce au fost uciși la Răstolița trei camarazi care au fost citați: "lipsă". Pentru o jumătate de oră, procesul a fost iar întrerupt. Felul în care se desfăşura era o punere vădită în scenă, cu sentințe dinainte stabilite de către Ştrul Mauriţiu. Profesori, avocați, ingineri, muncitori, funcționari, țărani şi ofițeri făceau parte din lot. Toți formau Rezistența Națională în județul Mureş. Am căutat cu toții să fim pe linia de înaltă ținută

morală, fără a ne tângui şi a ne lăsa pradă zvonurilor privind circumstanțele atenuante. Istoria va consemna aportul şi dârzenia acestor oameni ce atunci când comunismul abia se instalase, au pus mâna pe arme, ca să demonstreze că românii sunt conştienți de ceea ce însemna pericolul comunist.

Sentința nr. 35 hotăra condamnarea mea la 15 ani muncă silnică

pentru "crima" de uneltire la ordinea socială. Faptul că procesul a început la 13 Ianuarie 1949 si sentința s-a dat la 21 Ianuarie denotă clar nuanța politică a organizației noastre. Aici o altă etapă a calvarului începe.

După simulacrul de proces, împovărat cu 15 ani MS -muncă silnică, pus în lanțuri odată cu tot lotul - 48 de oameni în transport- am fost trimis
la Aiud. Cu duba CFR am ajuns noaptea în stația Aiud; am fost așteptați de o suită de gardieni, coboram câte unul, eram numărați si încolonați câte trei. Convoiul, cubocceleleînmânâsauînspate, înainta în decorul nocturn pe străzi, în zgomotul sinistru al lanțurilor ce îl târa spre infern. Gardienii cu puștile în mână ne înjurau de câte ori unul rămânea mai în urmă; înaintam încet ca un convoi de sclavi. La ora două în noaptea de Ianuarie cu ger si puțină zăpadă, zgomotul ritmic al lanțurilor a trezit câțiva câini; ne însoțeau lătrând, vestind oamenilor că alți oropsiți ai vieții vor fi îngropați în cetatea tăcerii. Apropiindu-ne de zidurile închisorii, țipătul unei cucuvele, în urletul prelung al unui câine ce lătra a jale, a făcut să crească frica față de acest imperiu vast al necunoscutului în care intrăm. O pisică neagră ne tăie calea, după un gard un bătrân trecea în revistă coloana -care nu era o noutate pentru el.

La comanda "Stai!", oprim în fața unei porți mari de fier. Niște ziduri înalte împrejmuiau un teren în care se vedea silueta înaltă a unei clădiri în formă de T, despre care am aflat că era celularul. Câteva comenzi în şoaptă ne dirijau prin poarta deschisă. Aranjați în coloană, eram numărați din nou. Un prim gardian ne-a luat în primire, îndrumându-ne spre clădirea în care era secția a doua. Intrăm toți într-o cameră ocupând fiecare câte un loc pe unde am găsit. Pe jos am adormit obosit, după ce mi-am făcut o scurtă rugăciune, în visul pe care l-am avut în mai multe reprize trăiam un adevărat coşmar; frânturi din visul amintit la arestare, îl vedeam pe Iisus răstignit.

In Aiud totul devenea sinistru, descurajant si înfricosător. Aveam 27
de ani. Eram tânăr si mai ales sănătos. Cu aceste argumente la care am mai adăugat moralul, m-am decis să înfrunt silnicia cu toată gama de greutăți si suferințe, ca să ajung la acea libertate pentru care am început lupta. Nu eram disperat, pesimist, dar nici optimist. Sentimentul unei stări de provizorat îmi spunea că trebuie să-mi păstrez calmul si să-mi urmez destinul, aşa cum a fost el hotărât, în această stare am constatat că ne găseam toți. Nu ne hrăneam cu iluzii că vin americanii. Ştiam că lupta trebuie dusă prin rezistența noastră, de astădată în condiții de detenție.

Primul lot de mureşeni eram în aceeaşi cameră. Ştiam că ne vom despărți; când s-a dat deşteptarea, la apelul de dimineață, ni s-a comunicat să fim pregătiți cu bagajele pentru a fi mutați. Ni s-au dat gamele în care

ni s-a turnat un terci, un fel de mălai puțin îndulcit si cald. Grija principală ne era salvarea micilor obiecte de care aveam nevoie, ace, ață, oglinzi, creioane, dar mai ales fotografii. Trebuia să trecem prin percheziția obligatorie, depindea de norocul si de abilitatea noastră de a le ascunde, si de gardianul care depunea sau nu exces de zel în depistarea acestor obiecte ilegale. Iconițele, cruciulițele si cărțile de rugăciuni erau si ele confiscate. La ieşirea din cameră, primul gardian ne comunică câteva puncte din regulamentul detenției. Omul din fața noastră era încă om. Sfaturile lui, eu personal, le-am reținut si am ținut cont de ele. Primul sfat a fost tăcerea, pentru a avea şansa de a supraviețui. Disciplina o aveam în sânge, aşa cum aveam credința în Dumnezeu. Reflectând la cele spuse, celularul devenea un imens cimitir al tinereții noastre, din care, dacă vom ieşi, înseamnă că am ştiut ce vrem şi ce ideal înalt am slujit.

Inscripții pe ziduri, pe uşi

în vâltoarea acestor vremi cruciale
Politica vremii de azi ne acuză pe noi.
Fiți demni, rezistați sub loviri bestiale,
Căci Țara îşi pune nădejdea în voi.
General Coroamă, 1948

Fii atent:
Dacă ai intrat în zarea
Eşti nouăzeci la sută mort;
Nu te lăsa copleşit, încearcă,
Din tine însuți fă-ți un suport.

Io mis Ghimboaşe Ilie din Teregova, am fost haiduc pe muntele Mic; prins, am fost condamnat la 20 de ani, împreună cu părintele Niculici.

Române,
Nu te îndoi,
nu te teme,
dacă vrei să nu fi
urmărit de blesteme.

Ich bin - eu sunt
Du bist - tu eşti
Er ist - el este

Scrisoare deschisă găsită sub duşumeaua camerei negre din celularul Aiud:

Domnule Mareşal,
Ne datorați un răspuns, Domnule Mareşal.
Pe care ați refuzat să ni-l dați,
Deşi ați promis că veți fi Generalul loial
Atunci când dragostea noastră din plin o aveați.
Ne-ați înşelat buna credință, ignorându-ne.
Ne-ați trădat si lovit pe nedrept.
Nu v-ați gândit că în prăpăstii aruncându-ne
Ați călcat al onoarei sacru percept?

Istoria v-a dat răspunsul acum
Când toți v-au trădat si v-au părăsit,
Noi însă am rămas pe vechiul nostru drum
Aceiași, căci sincer numai noi v-am iubit.
Am avut dreptate, Domnule Mareşal.

28 Mai 1954 am fost la ancheta direct la comandant

3 Ianuarie 1951, percheziție

Prințul Ghica a fost dus în Zarca. venind de la interne în 20
Decembrie, 1950.

Din această celulă a plecat Popa loan-Teius când a fost împuşcat în plină zi lângă gardul cu sârmă ghimpată în 1958.

Nu dor nici luptele pierdute,
Nici rănile din piept nu dor-
Cum dor aceste brațe slute
Care să lupte nu mai vor.
Radu Gyr

La izolare
De zece zile sunt izolat
Pentru că am scris versuri pe zid:
Şi pentru faptul c-am încercat
Un geam să deschid
Am fost lovit de gardianul turbat.

Mi-a dat un pumn în gură
La care n-am ripostat.
Dar căzând pe lespedea dură
M-am lovit cu capul de pat,
Iar el triumfa plin de ură
Aiud, 1961

In celular

In holul *de* la parterul celularului, aranjați în careu, aşteptam cu bagajele în față percheziția. Treceam prin fața gardianului grefier, care ne lua datele personale si amprentele. Directorul închisorii. Dorobanta trecu în revistă grupul nostru. Prin amenințări ne dădea de înțeles că din Aiud cu greu vom scăpa, mai ales că suntem legionari, duşmani ai poporului. O cruciuliță văzută la gâtul lui Moldovanfu smulsă şi aruncată pe jos. Primul act al bătăii de joc s-a produs sub ochii noştri înlăcrimați. Iisus era călcat în picioare şi am înțeles că ne aflam în fața unor bestii pornite să ne distrugă. După plecarea directorului, un gardian cu față umană a pus accentul pe tăcerea pe care trebuie s-o păstrăm ca să supraviețuim. Ne-a amintit că regulamentul e foarte aspru şi încălcarea lui ne va aduce pedepse, punerea în lanțuri si izolarea, care ne vor şubrezi sănătatea.

Urcăm la etajul unu şi începe repartizarea pe celule de câte 6. Am intrat cu Beu Titus, Moldovan Alexandru, Gligor Pavel, MoldovanVasile
şi Stanică Ion. In celulă doar un hârdău pentru apă, o cănită si o tinetă pentru necesități. Au fost aduse sase rogojini şi şase pături prin care se vedea ca prin ciur. Luând loc pe rogojini, am început programul de celulă. Fereastra era situata sus ca să nu putem vedea ce se întâmplă afară Cum era obiceiul deținutului, am cercetat pereții pe care. de-alungul anilor, se încrustaseră numele foştilor locatari. La fel pe uşă erau gravate nume si inscripții, vechi si noi, poezii, probleme de algebră, cuvinte în franceză, germană si engleză. Cei dinaintea noastră avuseseră "preocupări" pentru scurgerea timpului. Intre orele 11 si 12 se aducea turtoiul. ceva mai mare decât un pumn, cu coajă groasă şi tare. In urmă venea hârdăul cu ciorbă. Gamela era împinsă de un deținut prin vizetă, ciorba era pentru unii mai chioară, pentru alții mai groasă. Cu lingurile scăpate de la percheziție cercetam conținutul care părea o lătură pentru porci, înghițim în sec amarul unei decepții care ne-a răscolit foamea si liniştea sufletească.

Acomodarea

Orice început e greu; obişnuinţa e o a doua natură, dar si voinţa de a nu te lăsa pradă acestor mijloace de existenţă; trebuia să ne educăm organismul. In ţarc ne plimbam câte unul cu mâinile la spate fără a vorbi. Aceasta când socoteau la plimbare mai multe celule. Viaţa din cameră după rugăciunea de dimineaţă până la venirea mesei o întreţineam cu discuţii, povestiri si diferite probleme. Totul decurgea normal. Toţi eram încă stăpâni pe noi si căutam să ne facem viaţa cât mai frumoasă. Dar în urma slăbiciunilorunora ea s-a deteriorat. Metehnele vieţii de celulă au dus uneori la degradare umană în urma condiţiilor mizere si inumane la care am fost supuşi.

Eram la începutul celor 15 ani pe care trebuia să-i execut, ca să ies cu "mintea clară, sănătos si format pentru o viaţă nouă". După câteva luni, acomodaţi cu viaţa de celulă, după ce ne-am povestit fiecare existenţa, epuizând o serie de cunoştinţe de natură profesională sau intelectuală, am devenit nervoşi, mai susceptibili, începând să fim preocupaţi de probleme minore, create defoameacene chinuia pe fiecare, pe unii mai mult, pe alţii mai puţin. Fiecare se comporta după constituţia sa, după cum ştia să-şi înfrâneze organismul în limita demnităţii. La ora aceea toţi eram egali, nici unul nu avea alte surse de completare a hranei. Foamea a fost generală şi impusă cu un scop bine definit. Experienţele făcute au dat rezultate, care au făcut din om neom. Personalităţi de mare prestigiu s-au încovoiat în faţa foamei. Aici am putut vedea rolul şi necesitatea materiei în viaţa omului. Dacă ea domină individul, acesta este un învins, un degradat sufleteşte, iar moral, o epavă lipsită de demnitate. Mulţi dintre noi au murit în demnitate, roşi de cea mai cumplită foame, neacceptând-o ca putere absolută asupra sufletului omenesc.

In fiecare dintre noi s-a dat o luptă. Când foamea a pus stăpânire pe noi, cu puţin timp mai înainte de venirea mesei ce se auzea prin mişcarea hârdaielor pe etaje, nările noastre prindeau din aer aroma mâncării care dădea naştere la discuţii în pronosticarea ei. în această febră, pluteam în iluzii. Care mai de care a devenit gastronom si specialist în arta culinară. Sepuneaupariuri şi se ajungea la certuri. Uniierauoptimişti, alţii pesimişti. Un ceremonial de primire a mesei era în fiecare cameră. Norocul celor ce au primit un cartof sau ceva mai consistent era un moment de bucurie si de mare satisfacţie, iar dacă tot din întâmplare unii au primit o zeamă chioară era un motiv de discuţie. După masă urmau comentariile, care duceau la triste şi dureroase stări de lucruri. Invidia şi dorinţa de a ajunge la ceva mai mult, vorbindu-se de echitate, dădea după mintea fiecăruia la soluţii, la orice nouă ordine de distribuire a porţiei de mâncare. Era acuzat bucătarul că nu a amestecat bine mâncarea în hârdău, că ordinea stării la

rând va trebui stabilită prin tragere la sorţi pentru ciorbă, terci, pâine sau turtoi. Aşa se năşteau alte discuţii. Unii tremurau cu gamela în mâini sub polonicul care turna la întâmplare ce prindea. Emoţiile şi exhibiţiile erau semnele degradării omului, ele puteau fi văzute doar de mintea lucidă a omului sătul. La primirea terciului, alt ceremonial. O porţie se savura de unii imediat, alţii voiau ca senzaţia mâncării să dureze cât mai mult. Marţea şi vinerea primeam turtoi, în restul zilelor primeam 25 0 de grame de pâine. Pâinea era facută dintr-un aluat compus din cea mai ordinară făină, coaptă în tăvi după sistemul sovietic. Mulţi o mâncau imediat, alţii doar la primirea ciorbei, între mâncările preferate era arpacaşul, dacă era cât mai vârtos, la fel ca terciul. Au fost săptămâni întregi când primeam numai o zeamă chioară, de dovleci, de sfeclă, de castraveţi muraţi sau otrăvitoarele ciorbe de ardei iuti. Toate acestea au fost dirijate cu scopul precis de a ne deregla organismul, distrugând ficatul, stomacul prin otrăvire lentă.

Delirul foamei

La împărţirea pâinii s-a mers pe acelaşi sistem, dar după puţin timp s-a renunţat. S-au inventat fel de fel de cântare. Cântarele improvizate au fost omologate de toţi. Dar foamea tot foame a rămas, "încercările" noastre de a o combate n-au fost decât un prilej de ceartă şi de trecere a timpului.

Acest fenomen al foamei avea şi alte faţete. Despre foame s-au scris multe. La Canal s-au mâncat şerpi, broaşte, pisici şi câini. Nu discut asupra acestor aspecte. Ci arăt fenomenul ce se produce în omul care este supus sistematic la înfometare îndelungată, cu scopul de a-l scoate din luptă şi a-l folosi ca pe o coadă de topor si apoi de a-l distruge. Omul stăpânit de foame, dacă este slab din fire, devine robul materiei care-l deformează, în preocupările lui, toate sunt excluse din gândire, iar visele, în amestecul de dorinii arzătoare, crează monstruozităţi din care senzaţia de foame este anihilată prin simţurile adormite. Unii visam că mâncăm din cele mai gustoase bucate. Hăpăiam din gură si ceream în somn mâncare. D-nul Aurelian Pană, fost moşier şi ministru, fusese auzit strigând în delirul foamei, "Vreau o gamelă de terci pentru un vagon de porumb". Pe un altul l-am auzit: "Vreau lapte, vreau lapte", în nopţile de chin din anii 1949. Eu am visat pâini cât roata carului din care mă înfruptam; mă trezeam gâfâind alături de camarazii mei, care trăiseră si ei acest "banchet" cu hrană abundentă. Stările delirante desigur pot duce la complicaţii cerebrale dacă firul de echilibru este rupt.

Toţi eram sănatoşi şi întregi la minte când am intrat în Aiud, dar un alt fenomen apăru printre noi. Firea omului este foarte inventivă atunci când îi este pusă în joc viaţa. Când duceam tineta dimineaţa la spălător, inginerul Stanică din lotul nostru, a avut prilejul să stea de vorbă cu un coleg

al său din facultate. Cu aceste ocazii, ne mai informam de una de alta, atunci
când era de serviciu gardianul Chioreanu, mai îngăduitor cu noi.

După câteva zile Stanică începu să practice un gest nou sub ochii noştri. Pe o batistă întinsă între picioare cum era în poziția de şezut, îşi rupea în minuscule firimituri bucata de pâine pe care o primise. Toți ne uitam la el, fără să ştim cu ce scop si de ce face asta. întrebându-l, mi-a spus că este un fel de a-omorî timpul, dar si o rezervă pentru zile mai grele. Toți am luat în derâdere această manifestare a lui. în zilele următoare a procedat la fel, mai mult: si-a cusut un săculeț în care rezervele strategice erau puse la un loc ferit. Noi, ceilalți, mâncăm pâinea odată cu ciorba, până când într-o zi, doi dintre noi au început să facă ceea ce făcea Stanică, în celulă nu se mai vorbea decât despre rezervele strategice, ca în vremi mai grele acestea să ne fie salvarea. Rămasesem singurul care încă nu am căzut în această boală. Toți aveau săculețe cu fărâmituri uscate pe care zilnic le luau în mâini ca pe o nobilă preocupare, în cele din urmă m-am convertit şi eu. Am început să rețin capacele de la pâinea tăiată în formă de cub din tăvile în care erau coapte. Aceste capace în formă pătrată de 7x7 au fost inovația mea. Era un ceremonial întreg, fiecare cu săculețul lui, avea sau nu avea nevoie, îl lua în mâini, îl măsura din ochi parcă savurând o plăcere, în această meteahnă căzusem şi eu. Am ajuns să am o rezervă de 10 capace şi mi-am zis că mă opresc la acest stoc. Dar. ., cum să mă pot opri când vedeam săculeții plini ai celorlalți. Am continuat. Eram acum bogat, deşi flămând; foamea ne chinuia pe toți si nu se mai vorbea decât de mâncare. Gândurile frumoase, amintirile şi liniştea nu mai erau. Ne preocupau zilnic săculeții. scoteam capacele, le număram si le aranjam cu grijă chiar şi de 2-3 ori pe zi.

Intr-un moment de reflecție asupra vieții pe care o duceam, mi-am dat seama ca eu nu mai sunt. Am devenit robul unei devieri de la linia normală a vieții. Eram avarul din Moliere. Eram fericit când pipăiam capacele care creşteau în număr. Toți eram la fel şi, înrobiți acestui flagel, ne-am spălat singuri creierele ca să fim de râsul celor ce ne păzeau. Cu ocazia percheziților, săculeții erau bătaia de joc a gardienilor, care îşi dădeau seama în ce hal am ajuns. Unii îi goleau pe pături spre disperarea posesorului cu care, ca să-l ajutăm la strângerea ultimei fărâme, toți eram solidari. Unuia i se mucegăise o parte din rezerve si vedeam că era deprimat. Altuia, o cioară venită prin gratii i-a răpit batista în cioc si jalea îi era mare.

Stăteam în aceeaşi celulă aproape de şapte luni. Am ajuns nişte umbre, nişte schelete mişcătoare, care numai datorită moralului ne-am menținut. Spre deosebire de alți camarazi, aşa cum îmi era felul, eu cântam. Cântam nu de bine, ci de foame, ca să uit şi să fug din lumea asta chinuită, în cântec îmi ascundeam durerea şi oful, în doine si romanțe.

Intr-o duminică după masă o rază de soare pătrunse în celulă, când

de serviciu era gardianul Chioreanu. Aveam o bună dispoziție. Ne obişnuisem să fim flămânzi, uitând de foame. Am cântat nişte doine din Ardealul nostru, în inima căruia eram zăvorâți în celule. Gardianul se afla prin apropiere si asculta cu plăcere, spre deosebire de alții care mă trimeteau la izolare. Am cântat cu mult suflet şi lăcrimam. Tot celularul asculta. Romanțele ce le-am cântat m-au scos din tristeți si dureri. Simțeam
cum mă reconfortam în tot ce aveam ascuns în mine. La cererea unor voci auzite, am mai cântat cu patos doine si pricesne. Cântecele, ascultate de toți cei de pe aripele lungă si scurtă ale părții de sud, m-au trezit din acele monotone si triste stări care ne apăsau. Mi- am luat săculețul si le-am spus camarazilor că îmi atac rezervele. Toți au rămas uimiți. Apoi am dat fiecăruia câte un capac din cele 18 si am început să mănânc până m-am săturat. Voiam să termin cu acest flagel, care ataca ceea ce era normal si sănătos în mine. Voiam să fiu liber, nu rob unor coji de pâine uscată. Am mâncat 9 capace care de arse ce erau, se transformaseră în dextrină. Mi s-a făcut rău. Am vomitat si toți erau îngrijorați de soarta mea. După două ore mi-am revenit bând puțină apă; capacele rămase le-am împărțit. Le-am spus băieților din celulă că în ultimul timp eu nu mai eram eu, că mă robise acest flagel, si vreau să redevin liber. Acele bucăți de pâine au făcut din mine un avar. Pe Moliere l-am citit, dar acum i-am trăit opera, îmi era ruşine că m-am lăsat influențat de acea psihoză a foamei, ce bântuia prin Aiud. Cei ce au fost în Aiud în acei ani îşi vor aminti de acele exhibiții ale spectrului foamei. Camarazii din celulă s-au vindecat si ei de această diabolică boală revenind în normalul vieții de celulă.

Foamea a fost sistemul de racolare a turnătorilor, de care comunismul s-a folosit. Prin foame au fost distruse valori, dar prin foame ne-am si sfințit
crezul pentru care decenii la rând s-au scris pagini de glorie în istoria neamului românesc.

La parter locuia Alexe Eşanu, un bun si inimos camarad din Sibiu. Lucra la atelierul de croitorie din fabrică si avea pachet. La geamul celulei sale, când am ieşit la plimbare, era un ghemotoc de hârtie. Frizerul Mândroiu ne înştiințase că va pune pe geam câte ceva pentru mine *si* am reuşit ca din neatenția gardianului să luăm pachețelul pus. Figura s-a repetat; a patra oară cel mai înalt dintre noi, căpitanul Gligor Pavel, l-a luat. Ne-am întors bucuroşi în celulă, dar am constatat dezamăgiți că nu era decât o hârtie cu resturi ce trebuia aruncată. Totuşi găsit o bucată de şoric 15x15, nişte coji de usturoi şi urme de marmeladă. Am împărțit soricul în sase si hârtia la fel. Era ceva mai mult decât nimic. Şi frunzele uscate de usturoi au fost împărțite la sugestia căpitanului Vasile Moldovan, mare fumător.

în această stare ne zbăteam. Aceste minore fapte nu pot fi ignorate. Ele trebuiesc spuse fiindcă în acea perioadă s-a murit mult, cel mai mult.

TBC-ul era în floare si au fost foarte multe cazuri de depresiuni mintale. Celularul ajunsese a fi focar de infecție, boli ca distrofia, casecsia, TBC-ul făceau ravagii. Cel mai mare număr de morți pe zi a fost în anii 1949-1950-51 când zilnic, pe celular, mureau 12-13 oameni. Când ieşeam la plimbarea de 15-20 de minute, pe o tablă neagră vedeam efectivul pe etaje si numărul de morți. Pentru cei bolnavi nu se acorda nici o asistentă medicală. Era dureros tratamentul în care mari politicieni si generali au fost batjocoriți în modul cel mai barbar. Noi, tinerii, îi ajutam în neputințele fizice în care ajunseră. Bolnavi si senili, bieții oameni se hrăneau doar cu iluzii, cu zvonuri optimiste, care le prelungeau agonia. Un neam întreg era pus pe rug. Se plăteau greşeli si păcate. Cei ce ne-au ucis si lovit au ajuns alături de noi, ca să nu vadă nici aici cât de orbi si mărginiți au fost. Ca să-şi bată joc de ei, gardienii lansau zvonuri că în curând vor fi eliberați. Unii stăteau
cu bagajul făcut, crezând că vor veni americanii. Țărăniştii si liberalii, şi alte organizații fantomă, afirmau că legionarii vor rămâne în continuare închişi. Câtă prostie şi ură manifestau atunci unii politicieni, pe care noi îi menajam şi îi îngrijeam.

A fost o perioadă când se făceau dese schimbări prin celule: aşa am ajuns să vedem goliciunea interioară a fostelor "somități" politice, care au avut destinele țării în mână si au împins-o în dezastru. Ii compătimeam si înțelegeam, chiar când ne jigneau pe față şi aruncau cu venin în noi. Cum timpul trecea şi nu mai veneau americanii, îi scoteam din deprimare şi neliniște, îndulcindu-le zilele prin căldura si afecțiunea ce le-o arătam; uneori o aspirină obținută cu greu era o binefacere. De multe ori, mulți camarazi şi-au dat din mâncare si i-au salvat chiar de la moarte. Nicu Steinhardt a fost corect în cele ce le-a scris despre tinerii legionari.

In urma efectelor dezastruoase produse de foame, conducerea închisorii a inclus planul de a ne scoate la muncă. Gardienii au făcut liste de meseriaşi care vor să lucreze în fabrică. Eu mi-am dat în mai multe rânduri diferite meserii, dărâm fost refuzat. După un timp, printr-o legătură facută prin frizer, am aflat că Esanu Alexe cerea croitori si, declarându-mă croitor, ajung la atelierul de croitorie odată cu alți cinci camarazi, toți cu picioarele umflate de caşecsie. Eram sibieni şi făgărăseni. Ajunseserăm întrun astfel de hal de slăbiciune încât noi înşine ne vedeam reciproc ca nişte fantome. Eram cu d-nul avocat Aurel Cioran, fratele filozofului, instruiți de croitorul Eşanu -infirm de un picior- să luăm un ac si ata fără să facem nod la capătul ației şi când vine cineva în control să simulăm că lucrăm; într noi a pus o găleată de terci ca să mâncăm cât putem. După 10
zile ne-am mai refăcut, dar cineva a turnat că suntem numai sibieni şi făgărăseni, si fericirea noastră s-a spulberat.

Am ajuns din nou în celular cu alți camarazi, cu alți oameni, la care

am constatat aceleaşi manifestări. Aici era alt obicei de împărțirea pâinii şi a gamelelor cu terci si ciorbă. Cel ce era la rând avea dreptul de a alege; si cum eu eram ultimul, am luat ce a rămas. A doua zi erai primul la ales. Dar ni ci această ordine n-a fost găsită bună .S-a introdus metoda ghicitului, cu la perete: "O vreau pe aceea", după cum erai inspirat. Acest sistem era aberant si degradant. Nu ne onora şi ducea la triste spectacole. Au fost cazuri când unii generali şi miniştri se certau pentru o bucată de pâine, când se cerşea o gamelă de terci. Trist exemplu au dat tinerilor cei ce au avut grade şi funcții.

Preoți şi intelectuali de seamă au fost aduşi în situația de a nega existenta lui Dumnezeu. Foamea a fost aşa de cruntă încât n-a iertat pe nimeni. Pe aceştia nu-i nominalizez, dar îi amintesc pe cei ce cu demnitate; în clipe de disperare ne-au fost exemplu de dăruire creştină, ne-au întărit în credință si prin rugile lor am avut sprijin moral. Am avut fericita onoare de a sta două săptămâni în celulă cu dr. Marton Anton, episcop de Alba lulia, romano-catolic şi dr. Antal, prelat al bisericii catolice din Aiud. Amândoi mi-au rămas în amintire prin prelegerile lor, îndemnul la rezistență în timp, pentru a înfrunta calvarul pe care abia îl începusem. Cu părintele Pârvu Iustin, călugăr din mănăstirea Durau, am stat mai mult timp în celulă. Am învățat multe de la e! Trăirea lui spirituală m-a impresionat prin naturaleța şi calmul de care era stăpânit.

Cerându-se strungari, am ajuns iar în fabrică, învățasem strungăria în lemn şi făceam piese de şah. Dar pentru o discuție avută cu un gardian care mă înjurase, am fost reținut din nou în celulă, în noua celulă, am cunoscut un profesor universitar de la Budapesta, Heghedus. Mi-a citit în palmă: "Vei trăi mult, ai noroc în viață dacă vei duce o viață moderată şi vei crede în ce ți-am spus". Era un om înalt, voinic, specialist în chiromanție. "Ai o palmă deosebită, pot spune rară. Vei trece prin multe, dar ai să scapi, şi te îndemn ca atunci când eşti mai desnădăjduit, uită-te în palmă si adu-ți aminte de ce ți-am spus", în situația în care eram credeam în ce îmi spunea. Parcă simțeam noi puteri. Mă sfătuia ca atunci când sunt mai descurajat şi la mare greutate, să mă rog. A sădit încrederea în mine însumi, pe care am îmbinat-o cu credința în Dumnezeu şi crezul legionar. Timpul mi-a confirmat cele spuse de el: de câte on eram la greu, mă uitam în palmă, spunând Tatăl nostru.

* * *

La baie am putut vedea schelete mişcătoare, oameni tineri sau bătrâni în pieile goale, de-a valma sub dusuri, trebuiau să se spele în câteva minute. Mulți rămâneau cu săpunul pe ei. Am văzut la unii bătrâni trei rânduri de burți, ce atârnau până la genunchi, ca nişte şorțuri. Bărbieritul în cameră era un supliciu; tunsul zero ne făcea nişte arătări care ne îngrozeau unul pe altul.

Eram amestecați cu criminali de război şi cucei vinovați de dezastrul țării, miniştri si generali. Acolo se făcea marea politică. Fiecare era sigur că occidentul va interveni. Se formau guverne si se faceauremanieri printre ei după bunul plac. încât noi. tinerii, ce-i auzeam, îi compătimeam si ne ziceam: "Iată cine a condus țara noastră".

Pe rând, mulți au murit. Celularul a ajuns un focar de infecție. TBC-ul făcea ravagii si nici o asistență nu ni se acorda. Un felcer dispunea de viețile noastre si rar ajungea un muribund la spital. Printre cei bolnavi erau mulți tineri, medici, în ultimul grad, si aşteptau moartea ca nişte martiri: dr. Rednic din Cluj, m-a impresionat adânc, o frumusețe de om tânăr, absolvent al Facultății de Medicină din Cluj. S-a stins pe buze cu cuvintele: "Mă duc. fraților, mă duc la Căpitan, la Moța si Marin", apoi a închis ochii, fără o lumânare iar noi îngenunchiați în jurul patului său. nu ne puteam opri din plâns.

Intr-o zi. surprins de un gardian că vorbeam prin perete cu un camarad din celula vecină, am fost dus la izolare, pedepsit de un ofițer de serviciu pe 7 zile, cu jumătate de rație de mâncare. Singurul meu sprijin era în rugăciune, care m-a întărit sufleteşte, datorită liniştii adânci în care îmi depanam prin minte viata. Mi-am amintit de ziarul cu ursul care mi-a dat prima noțiune despre bolşevism şi de visul dinaintea arestării, când Iisus m-a chemat: "Urmează-mă". Obişnuit cu tot ce-mi oferea situația, începusem să fiu preocupat de formarea mea interioară de creştin. Executându-mi pedeapsa, după alte 3 zile am fost prins că scriam cu un cui o strofă din poezia lui Radu Gyr, Iisus în celulă. Fiind la începutul detenției trebuia să-mi păstrez sănătatea si moralul. Am devenit insensibil la înjurăturile si la bătaia de joc a gardienilor. Cele văzute nu mă speriau; chiar mă îndârjeau.

Trei nopți la rând am fost ținut în WC-ul de pe etajul unu. Era frig. Vântul bătea prin geamurile sparte si şobolanii mişunau în voia lor în jur. Trebuia să mă mişc. Nu aveam pe ce să mă aşez, iar pereții erau uzi. Prin gaura WC-ului turcesc, ieşeau şobolanii. Unii. speriați, o luau la fugă pe aripa scurtă a celularului. Ca să mă încălzesc şi să mă mențin treaz îmi făceam de lucru. A fost o noapte de chin. Şi aşa au continuat si celelalte. Am astupat gaura cu pantoful ca să opresc ieşirea şobolanilor şi au început să roadă din talpa pantofului: alții voiau să intre înapoi iar eu îi alungam cu celălalt picior. Enervați, chițăiau şi agitația lor mă speria si îngrețoşa când unii voiau să se urce pe mine.

Prin ce se poate denumi în ansamblu Aiudul. Toți considerăm că a fost o cetate a tăcerii, în care se chinuia omul până la distrugerea totală şi
la mutilarea sufletească. Până în 1949-50 Aiudul era populat de criminali de război şi cei vinovații de dezastrul țării. Am cunoscut generali, când

vigilența gardienilor nu era aşa de ascuțită. Erau căi, ocazii si situații, când se putea vorbi cu ei. Intelectualitatea României Mari a plătit propriile ei greşeli si păcate, murind în Aiud. Păcat că savanții istorici, chiorii şi bărboşii n-au văzut adevărata față a comunismului. Răzbunarea comunistă n-a iertat pe nimeni, Istrate Micescu si Gh. A.C.Cuza au fost ultimii pe care i-am văzut.

Noii veniți aduceau ultimele ştiri. Zvonurile optimiste sau pesimiste circulau cu viteză. Erau lansate de conducerea închisorii, altele din imaginația exagerată a unor deținuți, care dădeau termene si ultimatumuri, credulii stăteau cu bagajele făcute, constituind guverne şi, după o zi sau două. remanieri. S-au eliberat legi de interzicerea legionarilor în viața politică a statului, s-au formulat decrete de condamnare noastră în continuare atunci când vor veni americanii. Ura şi aversiunea era preocuparea
unor politicieni. De prostia şi ingustimea minții lor râdeau gardienii inculți,
care îi provocau la discuții numai ca să vadă câtă ură si prostie este în capul lor. Cele de mai sus sunt numai fapte cunoscute în sfera restrânsă a detenției mele. Cei
închişi în Zarea, în Jilava, ar putea scrie cărți întregi, si corect ar fi să fie cunoscute de omul de mâine, ca să poată descifra mai bine adevăratele cauze care au adus tara în ruină.

Zarca a fost anticamera morții. Cei de acolo îndurau suferințe într-un regim incredibil de aspru. Fabrica ne chinuia prin muncă. Tainele Aiudului sunt şi vor rămâne mult timp nedescifrate, căci acolo a fost infernul în care se chinuiau elitele neamului. Printre noi se găseau şi evrei sionisti, care, în celule cu legionari se bucurau de acelaşi regim. Unii au fost cinstiti si chiar solidari cu noi. Alții au făcut jocul administrației, devenind turnători.

Faimosul Lax fiind la lucru, în curte sau pe acoperişul Secției a doua. prindea porumbei si ciori pe care cu dinții îi decapita, sugându-le sângele. Nu era nebun. Ne povestea că a fost planton la Auschwitz si că acolo n-a fost aşa cum se spune. Aici, la Aiud. era mult mai rău. Trecuseră prin Auschwitz şi Kupfer şi Gruber. Intorşi acasă, au pălăvrăgit că Auschwitzul nu-i chiar aşa cum se spune.

***

In decursul detenției mele. i-am respectat pe toți acei ce din un motiv sau altul se aflau arestați. Nu am blamat şi nu am lovit în nimeni, nici chiar în dușmani. Despre Aiud se vor putea scrie multe; acolo, pe pereții celulelor am încrustat fragmente din suferințele noastre. Acolo, în foamea aceea cruntă, când eram un schelet, am învățat să adun suferințele în versuri. Din suferință, durere si chin, am devenit un rapsod, ca să nu se uite arderea pe ruga neamului nostru, în această preocupare mi-am găsit refugiul, care mi-

a dat tărie dar şi speranţă. Simţeam că renasc din fiecare mică realizare, cu riscul de a fi prins că scriam pe pereţi, pe plăcuţe, pe talpa pantofului uns cu săpun si var. Am executat multe zile de pedeapsă, izolări cu regim sever si n-am renunţat. Intrasem în acea lume a creaţiei, a visării, a adevărului; trebuia scris ca omul de mâine să cunoască epopeea noastră.

Una din marile bătăi de joc era percheziţia care se făcea instantaneu si parţial din ordinul directorului sau chiar al gardianului. Iarna, ca şi vara, dezbrăcaţi în pielea goală stăteam cu bagaj ele în faţă pentru a fi controlată fiecare cută a hainelor rupte sau peticite. Se confiscau ace, aţă, cuişoare, sticlă, oglinzi, plăcuţe cu săpun si tot ce considera gardianul corp delict. Nu lipseau înjurăturile celor ce asistau controlul dintre fese. Pe bruma noastră de haine se călca, se rupeau si se descoseau petice ca bătaia de joc să fie pe placul ofiţerilor.

Pregătiţi pentru muncile forţate

Incă din vara anului 1950 se făceau mişcări de deţinuţi. Era un du-te vino. Loturi pestriţe, formate din condamnaţi până la 10 ani, în special muncitori si ţărani, plecau la Gherla sau Canal. Foştii poliţişti erau trimişi la Făgăraş, unii în fabrică. Se făceau dese schimbări prin celule şi zvonurile
circulau că legionarii vor merge la mină. Cei valizi sperau că acolo vor fi alte condiţii de viaţă. Gardienii întocmeau liste cu profesia fiecărui deţinut ceea ce ne făcea să credem într-o destindere. Hrana se îmbunătăţise, în locul ciorbelor de ardei iuti si a terciului subţire, arpacasul cu resturi de carne a crescut numărul de calorii; iar comportarea gardienilor dădea speranţe de mai bine.

Psihoza deţinutului era schimbarea, plecarea. Iluziile se formau din orice eveniment. Nu admitea nici unul că vom merge la mai rău. Optimismul era alimentat prin diferite zvonuri şi aşa zisa destindere nu era decât un paleativ pentru credulii ce făceau din nimic un act politic. Mulţi făceau eforturi deosebite de a pleca sub orice formă, fără să ştie că pot merge spre îmbolnăvire sau chiar în alt iad care-i va trimite în mormânt. Sistemul de distrugere prin muncă a adversarului politic era bine pus la punct. Prin lozincile răspândite se îndemna la muncă pentru realizarea normelor, care erau supraomeneşti.

La vizita medicală din Septembrie 1950, am fost găsit apt pentru muncă. Mă bucuram şi eu ca toţi ceilalţi şi bănuiam că voi merge la mină.

In secţia a doua m-am întâlnit cu mulţi camarazi, toţi buni legionari. Am
schimbat păreri şi în discuţii speram că cunoaştere între noi era cel mai

fiecare. In ultimele zile sunt aduse printre noi figuri pe care le bănuiam a
fi lupi turnători: criminali de război, membri ai unor organizaţii fantomă si
alţi căzuţi ca musca în lapte; erau primele elemente care făceau informarea administraţiei. Eram conştienţi că trebuie să fim reţinuţi, să nu le cădem în plasă, fapt este că i-am depistat si o precauţie ni se impunea. Ne-au fost aduse bagajele din pod si am fost vizitaţi de ofiţerul politic si de noul director, Farcas. A urmato severă percheziţie, confiscându-ni-se obiectele "scăpate" la intrarea în Aiud. Pentru a ne intimida, au recurs la şicane. Doi deţinuţi au fost trimişi înapoi în celular. Eram convinşi că ochii tiranilor erau pe noi; alţi ochi urmau să ne ia în primire la destinaţie.

In jurul datei de 16-17 Septembrie 1950. am fost scoşi din secţie si încolonaţi. In două transporturi un camion militar ne-a dus la vagonul dubă.
Nu peste mult timp trenul porni, fără să ştim încotro, dar faptul că plecam din Aiud era salutar. Unde şi cum va fi acolo nu mai conta. Ştiam că plecam spre Cluj şi de acolo spre bazinul minier de la Baia Mare.

Inspre dimineaţă, un scârţâit de roţi brusc ne spuse că am ajuns. Am coborât si am fost urcaţi într-un camion militar. Aerul proaspăt îmi umplea plămânii de sănătate, pe drumul serpuit care duce spre Baia Mare.

După poartă, gardienii ne luau în primire. Aliniaţi, cu bagajele în faţă, priveam cu admiraţie munţii, fără să mă gândesc că sub poalele lor voi coborî la o adâncine de peste 400 de metri. Soarele care ne încălzea frunţile, aerul proaspăt pe care îl inspiram sub cerul deschis, contrastau cu lumea în care urma să intrăm. Am primit haine noi vărgate si ne-am instalat în barăcile cu paturi pe care vedeam cearceafuri şi pături; era începutul unui
calvar ce se numea mina de plumb Baia-Sprie.

Din rândul deţinuţilor s-a format o conducere tehnică compusă din ing. Bujoiu, fost ministru al minelor si fost proprietar al minelor de la Petroşani, d-nul ing. Bals. fost demnitar în societăţile miniere, ingineri, arhitecţi şi tehnicieni. Din punct de vedere administrativ, fostul căpitan de
jandarmi Gică Petrescu era şeful turnătorilor, ajutat de faimosul Şteanţă din *Sumanele negre,* amândoi cu depline puteri din partea administraţiei lagărului de muncă.

Au urmat zile de refacere fizică, s-au făcut cursuri de iniţiere si introducere în minerit. Majoritatea nu ştiam cu ce eforturi şi în ce condiţii urma să muncim. La adâncimea de peste 400 de metri trebuia să începem lucrul expuşi accidentelor si pericolelor, prevăzute si neprevăzute.

Cea mai mare bucurie a noastră era revederea cu toţi bunii camarazi
de care ne simţeam legaţi prin crezul ce-l slujeam: Gabriel Bălănescu,

Mitran, Marin Naidim, pr. Grebenea, pr. Iustin Pârvu, Titi Dobre. Gligor Pavel; macedonenii, cu moş Bardilă. Alecu Caranica. Chiciu Lambru, Gioga Parizianu Gache, Hagi Chira si mulţi ţărani dobrogeni si bănăţeni; grupul numeros al făgărăsenilor. tineri si bătrâni: Victor Pică. Balaban Octavian, Rades Virgil si bravul ţăran Arsu Gheorghe; medicul Cornel Petrasievici merită toată stima noastră, ne-a fost si prieten si medic: d-nul Ilie Prundeni, Romulus Dianu, Dar Cernavodeanu, Paul Lăzărescu, Ion Diaconescu, de la partidele istorice si mulţi alţii pe care îi voi aminti pe parcurs.

Am fost echipaţi cu salopete, căşti de protecţie, opinci de cauciuc, făcute din camere auto. cu obiele groase, un sac de merinde si necesarele lămpi de carbid. S-au organizat echipe de lucru, perforatori cu ajutori încărcători, vagonetari, mecanici de întreţinere, dulgheri, armatori si burajeri. Urma să lucrăm în două schimburi, pe hârtie de 8 ore, după care mai aveam libertatea de a sta în curte la aer.

In orizontul zece

Am devenit şef de echipă. Aveam un ajutor si trei rulători, adică încărcători pentru evacuarea minereului din galeria unde aveam frontul de lucru. La intrarea în mină, am coborât pe corfe - aşa se numesc în limbajul mineresc ascensoarele. Conduşi de un miner de meserie, am luat primele lecţii de instructaj pe viu, adică la locul de muncă. Prima grijă era copturitul, adică o curăţire a tavanului, mai bine zis a boltei cerimii, dislocarea oricărei bucăţi de rocă, care sună a gol când este lovită cu ranga de fier. Totul trebuia făcut cu grijă de şeful de echipă, ca locul de muncă să fie asigurat. Scule de lucru, aveam un perforator de 40-50 de kg., 8-10 metri de furtun pentru aer comprimat, răngi, lopeti, baroase până la 10 kg., sfredele de la 30 la 1500 cm., sape si coveţi. Demne de amintit erau sfaturile
bătrânului miner Ioska:

- Dacă vrei să scapi mai uşor de efectele muncii, e bine să lucrezi la perforator. Aerul comprimat care pune în funcţiune perforatorul te fereşte de praf si de gazele existente în abataj.

Pe galeriile ce duceau spre abataje era curent si rece. In abataj, în unele locuri, căldura era aproape insuportabilă, îmbâcsită cu praf şi sulf. Trebuia să lucrăm în chiloţi sau în pielea goală, în opinci se aduna toată transpiraţia din corp şi obielele din pături vechi le storceam de câteva ori. Minereul excavat era încărcat în vagoneţi când era vorba de o galerie de înaintare, iar în abataje minereul se arunca în rostogoale sau, dacă acestea erau departe, se folosea roaba. Bolovanii mari trebuiau sparţi cu barosul cu un efort deosebit

Eu lucram la o galerie de înaintare pe filonul dîn centrul galeriei.

Roca putea să fie moale sau extrem de dură, si plasarea găurilor avea o mare importanţă ca înaintarea să fie un succes după împuşcătură, în găurile făcute, artificierii civili puneau astralită sau dinamită si se realiza împuşcătura. Aveam darul de a munci şi am reuşit în scurt timp să învăţ meseria de miner. Greutatea cea mai mare a fost munca la covată, o muncă primitivă, oamenii slăbiţi, alţii bolnavi si bătrâni, care nu au mai pus mâna pe o lopată, aveau de ispăşit furia unui sistem de cruntă exploatare comunistă, în decorul format de lămpile de carbid, atârnate pe pereţii din abataj, oameni în pielea goală, aduşi peste coveţi. încărcau minereul, unii cu baroasele grele spărgeau bolovanii, împroşcând bucăţi de rocă ce se opreau în picioarele lor. Zgomotul perforatorului făcea praf cu miros de sulf ne îngreuna respiraţia. Vagonetarii împingeau cu greu vagonetele încărcate; aspectul de iad putea fi trăit oriunde. După ce am fost iniţiaţi si introduşi în aceste munci, bătrânul miner loşka n-a mai venit. Ultima lui recomandare a fost să mănânc orice, dacă am sau nu poftă, ca să nu fac si licoză sau intoxicare cu plumb. I-am dat asigurări că am să-i urmez sfatul. si-i mulţumesc si acum.

Conştient de rolul ocult al aducerii noastre în mină. am căutat să muncesc moderat, fapt care era remarcat de inginerul B ujoiu si Balş, care mă simpatizau, în ciuda unor asa-zise întreceri, nu am sărit peste cal. dar nici n-am fost codaş ca să dau ocazia să fiu lovit în analizele muncii ce se făceau lunar. Cel mai bun perforator a fost Boariu Vasile.

Despre minele Baia-Sprie. Cavnic si Nistru s-ar putea scrie multe. Voi încerca să prezint doar ceea ce poate fi un document ca să nu se uite munca forţată în acel deceniu cincizeci.

în colonie erau mulţi intelectuali, care sufereau de diferite boli. Ei trebuiau să muncească în aceste condiţii care îi duceau la distrugere. Astfel, după ce m-am introdus bine în minerit am primit în echipă pe mulţi dintre cei ce nu puteau munci. Era cunoscut că în echipă la mine se face norma şi se găseşte o atmosferă plăcută prin discuţiile ce se încingeau după realizarea noimei zilnice.

Am putut să descifrez multe taine ale pământului, care de multe ori m-au scos din lumea suferinţei. Creaţiile de artă ale naturii, mi se arătau ca nişte capodopere. Coborâţi în adâncuri de pământ, acolo unde de milioane de ani viaţa, prin cataclismele sale, si-a îngropat comorile, scormoneam noi acum, pentru a lua cuprul şi plumbul atât de folositor civilizaţiei în acest veac. în aceste mine părăsite, considerate nerentabile, am fost aduşi să scormonim în sus şi în jos. mergând pe filoane care aveau tainele si bogăţia frumosului ce merită a fi prezentat. La intrarea în şut aveam o slăbiciune pentru tot ce găseam în urma exploziilor. Ni se descoperea o lume miraculoasă, prin perfecţiunile geologice. Angrenat în

aceasta muncă, în toată urgia si pericolele la care am fost supuşi, căutam
frumosul din creațiile naturii în toată splendoarea şi perfecțiunea lor.
Diversitatea ne era descoperită în urma exploziilor, urmând să fie distrusă de concasoarele de la flotatie. Cuarțurile albe cu figurile geometrice
perfecte aranjate, în diferite forme şi acele de stibină, în buchete, erau luate cu grija si mult admirate, geodele ce erau în pereți păreau nişte oaze la
periferia filonului de plumb şi cupru. Diamantele de Maramureş, strivite
de explozii, ne făcea să uităm în ce lume trăim. Bucățile de Wolfram, atât
de pretioase şi rare, ne întântau când le găseam printre bucățile de rocă
dislocata. Filonul pe care mergeam părea un râu, când mai mare, când mai
mic, cu ramificatii în dreapta sau în stânga, unde dădeam de straturi dure
de piatra si de sterilul albăstrui sau verzui. Cuprul, în bătaia luminii lampilor de acetilenă, împrăştia razele sale aurii, bulgării dislocați în stare
nativa făceau un joc de lumini care ne încânta vederea, în privirile noastre
le si vedeam transformate în diferite obiecte ca să fie puse în valoare.
Plumbul cu cu vine întortocheate, argintii-lucioase în stare nativă, ce
infiltrase sterilul ce predomina în volum, era duşmanul nostru cel mai
periculos prin inhalarea aerului viciat cu mici particule în timpul perforării
dupa explozii. Ametistele ne încântau şi le admiram in preajma cristalelor de cuarț. Culorile diferite le scoteau în relief ca prețioase pietre
de mina. Aurul, foarte rar, îl găseam în forme geometrice perfecte. Era
surpriza pe care ne-o oferea natura ca pe un trofeu venit de la începutul
lumii. Natura, descoperindu-ne tainele ei, era admirată; aceste flori de mina ne scoteau din suferință, din greul unei munci impuse cu forța.
Acolo unde se ajungea la un filon bogat, abatajele se lărgeau si lucra mai mulți; perforându-se în cerime, roca dislocată era aruncata în rostogoale şi apoi în vagonete. Lucram în pieile goale. Râuri de sudoare curgeau pe noi şi, negri de sus până jos, eram noii robi ai secolului douăzeci. Cu fețele desfigurate, eram arătări cu înfățişări diferite.
Eram noi, deținuții politici. Se perfora în înaintări, în suitori, şi vacarmul acesta nu era decât tristul aspect al infernului. Ochii vigilenți ai gardienilor controlau producția. Aproape zilnic se produceau accidente,
intoxicari cu plumb si sulf, care tăiau pofta de mâncare. Pe mulți i-a daramat oboseala şi intrarea in şut era un adevărat supliciu. Suferința noastră se sfințea cu lacrimi, sudoare şi sânge. Nu aveam decât un singur
refugiu în rugile ce le înălțăm din grote si breşe, în care îngenunchiam
implorând mila şi ajutorul lui Dumnezeu.
Cu țăranul Ilie Ghimboase din com. Teregova, care îmi era de ajutor, am reusit 'să ajut mulți din cei lipsiți de putere, ferindu-i de consecințele
neindeplinirii normei, oferindu-le un loc de muncă, unde se reconfortau
fizic si moral. Am devenit un bun organizator în munca ce o prestam cu

rezultate bune, încât mulți ziceau că la mine în echipă este loc de refacere, căci după îndeplinirea normei se trecea la taifas, la prelegeri literare, istorice şi la politică. Cu Gabriel Bălănescu, Sandu Mazilu, Luca Dumitrescu, Ilie Prundeni şi Romulus Dianu, somități literare, profesori şi ziarişti, prin discuțiile purtate, asistam si uitam de oboseală şi de alte griji. Erau şi momente de veselie când Sandu Mazilu, profesorul din Brăila, prin felul său de a fi, ne crea o bună dispoziție, fiind un optimist notoriu.

La apariția controalelor, datorită măsurilor noastre de precauție, eram găsiți în ordine cu planul zilnic îndeplinit. Acestea au fost la început. Pe parcurs normele s-au mărit şi programul de lucru s-a extins la 9-10 ore. Contrar speranțelor de a avea un trai mai bun, mâncarea a scăzut în consistență, fapt care a dus la slăbirea unora datorită gazelor, fumului şi a mirosurilor de sulf. Schimbările în sensul rău al cuvântului au făcut ca gândirea noastră să sesizeze reaua intenție a administrației.

Minunea din mină

Eram aşezat pe o scândurică să mă odihnesc. Ceva a făcut să mă ridic si să mă mut cu circa 30 de cm. mai la dreapta. Apoi brusc un bolovan din boltă s-a desprins si a căzut exact pe locul unde am stat mai înainte. Toți cei din dreapta şi din stânga mea s-au speriat, comentând acest fapt ca pe o minune care m-a scăpat de o moarte sigură. Toți ne-am făcut cruce şi eu. cu lacrimi în ochi, îi mulțumeam lui Dumnezeu. Părinții Pârvu Iustin şi Grebenea au făcut o rugăciune comună de mulțumire lui lisus, care mi-a fost în toate momentele critice în ajutor. Acest semn a fost obiectul discuțiilor în întreaga colonie. Dovadă că Dumnezeu era printre noi.

Treptat, viata din colonie s-a înăsprit prin restricții, controale şi admonestări pentru cei ce nu-şi făceau norma. Din Ministerul de Interne a venit maiorul Bazavan; văzând covețile tipice ale minerului, care de zeci şi zeci de ani erau uneltele de încărcare a vagonetelor, părându-i-se prea mici, a venit cu inovația ca să se confecționeze altele mai mari pentru noi, cei ce am fost caracterizați nişte bandiți. După câteva zile am fost dotați cu coveți de dimensiuni triple. Lucrasem cu scule normale si dădeam randament, dar acum ni se aplica sistemul de muncă forțată. Cei tineri au început să se îmbolnăvească de hernii si întinderi de tendoane cu febră musculară. Cei în vârstă, bolnavi, nu puteau ridica aceste coveți si mulți au căzut la pat. Din acest motiv am refuzat intrarea în mină şi măsurile de reprimare a refuzului s-au soldat cu trimiterea la carceră a celor în cauză.

Sistemul de informare printre noi a fost pus în mişcare de Petrescu si Şteanță; nu se fereau de a-i racola pe cei dispuşi a face orice turnătorie. In general i-am depistat şi izolat. A fi turnător însemna a fi coadă de topor, om lipsit de caracter, care pentru un privilegiu îşi vindea si prieten si frate.

După 6 luni. maiorul `Bazavan a venit iar, dar condamnat de drept comun, răsplată pentru inovația adusă bandiților. Mulți perforatori l-au cerut în echipă, la munca cu covată, sculă prețioasă pentru distrugerea noastră, dar a fost folosit la muncile de suprafață, pentru a-1 feri de furia multor perforatori si rulători. Mult timp a fost huiduit si ținut în tensiune. Așa li s-a "făcut" multor anchetatori care au bătut și schingiuit loturi întregi de arestați, au ajuns alături de noi; așa partidul îi răsplătea pe cei ce îi făceau servicii. N-au scăpat nici magistrații tribunalelor militare, recompensă pentru sutele de ani ce le-au dat fie din ordin, fie din exces de zel. Din completul de judecată care ne-a condamnat pe noi, Colonelul Vlasu n-a avut altă soartă, îi spusesem la proces:

- Sunt sigur că ne vom întâlni undeva, prin Aiud sau Jilava.

Și ne-am întâlnit.

Muncile, pedepsele și toate răutățile nu ne-au abătut de la preocupările noastre spirituale. Mai mult, asistența ce o aveam din partea preoților, care erau mulți, ne-a întărit si sudat.

ÎNVIEREA

Cel mai important eveniment ce s-a produs în viața noastră de deținuți politici mineri a fost sărbătorirea sfintelor Paști din 1951. A fost un act de solidaritate și de avertisment dat conducerii lagărului, prin care s-a afirmat conduita creștină a celor ce erau sortiți muncilor epuizante. In post si rugăciune această sărbătoare a fost așteptată de fiecare. Printre noi fiind un număr mare de preoți ortodocși și greco-catolici, pe ascuns, în grote si locuri ferite ne-am spovedit. Atmosfera din lagăr era plină de liniște, toți așteptam,toți vedeam în învierea lui Iisus Christos, speranța mântuirii noastre.

Lucram în șutul de noapte, împreună cu coechipierii mei. M-am hotărât să lucrez în așa fel ca în două ore să termin norma. Liniștea din mină si din sufletele noastre se simțea, se vedea și se trăia ca un moment de înaltă trăire spirituală, în orizontul 11, în abatajul deschis, ne aflam ca într-o catedrală unde ne adunam din est și vest. din fiecare front de lucru, spălați și îmbrăcați, cu lămpile în mână, aprinse să serbăm momentul învierii Domnului, într-o grotă a fost improvizat un altar: un sobor de preoți printre care amintesc pe Antal, Grebenea. Lazarov, Popescu Scay, Pârvu Iustin, Bej si mulți alții înălțau rugile lor. O singură lampă aprinsă lumina improvizatul altar. Au fost făcute cruci din bârne, iar inimosul camarad Țuca Marin a improvizat din sfredele atârnate pe mărimi clopote.

De undeva, dintr-o galerie părăsită se auzea o toacă. Chema la slujbă pe cei ce răspândiți prin galerii, suitori și abataje. Liniștea spartă de acest apel se amesteca cu priceasna ce se auzea tânguitor, cu priveghiul ce, prin

atmosfera sobră, ne mișca până în cea mai ascunsă cută a ființei noastre. Slujba a început. Dădea răspunsul la liturghie corul la care participam toți si care ne transpunea în lumea înaltei trăiri transcedentale. Se părea că suntem în catacombele primilor creștini care urcau spre cerul ce nu-l aveam. Rugile simțeam că ne urcă la Dumnezeu, în timp ce lacrimie ne curgeau pe obrajii năclăiți de sudoare.

Gândurile evadau din acest fund de pământ spre cei dragi de acasă si, contopiți într-o singură rugăciune, trăiam sublimul acelui moment de înălțare spirituală, îngenunchiați pe lespezi colturoasedepiatrăşi minereu, trăiam într-o lume ireală, întunericul luminat de o singură flacără ne transpunea în urcușul greu pe calea urcată de lisus Christos cu crucea grea, grea pe umeri, ca sus, pe Golgotă, să fie răstignit. O mică străfulgerare îmi puse în privire fragmente din visul avut în tren, ca apoi să mă văd copilul de 6 ani care am sesizat pericolul bolșevic. Abatajul era plin. Un semnal venit pe conductă ne anunță că eram la miezul nopții în timp ce slujba continua cu acordul clopotelor făcute din sfredele. Totul era sublim, și în atmosfera de durere si pioșenie ne transpuneam în lumea de dincolo de mormânt. Deodată glasul preotului cu bucurie ne spunea: "Veniți; luați Lumina". Liniștea a fost spartă de clopotele care vesteau învierea lui Iisus Christos, lampă după lampă s-a aprins. Totul era luminos în noi și în jurul nostru, și cântecul "Christos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând" a țâșnit ca o explozie din piepturile noastre.

Nu era moment mai sublim decât aceasta. Simțeam cum speranțele renășteau în noi. Prin grija unor camarazi ce aveau relații cu civilii am avut și Sfintele Paști. Mai întăriți în credințele noastre, ne-am îmbrățișat în marea bucurie a învierii.

In cântecul învierii am iesit corfă după corfă așteptați la suprafață de

gardienii care ne loveau cu bate, picioare și pumni. Conducerea lagărului și santinelele de pază din turele erau în alertă. Măsurile de intimidare si pedepsire nu ne impresionau. Eram mai tari, mai hotărâți; am învins frica si tăcerea prin solidaritate, esența luptei noastre creștine.

împuşcarea Părintelui Şerban

Regimul de muncă s-a înăsprit. Au urmat bătăi și carcere pentru a ne face supuși. La șicane am răspuns cu atitudine fermă. Producția a scăzut simțitor. Abia munceam. Lipsind sfredelele si brustarele nu puteam lucra. La anchetele ce urmau eram solidari, deși comisiile venite din Bucuresti aveau rolul de a găsi țapi ispășitori. După câteva luni de șicane și pedepsiri nedrepte, călăii au trecut la crimă.

In scopul intimidării noastre a fost regizată o încercare de evadare în plină zi. Părintele Gheorghe Şerban din Constanţa era bolnav de inimă. Nu suporta aerul din mină si medicul Petrasievici Cornel, om de înaltă cultură, a raportat că nu este apt pentru a intra în mină. Acelaşi fapt i-a constatat si medicul Veselovschi. Boala era gravă, dar călăii îl voiau cu orice preţ în mină.

A fost ţinut la izolare. Apoi ofiţerul politic a dispus să lucreze prin curte. Iar într-o zi i-a trimis gardianul între sârme să adune nişte pietre. Mulţi dintre noi eram în curte la aer si am observat că gardianul era cu părintele Şerban; de după barăci i-a trimis între sârme în zona interzisă. Părintele a ezitat, dar gardianul l-a îndemnat să adune pietre. Când a intrat între, sârme soldatul din turelă a tras două focuri, care 1-au ucis pe loc. Văzând că soldatul a pus arma la ochi, am început să strigăm:

- Nu trage, nu trage!

Dar mişelul soldat a tras. Pentru părintele ucis am ieşit toţi în curte:

- Asasinilor, asasinlor!

Incă o jertfă, încă un legionar ucis.

In mina Cavnic

In urma uciderii părintelui Gheorghe Şerban regimul penitenciar si cel al muncii s-a înăsprit; erau aplicate pedepse pentru cât de mici abateri pentru a ne domina.

Intr-una din zile am fost scoşi cu bagaje 10 perforatori. Am bănuit că vom fi trimişi la o altă mină, nu departe de aici. Au fost scoşi şi alţi camarazi: Nicolae Goga. Vlădescu Virgil. Văduva Constantin, Trandaf Narcis, Teofănescu. Alecu Caranica, Caleia Constatin (Puiu). fraţii Brânzas, Beca Tascu, Banda Chirion, Moş Bardilă, Păscuţiu Teodor şi mulţi alţii, împreună am fost transferaţi la noua mină. Am găsit aceleaşi tipuri de barăci si oamenii aduşi cu câteva zile înainte; erau de toate nuanţele politice.

In mina Cavnic am început alt calvar, cu alte încercari, alte eforturi. Galeriile îmi păreau sumbre si mai periculoase decât cele din Baia Sprie. Domnul ing. Fotiade, un vechi legionar, ce a trăit lângă Căpitan, si d-nul Nicolae Goga făceau parte din conducerea tehnică a lagărului, alături de Negrescu Virgil, Puiu Caleia. Georgescu Topăzlău. S-au format echipele si lucram în ritm moderat. Mă simţeam bine în grupul tinerilor fagărăşeni si macedoneni, nişte minunaţi camarazi de muncă si suferinţă, în compania lor eram liber si în discuţiile cu ei ieşeam din starea de reţinere.

In preocupările unora dintre noi, se punea în discuţie libertatea care trebuie recucertă. In situaţia în care ne găseam era mare lucru a te păstra integru şi iubit de cei din jur. Au fost legate prietenii durabile în acest

subteran care clocotea de dorinţe si vise, ca Români şi creştini. In acest pestriţ număr de osândiţi, caracterele tari ieşeau la suprafaţă. Unii din noi acceptam cu uşutinţă suferinţele şi lovirile, alţii se pierdeau în acest labirint al *groazei.* Cei ce nu suportau lanţul si erau stăpâniţi de nelinişte si sete de libertate, voiau să treacă la acţiuni imediate de a-si cuceri libertatea. Dar orice gest, orice acţiune trebuia să ţină cont de colectivitatea în care trăiam.

Evadarea

Mai mulţi dintre legionari am fost chemaţi să evadăm. Aproape toţi am avut reţineri, deşi înprincipiu eram de acord. Alecu Caranica a renunţat în ultimul moment, fără a-i descuraja pe temerarii dornici de libertate. I-am ajutat cu îmbrăcăminte, zahăr, ţigări, căciuli si ciorapi. A fost pusă la punct tehnica evadării, şi-i încurajam în discuţiile ce le purtam prin curte. Prin grote se puneau la punct ultimele pregătiri şi se făceau rugăciuni pentru reuşită. O mică defecţiune sau ceva neprevăzut putea da peste cap totul.

Ce băieţi falnici, plini de dorinţa nobilă de libertate, îşi puneau în joc propria lor viaţă ca să nu mai fie robi!

Toaca de încetare a lucrului sunase. Ne-am adunat la corfe şi primii care au urcat au fost ei. Un gardian a fost imobilizat cu o lovitură. A ieşit si a doua corfă. S-au auzit câteva explozii şi am dedus că acţiunea a reusit. După blocarea gurii puţului aproape o oră, am început să ieşim. Ne aşteptau gardieni cu bâte în mână; am fost loviţi sălbatic si călcaţi în picioare. Răzbunarea n-a cruţat pe nici unul. Adunaţi în curte si dezbrăcaţi la pielea goală, am fost culcaţi pe burtă mai bine de o oră, iar faimosul gardian Tămâie călca pe noi. S-au făcut numărători peste numărători ca să se stabilească numărul celor evadaţi, saltelele din dormitoare ne-au fost scoase în curte, si cei "periculoşi" au fost închişi în carcere. Cei ce ştiam de evadare ne aşteptam la anchete. După mai bine de 10 ore se află că au fost prinşi doi. Au evadat 14 şi se ştia numele lor. Din câte am aflat cei evadaţi s-au împărţit în grupe de 2-3, apucând în direcţii diferite prin codri. De la un gardian am aflat că în aceeaşi zi au evadat şi de la Valea Nistrului 4 deţinuţi, printre care legionarul Lt. Ţuca Marin, un camarad de excepţională valoare spirituală. A murit împuşcat, cu conştiinţa împăcată că a dat cât a putut în rezistenţa contra comunismului. Mi-a fost camarad apropiat si amintirea lui mă răscoleşte.

Au condamnat acţiunea de evadare, laşii, turnătorii si nulităţile aşa zişilor politicieni. Dar sunt de admirat actele de curaj ale camarazilor ce se impuneau spontan prin felul lor de a fi. Dorinţa de libertate îl face pe cel ce a fost deposedat de ea să o caute, să o dorească, să o viseze si-si face crez ca s-o obţină. Unii se supun şi acceptă compromisuri, alţii sunt capabili a face orice ca să fie liberi, luptă şi se sacrifică.

In discuțiile cu mulți din frații noştri de suferință am constatat că era
o stare de spirit propice unei evadări, deja pusă în faza deorganizare. Aceşti
minunați frați de suferință menținеau moralul ridicat al întregii colonii, Ioan Ioanid, autorul cărții I*nchisoarea noastră cea de toate zilele,* un om admirabil, plin de calități si cinstit sufleteşte prin tot ce a scris despre frații de suferință, fără a ocoli adevărul, în discuțiile cu cei ce l-au apreciat ca om cu o ținută morală înaltă, vedeam în el un luptător, un om de acțiune. De la Alecu Caranica am aflat de intenția evadării, ceva firesc, dar irealizabil. Firea lui deschisă de macedonean, pus pe treabă si luptă, mă făcea să-i fiu un bun prieten. A fost apreciat si Ion Pantazi, Ionescu Miltiade
si Paul Iovănescu ne ajutau ca medici să ne menținem sănătatea în condițiile de atunci. Frații Cojocaru şi Brânzaru ne uimeau prin isprăvile ce le-au avut în ciocnirile cu securitatea, dar vrednici de laudă. Avea o fa imâ proastă Ducu Ciocâlteu: la Baia Sprie cocheta cu Petrescu si Steanță care îl duceau pe la ofițerul politic, fapt care ne-a făcut să ne ferim de el. Totuşi în grupul celor care pregăteau evadarea era acceptat, deşi era considerat turnător. Se punea problema extinderii grupului. Alecu Caranica
era tentat să accepte pentru a fi şi un legionar.

Majoritatea dintre noi am dat o semnificație politică acestui gest de manifestare pentru obținerea libertății. Chiar nereuşita evadării a însemnat succes, un exemplul de neacceptare a jugului impus. A fost o palmă dată temutei securități care se credea atotputernică. Cei prinşi ulterior au înfruntat furia comunistă în toată cruzimea ei.

Două mărturisiri interesante

La Baia Sprie căpitanul Trepăduş, fost şef al pazei din lagărul Tg. Jiu, criminal de război, acum vagonetar, povestea de ce era atunci atât de des chemat la ofițerul politic. Ne povestea de Gheorghe Apostol, informatorul care îi dădea cele mai multe rapoarte despre discuțiile ce se duceau între comuniști, care avea acces la comandantul lagărului, col. Zlătescu. Noi, cei din jur, îl încurajam să-i spună pe toți, şi am aflat că din cei peste 90 ce erau într-o baracă aproape 40 erau informatori. Pentru legionari aveau dispoziții speciale de supraveghere, fiind cei mai numeroşi, într-una din barăcile legionarilor fuseseră aduşi doi tineri locotenenți care au fost în garda militară din trenul care-1 ducea pe Carol la Jimbolia. De al ei s-a aflat că Antonescu s-a înțeles cu fostul rege ca să continue opera de desființare a Mişcării Legionare. Credibilitatea acestei afirmații era viu comentată în lagăr. La o inspecție a lui Eugen Cristescu ei au fost chemați. Nu erau probe sau martori care să confirme afirmația lor, dar au fost sfătuiți

să-şi renege declarațiile, în discuțiile cu legionarii din baracă susțineau că au ascultat din vagonul alăturat ultima înțelegere cu Antonescu si discuția avută cu Lupeasca. Timpul ne-a dovedit că am fost victima trădării lui Antonescu, care întocmai ca si Carol se dorea si şef al Legiunii. Lovitura de stat a lui Antonescu, asa-zisa rebeliune legionară, si toate cele ce au urmat, au confirmat că a fost un misei si un sperjur care ne-a trădat.

Din nou în Aiud

Duba ne-a dus din nou la Aiud. După muncile forțate din mină eram epuizați fizic, iar liniştea din celular ne spunea că o altă etapă începea, în anii 1950 foamea făcea ravagii printre noi. Dar pentru cel deposedat de libertate orice schimbare este binevenită, căci scurgerea timpului era mai uşoară. Starea de spirit era încărcată, căci suferințele au depăşit limita răbdării si oamenii erau plini de revoltă, în atmosferă plutea acel strigăt de disperare care să dea o replică călăului Kohler că existăm, că numai suntem dispuşi să îndurăm batjocura lui. Solidari cu cei ce i-am regăsit, ne-am descoperit refugiul în preocupările spirituale si intelectuale, învățarea limbilor străine si a poeziilor. Se purtau discuții despre drepturile umane.

Mâncarea proastă, lipsa de aer şi lumină erau probleme revendicative, se cerea şi asistență medicală, corespondență cu familia si comportarea cuviincioasă a gardienilor. Au fost declarate greve individuale, se bătea în uşi, se făceau cereri la raport. Acestea se soldau de multe ori cu pedepse disciplinare, cu izolări în WC în cămaşă şi chiloți; urmau îmbolnăviri rapide cu urmări grave. TBC-ul şi distrofia făceau ravagii. Punândobloane la geamuri ca să nu putem vedea nici cerul, col. Kohler avea impresia că ne poate domina si distruge.

Sufeream si în tăcerea noastră mocnea o revoltă colectivă care aştepta un motiv să explodăm. Un camarad ajuns la culmea disperării s-a jertfit pe sine pentru întreaga masă de deținuți ce înduram umiliri şi bătaie de joc. Era un vechi legionar din apropierea Aiudului, condamnat de Antonescu, tânăr de mare caracter, iubit de toți. cu o judecată limpede de luptător încercat. Popa Ioan-Teuis, în fața jertfei căruia ne închinăm.

Explozia

Acest om cu ani grei de detenție a socotit că prin jertfa sa va auzi poporul şi occidentul ca se urmăreşte extermina rea noastră. In plină zi a fost scos la plimbarea de 20 de minute în țarcul dinspre coada Celularului, singur, cum stătea şi în celulă, îl vedeam prin gaura făcută în oblon, cu cămaşă albă si o ținută dreaptă, uitându-se spre cer şi trecând în revistă silueta Celularului, parcă luându-şi rămas bun de la noi. La un moment dat

a ieşit din ţarc îndreptându-se spre sârma ghimpată de lângă zidul închisorii. A intrat în zona interzisă, făcându-şi cruce. Soldatul din turelă a tras primul glonte. Am începui să strigăm:

- Nu trage, nu trage, nu trage!

Dar a urmat cel de-al doilea glonţ care l-a ucis. Apoi reacţia întregului celular. Toţi ne-am urcat la geamuri şi am început să strigăm:

- Asasinii, asasinii, criminalii, criminalii!

Explozia s-a produs. Unii au aruncat de la geamuri obloanele; bătăile în uşi au transformat Celularul într-un Alcazar al durerii. Revolta din noi se exprima prin strigăte, huiduieli, bătăi în uşi, bolnavii băteau cu ce puteau

si ei: reacţia spontană a fost generală. Solidaritatea cu Popa Ioan Teius a urnit Secţia a doua si *Zarca.* Strigătele noastre înfrăţite huiduiau sistemul de exterminare condus de Kohler, călăul comunist. Mii de oameni ne manifestam durerea. Pe fiecare etaj au fost instalate puşti mitraliere. Sute de soldaţi si gardieni patrulau pe coridoare. Huiduielile, în ansamblul lor. dădeau impresia că un stadion întreg acuză un arbitru incorect. Timp de trei ore strigătele si protestele noastre, cu bătăi în uşi pe o aripă sau alta au înfierat crima. S-a încercat scoaterea unora din celule pentru a fi duşi la anchete si izolări, dar solidaritatea reacţiona tot mai puternic. A doua zi au urmat anchete, cu procurori si grade înalte din ministerul de interne veniţi să caute ţapi ispăşitori. După 4 ore de mânie dezlănţuită ne-am întors la programul normal, la asigurările procurorilor de la Ministerul de interne au venit comisii de anchetare si am dat declaraţii despre regimul inuman ce ni se aplica de comandantul Kohler.

***

După revoluţia din Ungaria, un nou val de arestări ne-a scos din starea de aparie şi aşteptare; aveam noi speranţe si garanţii că lupta anticomunistă se duce de popoarele subjugate de Ruşi. Bătăile morse prin zid si prin ţeava continuau cu toată vigilenţa gardienilor, care pândeau la vizete, înfruntam tensiunea aplicată în diferite forme de conducerea închisorii. Izolările si strictetea în care eram ţinuţi, ne duceau la concluzia că asupritorii se tem.

Celula o împărţeam cu trei oameni: un muncitor din Ploieşti, un tânăr învăţător din judeţul Braşov, bolnav de stomac, cu crize repetate care nu primea o cât de mică asistenţă medicală si Moş Câlcu, un ţăran din lotul lui Spiru Blănaru din com. Domasnea, foarte bolnav care suferea grozavde hemoroizi, îmi era milă de ei, dar insistenţele pe lângă gardieni de a fi duşi

la infirmerie erau zadarnice. Bolnavi erau mulţi deţinuţi. Se auzeau gemete, iar insistenţele erau rezolvate cu promisiuni şi refuz.

Orice deplasare din celulă se făcea cu zeghea în cap sau ochelari negri. Gardianul ne trăgea ca pe vite şi orice abatere era aspru pedepsită.

Fiind dus la o anchetă, am privit la nişte camarazi care erau cu faţa la perete, recunoscând doi dintre ei. Am fost bruscat, lovit si înjurat de gardian, care a raportat ofiţerului politic că mi-am ridicat haina de pe cap si i-am salutat pe cei întâlniţi în drum. Am fost pedepsit cu 7 zile de izolare si jumătate de raţie de mâncare; pedeapsa am executat-o la parter. După o săptămână am fost prins că scriam poezii pe perete; la percheziţie mi-a fost găsită o tăbliţă de săpun cu alte poezii, scrise cu un vârf de ac. La izolare am scris altele în cele 10 zile executate, încercând să nu dau importanţă foamei ce mă încerca.

Operaţia de hemoroizi

Durerile lui moş Câlcu erau insuportabile. Bietul om se zvârcolea de dureri zi si noapte, si noi eram afectaţi de ceea ce vedeam în nopţile nedormite. Am fost implorat să-l ajut. Ce puteam face? L-am consultat si am văzut un maţ de peste 3 cm. ieşit afară. Mi-a dat sugestia de a-l tăia. Am ezitat, dar la insistenţele lui, după o noapte de gândire, m-am hotărât să-l operez. Aveam un cuţit dintr-o coadă de lingură. L-am ascuţit prin frecarea de gratii si cu o piatră am finisat tăişul, apoi cu apă şi săpun l-am dezinfectat. Din poalele unei cămăşi curate am rupt o bucată şi am netezit o scândurică de brad ce îmi servea ca suport, am dezinfectat-o. Curajul meu a fost de mare răspundere, dar mai ales un act iresponsabil. Dar..., ceva mă îndemna să-l operez, mila si insistenţele bietului bătrân.

Mi-am făcut cruce implorându-l pe Dumnezeu să mă ajute. M-am spălat bine şi punând scândurică sub maţ l-am tăiat cu cuţitu. Sângele de un roşu închis a ţâşnit ca dintr-o spărtură de ţeava de apă. Speriat, apăsam pe rana deschisă cu nişte cârpe ca să opresc scurgerea de sânge. Eram transpirat si frica m-a cuprins, cu toată buna intenţie. Pentru orice eventualitate am spus gardianului ce am făcut, pentru a-l duce la spital în caz extrem.

Dar Dumnezeu si-a arătat puterea şi mi-a ajutat.Totuşi, eram îngrozit

de inconştienţa cu care m-am hazardat să ajut un om care, deşi suferea cumplit, putea sfârşi sub ochii mei. Mi-am făcut cruce, mulţumind lui Dumnezeu pentru ajutor. După ce sângele s-a oprit, m-am dezmeticit. Moş Câlcu şi-a revenit fără urmări şi a fost fericit că i-am curmat suferinţele. Totul a fost un succes; mai bine zis a fost o minune.

O ştire senzaţională

⟫

După iarna grea a anului 1954 o perioadă de apatie şi o stare de descurajare plutea în Aiud. Monotonia în care ne mişcăm din lipsă de evenimente si ştiri a făcut să ne interiorizăm prin ceea ce am reuşit să

acumulăm unul de la altul Pe alții uzura fizică si nervoasă i-a împins spre conflicte si manifestări necontrolate, ce nu-i onorau. Echilibrul unora era susținut de ştirile ce ajungeau la noi pe diferite căi. Ştirile, reale sau false, erau un balsam care stimula optimismul, speranța si încrederea. De la o ştire la alta am cunoscut oameni care căzdeau în extremă, pierzând echilibrul si transformând celula în iad.

Intr-o zi una din ştiri le sosite prin morse a dat viață întregului celular. Toate mijloacele de comunicație erau "în funcție" căci ştirea era de-a dreptul senzațională. Un lot de deținuți legionari au venit din Jilava cu ştirea că din Occident a fost paraşutat un grup de legionari cu misiuni speciale (grupul Țăran, Golea, Samoilă). care să marcheze prezența Mişcării Legionare în lupta contra comunismului. Acțiunea s-a desfăşurat în timpul festivalului mondial al tineretului la Bucureşti. Au fost împărțite manifeste si toată Capitala fierbea. Misiunea a fost îndeplinită, dar legionarii au fost prinşi. A urmat procesul si condamnarea la moarte a 13 legionari.

Ştirea că există o luptă dirijată de Horia Sima a fost comentată la posturile străine de radio. Occidentul, scoțând din uitare Mişcarea Legionară, i-a făcut pe comuniști să treacă la represalii. O campanie de denigrări a urmat că ne-am fi pus în slujba americanilor şi francezilor, că Horia Sima luptă împotriva poporului român..

Celularul s-a înviorat. Ştiam că nu suntem uita ți, că Mişcarea există. Prezența noastră aici reprezenta dovadă vie si rezistență valoroasă a celor din închisori alături de cei ce au rămas în lupte de hăituiala prin munți.

Greva foamei

Anchetele erau dese. Regimul sever si comportarea gardienilor tot mai brutală făceau ca starea de spirit a Celularului să devină un butoi de pulbere, gata să explodeze Frații Maier băteau si aruncau în izolări pe orice deținut care cerea ieşirea la raport. Protestele izolate, prin bătaie în uşă sau greva foamei, se soldau cu promisiuni, dar mai ales cu izolări. Eram lăsați la discreția gardienilor. Tăcerea de granit ne sufoca si ciorba de gogonele şi ardei ne sufoca. Dezamăgirea generală ne umplea sufletul de revoltă. De undeva din Celular,Aurel Călin protesta vehement împotriva proastei mâncări ce ni se dădea zilnic si declară greva foamei. Colegii de cameră îl urmară, apoi celulele vecine. Prin morse toate etajele au fost informate si, iară excepții, tot Celularul a declarat greva foamei si în cea mai autentică solidaritate butoiul a explodat.

Vestea intrării Celularului în grevă a ajuns la Secția a doua, apoi la Zarca. Deținuți si administrație, eram într-o stare excepțională. Kohler, surprins de acest eveniment, a încercat să scoată din celule pe cei vizați,

dar nimeni nu a ieşit. A fost huiduit de toți deținuții. Bătăile în usi au început
si Celularul a devenit un vulcan în plină erupție. Se scanda: "Asasinule! Criminalule!"; o voce de la un geam acuza guvernul comunist de folosirea metodelor diabolice pentru exterminare.

Am cerut hârtie ca să declarăm legal greva devenită generală. S-au cerut condiții umane de detenție, corespondență cu familia si îmbunătățirea hranei. Timp de două ore Celularul a fiert cu strigăte si vociferări:

- Ne omoară comuniştii! Jos tirania si călăul Kohler!

Greva continua, şi a doua zi ministrul de interne, generalul Drăghici. intra prin celule, ne amenința şi ne lovea cu pumnii si picioarele. Intrând în celulă si lovindu-mă, am început să strig:

- Nu bateți, nu bateți!

Celularul s-a urnit din nou cu strigătul"Nu bateți".

Au intrat în grevă si Zarea si Secția doua. Era un delir, o mare manifestare de protest. După 5 zile toți rezistam într-o solidaritate deplină.
Ştiam că vor urma crunte represalii, dar nici mâncarea mai bună adusă nu ne-a scos din luptă. A fost un gest colectiv care a demonstrat rezistența noastră, ca să se ştie că nu putem fi înfrânți.

La Gherla

După ancheta care a urmat am fost aleşi 100 de deținuți din Celular, Zarea şi Secția a doua, si trimişi la Gherla. Am fost aşteptați de călăul Goiciu. Ne-a izolat în secția căreia din vechime i se spunea Roja Sandor, o clădire veche unde au fost ținuți bandiți temuți, în beci se vedeau butucii cu lanțuri unde erau pedepsiți cei mai periculoşi deținuți. Eram câte 6-8 în celulă, cu regimul cel mai sever de izolare, pedepsindu-se orice abatere de la aşa-zisul regulament. Reluându-se programul în celulă am refăcut legăturile prin morse, ne rugam şi învățam. Preocuparea mea zilnică era poezia, în ea adunam toată suferința în aspectele pe care le vedeam acolo; era o dovadă a răstignirii neamului prin cei ce eram în închisori, în această apocaliptică dezlănțuire, după ce au fost experimentate toate metodele de distrugere a noastră, am căutat să mă interiorizez pe fundamentul creştin, unde-mi găsisem refugiul şi liniştea. Monotonia şi liniştea de mormânt ne slăbeau nervii. Mulți reclamau dureri de cap. De acolo m-am ales cu un uruit în urechi, rămas până astăzi: aşa de profund că nu-mi pot aminti nici cu cine am stat în celulă.

Domnul Nistor Chioreanu fiind singur în celulă, deoarece avea un tratament de distrugere sistematică, a declarat greva foamei pentru a numai
fi izolat. Era vădită intenția lui Goiciu de a-l lichida. Peste 12 zile l-am sfătuit să renunțe. La insistențele noastre abia în a 19 zi de grevă cu greu a fost înduplecat. Goiciu surprins, a ordonat la bucătărie să-i dea mâncare

cât mai consistentă; dacă n-ar fi avut experienţa altor greve îl putea distruge. După trei zile cu arpacas gros si-a revenit.

După exact un an am fost trimişi din nou la Aiud.

La Ploieşti în anchetă

La Aiud am regăsit aceiaşi stare de lucruri, aceiaşi stricteţe şi tăcere, mai acceptabilă ca la Gherla. Am avut bucuria de a sta în celulă cu av. Ghiţă Marcoci care, prin felul său şugubăţ de a se purta, împreună cu d-nul av. Dragomir, din Bacău, m-au ajutat să revin la o stare normală. Mai era în cameră Ghiciu Lambru, un bun macedonean, si ţăranul Ilie Ghimboase din
Teregova. Eram legionari si într-o atmosferă foarte plăcută am stat mai bine de 3 luni împreună.

Intr-una din zile am fost chemat la grefă unde doi securişti mă aşteptau. Mi-au adus hainele civile prăfuite şi boţite; îmbrăcat cu ele păream un cerşetor. La picioare mi-au fost puse lanţuri, iar la mâini cătuşe. Am fost urcat într-o dubită. Mi-au pus la ochi nişte ochelari de tablă si cu hrană rece pe două zile, am plecat spre nu ştiu unde. După 9 ani de la condamnare îmi făceam grij i, oare ce mai voiau cu mine? Până la urmă mi-am zis că mascarada plecării e pentru a mă înfrica într-o confruntare cu un alt camarad. După cum mergea dubita mi-am dat seama că am trecut de Sebeş şi credeam că voi fi dus la Sibiu. Văzând că n-a oprit la Sibiu mă gândeam că voi fi dus la Braşov. Trecând şi de Braşov îmi făceam calculele ce caut la Bucureşti: o nelinişte mă făcea să cred că voi fi implicat în alt proces.

Dar maşina s-a oprit la Ploieşti. Am coborât într-o curte; cu ochelarii la ochi am fost luat de mâna stângă şi m-am pomenit într-un subsol. După ce mi-au luat ochelarii m-am cerut la WC. Acolo am auzit de chestorul Ştrul Mauriţiu. "Ce caut eu aici? Ce caută el aici?" Fulgerător mi-am adus aminte de Gheorghită Cârciumaru, în legătură cu el urma să fiu anchetat.

Un civil m-a scos cu ochelari la ochi si m-a împins într-o cameră întunecoasă; un reflector s-a aprins şi o voce îmi spuse:

- Ia-ţi de la ochi ochelarii, pe scaunul din fată stai jos!

M-am aşezat. Un câine lup, în urma unui fluierat, a sărit cu labele pe umerii mei. Am încremenit. Botul rânjit al câinelui era în dreptul gurii mele. Colţii mă înfiorau. Neclintit, am intuit că trebuie să fiu calm, să rezist.
Transpiram. Câinele făcea efortul de a mă supune acestui soc, din ordinul unei voci care-mi cerea să răspund la întrebări. Eram studiat prin vizoare, deci trebuia să-mi controlez orice mişcare. Sudoarea rece de pe frunte îmi curgea pe obraji. Vocea mă ameninţa că am să trec prin chinuri mai crunte.

- Răspunde imediat unde mai aveţi arme ascunse prin munţi?

- Nu am avut şi nici nu am.

- La visele tale de ce nu renunţi? Eşti un bandit legionar.

Tăceam şi-mi reţineam suflarea fără să mai dau nici un răspuns. La un fluierat de undeva din dos, câinele începu să mă lingă pe ochi, pe gât, pe obraz; zgarda cu zale scotea un clinchet, şi balele din gura bietului câine le simţeam pe obraz. In gând mă rugam: "ajută-mă Doamne, dă-mi putere". Aproape leşinat priveam împietrit colţii şi botul cu nările din care inspiram un miros ce mă făcea să vomit. După alt fluierat câinele obosit s-a întins cu botul pe labe, privindu-mă. După acest soc, respirând adânc, căutam să-mi revin. Imaginea lui o am si astăzi în retină. Cu ochii aţintiţi la câine vedeam cum lacrimile-i curgeau parcă cerându-şi scuze că m-a lins şi pe buze. Privirea mea şi a câinelui parcă s-au unit după ce amândoi fusesem torturaţi.
Lătratul său mă făcea să cred că nu-i vinovat câinele, ci omul care l-a dresat.

Apoi am fost dus într-un birou unde trei ofiţeri au început să mă ancheteze, îmi cereau să recunosc întâlnirile mele cu Moldovan si cu Cârciumaru în 1948. Am răspuns că nu l-am cunoscut şi nu cunosc nimic din activitatea lui. La fel ca în 1948 uşa s-a deschis şi a intrat Ştrul Mauriţiu. Mă ameninţa că mai devreme sau mai târziu am să-i dau socoteală despre tot ce am reuşit să ascund în anchetă, căci am primit numai 15 ani. Am dat o declaraţie prin care am negat orice amestec cu cineva. Ştrul a recurs la această diabolică anchetă pentru că bănuia că aveam o legătură cu cei din munţi şi voia să-mi revizuiască procesul. Ura lui după aproape 10 ani era tipic talmudică. Privindu-l în ochi i-am mulţumit pentru înaltul nivel de anchetă -participarea unui caine rămâne metoda cea mai avansată. După înjurăturile care au urmat, m-am înclinat scrânjind din dinţi, măsurându-
1 cu dispreţ. Dus într-o celulă am adormit cu gândul la bietul câine.
Am fost
victima intimidării prin şoc, dar Dumnezeu m-a ajutat s-o înving.

Revenit în Aiud

Am nimerit în celulă cu Arsu Gheorghe, un ţăran din lotul făgărăşenilor pe care l-am avut ajutor de perforator la Baia Sprie şi cu un muncitor petrolist din Moreni, al cărui nume nu mi-1 amintesc, pentru atmosfera insuportabilă ce ne-o făcea pe motivul că auzise că nevasta a divorţat de el. Omul avea crize de furie, era certăreţ pentru orice până la scandal, ca să ajungă a ne turna pentru unele discuţii duşmănoase la adresa regimului. După un timp turnătorul a fost mutat.

După evenimentele din 1958 am avut fericirea să stau cu d-nul ing. Fotiade, fost proprietar al minei Sorecani. Intr-una din zile a fost adus învăţătorul Pupăza care a povestit de tânărul Cioata Dumitru din lotul mureşenilor care, la Canal a fost bătut de echipele de reeducare pentru dârzenia ce o avea de a se menţine integru. Cu oasele rupte a murit în chinuri groaznice. L-am cunoscut, era o frumuseţe de ţăran.

S-a interzis întinsul pe pat în timpul zilei, obloanele de la geam ne luau orice petic de lumină, fel de fel de şicane au fost practicate să ne slăbească fizic si moral Au fost căzuri când unul dintre noi erau în pragul nebuniei descurajării, apatiei si manifestărilor nervoase care duceau la certuri şi bătăi pentru nimic Acei ce au avut un moral sănătos au fost scutiți
de asemenea manifestări. Prin calm, răbdare si înțelepciune ei au ştiut să înfrunte insulte, umiliri bătăi şi suferințe

***

Lumea în care trăiam o pot explica numai aceia care au cunoscut toată gama de suferințe si au crezut nelimitat în puterea Divină, singurul refugiu în care scăpau în cele mai grele clipe de impas. In detenție s-a dat o bătălie prin care s-a dovedit că materia nu are dreptul de putere absolută asupra sufletului omenesc. La Piteşti unde a fost dezlănțuirea nebuniei comuniste se părea că sufletul a fost supus, dar revenirea studenților face dovada că spiritul lor a fost stăpânit de torturile ce se exercitau asupra lor. Mişeii şi ticăloşii bătăuşi au fost lipsiți de demnitatea umană.

Indeletnicirea care făcea viața mai uşoară era poezia. Deşi nu sunt poet, colecționam suferințe umiliri, bătăi de joc pe care le păstram în versuri Am avut multe satisfacții care m-au încurajat şi mi-au întărit educația în această nobilă preocupare am găsit o relaxare frumoasă. Au fost muncite, anulate si refăcute versuri ca să le pot da memoriei spre păstrare. Scriam pe ziduri, pe uşi, pe săpun, pe sticle, pe talpa pantofului
cu un cui ruginit sau un vârf de ac. Aşa am îngropat an după an facându-mi datoria de deținut politic, adunând adevărul în versuri, cu limbaj natural sub formă de reportaj. Nu am merite deosebite şi nu vreau să fiu decât ceea ce sunt

***

După mutările din celulă am ajuns la etajul 2 pe aripa lungă cu studentul Marcel Dumitrescu, un tânăr legionar cu reputație de care m-am apropiat şi am învățat multe de la el. In cameră mai era un avocat din Craiova, Matei, după spusele lui, național-țărănist. După ce m-am familiarizat cu el respectându-i vârsta, am aflat că a fost martor la un proces cu o lună în urmă la Craiova unde s-a întâlnit cu un magistrat prieten din anii studenției. Acesta i-a comunicat discret că în urma presiunilor făcute de Occident se va da un decret de grațiere a deținuților politici cu excepția legionarilor. Soția sa a aflat pe alte căi acelaşi lucru şi că se va cere o declarație de desolidarizare de trecut. Cu Marcel am rămas uimiți de cele auzite şi ne-am dat seama că profesorul este turnător. L-am tratat ca atare, lăsând să înțeleagă că această veste nu ne afectează. A doua zi i-am amintit că în urmă cu 5 ani această ştire a circulat aici în Aiud când unii creduli, țărăniști şi liberali, stăteau cu bagajele făcute că vin Americanii.

Înțelegând aluzia, ne-a privit cu ochi dușmănoși gata de ceartă si provocări. După o lună s-a cerut la raport si n-a mai venit înapoi. O altă figură de om ratat era Popescu Ivan care avea misiunea de a ne demoraliza si scoate din preocupările noastre, prin comportarea sa defetistă si prin vaietele zilnice că aici vom muri, că trebuie să recunoaștem că am greșit față de guvern si partid, provocări pe care le rezolvam prin indiferență fără
să intrăm în polemici. In cele din urmă s-a cerut la raport turnându-ne că vorbim cu vecinii prin morse. N istor Chioreanu trecea din izolare în izolare după repetatele grev e
ale foamei care au întrecut orice măsură. A fost printre cei mai tracasați legionari, fund considerat de Crăciun cel mai apropiat de Horia Sima. A fost stăpân pe sine si i-a dat multă bătaie de cap îngâmfatului colonel.

In urma unor împrejurări am ajuns în camera 103 la etajul l. Aceste mișcări se făceau ca toate legăturile între noi să fie rupte După câteva zile a fost adus pr. Dumitrescu Borsa. N-am prea fost încântat de prezența sa în discuțiile avute m-a lăsat să înțeleg că este zadarnică orice rezistență si ar fi bine să facem act de supunere. Respectându-i bătrânețea, trecutul, gradul si funcția până la dezertarea sa din Legiune, l-am acuzat de trădare sperjur și de mișelie. I-am amintit de Căpitan, de Moța si Marin care s-ar
îngrozi de atitudinea sa actuală. L-am întrebat

- Domnule Dumitrescu, în Aiud sunt oameni care mor pentru demnitatea lor,dvs. colaborați prin denigrările ce le faceți, cu Crăciun si răul ce-l faceți vă va urmări si în mormânt. Credeți că veți avea pace si liniște în libertatea ce v i se oferă?- Dragul meu toate astea sunt ca să trecem hopul E păcat să murim
aici când încă mai putem fi folositori familiei si neamului.- Lăsați această lozincă Este a colonelului Ciăciun. Dacă ați
renunțat a mai fi legionar fiți măcar preot si mai ales om. Renunțați la denigrări si la jocul care este al diavolului care sălășluiește în Dvs.

- Ai dreptate fiule, eu nu mai pot suferi si nici nu știu să mor.

- Păcat că n-ati spus asta înainte de a pleca în Spania

Mi-a dat mâna si am încetat a mai vorbi. Ziua următoare fiind vineri
si din când în când ținând post negru terciul si mâncarea de amiază i-am dat-o. A mâncat-o respectându-mi postul și rugăciunea.

După 5 zile am fost mutat în camera 118 unde l-am găsit pe Ghiță Marcoci, avocatul din Iași. I-am relatat discuția cu Dumitrescu. Prin vorbele lui șugubețe mi-a spus că-i o spurcăciune că are misiunea de a ne lămuri pe cei trimiși în celulă cu el să renunțăm a mai fi legionari. Am privit peste micimea omenească simțind gustul amar al durerii și mi-am zis "Acesta este omul. Eroi și martin nu pot fi toți"

Nu am avut grade sau funcții în Mișcarea Legionară iar în situația

în care mă găseam mă ghidam după ce îmi dicta conştiinţa. Dacă unii au dezertat de la luptă, nu mă lăsam pradă deznădejdii, nici atunci când vedeam "idoli" care se prăbuşeau în noroi.

Ştiri derutante

Cu ocazia altei schimbări, am ajuns în cameră cu Lae Greavu din lotul făgărăşenilor si cu prof. Sandu Mazilu din Brăila; amândoi cunoscuţi ai mei şi legionari. Prelegerile filozofice ale lui Mazilu erau pline de încântare, nici nu ştiam cum trece ziua. In ultima vreme slăbise vigilenţa gardienilor; mâncarea deşi era slabă nu ne scotea din atmosfera plină de armonie.

Un grup masiv de intelectuali a sosit în Aiud din Jilava. Lot după lot, unii condamnaţi a doua oară, cu pedepse grele, ne făcea să credem că o nouă furie comunistă s-a dezlănţuit. Ştirile aduse de noii sosiţi erau umbrite de ştirile false lansate pentru a ne demoraliza. Astfel am aflat că Nicolae Petrascu amurit la Jilava, odată cu VicăNegulescu, că d-nul Victor Vojen, Dumitrescu Borsa si Victor Biris au dat declaraţii de desolidarizare de Mişcare. Cea mai repetată ştire în următoarele zile era că d-nul Horia Sima va fi extrădat din Spania le cerea americanilor si că a fost înfiinţat consiliul legiunii la cererea lui Papanace, Gâmeaţâ şi Nicu Şeitan. Toate ştirile le-am considerat false si, fără ama consulta cu cineva, le-am combătut ca fiind
născociri în tactica administraţiei. Prin legăturile ce le aveam prin morse, vorbitul pe geam si prin zid, s-a căutat întreţinerea stării de spirit optimiste şi prevederea unei încercări de reeducare.

Incetarea din viaţă a lui Dan Mihăilescu, un tânăr absolvent al Politehnicii din Bucureşti, un camarad de o fineţe rară, dintr-o familie de intelectuali, mi-a umplut sufletul de amărăciune. Eram legat sufleteşte de el prin prietenia ce o legasem la Baia Sprie, când l-am avut ajutor de perforator. Avea doar 26 de ani; moartea lui a fost o mare pierdere pentru toţi.

Se atenta la viaţa noastră spirituală prin metode diabolice, să fim prin noi înşine dezbinaţi, şi apoi desfiinţaţi. Mai ales lupta internă era cultivată "de sus". Piteştiul nu putea fi repetat, dar metode noi, pline de otravă, erau arma cu care se încerca uciderea idealului nostru. De câte ori auzeam de rezistenţa dârză a unor camarazi, mă bucuram că mai sunt caractere cu care ne puteam mândri.

Climatul de ură, frică si teroare

Prin menţinerea climatului de ură, frică şi teroare s-au obţinut rezultate în masă; trebuia supusă şi înfricată. Execuţia era ultima lecţie

împotriva oricărei opoziţii. Prin teroare se împlineşte o funcţie educativă, iar reeducarea prin presiuni fizice şi morale asigură siguranţa regimului pe mormane de vieţi omeneşti. Experimentarea prin sistemul Macarenco a dat rezultate în masă. Omul transformat în monstru devine un robot care răspunde la toate comenzile, prin frica ce-l stăpâneşte si ura ce o are implantată în mintea sa; îşi neagă propriul său trecut, îşi vinde mama, tatăl si fraţii ca să slujească satanei, care îl conduce prin alţi monştri care se cred atotputernici.

In Aiud s-au folosit metode puţin diferite faţă de cele ce la Piteşti. In locul bătăii si atrocităţilor s-a recurs la şicane care să-l înspăimânte pe individ ca singur să renunţe la tot trecutul său. Crăciun avea sarcina de a proceda convertirea omului prin el însuşi, speculând slăbiciunile şi greşelile, ca să-l compromită faţă de proprii lui camarazi. Trimiterea în izolări, înfometarea si ţinerea în camere cu nebuni, era un sistem de constrângere şi de racolare a noilor reeducaţi.

Presiunile au fost făcute asupra vârfurilor legionare care n-au acceptat nici *un* compromis. Mulţi dintre camarazi n-au renuntat la trecutul lor, nici nu-i batjocoreau pe cei morţi, însă în dormitoarele unde se făceau demascările se puteau auzi cele mai abjecte cuvinte din partea unor oameni care au renunţat a mai fi ei. Totul era călcat în picioare: prezent, trecut si viitor.

Aceasta era misiunea călăului Crăciun. Astăzi ne sfidează la emisiunile TV; l-am cunoscut si am fost tracasat în permanenţă de el: după discuţii eram trimis la izolare. A fost diavolul care voia să supună Mişcarea Legionară, dar s-a izbit si de suflete tari care i-au dat multă bătaie de cap.

Reeducarea din Aiud continua Piteştiul. Puterea dumnezeiască ne-a menţinut pe linia dreaptă, în urcuşul sau căderile unora dintre noi. A fost prea frumoasă Legiunea ca să renunţăm la un crez pe care l-am sfinţit cu suferinţe de mii de ani. Aceasta pentru că Dumnezeu este cu noi.

Colonelul Crăciun

Crăciun I-a înlocuit pe Kohler în direcţia închisorii, înainte a fost un sadic si zelos comandant de securitate. Urmărea grupurile de rezistentă din munţii Făgăraşului. La Aiud a venit cu o misiune specială: reeducarea legionarilor, însoţit de subalterni, la instalarea sa, a trecut în revistă fiecare celulă, ici - colo punând întrebări.

La o inspecţie uşa celulei se deschise. Ca şef de cameră i-am dat raportul:

- Domnule colonel..., fără a spune "să trăiţi".

- Banditule, aşa te prezinţi? O să vă arăt eu vouă, va trebui să îngenunchiaţi în faţa mea. Ce condamnare ai şi de unde eşti?

- Fac parte din lotul mureşenilor si am o condamnare de 15 ani muncă silnică

- Eşti un mare bandit o să mai stăm de vorbă. Era prima confruntai e cu călăul venit în Aiud cu scopul diabolic de a sparge unitatea noastiă spirituală. Se va folosi pentru asta de mişei, turnători si fricoşi. Majoritatea aveam 12-13 ani executaţi cu şira spinării dreaptă, ceea ce în concepţia comunistă nu se putea admite. Din Aiud unde
era concentrată elita legionară trebuia să ieşim cu fruntea plecată cu şira spinării încovoiată şi cu cieierul spălat să scuipăm pe propriul nostru trecut.

O mică destindere trăiam prin îmbunătăţirea hranei şi scoaterea la muncile din fabrica. La începutul anului 1961 am fost scos la lucru la forjă,
la şlefuit, apoi la "Elasta" unde se confecţionau perne pentru somiere. Munceam cât puteam împlinind norma dar ajutam şi pe alţii. Singura armă de a parcurge restul pedepsei era munca si tăcerea.

După scurt timp ofiţerul politic Lorentz mi-a făcut propuneri de

colaborare să devin informator. Am refuzat categoric. Au urmat anchete,

după 3-4 ore gardianul mi-a spus că mă pot întoarce la lucru.

Reeducarea
1962 - 1963 - 1964

Desele chemări la pretinse anchete urmareau intimidarea, infricarea si zdruncinarea mea sufletească. Securistului Lorentz i-am precizat categoric că am venit în fabrică să muncesc, nu să fac politică sau să devin unealta cuiva.Rezultatele bune în muncă erau cunoscute aşa cum îmi era cunoscută tăcerea, doar în rapoartele lui Loientz eram socotit bandit care munceşte ca să-şi ascundă adevărata faţă de legionar.

Desele schimbau prin Celular Zarea si Secţia a doua pregăteau colectarea cadrelor ce urmeau să treacă la acţiunea reeducarii. In general vechii legionan erau cunoscuţi de administraţie. Prin poziţia si atitudinea politică formau focarul de rezistenţă care trebuia farâmiţat, împrăstiat şi manevrat. Erau cunoscuţi şi turnătorii care aveau m isiuni de a lansa zvonuri si a culege informaţii

In fabrică s-a înfiinţat un club cu bibliotecă unde era obligatorie participarea. Se făceau recenzii unor cărţi; cei ce acceptau această favoare, primeau si alte misiuni pe care oculta celor căiţi moderaţi şi oportunişti le dirija. Mulţi au căzut nedând importanţă manifestaeilori în care s-au angajat. Ofiţerul politic niciodată nu era mulţumit si dacă refuzai noi servicii, singur îţi făceai complicaţii. Cazurile de refuz categoric atrăgeau anchete de lămurire conduse de Crăciun. Fără să bravez, după venirea în

fabrică Crăciun vedea în mine un înrăit bandit legionar refractar la gestul omenos al partidului de a ne da ocazia să revenim în societate.

De ce tace Hentea? De ce **munceşte Hentea?**

La ancheta în care am făcut cunoştinţă cu Crăciun mi-am precizat de la început poziţia. M-a luat cu dulcegării, bancuri si exemple de înţelepciune ale unor deţinuţi marcanţi în Mişcarea Legionară, pr. Dumitrescu-Borsa,Vojen si chiar pe Crainic. La aceste sugestii i-am răspuns:-Domnule colonel, oamenii nu sunt la fel, unu au caracter, alţii nu,
unii au fost vedete si au ajuns otrepe. Unii si-au iubit neamul, alţii l-au trădat. Eu sunt ceea ce sunt aşa cum am învăţat de la tata. Ştiu ce este bine
sice este rău. Am facut politică si acum nu mai fac. Sunt deţinut si respect
regulamentul.

Nervos peste măsură s-a ridicat de la masă dând cu pumnul în birou,
înjurându-mă de mamă si amenintându-mă cu izolarea.

- Ce vrei să-mi demonstrezi banditule? Aici o să-ti putrezească oasele mama ta de bandit. Ce crezi că nu ştiu cine eşti? Pleacă... , ieşi afară!

La uşă m-am pomenit cu un picior în fund. După două ore de hăituiala am ajuns din nou în fabrică. Bunii mei camarazi m-au înconjurat cu căldură, impresionaţi de înfăţişarea ce o aveam. Nu mi-a fost uşor acest început de anchetă. Intrând în colimator va trebui să fiu precaut a nu cădea în vreo cursă. In zilele următoare am fost chemat la ofiţerul politic. Am dedus că urmareste ţinerea mea sub tensiune, dar nu m-am lăsat pradă emoţiilor si fricii. Miselia ofiterului politic

Lorentz

Pentru a afla informaţii despre mine, l-a chemat la birou pe inginerul Mazilu, trecut de 50 de ani, un om serios. Nu era legionar. Era respectuos, ne salutam prin curte şi a lucrat la împletit arcuri. A fost întrebat ce ştie despre mine, cu cine vorbesc şi ce prieteni am.

- Ştiu că munceşte, l-am văzut pe tablou, afişat cu depăşire de normă.

- Domnule Mazilu, dai o declaraţie despre Hentea Tiberiu, ştii
dumneata ce să scrii. Iată o carte poştală aici pe birou, când îmi aduci declaraţia o vei primi.

Cu coala de hârtie a plecat în dormitor. A scris-o cu aprecieri si laude

la adresa mea si a doua zi a predat-o ofițerului. Lorentz a citit-o, a rupt-o si i-a întins altă coală, dictând: "Hentea Tiberiu tace, dar munceşte ca să-şi camufleze atitudinea lui de legionar", apoi i-a dat cartea poştală. Inginerul a scris-o si a suportat înjurăturile lui Lorentz. Aproape leşinat a ajuns în dormitorul 6. După stingere si-a tras pătura pe cap şi nu putea dormi; ceva îl durea dar n-am dat importantă. După două zile, având remuşcări, s-a destăinuit ing. Filip din Sighişoara, un tânăr legionar. I-am spus să-l liniştească. Nu după mult timp omul a primit pachetul. Era obiceiul de a servi pe cei din jur cu câte o țigară sau o bucată de zahăr. L-am refuzat sub motivul că până nu primesc şi eu pachet n-am să primesc nicide la celmai apropiat prieten. I-am spus că în 13 ani eu n-am scris acasă şi nici nu am primit nimic. L-am rugat că nu ia în nume de rău refuzul meu. S-a retras în pat şi si-a tras pătura pe cap. Era agitat şi de câteva ori l-am auzit plângând. Mi-a fost milă de bietul om, care-şi dădea seama cu ce preț a primit pachetul, atunci i-am cerut o bucățică de zahăr. Părea fericit de gestul meu si cu lacrimi în ochi încerca sa se scuze, l-am rugat să-şi găsească liniştea. Apoi l-a trimis pe ing. Filip să-mi spună că-i pare rău şi vrea să-şi ceară scuze.

- Dragul meu Filip, faptul că omul are remuşcări este o dovadă că ceva există bun în el. Eu îi iert fapta, în condițiile de aici fi sigur că mulți n-au remuşcări pentru ce denaturează si inventează, eu i-am iertat greşeala, dar îl rog să nu se mai lase indus în eroare de un securist ordinar ca Lorentz.

Când am ajuns la colonelul Iacob. m-am dezlănțuit cu acuzele împotriva sistemului diabolic ce se aplică asupra noastră.

- Este drept, d-le colonel, să stau izolat de familie 14 ani fără să ştiu că există si să ştie că mai exist? Este o crimă că muncesc cinstit în fabrică realizând normele - ca să mi se însceneze declarații incriminatoare prin cea mai josnică miselie? Ce aveți cu mine?

După ce m-a ascultat fără a mă brusca, a început sărmi explice că țara trece prin reforme, şi că noi, cei arestați, suntem duşmanii poporului şi regimului, si mai devreme sau mai târziu va trebui să recunoaştem superioritatea doctrinei marxiste. Căci drumul victorios al socialismului trece peste noi ca un tăvălug.

- Va trebui să vă ucideți între voi.

- Atunci de ce nu ne ucideți? Puteți face orice ca să terminați cu reacțiunea din țară. Va trebui să vă spălați de toate relele şi credințele ce le aveți. Poate veți găsi câțiva misei printre noi sau câțiva muribunzi care, nemaiavând puteri, vor accepta să vă facă jocul.

Am fost sfătuit să-mi bag mințile în cap, să renunț la tot ce m-ar putea ține legat de trecut dacă vreau să mai ajung în libertate. A dat mâna cu mine si mi-a zis:

- Poți pleca.

In Celular, Zarea si Secția a doua au luat ființă cluburi. Reeducarea trebuia cunoscută de toți, ca nimeni să nu rămână curat, integru si drept. Mai draconică, mârşavă şi odioasă era renegarea trecutului si scuiparea pe tot ce ai avut drag, iubit şi sfânt. Pitestiul era reeditat prin forma mascată a convingerii proprii, fără constrângere fizică, bătăi şi torturi. Plin de sine, călăul Crăciun, împăciuitor, binevoitor si înțelegător, poza în salvatorul nostru. Atunci când întâmpina rezistența unor "fanatici" era furios, în desele întâlniri cu el, ca bandit l-am înfruntat cu satisfacția că i-am dat multă bătaie de cap.

In acțiunea de aşa-zisă "culturalizare" din fabrică, de pe lângă biblioteca ce funcționa sub directa îndrumare a lui Crăciun -prin cei devotați Anania şi Drăgoiescu-, n-am vrut să particip. Seara în dormitor, în prezența a 50-60 de deținuți se făceau demascări şi autodemascări ca la Piteşti. Se expuneau public "autobiografiile", pline de invective, injurii si lamentări scabroase ale celor ce au renunțat a mai fi oameni.

Mişcarea Legionară era terfelită de oportuniști şi ticăloşi si eram obligați să asistăm la scene de adevărată nebunie în ceea ce debitau unii care se credeau *reeducați.* Oameni care au executat ani grei de detenție scuipau pe tot ce au suferit, seduşi de o libertate ce li se promitea. Era un ultim examen care definea alt drum ales: al înfrângerii, trădării si mişeliei.

***

Dragii mei cititori, am fost un legionar aşa cum cereau normele de conduită legionară; în închisoare am căutat să mă ridic, să devin un om mai bun, să spun nu atunci când trebuie şi da aşa cum îmi dictează conştiința. N-a fost uşor să vezi oameni, cândva integri, tăvăliți în noroi pentru o promisiune ce nu putea fi onorata. N-a fost usor să asişti la renunțări la luptă, la vise, la un viitor. N-a fost uşor să te menții cu mintea întreagă în acel cazan al spălării creierului. Depresiunea nervoasă a creat starea de spirit că totul este pierdut, i-a făcut pe unii să dezerteze, să închine steagul purtat în lupta cu Anticrist. Nu acuz. nu ştirbesc onoarea nimănui, nici nu vreau să mă mândresc cu atitudinea pe care am avut-o, ca să pozez în erou. Vreau să precizez că tăria şi modul de a mă descurca au fost legate de credința în Dumnezeu, de rugăciunile repetate una după alta. în clipele de impas. Cele relatate de mine surprind numai o fațetă a stării de lcururi din acele vremi. Alți camarazi au îndurat mai multe suferințe şi pot spune mai mult. In lumea asta de chin şi suferință în care ne zbatem ca nişte naufragiați fiecare caută să ajungă la liman, în anii pe care îi are de străbătut. Amestecul de oameni proveniți din toate categoriile si clasele sociale, vinovați si nevinovați, buni si răi, sănătoți şi bolnavi, materialisti, idealişti, oportuniști si turnători, formează lumea sortită distrugerii fizice si morale. Cunosc

comportarea lor i-am apreciat pe cei

–

-meni simpli s-au ridicat prin

e izolat, de restul lumi, trăiam prezentul Trecutul

le ^^ înmgaciune

dne^ P decaudme

si speranța si, cu curaj ^^ de(taneanrfi;credereaşlsus p1c,unea

- T?KTR ui era la el acasă Lupta se apărea din mm, c

apăreau conflicte intreno^ ^ manifcstare

şi omul nu mă, era om bmdmf ^ ^ ^ ^

Contam,naacelaş, v,nas r du- _a J^ ^ bătrâm ,au

să asist Aşa s-a t ut a dcvu P ^ ^ ^^ de

făcut de las iar tmen *P*^ ^ Fără a exagera pot

renunțare de sine da'^ ^J^^^ Gilloamd Virgil Maxim

danumedesfințipnn^ V^ alâtundealțll Aceştlae rau

NaidimMarin ^^^„a^sp.ntualS Tăceau legătuia cu

socotit, printre no, ™»J^nn M s-a mentmut contmu,tatea lupte,

Dumnezeu cu eroii r ***** /cons)deram sfmțl cred că nu am gieşit

noastre Daca unu dmtre no , ^ ^pâe^eazăeion

sfințenia estehmitain^eopo ^

si martin, care prin jertf tor P efa ^ a ^ ^

exemp u viu dèunnat 0 ato c ; ^^ ^

când părea ca totu-i p rduU ^

propr tTcS^^

Râul cel mare m ^^ atmosferă de pamca Şl

făceau dezmfomar, t ndențio ^ ^ ^

descurajare Şu^ciu»«^ Vrajbatrebuia introdusă

spărgandu-seumtatea -

s-a uopus legionarii chiar daca unu

le noast'e Răfuiala lui Crăciun era

legionar, s-audetasat de ceilalți deținuți prin comportare, atitudine si ținută morală Tine, 11 plini de respect şi sete de a cunoaşte au excelat dând viață Celularului cu tinerețea lor Intelectualii s-au impus pi in sobrietate si demnitate Legionarii uniți în suferință, au fost meteu în atenția administrație, caie \ edea în ei un pericol Studenții ce au trecut prin Piteşti merită admiiația pentru revenirea lor după grelele încercări prin care au trecut Prizonierii de război întoisi din lagărele so\ letice au primit grele condamnau pentru trecutul lor legionar Demna comportare în regimul inuman si cura |ul de ofiței i români care au înfruntat comunismul la el acasă au salvat onoaiea a,matei române Pe aceşti ofițeri îi omagiez căci au cont, ibuitla menținerea moi aiului în închisori Aceste aspecte demonstrează piezența legionară în lupta anticomunistă

Legionarii s-au deosebitpnn număr comportare şi atitudine față de ceilalți deținut, politici Considerându-mă fanatic Crăciun m-a trimis în cameia cu nebuni adevărați unde am stat de trei or, pedepsit Lnn ne socotesc fanatici si nebuni din cauza curajului ş, a spiritului veşnic în acțiune Dar iubind adevărul ş, muiind pentiu Christos am fost bum în credința noastră hotărâți şi îndâijiți în apăra,ea demnități. Rezistența noastră în credință a depăşit limite şi legi \ici un partid sau organizație politică n-a a\ut asemenea luptăton care să se dedice legilor morale si creştine Aşa s-a născut fenomenul legionar cai e i-a înspăimântat pe adversarii politici mici neînsufleți ți si neputincioşi în fața faptei ş, a greului

Situați pe poziția înaltei coiectitudim am avut numeroşi duşmani, im idiosi si plin, de ură carene-auucis batjocontsi chinuit, preluândunul de la altul invectivele si minciunile demgiăni

***

Reeducarea din Aiud a avut ca scop restmcturarea gândim prin despnnderea de concepția ideologică în caie credeam nelimitat iar prin "căință" şi înfierai ea faptelo, din trecutul nostru legionar să facem jocul diabolic al putem comuniste Acesteia i s-au opus atitudinile demne ale unor camarazi în conflict direct cu Crăciun ce nu s-au lăsat călcați în picioare Pentiuneacceptaieamciunui compromis profesorului universitar de fizică atomică George Mânu, legionar, i s-a refuzat asistența medicală A mm it în chinuri n-a tiecut la inamic ci a ales mai tirajul pentru cauza pe care a slujit-o ca Român şi Ci eştm Studentul Miron Chirale în Ianuarie 1962 s-a spânzurat cu 40 de zi le înainte de expirai ea pedepsei fund supus la anchete amenințau şi izolai i supiaomeneşti Pun moartea lui a sfidat leeducarea Tânărul Cornel Piâslea neputând suporta şicanele la fel s a spânzurat când i s-a cerut să devină turnătoi în Dec 1962

Cu toate acestea, eeduca, ea continua şeful de dorm itoi Drăgoiescu

împreună cu Anania insistau să dovedesc că vreau să mă integrez în rândurile oamenilor cinstiți.

Săbiile generalilor români

Atelierul Elasta, în care lucram, era aproape de atelierul de forjă unde şef era Popa Savu, un bun camarad din Ocna Sibiului. In anul 1956 au fost aduse 8 căruțe cu săbiile ofițerilor armatei române pentru a se face cosoare si bricege. La îndemnul prof. Gh. Popescu-Vâlcea au ales cca. 60 de săbii pe care le-au îngropat în atelierul de forjă. Printre acestea au fost găsite sabia generalului David Praporgescu cu inscripția contesei Aurora si sabia generalului Macarovici, fondatorul liceului militar din Iaşi. In Aiud am cunoscut peste 25 de generali care au fost condamnați, iar unii au si murit.

Când au mai venit 3 căruțe cu săbii, la sugestia lui Popa Savu am ales 30 bucăți, le-am uns cu vaselină si le-am îngropat lângă cele din 1956.

Rezistenta celor din Zarca

Cei mai buni dintre deținuți erau în Zarca şi cu toate măsurile severe aplicate, îşi apărau onoarea, demnitatea şi trecutul. Celor bolnavi nu li se acorda asistență. Martiriul unora poate fi comparat cu viața primilor creştini. O luptă cu moartea se ducea în infernul Zărcii.

Ii amintesc pe cei mai cunoscuți care au fost un exemplu în anii de detenție. Secretarul General al Mişcării, prof. Nicolae Petraşcu, anchilozat în urma cruntelor anchete, D-nul Nistor Chioreanu, cel mai tracasat de mârşavul Crăciun, Ilie Niculescu, Radu Mironovici, Luca Dumitrescu, Nicolae Goga, Laie Lupu, Mircea Nicolau, Eugen Teodorescu, Banda Chirion, Gabriel Bălănescu, Titi Dobre, Costache Busuioc, Cristian Petrescu, Manolescu Aristide, Virgil Vlădescu, Cormoş Dumitru, Lulu Câmpeanu, Gligor Pavel, Vasile Moldovan, Nicolae Păun, Gheorghe Brahonschi, Nelu Rusu, Radu Leonte, d-nul Virgil Mateias-înfruntând cu tărie si dăruire reeducările de la Ocnele Mari si Aiud. Metodele nedrepte si satanice de sfartecare a ființei omeneşti ne-au întărit si ne-au apropiat de Dumnezeu. Aşa se explică o rezistență de lungă durată de până la 23 de ani a unora, în cloaca aceea plină de ură si venin, vedeam cum cad oameni cu o bună reputație; fiecare duce cât poate. Presiunile au fost atât de mari încât nu îndrăznesc să îi judec pe cei ce au făcut mici concesii. Nu-i pot ierta însă pe misei, pe trădători si cozile de topor. In reeducări, în Aiud au fost sfinți, dar si deținuți deveniți ucigaşi datorită grelelor poveri ce apăsau pe trupul lor. Unii au murit în demnitate, alții au suportat cu cerbicie toate loviturile sau au înebunit. Alții s-au sinucis, putem să-i acuzăm pe aceştia? In condiții normale de viață mulți s-a rfi menținut în echilibru, n-ar fi ascultat de glasul

celui rău. La sfârşitul bătăliei vedem cum s-a descurcat fiecare pe linia demnității si onoarei. A fost timpul când fiecare din noi a devenit o locomotivă care a tras cât a putut trage. Unii s-au împotmolit renunțând să fie ei înşişi. Insă eforturile legionarilor au demonstrat o înaltă ținută care ne onorează. Majoritatea am ajuns în închisoare în anii 1948-1949, când am găsit un climat de înaltă trăire spirituală imprimat de legionarii închişi sub regimul antonescian. In primul rând frații de cruce, cu ei ne-am format si educat ca să păstrăm intactă unitatea legionară. Prezenta lor în închisori între 1941-1948 a fost legătura unei neîntrerupte existențe a Mişcării Legionare. Alături au fost si seniori care cu tot atâta tărie s-au menținut pe linia justei ținute morale. Această elită a fost baza poziției de rezistență, care ne-a dat echilibrul supraviețuirii. Merite pentru continuitatea existenței noastre au Prințul Alexandru Ghica si Radu Gyr care prin demnitate au menținut moralul ridicat. Poeziile lui Radu Gyr si Crainic au fost o hrană si un îndemn de luptă pentru apărarea demnității noastre naționale. Pe tot parcursul celor 15 ani mulți frați de cruce mi-au fost exemplu si le acord respectul cuvenit. Ce plini de finețe sufletească au fost toți, ce trăire si ce manifestare sobră aveau cei pe care i-am cunoscut.

Trăirile noastre arată ce ne-a legat, ce ne-a unit, ce ne-a menținut în luptă: am ştiut ce vrem: iar luptători fiind, nu am oscilat în credință. Iubirea de adevăr si încrederea în misiune caracterizează fenomenul legionar.

Alte **aspecte**

Rezistența multor camarazi stirbea orgoliul "binevoitorilor" colonei,
grijulii față de soarta noastră. Reeducarea s-a bazat pe învrăjbire, trădare, pe minciună si constrângere. Laşii si cameleonii erau dați ca exemplu. Ei au fost folosiți pentru a ne demoraliza, pentru a dărâma miturile, credința si speranța. Izolarea de-a lungul anilor de suferințe a adus multora renunțarea la consecvența unei gândiri sănătoase, prin deprimare si frică. Dacă verbal, dar mai ales în scris, loveai în tot ce ai gândit si crezut, în Legiune si Căpitan, erai reeducat, iar dacă îl denigrai pe Horia Sima ți se promiteau chiar funcții după eliberare.

Tot ce s-a comis în reeducarea de la Piteşti, nu este o întâmplare, un simplu fapt în distrugerea tineretului care reprezenta viitorul României. Acolo au fost experimentate mecanismele psihologice, sociologice ale comunismului prin studii si strategii pentru robotizarea individului, făcând din victimă un călău care să contribuie la propria sa distrugere. Deşi întrerupte, experimentele de la Pitesti s-au aplicat sub alte forme, continuând
la Aiud asupra oamenilor maturi cu calități politice, care reprezentau un "pericol" împotriva clasei muncitoare. Aiudul cu tot cortegiul de fapte si consecințe tragice, cunoscute si necunoscute, rămâne marele mister ce

trebuie cercetat în lumina adevarului. Si toate crimele dezvăluite pentru a
se scrie adevărata istorie. Această mărturie este doar o schiță un fragment dintr-o suferință personală, un document de acuzare a sistemului comunist. Rolul de lector si călău asumat de Crăciun în Aiud îl situează între marii asasini alături de Alexandru Drăghici, Nicolski, Zeller, Ana Pauker,
Gheorghiu-Dej, toți autorii direcți ai genocidului aplicat prin metode de tip asiatic la Piteşti, Canal, mine Gherla, Jilava, Ocnele Mari, Sighet si Aiud

Mişeii dintre noi

După toate presiunile exercitate asupra mea, fiind considerat un bandit fanatic, am fost încolțit cu întrebări şantajat ca să vorbesc, dar nu îngenuncheat. Cei puşi sa culeagă informații despre mine, legionari si nelegionari n-au putut spune ceva rău. S-au făcut acuzații asupra celor mistici care sub această mască
ascund spiritul legionar, gura celor ce tac trebuia deschisă pentru a nu fi periculoşi. Intr-o seara trei misei cornvertiți Viorel Boborodea, Ion Muresan şi
Costică Damian, au fost aduşi să asiste la demascări. Boborodea făcând pe
reeducatul îl acuza pe Căpitan că a sedus mințile oamenilor, că aşa cum
a fost nenorocit el au fost nenorociți mii de tineri îl acuza pe Horia Sima
blestemandu-l odată cu Nicolae Petrascu că în slujba nemților si apoi a americanilor au ridicat armele contra noii ordini instalate în tară. Cu acelaşi vocabular de denigrare si acuzare au vorbit si ceilalți doi si păreau nişte bestii turbate. Tot ce am auzit era satanic, revoltător si scârbos. Tot ce a fost clădit pe onoare si cinste era terfelit. Morții şi sfinții au fost împroşcați cu noroi. Demența morală se vădea prin aceşti monstn plini de ură si venin.

Unii plângeau, voci izolate îi acuzau de miselie şi trădare. Dormitorul
s-a umplut de vacarm s-au zdruncinat sufletele deținuților îngroziți de atâta minciună şi ura asumate fără nici o justificare. Am fost citat ca bandit refractar şi somat să-mi fac demascarea pentru că ei reeducații nu mai tolerează atitudini de fanatism legionar. Brusc l-am demascat

- Te cunosc, eşti un mişel un trădătoi o canalie! Ruşine ție unealtă oarbă a securității!

Voci solidare cu mine îl blestemau, totul sfârsindu-se in huiduieli.

In general, acțiunea de reeducaie nu si-a atins ținta doar cine a fost slab a căzut si cine a fost ticălos s-a vândut. Vântul turbat ne-a scăpat de multe uscături si viguroasa pădure verde a rămas să depună mărturie că n-am fost invinsi. Declarațiile uscăturilor obținute de odiosul Craciun au fost adunate într-un dosar pe care *prea cuviosul si cinstitul,* acum ajuns arhiepiscop la Cluj, Valeriu Anania, a ținut să le redacteze într-o carte în care toată murdăria, minciuna, denigrarea si lepădarea de trecut a celor

constrânşi în diferite forme să rămână o dovadă liberei restructurări a omului. Unii au urlat în agonie, alţii în disperare, fiecare sub torturi care
a durat luni si ani. La reeducarea din Aiud s-a folosit intimidarea, amenințarea si imprimarea fricii, a neîncrederii sub dirijarea conducerii închisorii. Se căuta ruperea oricăror legături care ar putea întreține moralul ridicat. Se lansau zvonuri si se creau atmosfere de destindere pe o parte si
de restricţii pe alta. Asupra şefilor noştn s-au aplicat cele mai diabolice metode de şantaj sub presiunea amenințării, pentru obținerea declaratiilor de colaborare şi de negare a trecutului. Faţă de Piteşti la Aiud, în acest laborator de zăpăcire a minţii numai bâtele nu s-au dat în mamele celor reeducaţi Ce a fost la Aiud cu greu vor înțelege cei ce vor urma. Aceste rânduri poate vor starni curiozitatea şi din suferințele altora, mai grozave,
vor putea afla totul. In dormitor asistam la degradarea umană prin metode de durată, la
convertirea unora care aruncau invective la adresa trecutului şi mai ales asupra şefilor legionari Au fost căzuri că unii se întreceau în a inventa "să minţi cât mai mult ca să fii crezut". Un război fracticid făcea ca omul integru, prin prelucrări bine meşteşugite să devină ateu trădător şi mişel.

După două săpatămani de scârbă, plin de revoltă, nemaiputând suporta denigrările la adresa Mişcării, i-am spus lui Drăgoiescu:

- Dacă nu vorbesc acum n-am să mai vorbesc niciodată

- De ce acum şi nu mâine?

Toţi erau surprinşi şi mai ales curioşi. Calm si cu inima deschisă am început să vorbesc cu un ton de sinceritate trecând în revistă trecutul meu legionar. Am început cu frumuseţea luptei, cu vrerile şi năzuinţele cu luptele şi jertfele pe care le-a dat Mişcarea ca să trezească poporul la chemarea Căpitanului. Am elogiat pe Nicadon si Decemviri, pe Moţa si Marin, şi am denunţat crimele comise în numele democraţiei si legalităţii socialiste, încercarile de întrerupere le-am pus la punct prin ridicarea tonului. Am accentuat cele afirmate de mine, că fac parte din viata mea, îmi aparţin şi le-am spus şi colonelului Crăciun. Le-am răspuns codoşilor că nu pot face ceea ce demnitatea de om mă opreşte. Lectorul Anania,
fratele lui Valeriu Anania, profesor în teologie aflat printre noi pe care-l credeam mai rezervat, căuta să mă convingă de necesitatea participării noastre la grăbirea ieşirii din închisori. Am refuzat categoric, m-a calificat inconştient, iar a doua zi am ajuns la Crăciun.

După o severă morală terminată cu înjurături de mamă, amenințări şi cu izolarea în camera cu nebuni, mi-a dat un ultimatum de 3 zile ca să fac dovada încadrăm mele în rândul celor ce vor să fie liberi.

Intre 7 nebuni trebuia să mă descurc cu fiecare moft sau nebunie a fiecăruia ca să mă acomodez. Unuia i-am spus povestiri cu subiect

fantastic improvizate pe loc, captându-i aşa pe toţi. După trei zile am fost scos din acele halucinante stări si am ajuns din nou în atelier încurajat de prieteni în atitudinea mea consecventă am hotărât să nu mă las pradă niciunei curse întinse si să nu manifest nici un act de slăbiciune.

Chemat la ofiţerul politic Lorentz, eram ţinut ore întregi fără să mă întrebe ceva. Fiind chemat după câteva zile, nu m-am prezentat. Infuriat,
Lorentz i-a raportat lui Crăciun.Sunt pedepsit iar si trimis în cameră cu trei nebuni. Făcând cunoştinţă cu ei, m-am arătat prietenos si binevoitor, hotărât
sa-i impresionez. Unul plutonier de jandarmi, condamnat pentru crimă de
război, avea o figură diformă de brută. Al doilea a fost funcţionar undeva prin Bucureşti, nervos, certăreţ, cu aere de şef si se credea contele de Monte
Cristo. Cel de-al treilea era un profesor basarabean care pretindea că este ucenic al lui Iisus Christos. Era paşnic dar avea ieşiri necontrolate când era contrazis si i se contestau prelegerile. De el m-am ataşat ceva mai mult si în felul acesta am stârnit invidia si ura celorlalţi ce mă priveau cu ochi duşmănoşi. Plutonierul avea mania de a comanda la stânga, la dreapta, culcat si drepţi, stârnind delectarea gardienilor care il aţâţau să execute si
alte comenzi pentru un supliment de ciorbă sau terci. El era şeful camerei, ceilalţi doi executau ordinele lui iar eu eram ţinta care trebuia supusă.

Intr-o dimineaţă fiind chemat undeva reveni după o oră. Se uita ca
o fiară la mine arătând totuşi teamă atunci când privirile noastre se întâlneau. Ca să umplu golul din cameră am vorbit despre luptele de la Stalingrad, fiind chiar întrerupt de câteva întrebări, aprobându-le chiar unele inepţii ca să fie evitate alte discuţii. Plutonierul s-a păstrat încă distant. A doua zi, instigat de gardian, strigă drepţi. Doar eu l-am refuzat. Furios, m-a lovit cu pumnul în nas. I-am răspuns lovindu-l între picioare si
l-am potolit. Am bătut în uşă cerand să fiu schimbat din camera. In zadar. A doua zi plutonierul mi-a scuipat în gamelă, i-am aruncat conţinutul direct în obraz. Au urmat îmbrânceli si vociferari. Am strigat după comandant iar bătăile în uşă cu pumnii i-au alarmat pe cei din jur. Speriaţi de extinderea conflictului, 4 gardieni m-au izolat cu forţa undeva într-o camera.

Luasem legătura cu Laie Greavu un brav camarad din Făgăras, în lanţuri de 7 zile. A doua zi expunându-i pedeapsa şi tăinduindu-se lanţul, a
fost lovit cu ciocanul peste fluierul piciorului de durere cu celălalt picior l-a împins pe gardian şi acesta s-a ales cu capul spart. Furia gardienilor s-
a dezlănţuit pe bietul Laie; am început să bat cu pumnii în uşă. Au urmat alte bătăi. Vizitând celulă după celulă Crăciun mi se adresă:

- Banditule, n-ai bolânzât?

Am tăcut si i-am aratât petele de sânge de pe cămaşă.

- Iţi scot eu gărgăunii din cap.

In urma deseloi anchete în acel cazan al sfârtecărilor si învrăjbirilor
încordarea nervoasă ne ținea în tensiune, curajul cu care îi înfruntam, de altfel ca si alți camarazi nu convenea colonelilor Craciun si Iacob iar unele afirmații îi făceau să creadă că sunt capabil şi de sinucidere. In ultima discuție avută cu Iacob, curenitor cu un ton amical a început sâ mă flateze.

- E păcat de dumneata d-le Hentea că te menții în vechile principii
ale ideologiei legionare. Lumea evoluează merge spre progres spre democrație, noi încercăm să vă ajutăm să ieşiți din carapacea în care v-ați
închis. -Da d-le. colonel, dar ce ați făcut la Piteşti vreți să faceți şi aici.
Crimele ce se comit în orice formă tot crime se numesc; si astea în numele
democrației, a libertății de gândire si manifestarea individului în felul cum ne dați exemplu. Ceea ce pot să vâ spun este că ştiu să mor în demnitate.
Vorbesc despre mine şi în numele meu.

Mă asculta calm fără să mă amenințe. Ca să sparg tăcerea i-am amintit:

- Anchetatori si preşedinți de tribunale de care s-a folosit regimul sunt printre noi. Eu cred în dreptatea divină, fiecare îşi va primi după fapte pedeapsa si răsplata. Ceea ce e astăzi bun mâine nu va mai fi. Noi oamenii
ne luptăm pentru o viață mai bună, unii o fac prin muncă cinstită alții pun
forță şantaj si înşelăciune. Răul si binele sunt aici printre noi aşa cum unii
dintre noi pot fi buni sau răi.

Mi-am dat drumul la gură căutând să-i demonstrez că deşi forțele nu
sunt egale, războiul acesta, îl vom câştiga noi.

- Timp de 15 ani ați experimentat toate metodele de constrângere asupra noastră si acum vă luptați cu nişte bătrâni pe care i-ati schilodit, de la care ați smuls nişte declarații pentru a v ă folosi de ele în denigrarea a
tot ce este sfânt si curat. Ştiu domnule colonel că aveți dosare si stive de declarații. Dar ele acuză regimul comunist că a putut să smulgă asemenea monstruozități în condiții de forța, teroare, foame, bătaie de joc. Odata vor
fi analizate şi judecate după legile adevărate ale dreptului omului.

Mi-am cerut scuze pentru duritatea afirmațiilor mele şi i-am mulțumit
pentru răbdarea cu care m-a ascultat.

- De multe ori ca să treci o punte te prinzi chiar de o nuia.

- Aşa este dar nuiaua nu-ti pune condiții Aici o mică slăbiciune, o greşeală, o concesie, te costă si foarte uşor poți să ajungi din om neom.

In expunere mi-am prezentat viața aşa cum a fost, n-am regretat că am fost legionar dar am precizat că în momentul da față nu fac politică în poziția de deținut. Insă am fost somat să răspund la întrebarea lui Drăgoiescu că nu am vorbit despre crimele legionarilor.

- Noi am fost puşi în situația de a ne apăra, n-am făcut decât să

răspundem violentelor guvernelor. Dar vă spun un lucru, crimele există de la începutul lumii, când Cain l-a ucis pe Abel. Crime se fac si acum prin metode de reeducare si munci forţate, prin tot ce a fost la Piteşti si prin tot ce se face acum, când suntem forţaţi să dăm declaraţii, scuipând pe propria noastră viaţă.

Jumătate din camarazii din dormitor m-au aplaudat. Multe voci îmi şopteau: "Bravo Tibi"; felicitat si îmbrăţişat mă simţeam mai uşurat de greutatea cuvintelor mele, deşi urma să înfrunt represaliile călăului Crăciun.

A doua zi toată fabrica vuia. Sentimentul că mi-am apărat demnitatea
mi-a dat satisfacţia că am făcut ceva pentru salvarea prestigiului nostru de legionari. La ancheta ce a urmat după ameninţări, înjurături si bateri cu pumnul în masă, am arătat că de aproape 14 ani nu am scris acasă şi nu ştiu nimic de familie, de părinti,de soţie si copilul lăsat la 13 luni acasă. Am fost ameninţat cu un nou proces, dar am ripostat:

- D-le colonel, în lanţul de crime pe care le comiteti o să fie si asta.

- Ieşi afară ,bolândule, mă înjură.

Contrar aşteptărilor n-am fost trimis la izolare. In fabrică exemplul a mărit optimismul în rezistenta pe care o opuneam fiecare.

Operaţia de apendicită

Anchetele prin care am trecut m-au slăbit. Eram obosit fizic si slăbit. Munca era extenuantă, abia mişcăm picioarele, într-una din zile, trebuind să car o legătură de sârmă, ridicând-o pe umeri am căzut. M-am trezit dus cu targa la spital. Doctorului deţinut Popovici, fost ministru legionar pe care îl cunoşteam, i-am reclamat dureri la apendicită. M-a palpat si mi-a spus că nu am nimic. Am insistat să mă opereze deoarece eram prea hă ituit de călăi. Am fost operat. N-am simţit nimic, dar după operaţie dr. Barbu, stomatolog din Sibiu, cu apendicul în pensetă mi-l arătă.

- Uite Tibi, uite, e ca un cristal de curată.

M-am trezit când a venit frizerul să mă bărbierească. Am cerut să mă bărbieresc singur, dar din patul alăturat un tânăr deţinut mi-a spus că nu am voie să pun mâna pe brici, că a primit ordin de la ofiţerul politic să fiu supravegheat. Tânărul lucrase la mină în echipă cu mine, era Stan Traian din com. Crucea, Constanţa. Eram păzit să nu mă sinucid - în concepţia mea despre lume si viaţă, exclud actul sinuciderii ca argument de a scăpa din impas.

După zece zile de spitalizare, fiind refăcut, m-am întors la atelier, la o muncă mai uşoară. Continuau acţiunile dirijate de reeducare, se ventilau zvonuri şi toţi fierbeam în cazanul învrâjbirii dintre noi. Urma să devenim unelte oarbe în mâinile comuniştilor, în libertatea ce ni se oferea în

schimbul capitulării totale. Operaţia de restructurare a legionarilor s-a
aplicat pe fiecare individ în parte. Astfel planurile lui Crăciun au întâmpinat
dârzenia fiecăruia.

După o perioadă m-a chemat căpitanul Lorentz si m-a sfătuit să arăt
o cât de mică atitudine de lepădare din trecut.

- Domnule căpitan, când am intrat în Aiud, primul gardian mi-a spus
că aici trebuie să tac dacă vrau că mai ajung liber. I-am urmat sfatul, si în
momentul de faţă nu fac nici o politică.

- Tot bandit fanatic ai rămas, legionar ce eşti. Nu meritaţi să trăiţi,
noi vă întindem o mână de ajutor şi voi o refuzaţi. Ridicându-se în picioare,
îmi întinse o carte poştală. Vezi că d-nul col. Crăciun aşteaptă să-ţi faci altă
expunere în dormitor. Acum poţi să pleci.

- Eu am. d-le colonel, slăbiciuni si nu fac nici o concesie. Rămân aşa
cum sunt: nu am venit aici să fac politică, am făcut si am ajuns aici.
Dumnezeu mi-a ajutat să fiu aşa cum să vedeţi. Fără ameninţări şi insulte,
ne-am despărţit.

Prima carte poştală după 14 ani

Am scris foarte sumar cartea poştală si. aşteptând răspunsul, mă
gândeam cu sufletul îndurerat la dezastrul ce-l vedeam înjur.

După două săptămâni în cel al 15-lea an de detenţie am primit de
acasă prima carte poştală. Am recunoscut scrisul tatălui meu. "în 1956 a
murit mama ta. Soţia ta Nica a murit în 1957, iar fratele tău Horia a murit
în 1958". Câteva lacrimi mi-au împietrit în ochi: n-am putut plînge, nici
vorbi. Am rămas mut. In jur camarazii plângeau. Leşinând, am fost aşezat
pe o ladă de cuie, jalea a cuprins toată fabrica. Cartea poştală umbla

din
mână în mână si cei ce o citeau erau îndurerați, se crease o stare de spirit
plină de revoltă. Turnătorii aveau ce să raporteze. Cei apropiați îmi prezentau condoleanța si încurajări. Drăgoiescu. şeful turnătorilor din fabrică, mişcat si el, avea ochii umezi, exprimau totuşi o părere de rău. In
aceste situații, omul manifestă slăbiciuni, dovedind cât de neputincios este.

Presiunile asupra mea păreau că au slăbit, în schimb câțiva reeducați

ca Boborodea, Damian si Muresan treceau din celulă în celulă să racoleze
trădători cât mai mulți. In holul Celularului se țineau conferințe, se citeau
ziare si se denigrau şefii rămaşi încă "bandiți". Activitatea de denigrare se
ducea si cu cei de la grădină, în Zarea tensiunea atingea cote maxime; rezistența unora era eroică: majoritatea erau bolnavi şi slăbiți, dar se încăpățânau să dezarmeze, să capituleze. Cele mai drastice măsuri erau
aplicate asupra lor. Bolnavii nu aveau asistență. Câtă încrâncenare, câtă

brutalitate şi câtă ură se vărsa asupra lor! Se trecea printr-un martiriu comun, mai inuman decât cel pretins de iudei. Oamenii de elită ai neamului erau chinuiţi de nişte bestii după bunul plac al sfătosului Crăciun. Martiriul legionar poate fi comparat cu al primilor creştini, si nu greşesc cu această adevărată afirmaţie.

Din nou la colonelul Crăciun

"Atotputernicul" Crăciun, profitând de momentele critice în care mă aflam, mă cheamă. Mă invită să iau loc în faţa biroului. Cu un ton prefăcut, vru să-mi demonstreze că si în libertate sunt probleme de existenţă şi mor oameni, că e cazul si mă gândesc a ajunge acasă pentru a-mi creste copilul.

- Eu am, în calitatea mea, puterea de a face rapoarte de punere în libertate înainte de termen, dacă dai o simplă declaraţie de renunţare la trecutul politic.

Cu ochi scăpărători de mânie, revoltat şi plin de indignare, i-am răspuns:

- D-le colonel, primesc cuvintele de regret pentru pierderea suferită în familia mea, îmi pare rău însă că vreţi să speculaţi această situaţie pentru a vă atinge scopul cu reeducarea mea. Ce vreţi de la mine? Mai bine ucideţi-mă. Peste linia demnităţii umane nu pot să trec. Sunt gata să mor în chinuri sau între sârme, nu vreau neapărat să trăiesc. D-le colonel, cum pot să vă dau eu declaraţia de renunţare la trecutul meu politic, când ştiu că mama a fost persecutată pentru locuinţa sa. ca să intre în camerele unde locuia soţia cu copilul, un securist? Cum pot să mă convertesc? Când soţia a fost dată afară din serviciu şi nu era primită nicăieri pentru că soţul ei era socotit un bandit? Pot să fiu indiferent fată de suferinţele îndurate de toţi ai mei? Fratele meu, Horia, a fost bătut de cap. Leprich din securitatea din Sibiu ca să-l facă a recunoaşte că este si el legionar. Toate acestea mă fac să rămân bandit aşa cum mă consideraţi şi dvs.

- Eşti un boland..., crezi că vei pleca acasă? Aici vei muri, ucis de proprii tăi camarazi.

- Ştiu că puteţi face orice, dacă vreţi reeditaţi Pitestiul, în forma mascată a autoconvingerii, dar prin teroare, intimidare, şantaj si pedepse. Vă dau o declaraţie că nu fac politică în închisoare.

- Cum nu faci politică? Ceea ce faci tu este politica rezistenţei. Am să te îngenunchez, te crezi atât de puternic? Iţi fac acte şi vei fi din nou condamnat.

- Vă rog să o faceţi, viata nu mai contează pentru mine. Tata m-a învăţat să fiu cinstit si să nu-1 fac de ruşine. D-le colonel, ştiu că opresiunile se vor sfârşi curând. De ce vă complicaţi? Aceasta este ultima zvârcolire

a sistemului inuman din închisori. Ştiţi destul de bine că nu mai poate fi folosită brutalitatea, tratamentul inuman şi psihiatria, drepturile omului nu mai pot fi încălcate, în curând toţi vom fi liberi si ne vom putea întâlni în libertate. Eu ştiu ce am să fiu, dar dvs. riscaţi să nu mai fiţi colonel; cândva partidul se va spăla pe mâini si vor fi vinovaţi subalternii.

- Cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti aşa? Ai bolânzât, mama ta de bandit? Am să te bag în celule cu şobolani, bandit legionar ce eşti.

- Am fost de mai multe ori şi i-am lăsat să-mi găurească talpa pantofului în WC-ul de la etajul unu din Celular. Acesta nu este un sistem de reeducare cinstit. D-nul. col. Kohler şi dvs. ne-aţi făcut cel mai mare serviciu. Ne-aţi îndârjit şi ne-aţi tratat ca să ştim ce este comunismul. Ne-aţi creat atâţia eroi si martiri, care vor fi o dovadă în istorie că suntem adevăraţii apărători ai creştinătăţii.

- Cum te-ai fofilat până acum cu ideile astea în cap? Furios, mi-a promis că se va ocupa el de mine. Cum de n-ai înţeles că noi vrem să vă redăm societăţii. Cum te-ai strecurat până acum?'

- Prin tăcere, d-le colonel.

Bătând cu pumnul în birou, s-a ridicat brusc, m-a ameninţat şi m-a scos afară. Pe coridor, cu faţa la perete, l-am recunoscut pe d-nul av. Augustin Bidianu din Sibiu, cu care am reuşit să schimb câteva cuvinte. Era hărţuit ca să dea declaraţii. Sub ochii av. Bidianu am devenit legionar. Cu lacrimi în ochi ne-am despărţit, îmbrăţisându-ne sub ochii îngăduitori ai unui gardian.

In atelier mâncarea am savurat-o ca un lup flămând, în aceeaşi zi, spre seară, un gardian m-a dus la izolare, pedepsit trei zile cu regim sever. La parterul Celularului era o permanentă mişcare; după cele ce le auzeam înţelegeam că unii vor pleca din Aiud.

Ultimul spectacol

Inaintea eliberării, Crăciun ne adună în curtea fabricii, din Celular, Secţie şi Zarca pe legionarii care se menţineau pe poziţii. Oamenii erau aduşi pe braţe, cu feţele scofalcite de suferinţă, ca să audă discursul col. Crăciun. Urcat pe un podium improvizat, vorbea de realizările regimului. Erau
adunaţi si turnatorii ca să aplaude luările de cuvânt ale celor programaţi să vorbească.

Aatunci am aflat că au fost eliberaţi Victor Vojen, Dumitrescu-Borsa, Iosif Costea şi VictorBiriş. Aceşti oameni s-au vândut ispitei răului,
când aproape îşi ispăşiseră pedeapsa. Ce ispite, ce dorinti meschine i-au scos din rândurile oştirii? Ce trădare, ce dezertare au făcut, ca să nu mai fie cei ce au fost. Ce ruşine! Ce promisiuni deşarte le-au întunecat minţile ca sa scuipe pe propriul trecut, când ei nu au trecut prin ce au trecut alţii?

E trist, e dureros şi nu există scuză pentru ei: vinovaţi nu pentru că au renunţat la luptă, ci pentru că s-au pus în slujba călăilor comunişti, făcând jocul celor mai josnici misei.

Cei din Zarca, unii aveau lacrimi pe obraz, pe alţii îi treceau sudorile trădând starea lor sufletească, dar şi poziţia ingrată în care au fost siliţi să apară. Dijn bărbatul voinic de altădată, d-nul Nicolae Petrascu era luptător mumificat de suferinţă, sprijinit în cârje ieşea din cotloanele Zărcii, ale Ministerului de interne, ale Jilavei. La salut mi-a răspuns zâmbind. Ceilalţi erau ca nişte plăieşi îmbătrâniţi, pleşuvi, slabi şi desfiguraţi sub apăsarea greului din lupte. Un sentiment de bucurie că-i revăd pe cei ce-l cunoşteam, mă făcea să schimb priviri cu ei.

Crăciun trona peste noi plin de sine. Ca un călău ce-şi vedea victimele supuse, părea comandantul celei mai dure închisori, care avea misiune de a înmormânta Mişcarea Legionară. A scos în evidenţă pe toţi aceia care au rămas refractari şi "bandiţi înrăiţi" care nu merită a se bucura de libertate.

M-a scos în fata frontului, într-o oarecare măsură eram surprins. Mulţimea îmi şoptea: "fii tare". I-a mai scos pe prof. Pană Zaharia, Zahu. şi pe ing. Urse Ştefan din Brăila. Eram daţi ca exemplul de fanatici ce ne menţinem pe poziţia de legionari şi îngreunăm procesul guvernului care prin mărinimia sa vrea să ne redea societăţii, în jur vedeam semne de încurajare, cei ce ne cunoşteau ne salutau. Mustrarea publică însemna recunoaşterea examenului pe care l-am dat după aproape 15 ani executaţi.

La o săptămână după această mascaradă, binevoitorul Crăciun mi-a cerutsă declar motivele pentru care am refuzat reeducarea:

- Pentru faptul că am fost legionar am fost condamnat la 15 ani. Ştiu că în închisoare nu este voie să faci politică, şi din acest motiv nu am făcut nimic împotriva regulamentului închisorii. Dacă am avut atitudini de rezervă fată de tratamentul inuman aplicat, se justifică prin faptul că fiind condamnat politic, aveam dreptul la un tratament încadrat în drepturile omului. Reeducarea este o problemă personală, nicidecum impusă de unii deţinuţi sau de autoritatea închisorii. Nu pot să-mi denigrez trecutul care face parte din viaţa mea, nici nu pot să condamn pe alţii, dintre cei vii sau morţi. Consider că sunt un om care ştiu ce este bine şi ce este rău.

Morala colonelului s-a terminat cu o înjurătură.

La 15 Mai 1963 am fost mutat în Celular în vederea eliberării. Am primit o mâncare mai bună pentru refacere. Dumnezeu mi-a ajutat să ajung sănătos si neînvins la un nou drum.

DUPĂ 15 ANI, ELIBERAREA DIN AIUD

După formalităţile de la grefă am primit biletul de eliberare pe care era scris domiciliul Rubla -Valea Călmăţui, 4 Iunie 1963.

Dezbrăcat de zeghea umilinţei, m-am îmbrăcat în hainele ce mi-au fost aduse din pod, pline de praf, rupte si roase de şobolani, cu pulovărul peticit, pantalonii rupţi, cămaşa coaptă, haina descusută şi pantofii scâlciaţi. Doar fotografiile soţiei si copilului aveau valoare pentru mine. Arătam ca un cerşetor ieşit de sub poduri sau ca un nebun fugit din ospiciu.Am ieşit pe poarta de fier făcându-mi cruce, spre mult aşteptata libertate, o temniţă fără ziduri şi gardian la uşă. Ieşit din adâncuri, din iad, cu ochii înlăcrimaţi, priveam cerul deschis si părea că retrăiesc un vis.

Pe strada ce duce spre centru mergeam buimac, timid, privind oamenii intr-o parte şi alta. Un amestec de bucurie şi speranţă mă stăpânea, în urmă lăsam silueta Celularului - cavoul comun a mii şi mii de oameni. Era cetatea tăcerii, a suferinţelor, a gemetelor înăbuşite, a terorii, a foamei, a umilinţei, în care fiinţa umană a fost supusă unui proces de descompunere fizică şi morală. Deodată am simţit că ceva s-a rupt în mine, că am lăsat acolo ceva. Acolo mi-e îngropată tinereţea, sub ziduri, în bezna de dincolo de obloanele de la geamuri. Mi-am făcut din nou cruce în timp ce inima îmi zvâcnea în şubredul corp. Oamenii treceau grăbiţi fără a fi impresionaţi de aspectul ţinutei mele vestimentare. Un câine ieşit dintr-o curte încerca să se gudure sărind în jurul meu. Mergeam spre gară, căci într-o jumătate de oră trenul pleca din Aiud.

La şuieratul fluierului, plin de emoţie priveam oamenii care, cu bagaje, aşteptau trenul. Era trenul pe care-l aşteptam de 15 ani. Locomotiva pufnea în pistoane; scârţâitul roţilor mi-a rămas şi astăzi în urechi. Un alt şuierat puse în mişcare roţile trenului care mă scotea din iadul Aiudului. In tren eram atracţia celor ce descopereau de unde an ieşit. Nu era un secret, ţara era plină de închisori şi a fi deţinut politic nu era o ruşine.

In Gara de Nord, cu permisiunea unui gardian, am dat o telegramă acasă ca să-mi trimită nişte bani la domiciliul din Rubla.

AIUD

Aiud, Aiud, temniță cu ziduri şi fier,
cu lanțuri, cu foame, cu chin şi mister,
în tine-am zăcut cu zecile de ani
Pe umezi şi reci bolovani-
Generații de vajnici Romani
Ce-au înfruntat călăii păgâni.

Aiud, Aiud, Calvar si focar al durerii,
Cu beznă adâncă-n cetatea tăcerii.
Ai fost pentru noi în atâtea dezastre
Golgota credințelor noastre-
Prin tine s-au stins năzuințe si vise
Pentru idealuri ce-au fost interzise.

Aiud, Aiud, coşmarul atâtor nedrepte loviri,
Cu trupuri călcate-n picioare de sbiri,
Cu morți în celule în vaiete lungi,
Cu doruri sfințite în caldele rugi
Ale celor ce-au iubit Libertatea
Şi-au înfruntat zeci de ani nedreptatea.

Aiud, Aiud, groapă adâncă, sinistru mormânt
Cu tineri striviți în elanul lor sfânt...
?
Eşti cel mai măreț şi sfânt mausoleu
Cu jertfele calde ale neamului meu -
în veac glăsui-vor Românii, etern,
Că în Aiud a fost un groaznic infern.

Aiud, AiudAstăzi în ciuda călăilor monştri
Ne strângem în numele morților noştri
Să scriem istoria, noi, cei ce-am scăpat,
Să ducem făclia pe drumul trasat
Ca să se împlinească misiunea:
Că a (re)înviat din Aiud Legiunea.

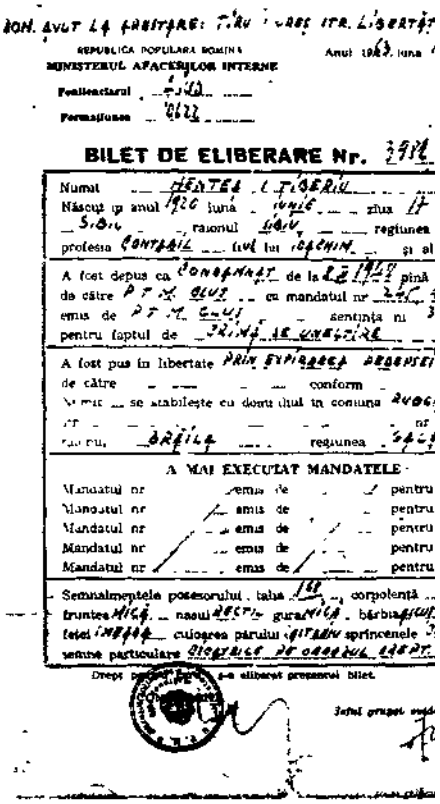
REPUBLICA POPULARA ROMINA
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

BILET DE ELIBERARE Nr.

Numit ... DENTEA ... TIBERIU ...
Născut în anul 1920 luna IUNIE ziua 17
... SIBIU ... raionul LIBIU ... regiunea
profesia CONTABIL ... fiul lui IOACHIM ... și al
A fost depus ca CONDAMNAT de la 28 1948 până
de către P.T.M. ALBA ... cu mandatul nr 246
emis de P.T.M. ALBA ... sentința nr
pentru faptul de TRADARE DE UNGARIA
A fost pus în libertate PRIN EXPIRAREA DETENTIEI
de către ... conform ...
... se stabilește cu domiciliul în comuna AVRIG
... nr
... BRAILA ... regiunea ...
A MAI EXECUTAT MANDATELE
Mandatul nr ... emis de ... pentru
Mandatul nr ... emis de ... pentru
Mandatul nr ... emis de ... pentru
Mandatul nr ... emis de ... pentru
Mandatul nr ... emis de ... pentru
Semnalmentele posesorului: talia 1,68 ... corpolență ...
fruntea MICĂ ... nasul DREPT ... gura MICĂ ... bărbia ...
fața INDIFERENTĂ ... culoarea părului ... sprâncenele ...
semne particulare CICATRICE DE OPERAȚIE LA APEND...
Drept pentru care s-a eliberat prezentul bilet.

Bilet de eliberare din Aiud.

Sibiu, 10 Nov. 1992

în domiciliu obligatoriu Rubla - Valea Călmătui

In Brăila am fost luat în primire de un securist si dus cu o maşină spre noul meu domiciliu pentru o perioadă de 3 ani. Intre comunele Viziru si Insurăţei, în dreptul unei ferme, mă aştepta şeful de post.

La sediul primăriei si miliţiei am fost luat în evidenţă si mi s-a comunicat că îmi este interzisă depăşirea celor două localităţi fără aprobarea şefului de post. Am aflat că o să mi se repartizeze o locuinţă pentru a mă gospodări singur, si că poate veni familia să mă vadă. Am plecat pe jos spre casele din apropiere. Ne-am oprit la o casă acoperită cu stuf, cu ziduri din chirpici. I n mijloc cu un pat de lemn si o masă improvizată
din scânduri, şeful de post mi-a indicat că aici era o cameră libera şi pe parcurs o să primesc o casă ca să mă pot gospodări mai bine.

Aici l-am cunoscut pe Corneliu Coposu, fost şef de cabinet al d-lui Iuliu Maniu. Mi-a oferit primele ajutoare în vederea instalării. Familia sa, tocmai venită în vizită, era binevoitoare. Mama si surorile sale au întins masa, prima cu mâncare gătită. A treia zi, spre seară am primit cu bucurie cei 500 lei trimişi de tata, dar şi cu tristeţe, căci eu trebuia să-l ajut. Seara eram invitat de grupul de national-tăranisti, aici i-am cunoscut pe Ion Diaconescu, pe Anca Racolţea, pe gen. Barbu Vasile, pe Puiu I., pe Mărioara, o stundetă bucovineancă plină de tinereţe ce ne antrena cu cântece si romanţe. Aici am aflat că pot munci la fermă sau la construcţii.

După zece zile, printr-o carte poştală tata mă anunţă că va veni băiatul meu cu cele trebuincioase. Era un eveniment deosebit căci încă nu-mi cunoşteam fiul. Eram dornic să-l văd, dar îmi era frică, în mintea lui poate eu eram un făt frumos si va întâlni un străin, stângaci a fi tata. Ce-i puteam oferi, ce argumente aveam să-i dau ca să înţeleagă că interese majore, nobile, naţionale si creştine au fost cauza angajării mele în lupta cu răul, cu anticristul. La Aiud am auzit că multe soţii au fost silite să divorţeze, să-şi crească copii împotriva tatălui puşcăriaş, iar rudele voiau să îndepărteze copilul de tată, voiau să ia casele si locuinţele duşmanilor poporului. Cu primul autobuz n-a sosit. Plin de emoţii căutam să mi-l imaginez şi eram plin de nerăbdare. La următorul autobuz, prin mulţimea de oameni nu am văzut nici un tânăr care să fie fiul meu. Apoi, ca prin minune, mă văd faţă în faţă cu un tânăr, înalt, brunet si frumos si fără să ne spunem un cuvânt ne-am îmbrăţişat rămânând împietriţi. Plângeam amândoi si plângeau si oamenii care înţelegeau drama noastră. Nu ştiam ce să-i spun fiului regăsit; avea 17 ani, de la 9 ani rămăsese şi fără mamă şi a fost crescut de cumnaţi

ca un orfan. Mă vedeam vinovat şi mic în faţa lui; simţeam un gol între noi cu toată dragostea ce i-aş arăta-o acum.

Cu valiza în mână l-am dus la casa unde locuiam. Familia Coposu ne aştepta cu masa întinsă. D-nul Coposu, mişcat, s-a străduit să ne scoată din starea de stristeţe printr-un pahar cu vin. Trei zile cât a stat ne-am informat reciproc; căutam să realizez o conciliere, redându-i încrederea că-l voi sprijini moral şi material. Cu convingerea că această întâlnire ne-a redat liniştea l-am condus la autobuz, despărţindu-ne cu speranţa că ne vom vedea în curând, în libertatea pe care o aşteptam.

După plecarea lui m-am dus la lucru hotărât să muncesc ca să mă pot întreţine, dar şi să-i ajut pe cei de acasă. Am săpat porumb, am stivuit lemne
în curtea fermei, căram coceni la animalele din grajduri. Am săpat şanţuri pentru conducte de canalizare; făceam tot puteam ca să câştig bani. L-am reîntâlnit pe Laie Greavu, un bun camarad din Olteţ care m-a luat în echipa lui la văruit grajdurile şi câştigam bani buni.

Intr-o zi directorul mulţumit de noi, ne propuse să desfundăm 28 de canale de scurgerea pisalăului din grajdurile de vaci; încercările multora nu au reuşit. Ne-a promis câte 100 de lei de canal desfundat. Dezbrăcaţi la chiloţi, cu mâinile băgate până în umăr, le-am desfundat pe toate. A fost un lucru greu şi scârbosm dar banii nu au avut miros.

Ne-am specializat în zugrăvit, eram chemaţi de oamenii din Insurăţei si după orele 14 lucram până se înnopta, tencuind si zugrăvind case. Primeam mâncare, băutură, dar am făcut şi o rezervă de bani.

In orele de repaus făceam în jurul d-lui Coposu frumoase distracţii; ne întâlneam ca în familie. Eram uniţi, ne ajutam, ne apăram, ne înţelegeam fără a ne învrăjbi politic, eram Români si trebuia să ne unim în suferinţă.

Dar anii care au urmat ne-au demonstrat că n-a fost aşa. Noi, legionarii, cei mai numeroşi în închisori, cei mai activi în lupta anticomunistă, cei mai greu chinuiţi, am fost marginalizaţi de proprii fraţi, foşti deţinuţi politici, pretinşi democraţi, care. ajunşi în scaune parlamentare, stau comod, pactizând cu cei ce i-au lovit şi pe ei, uitând că noi i-am ajutat şi am reprezentat forţa politică de care s-au temut comuniştii.

In Aprilie 1964 un decret de amnistie generală a pus capăt celor 16 ani de suplicii şi suferinţe, în care timp n-am fost nici mort, dar nici viu. Bunul Dumnezeu mi-a ajutat să parcurg aceşti ani ca să ajung să spun că în această tragedie am găsit frumuseţea şi esenţa vieţii, prin cele ce mi-au fost date să le îndur. Nu am ce să-mi reproşez si nu-mi pare rău că pe acest drum al suferinţei am slujit unei cauze naţionale creştine.

ÎN LOC DE CONCLUZII

In lunga detenție mi-au fost buni camarazi de celulă, în mină si în fabrică, tineri şi bătrâni, legionari şi nelegionari, care m-au înțeles şi aprobat pentru atitudinea mea ostilă față de administrația închisorii.

Cei 15 am parcurşi prin închisori m-au îndemnat să adun sbuciumul, frământarea, suferința si umilirea într-o cronică a adevărului: viața mea de când am auzit de bolşevici, până m-am ataşat Mişcării Legionare, în care mi-am găsit locul spre a deveni un om adevărat, în ce măsură am reuşit să mă identific cu omul pe care-l vedea Căpitanul, nu pot să ştiu. M-am străduit să fiu cu un pas înainte față de mulți alți tineri din România.

Oamenii, şi mai ales politicienii, au pretins ca legionarii să fie sfinți si zei. Acestora le răspund: în condițiile vitrege prin care neamul a trecut, legionarii sunt luptători, cavalerii marilor cerințe spirituale în lume. Au înfruntat ura si loviturile politicienilor, veleitari, orbi si putrezi în concepțiile lor. Asupra lor s-au făcut cele mai crunte experiențe de spălare a creierului, de distrugere fizică şi morală, dar au rezistat ca nişte martiri, în ei s-a lovit cu toate armele existente, fmd socotiți țapi ispăşitori ai tuturor relelor din țară. Față de faptele bune şi năzuințele noastre care ne-au dat tăria de a fi imbatabili şi neînvinşi, desigur că toți se văd mici.

In falsa libertate în care ne aflăm, unii dintre politicieni, foşti deținuți politici care au mâncat acelaşi turtoi cu noi, astăzi nu ne mai cunosc, se feresc de noi ca de nişte rude săcate. Păcat..., ei n-au învățat nimic din tot ce au îndurat. Instalați în scaune parlamentare pactizează cu cei ce pretind că au o față umană. Ruşine lor..., vai de neamul acesta care apucă în mâinile lor!

Putem să fim sfinți şi zei? Nu am avut parte de o viață comodă, ci de o viață aspră, cu urcuşuri şi coborâşuri, cu suferințe şi lacrimi, cu nedreptăți si loviri. Toate acestea ne-au ridicat la nivelul înaltei ținute morale şi spirituale a crezului legionar.

Am socotit totdeauna că viața prin definiția ei este o luptă a supraviețuirii, ca individ şi popor, dar nu cu orice preț, pentru că există o lege a onoarei. Mişcarea Legionară prin lupta împotriva ateismului comunist mişel şi expensionist s-a impus, în rândurile ei am intrat plin de avânt. Dumnezeum-aîncercatsim-arăsplătit. Destinul m-a purtat pe linia de luptător al lui Christos.

Fie ca aceste rânduri să pătrundă în mintea şi imaginea voastră, dragi cititori. Fie ca idealul pe care l-am cântat si pentru care am suferit să vă ducă
la împlinirea înălțimilor neatinse de noi.

Pentru istoricii de azi şi de mâine, aceste memorii exprimă adevărul aşa cum a fost. Istoria adevărată o pot scrie numai cei cinstiți sufleteşte, lipsiți de prejudecăți. Am încercat să o descriu ca să fie cunoscută de tânărul Român de mâine.

Cauzele dezastrului național

In timpul marii crize economice occidentul impunea revenirea în țară a ex-regelui Carol al II-lea. Cu ajutorul d-nului Maniu sosi în țară cel mai imoral şi odios rege, care la 8 Iunie 1930 îsi înlătură propriul fiu, Mihai,
si se instala rege al Românilor. La scurt timp îşi aduse amanta, Elena Lupescu, care va conduce din umbra destinele neamului nostru.

D-nul luliu Maniu prevăzând ce va urma s-a retras la Bădăcin. Singurului oponent, colonelul Precup i s-a făcut proces şi a fost condamnat. Regele hoinar a devenit cel mai bogat om din tară, bancherii şi magnații
îi făceau plocoane. Țara a ajuns în criza si în dezmăț politic, atingând maxima decădere sub guvernarea Iorga. Politica țării era dictată de la Paris, prin masonerie.

Tineretul şi studențimea Română se încadra în Mişcarea Legionară, pe care vanitosul rege voia să o supună sub conducerea sa. Inconjurat numai
de mişei şi călăi, regele urzi un proces de utragiu prin prof. Nicolae Iorga, si
Comeliu Codreanu fu condamnat la 6 luni, apoi i se pregăti un alt proces, de trădare, si fu condamnat la 10 ani. Impotriva legilor țării, Carol ordonă lui Armand Călinescu să-l lichideze pe Corneliu Zelea Codreanu, împreună cu Nicadorii şi Decemvirii. Toți au fost lichidați în noaptea sfântului Andrei 1938, prin ştrangulare, undeva între Râmnicul Sărat şi Jilava. La 21 Septembrie 1939, Miti Dumitrescu cu încă 8 studenți îl răzbună pe Căpitan. După ce-l pedepsiră pe cioclul Călinescu si anunțară la radio, s-au predat pentru a răspunde în fața legilor țării. Au urmat represalii, Gen. Argesanu dădu ordin să fie ucişi fruntaşii legionari. La Miercurea Ciuc cad asasinați 44 legionari, la Râmnicul Sărat 13 legionari, 32 legionari la Vaslui, 7 legionari în spitalul dinBraşov, apoi în fiecare județ 2-3 legionari. 252 de legionari ucişi într-o noapte, fără sentințe de condamnare.

După gonirea din țară a odiosului rege, Antonescu, în colaborare cu Comandantul Horia Sima declară Statul Național-Legionar. Alt veleitar, acest gen. Antonescu, voia să subordoneze Mişcarea sub comanda sa. Prin uneltiri, ajutat de foştii politicieni, țărăniști şi liberali, cu ajutorul lui Hitler, dădu lovitura de stat, legionarii cedând în fata acestor misei.

După războiul împotriva URSS se produse complotul împotriva lui
Antonescu, care este arestat şi predat Ruşilor, apoi condamnat la moarte şi executat. Sub guvernarea "democratică populară" comuniştii, ajutați de fracțiuni ale țărăniştilor, liberalilor şi social-democrați, comuniştii s-au impus prin dezmembrarea partidelor istorice, în timp ce iluştrii lor şefi aşteptau să vină Americanii; până li s-a urzit o cursă la Tămădău. Toți li'derii liberali şi țărăniști au fost arestați şi condamnați fără ca Anglo-Americanii să intervină. Trimişi în închisoarea din Sighet au gustat amarul si asprimea comunistă, în condiții inumane, pe rând, s-au stins fără ca să intervina nici un aliat. Miopia lor politică au plătit-o cu viața. Orientarea României spre Germania ne-ar fi scăpat de comunism. La urmă, Regele Mihai a fost silit să abdice şi a plecat umilit.

Legionarii însă, prin lupta națională de rezistență, în luptele purtate în lagăre si închisori, prin munți şi reeducări, au apărat onoarea națională.

EPILOG

In libertatea de care mă bucuram eram supravegheat de 5 colonei si mai mulți maiori. Se schimbau fără a putea ajunge în cercul în care mă învârteam, ca să-mi cunoască gândurile si preocupările intelectuale.

Intre 1964-1989 am avut ca armă tăcerea si prudența, ca să nu pot fi şantajat si constrâns să fac vreun joc al comuniştilor ca să fiu compromis, îmi precizam categoric poziția: n-am să fac nici un serviciu, orice metode ar folosi. Pentru aceasta în familie, alături de soția mea, am păstrat tainele gândurilor si sentimentelor legionare, ferindu-mă de cursele întinse şi de provocări, în cei 30 de ani de la eliberare, problemele vieții n-au covârşit moralul şi concepțiile de viață. Familia m-a făcut să nu uit trecutul, camarazii şi Legiunea, în domiciliul obligatoriu poemele din seiful memoriei le-am scris pe hârtie; era singura mea avere pe care am creat-o cu suferință ca să fie cunoscută în viitor. Ascunzătoarea era marea taină, singurul secret, care cu toată vigilența securistilor a ajuns la lumină într-un volum bun pentru tipar.

Un timp am fost lăsat în pace, apoi din lipsă de informații despre mine

au recurs la intimidări prin telefoane si chemări la securitate pentru nimic. Voi reda câteva din acestea, în 1975 o nepoată cu soțul ei, apoi chiar sora mea, au plecat în America. Sora mi-a făcut o chemare în vizită prin anul 1980. Am fost chemat de maiorul Botărel, care îmi propuse să colaborez cu o cât de mică atitudine de loialitate față de regim. Categoric, am refuzat.

După o lună am primit refuzul vizitei şi am fost chemat din nou. Acelaşi maior cu doi colonei, care cred că erau din Bucureşti, au început să mă flateze şi să mă aprecieze:

- D-le Hentea, noi vă cunoaştem seriozitatea şi sentimentele de bun Român, suntem dispuşi să vă dăm drumul pentru a pleca, dar vă cerem să ne faceți un serviciu. Poate ați auzit ce fac Ungurii pe acolo, agită problema Ardealului şi Românii de acolo nu schițează nici o acțiune de protest. Ungurii sunt numeroşi şi au persoane sus-puse care îi ajută şi îi împing la revendicarea Ardealului. Noi vă apreciem si vă considerăm cel mai indicat să plecați si să luați legătura cuRomânii de acolo pentrua-i trezi din letargia lor ca să-i combată pe Unguri.

I-am ascultat, mulțumindu-le pentru aprecierile făcute:

- D-lor, eu vreau să plec să-mi văd sora şi pe cei 9 nepoți, vreau să văd lumea, dar nu cu acest preț. In cei 16 ani de detenție am văzut si am învățat multe şi nu vreau ca la întoarcere să mă trezesc cu un proces de înaltă trădare, înjunghiat pe la spate sau călcat de o maşină. Vreau să văd lumea, dar misiuni din acestea refuz categoric.

Fiți siguri şi că n-aş rămâne acolo dacă ar fi să ajung. Aici m-am născut, aici am suferit şi am mâncat pâinea amară, si aici îmi sunt mormintele părinților. Pot să fiu eu fără de țară după toate ce le-am îndurat?

In urma acestui refuz am fost avertizat să nu spun nimănui despre cele discutate, apoi am plecat. După două luni m-am întâlnit cu Mitu Bănea. Şi lui i-a fost făcută asemenea propunere, pe care si el a refuzat-o. Toate acestea nu mă impresionau, îmi vedeam de poeziile mele şi de aceste mărturii la care lucram, care-mi ofereau satisfacție.

In anul când a venit Gorbaciov la Ceausescu, col. Dogaru se autoinvită la o discuție cu mine, în chiar casa mea. Soția era la serviciu; am fugit s-o aduc ca să nu fiu singur cu obraznicul colonel. La ora 10, când avionul lui Gorbaciov ateriza, obâtaie în uşă îl anunță pe nepoftitul colonel. Legitimându-l am aflat că se numeşte 'Dogaru.' Televizorul prezenta întâlnirea şefilor de state. Atunci, împreună cu soția, l-am luat în focuri de onoarea ce îmi face vizitându-ne casa, însemna că sunt o mare personalitate. L-am invitat să servească un whisky primit din America. Scuzându-se că e în timpul serviciului a refuzat. Apoi soția i-a servit o cafea veritabilă pe care a acceptat-o. Tot timpul l-am luat peste picior, neobservând măcar că-l persiflăm. Rămaşi singuri în sufragerie si-a permis să închidă uşa, chipurile, să nu audă soția ce vorbim. Indignat de mitocănia lui, l-am obligat să deschidă uşa.

- Ce maniere sunt acestea? Eu nu am secrete fată de soția mea şi te rog să-mi respecți casa chiar dacă ai o misiune. Cu dumneata nu am ce să discut şi dacă aveți tupeu pe baza gradelor ce le aveți să ştiți că nu mă sperie. Apoi şi soția l-a luat în primire, încât l-am umilit amândoi.

Cu alte ocazii alți pretinşi colonei au recurs la alte mârşăvii, căutând la serviciul soției să afle dacă are prietenii cu alți bărbați. Au fost josnice şi incalificabile metodele folosite si soția mea cu un temperament plin de demnitate, i-a demascat, acuzându-i de neruşinare, incompetentă şi lipsă de bun simț. Căutau orice casă ne învrăjbească, ca apoi să pătrundă în familie. Cu diferite şicane, insinuări, amenințări şi încercări de intimidare am ajuns în anul revoluției din 1989. Dar familia a rămas solidară şi respectabilă în fața oamenilor.

***

Vouă tineri, născuți în acest sângeros sfârşit de veac şi mileniu, mă adresez cu rugămintea de a nu fi nepăsători față de obligațiile pe care trebuie să le aveți față de existenta neamului pe coordonate creştine.

Dacă generația mea a fost nevoită să urce Golgota între cele două războaie mondiale şi după, în lupta împotriva răului, voi aveți datoria de a alege tot cea ce găsiți bun, din cele ce ne-am străduit să le realizăm noi, pentru a le continua voi la începutul mileniului trei.

Gândiți-vă la lupta, sacrificiile şi nedreptatea ce ni s-au făcut de politicienii orbi, viciați şi avizi de putere, care ne-au ucis Căpitanul şi pe cei mai buni dintre noi.

Gândiți-vă la viitorul acestui popor pentru care ne-am sacrificat, conştienți ca trebuie sa fim prezenți în această încleştare.

Continuați opera Căpitanului şi mergeți în spiritul lui Ionel Moța si al luiVasile Marin pentru a cunoaste frumusetea si esenta maretului nostru crez, pe linia stabilita de Comandantul Horia Sima.

Să vă ajute Dumnezeu!

EDITURA GORDIAN

Director: Ovidiu Gulea

Consiliier: Valeriu Neștian

Le

ctor:

Costel Condurache

Tipărit la Tipografia GORDIAN, 1900 TIMIȘOARA, str.

Remus 11 Bun de tipar: Octombrie 1996

Apărut: Noiembrie 1996

ISBN 973-9270-10-7